

**Комунальний вищий навчальний заклад
«Харківська академія неперервної освіти»**

***Результати регіонального
моніторингового дослідження
розвитку ключових
компетентностей учнів
у базовій школі в 2025 році***

**Харків
2025**

За загальною редакцією Л.Д. Покроєвої, ректора Харківської академії неперервної освіти, доктора філософії, заслуженого працівника України

Автори-упорядники:

І.В. Капустін, Т.М. Голтяй, С.С. Євтушенко, О.О. Мілаш, к. пед. н.

Результати регіонального моніторингового дослідження розвитку ключових компетентностей учнів у базовій школі в 2025 році / І.В. Капустін, Т.М. Голтяй, С.С. Євтушенко, О.О. Мілаш; за заг. ред. Л.Д. Покроєвої. – Харків: Харківська академія неперервної освіти, 2025. – 160 с.

Видання містить аналітичні матеріали за підсумками регіонального моніторингового дослідження розвитку ключових компетентностей учнів у базовій школі, що проводилося Комунальним вищим навчальним закладом «Харківська академія неперервної освіти» у лютому 2025 року.

Матеріали включають результати тестування та анкетування учнів 9 класів з читання, математики, природничих наук, анкетування вчителів української мови та літератури, математики, біології, географії, фізики та хімії, які працюють у цих класах. Проаналізовано порівняно з минулим роком динаміку рівня сформованості в учнів 9 класів читацької, математичної компетентності та компетентностей у галузі природничих наук за підсумками виконання ними завдань PISA, а також чинники, що впливають на результати навчання дев'ятикласників. Акцентовано увагу на динаміці подолання навчальних втрат і розривів у навчанні учнів базової школи.

Матеріали рекомендовано директорам (консультантам) Центрів професійного розвитку педагогічних працівників, завідувачам (методистам) відділів освітнього менеджменту, керівникам закладів загальної середньої освіти, їх заступникам з навчально-виховної роботи, учителям української мови та літератури, математики, біології, географії, фізики та хімії, для організації в закладах загальної середньої освіти роботи щодо подолання втрат і розривів у розвитку читацької, математичної компетентностей та компетентностей у галузі природничих наук учнів базової школи.

© Харківська академія неперервної освіти

Зміст

Вступ.....	4
Розділ 1. Характеристика складу учасників дослідження	5
1.1. Читання	5
1.2. Математика	9
1.3. Природничі науки	14
Висновки до розділу 1	21
Розділ 2. Результати тестування учнів 9 класів.....	23
2.1. Читання	23
2.2. Математика	39
2.3. Природничі науки	57
Висновки до розділу 2.....	73
Розділ 3. Результати анкетування вчителів та учнів 9 класів.....	76
3.1. Читання	76
3.2. Математика	95
3.3. Природничі науки	108
Висновки до розділу 3.....	148
Висновки.....	159

ВСТУП

Комунальним вищим навчальним закладом «Харківська академія неперервної освіти» відповідно до регіонального освітнього проєкту «Моніторинг навчальних втрат і розривів у системі загальної середньої освіти Харківської області» з **11 по 21 лютого 2025 року** було проведено *регіональне моніторингове дослідження розвитку ключових компетентностей учнів у базовій школі.*

Мета дослідження полягала у виявленні втрат і розривів у розвитку *в учнів 9 класів читацької, математичної компетентностей та компетентностей у галузі природничих наук.*

У межах моніторингу здійснено:

- *тестування учнів 9 класів за завданнями PISA з читання, математики, природничих наук та їх анкетування;*
- *анкетування вчителів української мови та літератури, математики, біології, географії, фізики та хімії, які працюють у класах, де проводилося дослідження.*

Особливостями дослідження стали:

- *використання завдань PISA з читання, математики та природничих наук;*
- *проведення тестування та анкетування учасників дослідження шляхом заповнення Google Форм;*
- *залучення вчителів, які працюють у 9 класах, до перевірки результатів виконання учнями завдань відкритої форми з розгорнутою відповіддю;*
- *отримання закладами освіти-учасниками моніторингу результатів тестування та анкетування учнів 9 класів для подальшого аналізу і планування роботи з подолання навчальних втрат і розривів.*

У дослідженні взяли участь **4 045** учнів 9 класів з *української мови (2 016 – міста Харкова), 4 056 – з математики (2 006 – міста Харкова), 3 938 – з природничих наук (1 960 – міста Харкова), 205* учителів *української мови та літератури (91 – міста Харкова), 196 – математики (82 – міста Харкова), 611 – біології, географії, фізики, хімії (223 – міста Харкова).*

За підсумками дослідження підготовлено аналітичні матеріали, що містить аналіз результатів:

- *виконання учнями 9 класів завдань з читання, математики та природничих наук;*
- *анкетування вчителів та учнів 9 класів щодо особливостей розвитку в учнів базової школи читацької, математичної компетентності та компетентностей у галузі природничих наук, а також чинників, що на нього впливають.*

Пропонуємо використати ці матеріали для організації в закладах загальної середньої освіти роботи щодо подолання втрат і розривів у розвитку читацької, математичної компетентностей та компетентностей у галузі природничих наук учнів базової школи.

Розділ 1. Характеристика складу учасників дослідження

1.1. Читання

Учні 9 класів

У дослідженні з **читання** взяли участь **4 045** учнів 9 класів, серед яких **1 979 (48,92 %)** хлопців та **2 066 (51,08 %)** дівчат.

2 016 (50,09 %) дев'ятикласників – учні ЗЗСО міста Харкова, **1 511 (36,66 %)** – селищ, міст області, **518 (13,25 %)** – сільської місцевості.

Майже всі учні 9 класів, які взяли участь у дослідженні, зазначили, що мають власний мобільний телефон/смартфон, яким користуються тільки вони.

Збільшилася порівняно з минулим роком кількість дев'ятикласників, які визнали, що мають у власному користуванні друковані книжки, зокрема художні, та інші матеріали, необхідні для навчання (88 %), комп'ютер/ноутбук (майже три чверті), планшет/айпад/хромбук (понад третини) – рис. 1.1.

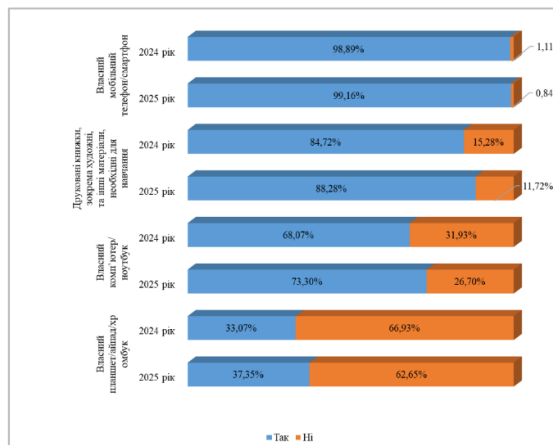

Рис. 1.1. Пристрої та матеріали, необхідні учням для навчання

Як хлопці, так і дівчата визнали, що **майже всі** забезпечені власними мобільними телефонами/смартфонами, якими користуються лише вони. Однак **більша кількість дівчат** має друковані книжки, зокрема художні, інші матеріали, необхідні для навчання (90 %), власний планшет/айпад/хромбук (близько 44 %), тоді як **більша кількість хлопців** – власний комп'ютер/ноутбук (майже три чверті) – рис. 1.2.

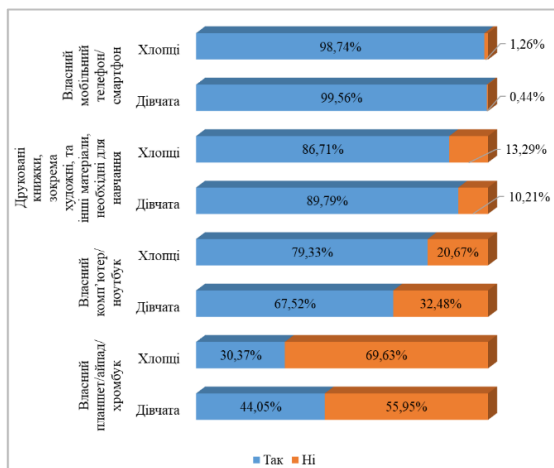

Рис. 1.2. Пристрої та матеріали, необхідні учням для навчання (за статтю)

Власним мобільним телефоном/смартфоном забезпечені майже всі дев'ятикласники незалежно від місця розташування ЗЗСО. Проте в місті Харкові у **більшій кількості** учнів є друковані книжки, зокрема художні, та інші матеріали, необхідні для навчання (90 %), власний комп'ютер/ноутбук (три чверті), планшет/айпад/хромбук (близько 40 %) – рис. 1.3.

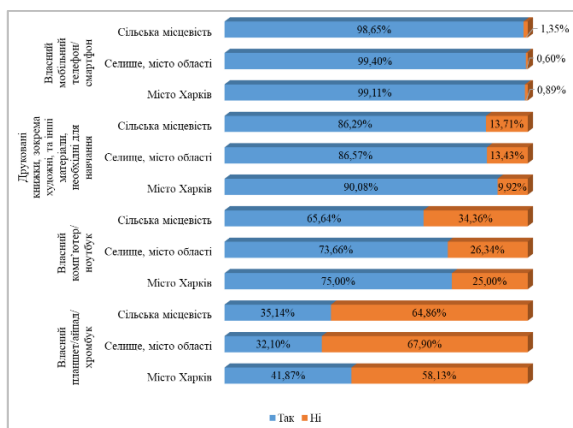

Рис. 1.3. Пристрої та матеріали, необхідні учням для навчання (за місцем розташування ЗЗСО)

Як і в минулому році, **кожен четвертий** дев'ятикласник зазначив, що планує здобути повну загальну середню освіту, **кожен п'ятий** – освітній ступінь магістра, **майже стільки ж** – базову середню освіту.

У 2025 році серед учасників дослідження **більша** кількість респондентів виявили бажання здобути освітній ступінь бакалавра (17 %), **менша** – професійно-технічну освіту (17 %) – рис. 1.4.

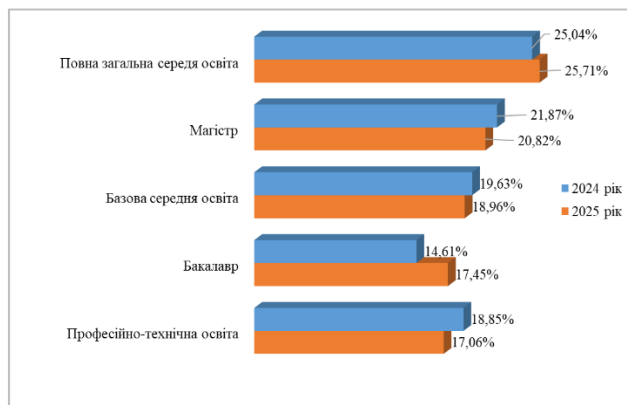

Рис. 1.4. Освіта, яку планують здобути учні

Як серед хлопців, так і серед дівчат **кожен четвертий** респондент, визнав, що планує здобути повну загальну середню освіту. Однак **більше дівчат** мають намір здобути освітній ступінь магістра (кожна четверта), бакалавра (кожна п'ята), тоді як **більше хлопців** – базову середню (22 %) та професійно-технічну освіту (кожен п'ятий) – рис. 1.5.

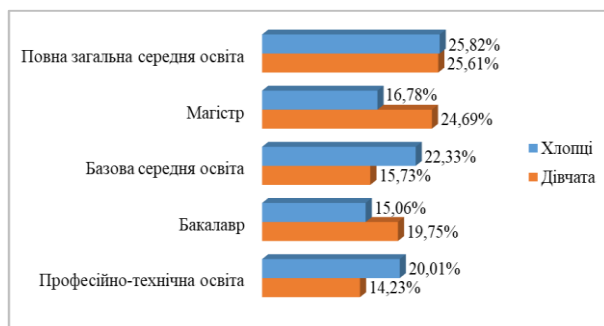

Рис. 1.5. Освіта, яку планують здобути учні (за статтю)

У місті Харкові **більша кількість** дев'ятикласників планує здобути освітні ступені магістра (кожен четвертий), бакалавра (кожен п'ятий), тоді як у сільській місцевості близько 30 % – повну загальну середню та базову середню освіту, у селищах, містах області – професійно-технічну освіту (кожен п'ятий) – рис. 1.6.

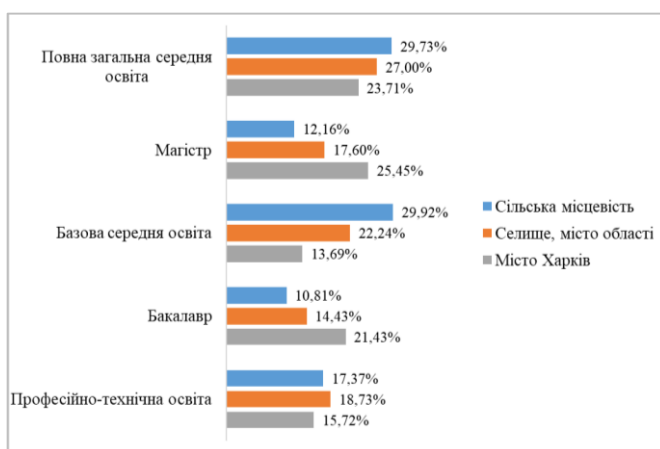

Рис. 1.6. Освіта, яку планують здобути учні (за місцем розташування ЗЗСО)

Як і в минулому році, **понад 70 %** учнів 9 класів висловили впевненість (*повною мірою* погодилися з твердженням), що вправно користуються гаджетами, **70 %** – легко знаходять інформацію в інтернеті.

Разом із тим **кожен сьомий не погодився** або **скоріше не погодився** з тим, що легко друкує на комп'ютері (рис. 1.7).

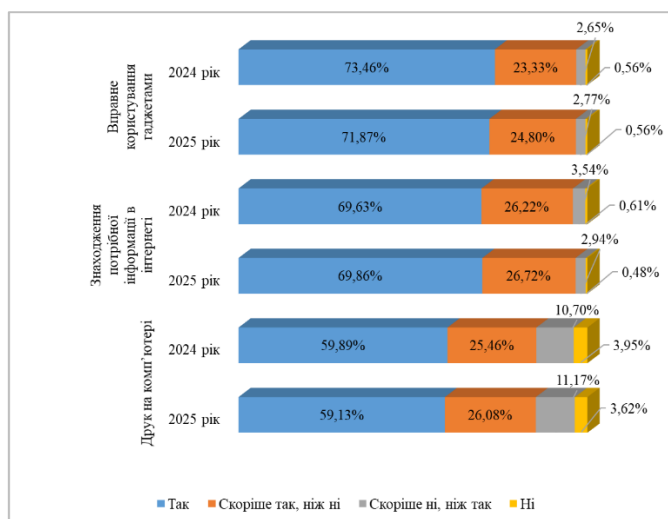

Рис. 1.7. Володіння учнями ІТ-навичками

Хлопці вище за дівчат оцінили рівень володіння ІТ-навичками, зокрема вправність у користуванні гаджетами (**три чверті повною мірою** погодилися з цим твердженням), знаходження потрібної інформації в інтернеті (**понад 70 %**), друкування на комп'ютері (**64 %**) – рис. 1.8.

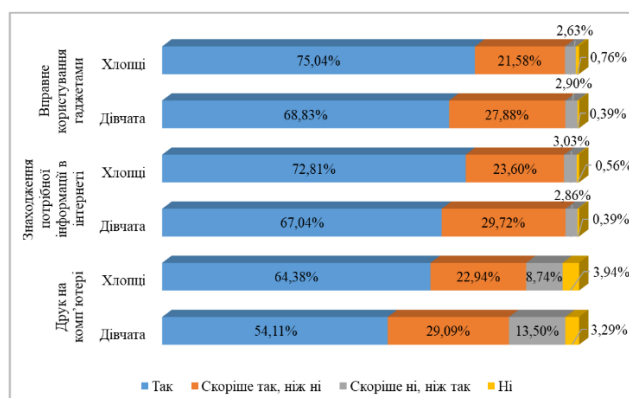

Рис. 1.8. Володіння учнями ІТ-навичками (за статтю)

У *селищах, містах області та місті Харкові* дещо **більше** дев'ятикласників, ніж у *сільській місцевості*, *повною мірою* погодилися з тим, що вправні у користуванні гаджетами (**72 %**), легко знаходять інформацію в інтернеті (**близько 70 %**) та легко друкують на комп'ютері (**60 %**) – рис. 1.9.

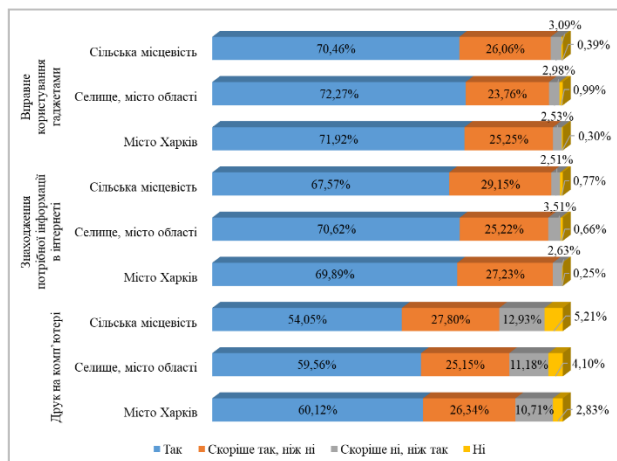

Рис. 1.9. Володіння учнями ІТ-навичками (за місцем розташування ЗЗСО)

Учителі української мови та літератури

У дослідженні взяли участь **205** учителів *української мови та літератури*, серед яких – **91 (44,39 %)** – працюють у ЗЗСО міста Харкова, **68 (33,17 %)** – селищ, міст області, **46 (22,44 %)** – сільської місцевості.

Майже три чверті респондентів – педагоги зі *стажем роботи понад 20 років*, **18 %** – від 11 до 20 років, а *кожен одинадцятий* – до 10 років (рис. 1.10).

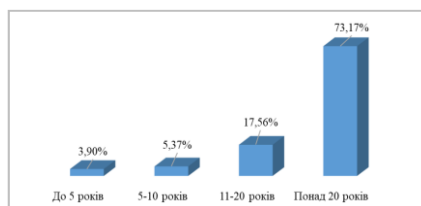

Рис. 1.10. Розподіл респондентів за стажем роботи

Понад **60 %** учасників анкетування – учителі *вищої* кваліфікаційної категорії, *кожен четвертий* – *першої*, *кожен десятий* – *другої* та кваліфікаційної категорії «спеціаліст» (рис. 1.11).

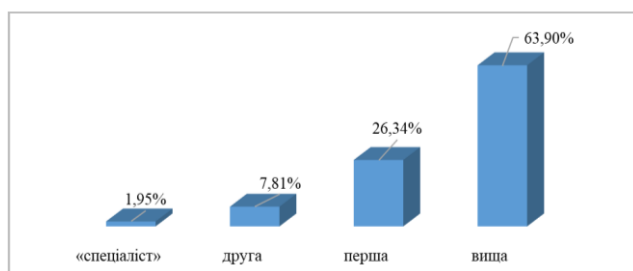

Рис. 1.11. Розподіл респондентів за кваліфікаційною категорією

1.2. Математика

Учні 9 класів

У дослідженні з *математики* взяли участь **4 056** учнів 9 класів, серед яких **2 006 (49,46 %)** хлопців та **2 050 (50,54 %)** дівчат.

2 013 (49,63 %) дев'ятикласників – учні ЗЗСО міста Харкова, **1 505 (37,11 %)** – селищ, міст області, **538 (13,26 %)** – сільської місцевості.

Майже всі учні 9 класів, які взяли участь у дослідженні, зазначили, що мають власний мобільний телефон/смартфон, яким користуються тільки вони.

Збільшилася порівняно ж минулим роком кількість дев'ятикласників, які визнали, що мають у власному користуванні друковані книжки, зокрема художні, та інші матеріали, необхідні для навчання (88 %), комп'ютер/ноутбук (майже три чверті), планшет/айпад/хромбук (більше третини) – рис. 1.12.

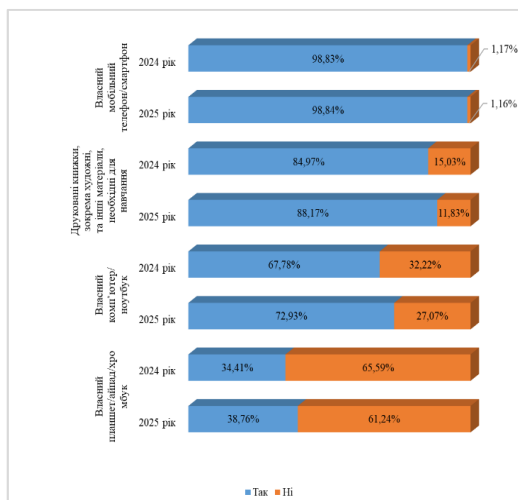

Рис. 1.12. Пристрої та матеріали, необхідні учням для навчання

Як хлопці, так і дівчата визнали, що **майже всі** забезпечені власними мобільними телефонами/смартфонами, якими користуються лише вони.

Однак **більше дівчат**, ніж хлопців мають друковані книжки, зокрема художні, та інші матеріали, необхідні для навчання (90 %), власний планшет/айпад/хромбук (45 %), тоді як **більше хлопців**, ніж дівчат – власний комп'ютер/ноутбук (близько 80 %) – рис. 1.13.

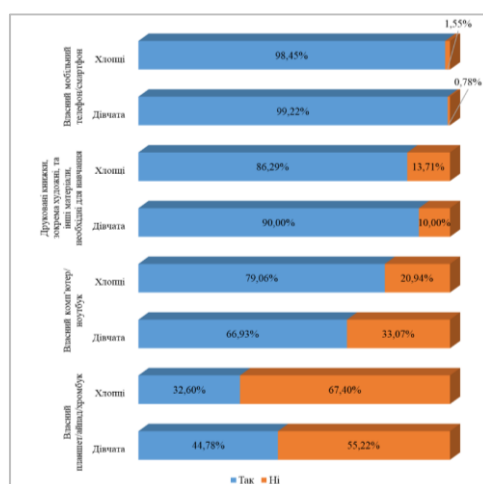

Рис. 1.13. Пристрої та матеріали, необхідні учням для навчання (за статтю)

Власним мобільним телефоном/смартфоном забезпечені **майже всі** дев'ятикласники незалежно від місця розташування ЗЗСО.

У місті Харкові **більша кількість** учнів має друковані книжки, зокрема художні, та інші матеріали, необхідні для навчання (близько 90 %), власний

комп'ютер/ноутбук (три чверті) та планшет/айпад/хромбук (близько 43 %) – рис. 1.14.

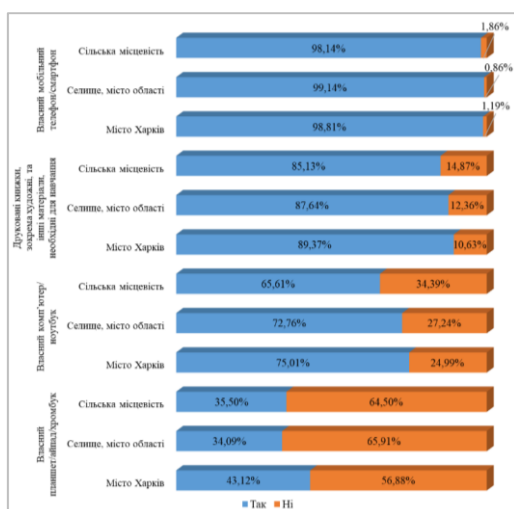

Рис. 1.14. Пристрої та матеріали, необхідні учням для навчання (за місцем розташування ЗЗСО)

У 2025 році **дещо більша** кількість учнів 9 класів зазначила, що планує здобути повну загальну середню освіту (кожен четвертий), освітній ступінь бакалавра (17 %), **дещо менша** – освітній ступінь магістра (кожен п'ятий) та професійно-технічну освіту (17 %).

Як і в минулому році, **кожен п'ятий** дев'ятикласник виявив бажання здобути базову середню освіту (рис. 1.15).

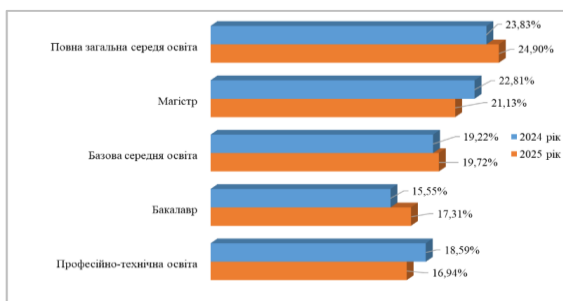

Рис. 1.15. Освіта, яку планують здобути учні

Більша кількість дівчат, ніж хлопців прагне здобути освітній ступінь магістра (кожна четверта), бакалавра (кожна п'ята), тоді як **більша кількість хлопців** – базову середню (23 %) та професійно-технічну освіту (21 %).

Кожен четвертий учасник дослідження *незалежно від статі* відповів, що має намір здобути повну загальну середню освіту (рис. 1.16).

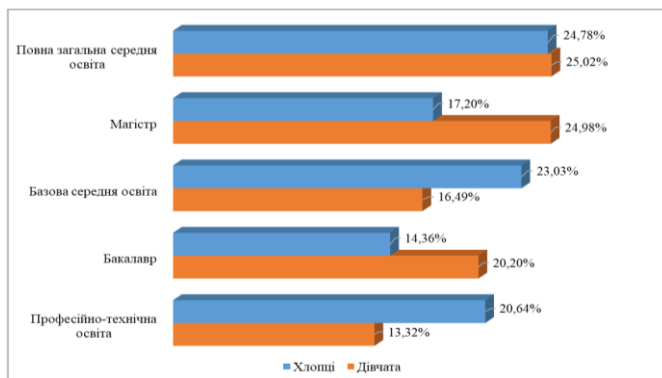

Рис. 1.16. Освіта, яку планують здобути учні (за статтю)

У місті Харкові **більша кількість** дев'ятикласників орієнтована на здобуття освітніх ступенів **магістра (26 %)**, **бакалавра (21 %)**, тоді як у селищах, містах області – на професійно-технічну (18 %), у сільській місцевості – на повну загальну середню та базову середню освіту (близько 30 %) – рис. 1.17.

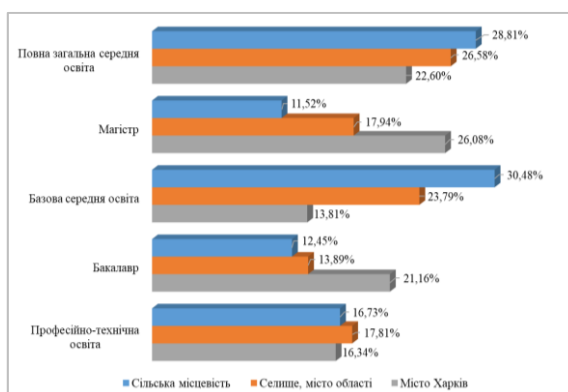

Рис. 1.17. Освіта, яку планують здобути учні (за місцем розташування ЗЗСО)

Як і в минулому році, **близько 70 %** учнів 9 класів висловили впевненість (повною мірою погодилися з твердженням), що вправно користуються гаджетами та легко знаходять інформацію в інтернеті.

Разом із тим **14 % не погодилися або скоріше не погодилися** з тим, що легко друкують на комп'ютері (рис. 1.18).

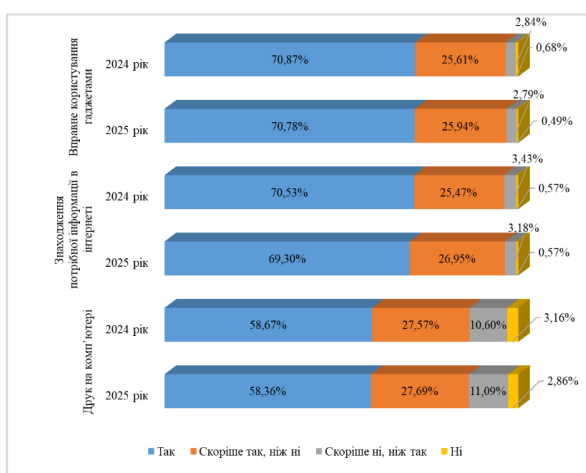

Рис. 1.18. Володіння учнями IT-навичками

Хлопці вище за дівчат оцінили рівень володіння ІТ-навичками, зокрема вправність у користуванні гаджетами (три чверті повною мірою погодилися з цим твердженням), знаходження потрібної інформації в інтернеті (близько 70 %) та друкування на комп'ютері (понад 60 %) – рис. 1.19.

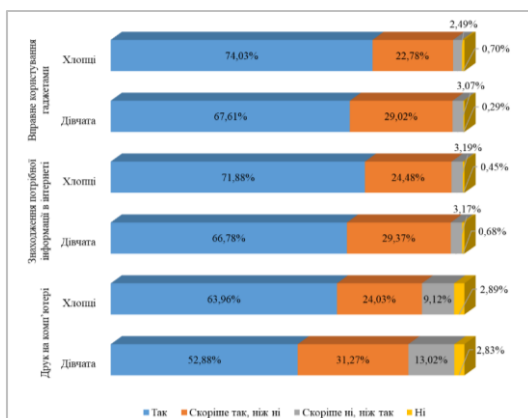

Рис. 1.19. Володіння учнями ІТ-навичками (за статтю)

Понад дві третини дев'ятикласників незалежно від місця розташування ЗЗСО повною мірою погодилися з тим, що легко знаходять інформацію в інтернеті.

Разом із тим **понад 70 % у селищах, містах області вважають, що вправно користуються гаджетами, а близько 60 % у селищах, містах області та місті Харкові – легко друкують на комп'ютері** (рис. 1.20).

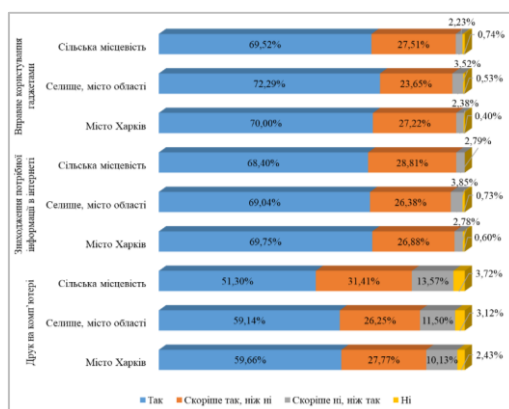

Рис. 1.20. Володіння учнями ІТ-навичками (за місцем розташування ЗЗСО)

Учителі математики

В дослідженні взяли участь **196** учителів **математики**, серед яких – **82 (41,84 %)** – працюють у ЗЗСО міста Харкова, **67 (34,18 %)** – селищ, міст області, **47 (23,98 %)** – сільської місцевості.

Майже три чверті респондентів – педагоги, які мають стаж роботи **понад 20 років, 15 % – від 11 до 20 років, а кожен десятий – до 10 років** (рис. 1.21).

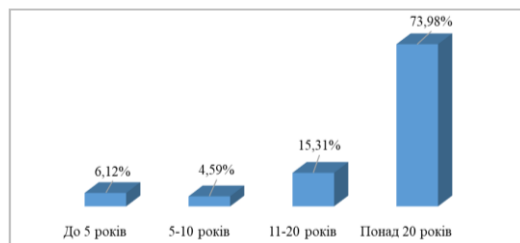

Рис. 1.21. Розподіл респондентів за стажем роботи

Понад **60 %** учасників опитування – учителі вищої кваліфікаційної категорії, **кожен четвертий** – першої, а **кожен дев'ятий** – другої та кваліфікаційної категорії «спеціаліст» (рис. 1.22)

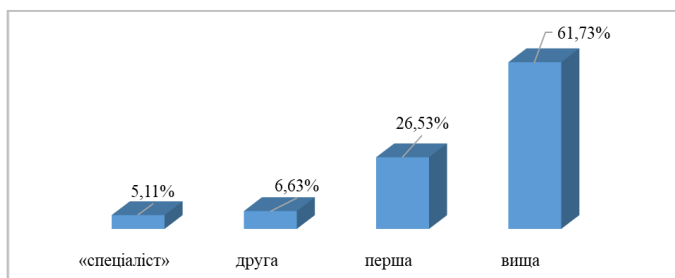

Рис. 1.22. Розподіл респондентів за кваліфікаційною категорією

1.3. Природничі науки

Учні 9 класів

У дослідженні з *природничих наук* взяли участь **3 938** учнів 9 класів, серед яких **1 943 (49,34 %)** хлопці та **1 995 (50,66 %)** дівчат.

1 960 (49,77 %) дев'ятикласників – учні ЗЗСО міста Харкова, **1 466 (37,23 %)** – селищ, міст області, **512 (13,00 %)** – сільської місцевості.

Майже всі учні 9 класів, які взяли участь у дослідженні, зазначили, що мають власний мобільний телефон/смартфон, яким користуються тільки вони.

Збільшилася порівняно з минулим роком кількість дев'ятикласників, які визнали, що мають у власному користуванні друковані книжки, зокрема художні, та інші матеріали, необхідні для навчання (87 %), комп'ютер/ноутбук (понад 70 %), планшет/айпад/хромбук (близько 40 %) – рис. 1.23.

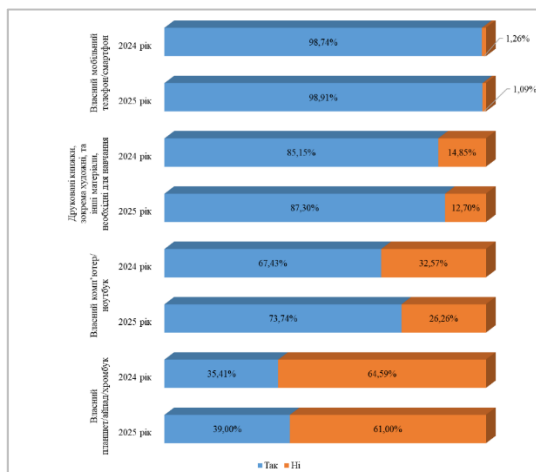

Рис. 1.23. Пристрої та матеріали, необхідні учням для навчання

Як хлопці, так і дівчата визнали, що **майже всі** забезпечені власними мобільними телефонами/смартфонами, якими користуються лише вони.

Однак **більше дівчат**, ніж хлопців, мають друковані книжки, зокрема художні, та інші матеріали, необхідні для навчання (близько 90 %), власний планшет/айпад/хромбук (45 %), тоді як **більше хлопців**, ніж дівчат – власний комп'ютер/ноутбук (близько 80 %) – рис. 1.24.

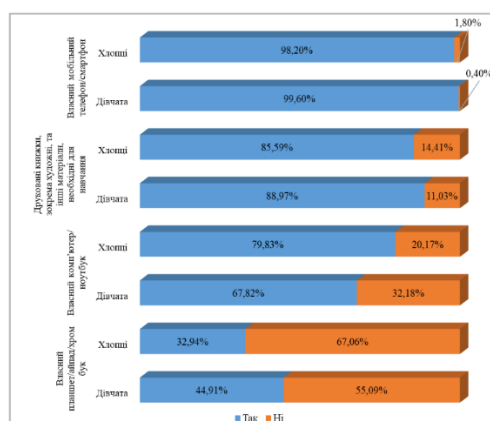

Рис. 1.24. Пристрої та матеріали, необхідні учням для навчання (за статтю)

Власним мобільним телефоном/смартфоном забезпечені **майже всі** дев'ятикласники незалежно від місця розташування ЗЗСО.

У місті Харкові **більша кількість** учнів забезпечена друкованими книжками, зокрема художніми, та іншими матеріалами, необхідними для навчання (близько 90 %), а також планшетами/айпадами/хромбуками (43 %).

Три чверті дев'ятикласників, які навчаються в ЗЗСО селищ, міст області та міста Харкова, мають власний комп'ютер/ноутбук (рис. 1.25).

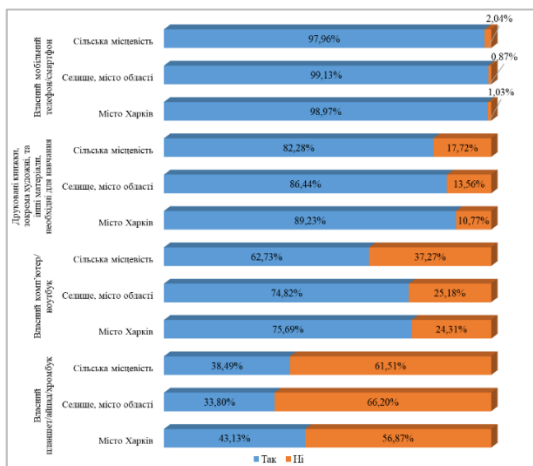

Рис. 1.25. Пристрої та матеріали, необхідні учням для навчання (за місцем розташування ЗЗСО)

У 2025 році серед учасників дослідження **дещо більша** кількість учнів 9 класів зазначила, що планує здобути повну загальну середню освіту (кожен четвертий) та освітній ступінь бакалавра (18 %); **дещо менша** кількість – освітній ступінь магістра (кожен п'ятий) та професійно-технічну освіту (17 %).

Як і в минулому році, **19 %** дев'ятикласників віддали пріоритет базовій середній освіті (рис. 1.26).

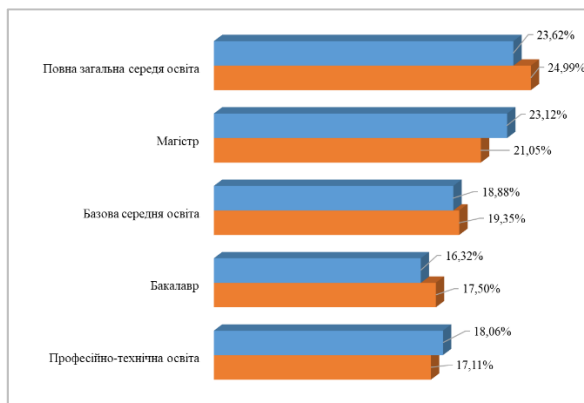

Рис. 1.26. Освіта, яку планують здобути учні

Більша кількість дівчат, ніж хлопців, планує здобути освітній ступінь магістра (кожна четверта) та бакалавра (кожна п'ята); тоді як **більше хлопців** – базову середню (23 %) та професійно-технічну освіту (21 %).

Кожен четвертий учасник дослідження *незалежно від статі* віддав перевагу повній загальній середній освіті (рис. 1.27).

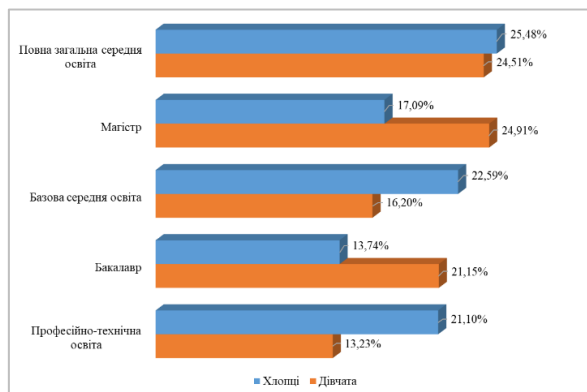

Рис. 1.27. Освіта, яку планують здобути учні (за статтю)

У місті Харкові **більша кількість** дев'ятикласників орієнтована на здобуття освітніх ступенів **магістра (кожен четвертий)** та **бакалавра (кожен п'ятий)**, тоді як у селищах, містах області – на повну загальну середню та базову середню освіту (близько 30 %).

У селищах, містах області та сільській місцевості **18 %** зазначили, що планують здобути професійно-технічну освіту (рис. 1.28).

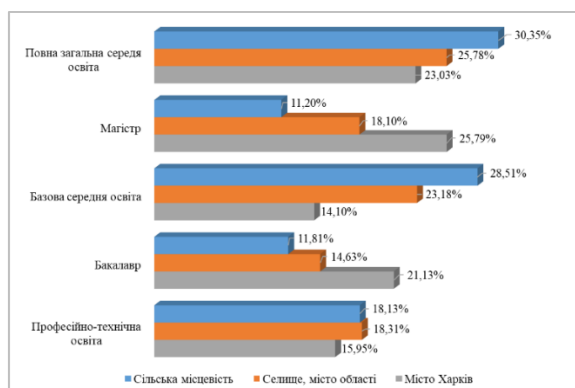

Рис. 1.28. Освіта, яку планують здобути учні (за місцем розташування ЗЗСО)

Як і в минулому році, **близько 70 %** учнів 9 класів висловили впевненість (повною мірою погодилися з твердженням), що вправно користуються гаджетами та легко знаходять інформацію в інтернеті.

Разом із тим **13 %** не погодилися або скоріше не погодилися з тим, що легко друкують на комп'ютері (рис. 1.29).

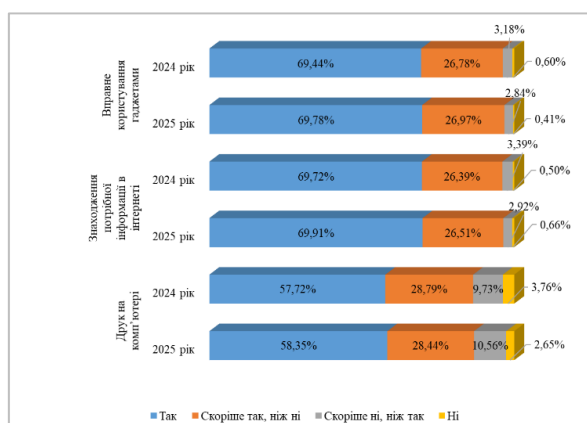

Рис. 1.29. Володіння учнями IT-навичками

Хлопці вище за дівчат оцінили рівень володіння ІТ-навичками, зокрема вправність у користуванні гаджетами та знаходження потрібної інформації в інтернеті (понад 70 % повною мірою погодилися з цим твердженням), друкування на комп'ютері (більше 60 %) – рис. 1.30.

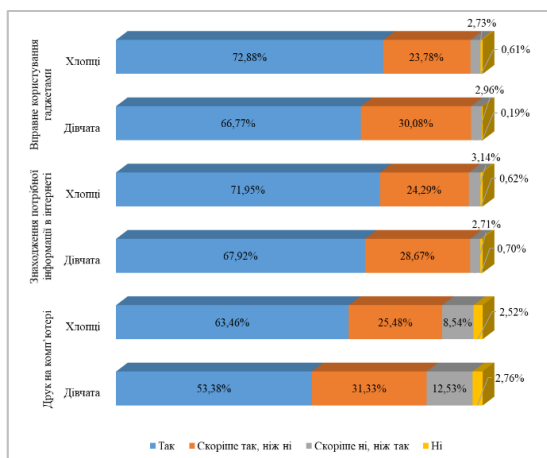

Рис. 1.30. Володіння учнями ІТ-навичками (за статтю)

Близько 70 % учнів 9 класів у селищах, містах області та місті Харкові повною мірою погодилися з тим, що вправно користуються гаджетами, близько 60 % – легко друкують на комп'ютері, а понад 70 % дев'ятикласників у сільській місцевості та селищах, містах області – легко знаходять інформацію в інтернеті (рис. 1.31).

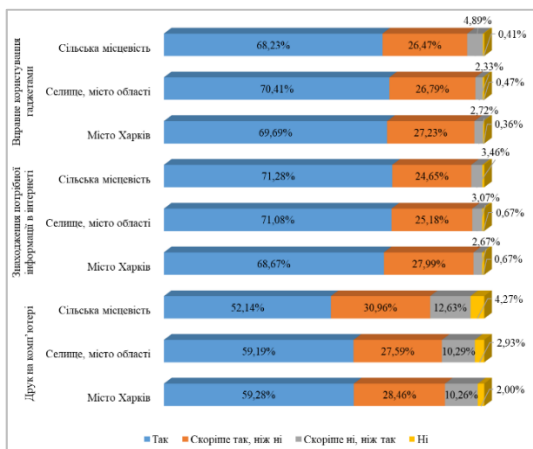

Рис. 1.31. Володіння учнями ІТ-навичками (за місцем розташування ЗЗСО)

Учителі предметів природничої освітньої галузі

Біологія

У дослідженні взяли участь **156** учителів **біології**, серед яких – **62 (39,74 %)** – працюють у ЗЗСО міста Харкова, **48 (30,77 %)** – селищ, міст області, **46 (29,49 %)** – сільської місцевості.

Понад 70 % респондентів – педагоги, які мають стаж роботи **понад 20 років**, **кожен восьмий** – від 11 до 20 років, а **кожен сьомий** – до 10 років (рис. 1.32).

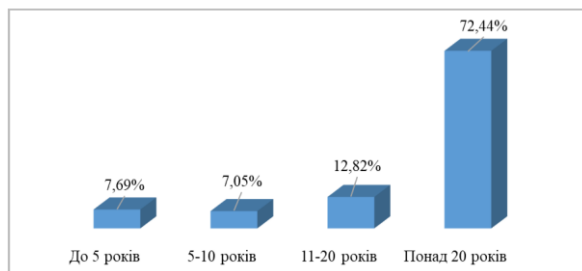

Рис. 1.32. Розподіл респондентів за стажем роботи

Близько **70 %** учасників опитування – учителі вищої кваліфікаційної категорії, **кожен сьомий** – першої, а **кожен шостий** – другої та кваліфікаційної категорії «спеціаліст» (рис. 1.33).

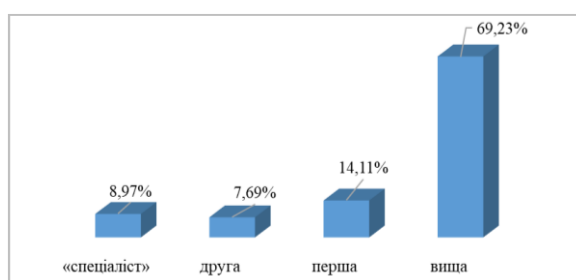

Рис. 1.33. Розподіл респондентів за кваліфікаційною категорією

Географія

У дослідженні взяли участь **154** учителі *географії* серед яких – **54 (35,06 %)** – працюють у ЗЗСО міста Харкова, **54 (35,06 %)** – селищ, міст області, **46 (29,88 %)** – сільської місцевості.

Майже дві третини респондентів – педагоги, які мають стаж роботи понад 20 років, **кожен шостий** – від 11 до 20 років, а **кожен п'ятий** – до 10 років (рис. 1.34).

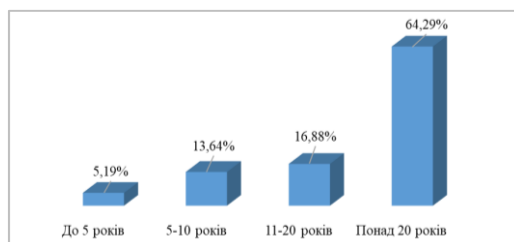

Рис. 1.34. Розподіл респондентів за стажем роботи

Більше половини учасників опитування – учителі вищої кваліфікаційної категорії, **кожен четвертий** – першої, а **кожен шостий** – другої та кваліфікаційної категорії «спеціаліст» (рис. 1.35).

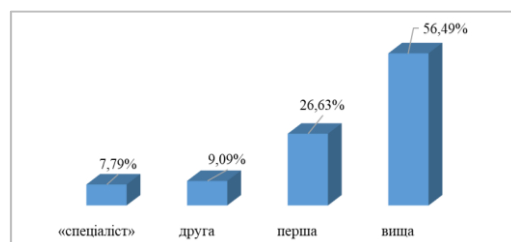

Рис. 1.35. Розподіл респондентів за кваліфікаційною категорією

Фізика

У дослідженні взяли участь **153** учителі *фізики*, серед яких – **54 (35,29 %)** – працюють у ЗЗСО міста Харкова, **54 (35,29 %)** – селищ, міст області, **45 (29,42 %)** – сільської місцевості.

Майже три чверті респондентів – педагоги зі *стажем роботи понад 20 років*, *кожен восьмий – від 11 до 20 років*, а *кожен сьомий – до 10 років* (рис. 1.36).

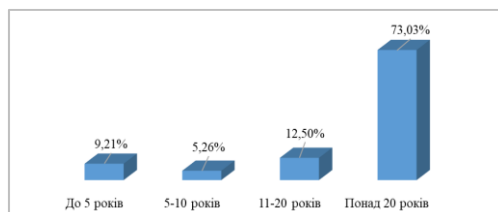

Рис. 1.36. Розподіл респондентів за стажем роботи

Більше половини учасників анкетування – учителі *вищої кваліфікаційної категорії*, *кожен четвертий – першої*, *кожен п'ятий – другої* та кваліфікаційної категорії *«спеціаліст»* (рис. 1.37).

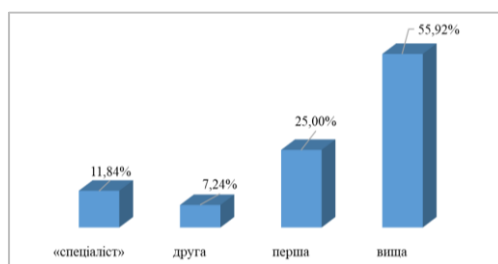

Рис. 1.37. Розподіл респондентів за кваліфікаційною категорією

Хімія

У дослідженні взяли участь **148** учителів *хімії*, серед яких – **53 (35,81 %)** – працюють у ЗЗСО міста Харкова, **48 (32,43 %)** – селищ, міст області, **47 (31,76 %)** – сільської місцевості.

Більше три чверті респондентів – педагоги зі *стажем роботи понад 20 років*, *кожен десятий – від 11 до 20 років*, а *кожен восьмий – до 10 років* (рис. 1.38).

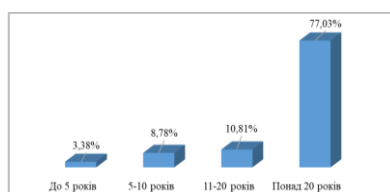

Рис. 1.38. Розподіл респондентів за стажем роботи

Понад **60 %** учасників анкетування – учителі *вищої кваліфікаційної категорії*, **23 %** – *першої*, *кожен сьомий – другої* та кваліфікаційної категорії *«спеціаліст»* (рис. 1.39).

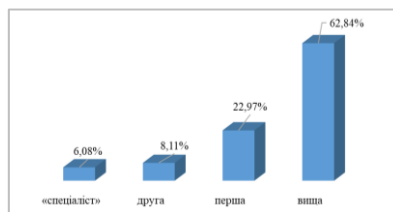

Рис. 1.39. Розподіл респондентів за кваліфікаційною категорією

Висновки до розділу 1

1. У регіональному моніторинговому дослідженні розвитку ключових компетентностей учнів у базовій школі взяли участь понад **4 тис.** учнів 9 класів, серед яких **49 %** склали хлопці, а **51 %** – дівчата, а також **1 012** учителів української мови та літератури, математики, біології, географії, фізики та хімії.

2. Серед учасників дослідження **половина** учнів – із закладів загальної середньої освіти міста Харкова, **більше третини** – із селищ, міст області, а **кожен восьмий** – навчається в сільській місцевості.

3. Учні 9 класів, які взяли участь у дослідженні, визнали, що мають у власному користуванні мобільний телефон/смартфон (майже всі незалежно від статі та місця розташування ЗЗСО), друковані книжки, зокрема художні, та інші матеріали, необхідні для навчання (88 %), комп'ютер/ноутбук (73 %), планшет/айпад/хромбук (38 %).

❖ Дівчата краще за хлопців забезпечені друкованими книжками та іншими матеріалами, необхідними для навчання. У більшій кількості дівчат є планшет/айпад/хромбук, тоді як у більшій кількості хлопців – комп'ютер/ноутбук.

❖ У місті Харкові більша кількість учнів забезпечена друкованими книжками та іншими матеріалами, необхідними для навчання, комп'ютером/ноутбуком або планшетом/айпадом/хромбуком.

4. **Кожен четвертий** учасник дослідження (незалежно від статі) планує здобути повну загальну середню освіту, кожен п'ятий – освітній ступінь магістра, ще кожен п'ятий – базову середню освіту, кожен шостий – освітній ступінь бакалавра, а ще кожен шостий – професійно-технічну освіту.

❖ Більше дівчат, ніж хлопців прагнуть здобути освітній ступінь магістра, бакалавра, тоді як більше хлопців – базову середню та професійно-технічну освіту.

❖ У місті Харкові більша кількість дев'ятикласників орієнтована на здобуття освітніх ступенів магістра, бакалавра, тоді як у селищах містах області – на професійно-технічну, у сільській місцевості – на повну загальну середню та базову середню освіту.

5. Дев'ятикласники визнають, що легко знаходять потрібну інформацію в інтернеті (незалежно від місця розташування ЗЗСО), вправні в користуванні гаджетами (близько 70 %), а також легко друкують на комп'ютері (близько 60 %).

❖ *Хлопці **вище** за дівчат оцінюють рівень володіння ІТ-навичками, зокрема вправність у користуванні гаджетами, знаходження потрібної інформації в інтернеті та друкування на комп'ютері.*

❖ *У селищах, містах області дев'ятикласники **вище** за своїх однолітків у сільській місцевості та місті Харкові оцінюють вправність у користуванні гаджетами, тоді як у сільській місцевості **нижче** – уміння друкувати на комп'ютері.*

6. Серед учителів **40 %** – педагоги закладів загальної середньої освіти міста Харкова, **кожен третій** – селищ, міст області, а **27 %** – сільської місцевості. Із них більшість складають учителі зі *стажем роботи* понад 20 років (72 %) та вищої кваліфікаційної категорії (62 %).

Розділ 2. Результати тестування учнів 9 класів

2.1. Читання

2.1.1. Характеристика завдань із читання

Тест з **читання** складався з **7** завдань, серед яких **3** – з вибором однієї відповіді, **1** – з вибором кількох відповідей, **1** – відкритої форми з короткою відповіддю та **2** – відкритої форми з розгорнутою відповіддю.

Максимальна кількість балів за виконання тесту з **читання** складала **10**.

Формати завдань та індикатори для оцінювання читацької компетентності учнів подано в таблиці 2.1.

Таблиця 2.1

Формати завдань та індикатори для оцінювання читацької компетентності учнів

№	Формат запитання	Індикатори
1	Відкритої форми з короткою відповіддю	Пошук інформації в тексті
2	З вибором однієї відповіді	Інтеграція та генерація висновків
3	Відкритої форми з розгорнутою відповіддю	Оцінка та аналіз змісту тексту
4	З вибором однієї відповіді	Інтеграція та генерація висновків
5	З вибором однієї відповіді	Інтеграція та генерація висновків
6	Відкритої форми з розгорнутою відповіддю	Оцінка та аналіз змісту тексту
7	З вибором кількох відповідей	Оцінка та аналіз форми тексту

2.1.2. Результати виконання учнями 9 класів завдань із читання

У 2025 році середній бал виконання дев'ятикласниками завдань з **читання** склав **6,69**. Порівняно з минулим роком цей показник **підвищився (на 0,15)** – рис. 2.1.

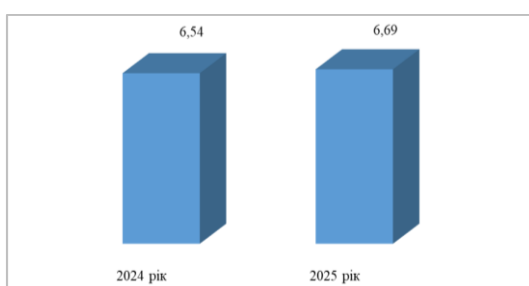

Рис. 2.1. Результати виконання учнями 9 класів завдань з читання за середнім балом

Як і в 2024 році, **кращі** результати тестування з **читання** показали **дівчата**, ніж **хлопці**. Порівняно з минулим роком різниця за **середнім балом** між результатами тестування **дівчат** та **хлопців збільшилася (на 0,33)** – рис. 2.2.

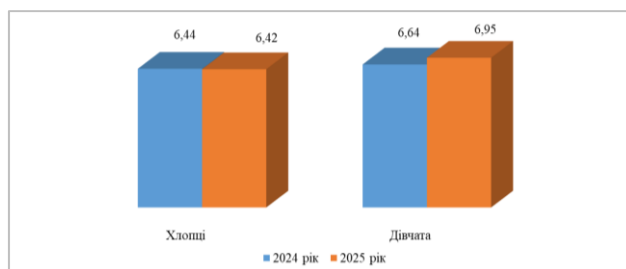

Рис. 2.2. Результати виконання учнями 9 класів завдань з читання за середнім балом (за статтю)

Найкращі результати тестування з **читання** два роки поспіль показують учні **міста Харкова**, **найнижчі** – **сільської місцевості**. У порівнянні з минулим роком **найбільшу позитивну динаміку за середнім балом** демонструють учні **сільської місцевості (0,29 бала)**. Навчальні розриви за підсумками тестування з **читання** за місцем розташування ЗЗСО **зменшилися** (рис. 2.3).

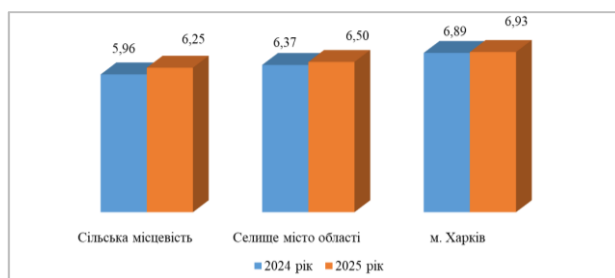

Рис. 2.3. Результати виконання учнями 9 класів завдань з читання за середнім балом (за місцем розташування ЗЗСО)

У 2025 році **42 %** учнів 9 класів отримали за підсумками тестування з читання **від 8 до 10 балів**, що **на 10 % більше**, ніж у минулому році.

Проте **збільшилася (на 4 %)** кількість дев'ятикласників, які показали результат, **нижчий за 5 балів**, та склала **17 %** (рис. 2.4).

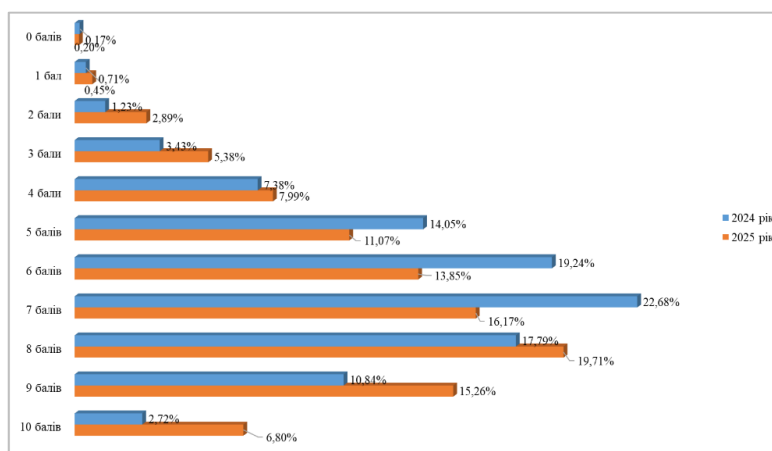

Рис. 2.4. Розподіл результатів виконання учнями 9 класів завдань з читання за кількістю балів

Серед дівчат **47 %** отримали від 8 до 10 балів, тоді як серед хлопців **кожен п'ятий** – менше 5 балів (рис. 2.5).

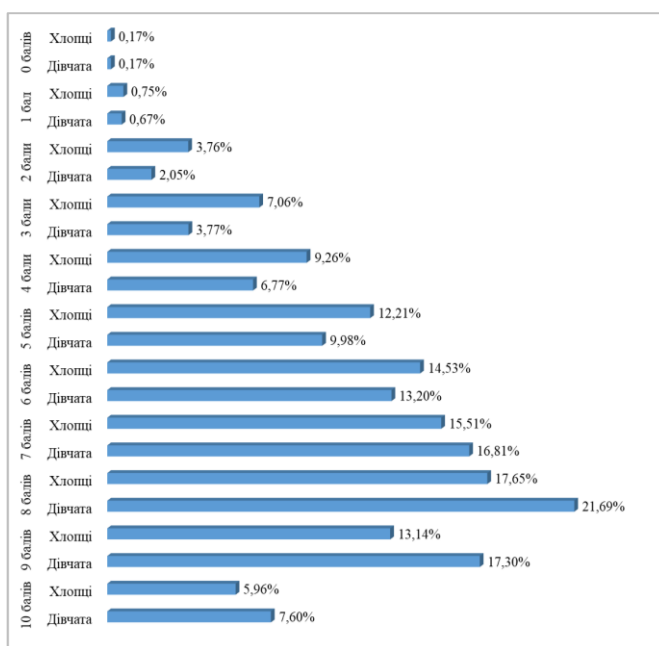

Рис. 2.5. Розподіл результатів виконання учнями 9 класів завдань з читання у 2025 році за кількістю балів (за статтю)

Понад **40 %** учнів 9 класів ЗЗСО міста Харкова показали результати тестування з **читання** від 8 до 10 балів, тоді як **кожен п'ятий** дев'ятикласник у селищах, містах області, **кожен четвертий** – у сільській місцевості одержали менше 5 балів (рис. 2.6).

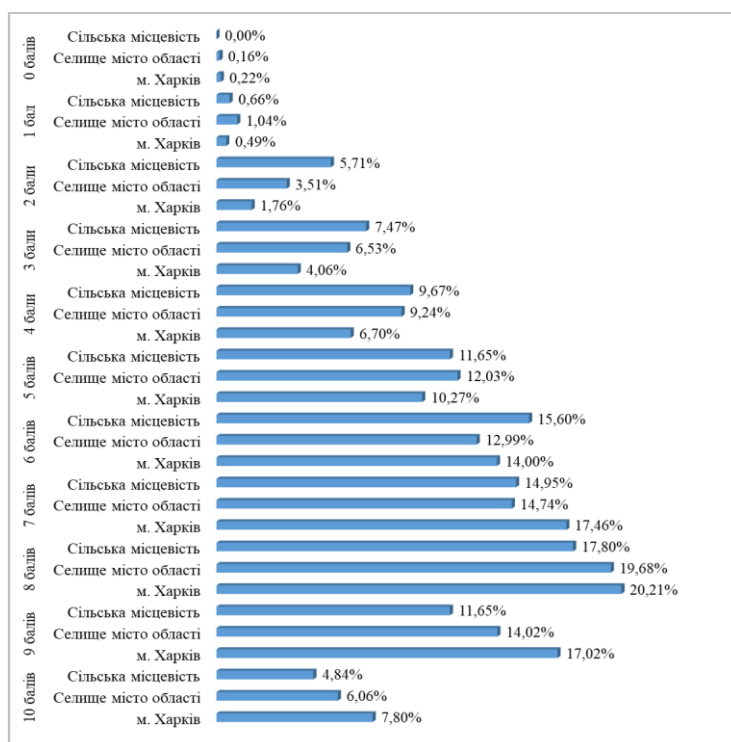

Рис. 2.6. Розподіл результатів виконання учнями 9 класів завдань з читання у 2025 році за кількістю балів (за місцем розташування ЗЗСО)

Понад 60 % дев'ятикласників виконали завдання з вибором однієї відповіді на інтеграцію та генерацію висновків та відкритої форми з короткою відповіддю на пошук інформації в тексті.

Дещо більше половини учасників тестування впоралися із завданням відкритої форми з розгорнутою відповіддю на оцінку та аналіз змісту та форми тексту (рис. 2.7).

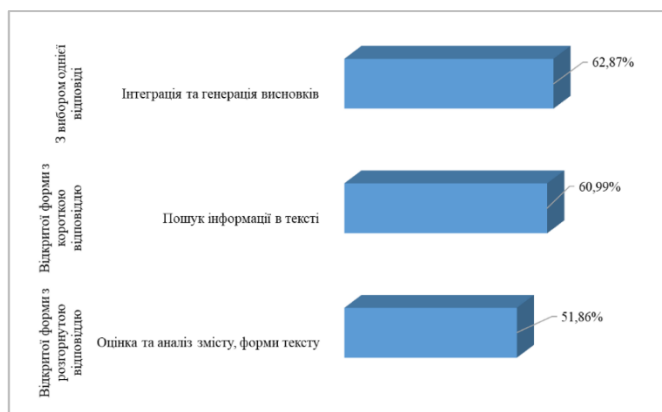

Рис. 2.7. Відсоток учнів 9 класів, які виконали завдання з читання

Понад 50 % учнів 9 класів повністю виконали завдання з вибором кількох відповідей на оцінку та аналіз змісту та форми тексту (надали всі прийнятні відповіді) – рис. 2.8.

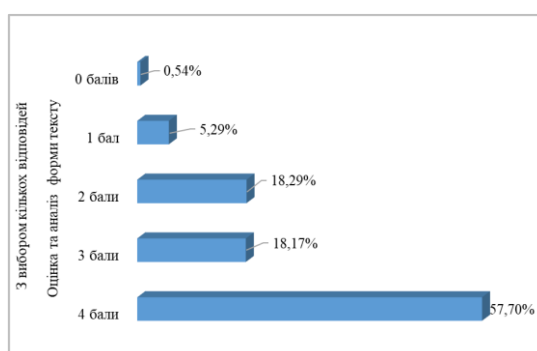

Рис. 2.8. Відсоток учнів 9 класів, які виконали завдання з читання (продовження)

Дівчата краще за хлопців виконали завдання з вибором однієї відповіді на інтеграцію та генерацію висновків (дві третини) та відкритої форми з розгорнутою відповіддю на оцінку та аналіз змісту та форми тексту (понад 50 %).

Разом із тим близько 60 % як хлопців, так і дівчат впоралися із завданням відкритої форми з короткою відповіддю на пошук інформації в тексті (рис. 2.9).

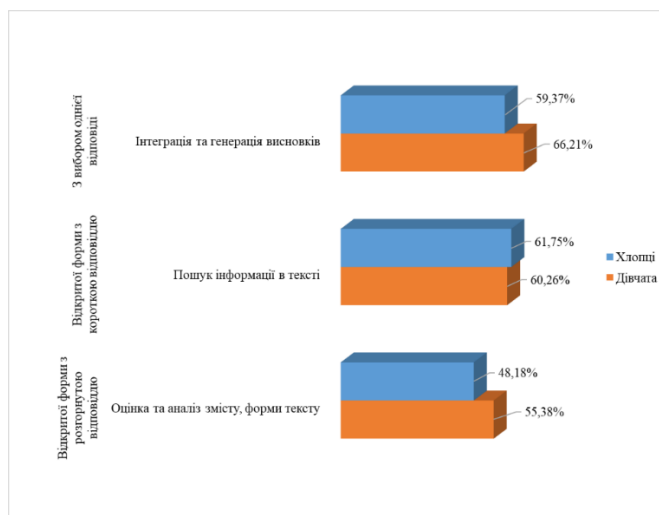

Рис. 2.9. Відсоток учнів 9 класів, які виконали завдання з читання (за статтю)

Понад 60 % дівчат повністю виконали завдання з вибором кількох відповідей на оцінку та аналіз форми тексту, тоді як **кожен другий хлопець** виконав це завдання **частково** (рис. 2.10).

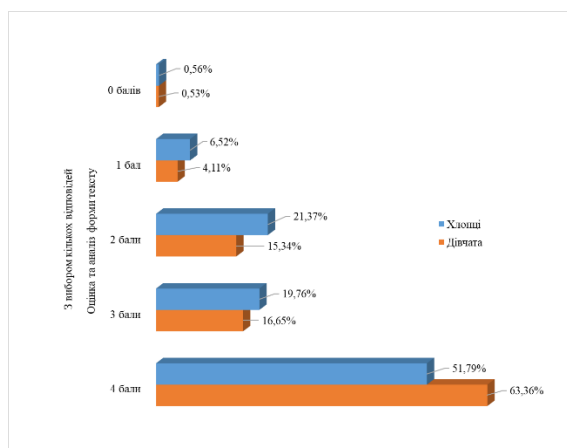

Рис. 2.10. Відсоток учнів 9 класів, які виконали завдання з читання (за статтю) – продовження

Дівчата **краще** за хлопців виконали завдання відкритої форми з розгорнутою відповіддю на оцінку та аналіз змісту тексту (55 %). Серед хлопців **майже половина не впоралася з цим завданням** (рис. 2.11).

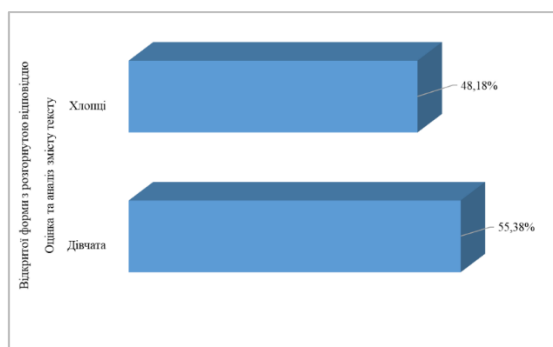

Рис. 2.11. Відсоток учнів 9 класів, які виконали завдання з читання (за статтю) – продовження

Найкращі результати тестування з **читання** показали учні 9 класів *міста Харкова*. Разом із тим учні ЗЗСО *сільської місцевості* **найгірше** виконали завдання з *вибором однієї відповіді на інтеграцію та генерацію висновків (54 %)* та *відкритої форми з короткою відповіддю на пошук інформації в тексті (56 %)*, а *селищ, міст області – відкритої форми з розгорнутою відповіддю на оцінку та аналіз змісту та форми тексту (43 %)* – рис. 2.12.

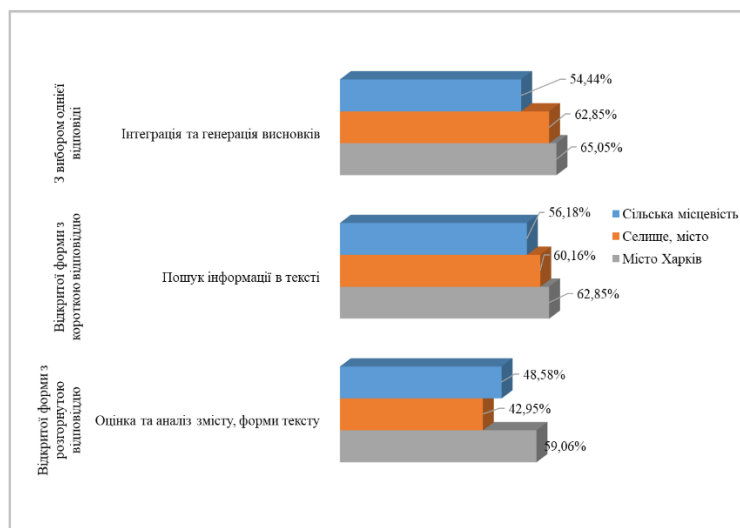

Рис. 2.12. Відсоток учнів 9 класів, які виконали завдання з читання (за місцем розташування ЗЗСО)

Близько 60 % учнів 9 класів ЗЗСО *міста Харкова* надали **всі** відповіді на запитання з *вибором кількох відповідей на оцінку та аналіз форми тексту*, тоді як у *сільській місцевості та селищах, містах області* **понад 40 %** виконали це завдання **частково** (рис. 2.13).

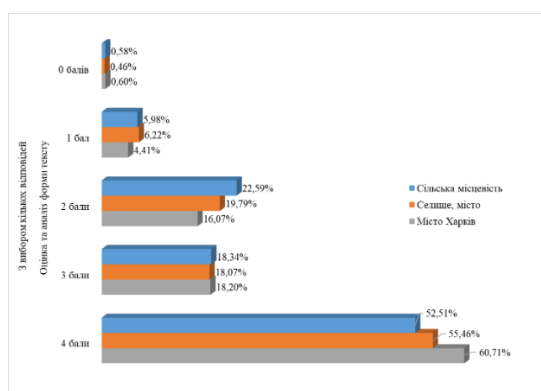

Рис. 2.13. Відсоток учнів 9 класів, які виконали завдання з читання (за місцем розташування ЗЗСО) – продовження

Серед учнів ЗЗСО *міста Харкова* **близько 60 %** впоралися із завданням *відкритої форми з розгорнутою відповіддю на оцінку та аналіз змісту тексту*, тоді як **понад 50 %** дев'ятикласників ЗЗСО *сільської місцевості, селищ, міст області* виконали це завдання **частково** (рис. 2.14).

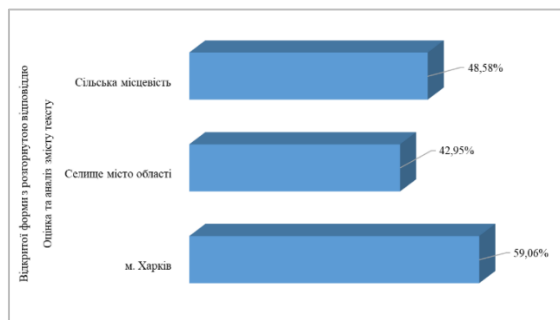

Рис. 2.14. Відсоток учнів 9 класів, які виконали завдання з читання (за місцем розташування ЗЗСО) – продовження

Учні, які мають власний мобільний телефон/смартфон, друковані книжки, зокрема художні, та інші матеріали, необхідні для навчання, комп'ютер/ноутбук, планшет/хромбук показали **кращі** результати тестування з **читання** за учнів, які не мають це у власному розпорядженні.

Зокрема, **близько 64 %** дев'ятикласників, які мають друковані книжки та матеріали, необхідні для навчання, виконали завдання з вибором однієї відповіді на інтеграцію та генерацію висновків та відкритої форми з короткою відповіддю на пошук інформації в тексті (рис. 2.15).

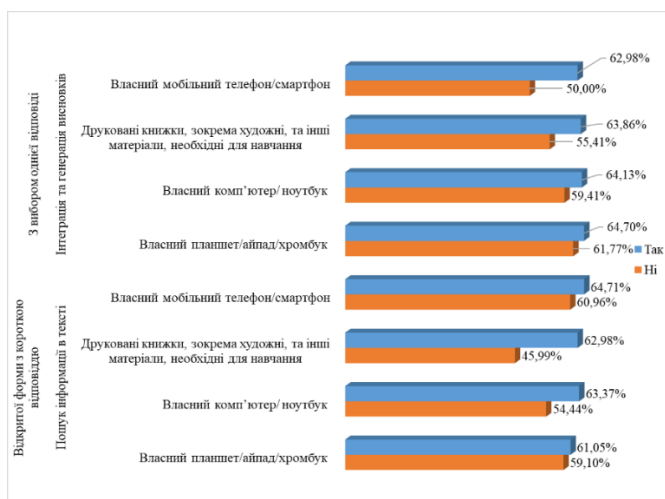

Рис. 2.15. Відсоток учнів 9 класів, які виконали завдання з читання (за наявністю пристроїв та матеріалів, необхідних для навчання)

Близько 60 % дев'ятикласників, які мають друковані книжки та інші матеріали, необхідні для навчання, комп'ютер/ноутбук, планшет/хромбук, повністю виконали завдання з вибором кількох відповідей на оцінку та аналіз форми тексту, тоді як учні, які їх не мають у власному розпорядженні, показали нижчі результати (від 50 % до 56 %) – рис. 2.16.

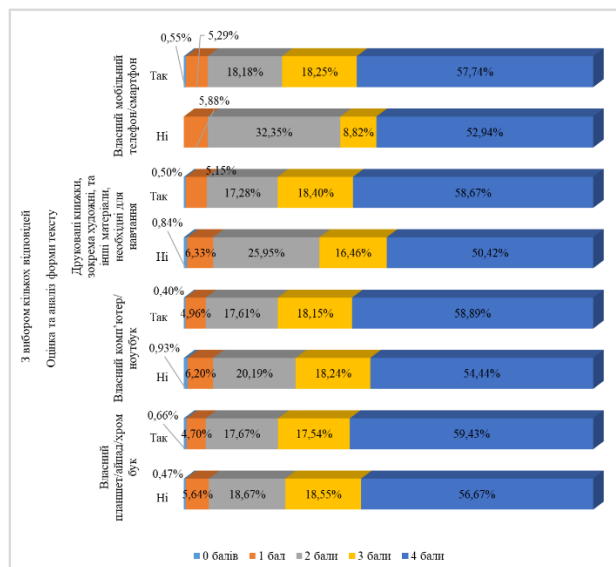

Рис. 2.16. Відсоток учнів 9 класів, які виконали завдання з читання (за наявністю пристроїв та матеріалів, необхідних для навчання) – продовження

Учні 9 класів, які планують здобути освітні ступені магістра та бакалавра, показали **найкращі** результати виконання завдання з вибором однієї відповіді на інтеграцію та генерацію висновків (близько 70 %) та відкритої форми з короткою відповіддю на пошук інформації в тексті (три чверті), тоді як серед дев'ятикласників, які віддають пріоритет базовій середній освіті, відсоток виконання цих завдань був **найнижчим**: відповідно **54 %** і **43 %** (рис. 2.17).

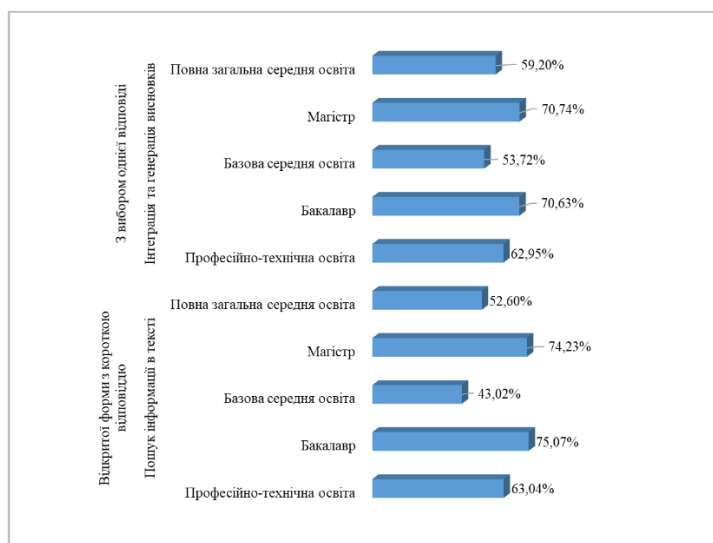

Рис. 2.17. Відсоток учнів 9 класів, які виконали завдання з читання (за освітою, яку планують здобути учні)

Понад дві третини дев'ятикласників, які планують здобути освітні ступені магістра та бакалавра, надали **всі** прийнятні відповіді на запитання з вибором кількох відповідей на оцінку та аналіз форми тексту, тоді як серед учасників тестування, які планують здобути базову середню освіту із цим завданням впоралися **близько 40 %** учнів (рис. 2.18).

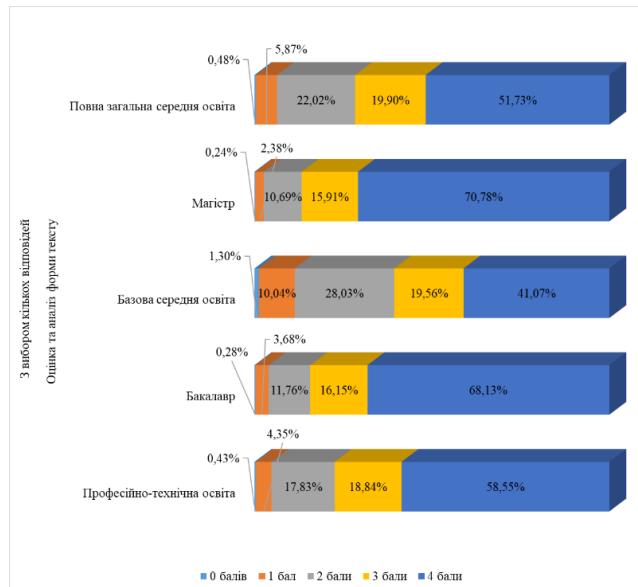

Рис. 2.18. Відсоток учнів 9 класів, які виконали завдання з читання (за освітою, яку планують здобути учні) – продовження

Кращі результати виконання завдань з вибором однієї відповіді на інтеграцію та генерацію висновків та відкритої форми з короткою відповіддю на пошук інформації в тексті показали учні 9 класів, які вправно користуються гаджетами, легко знаходять потрібну інформацію в інтернеті та друкують на комп'ютері (понад 60 % прийнятних відповідей) – рис. 2.19.

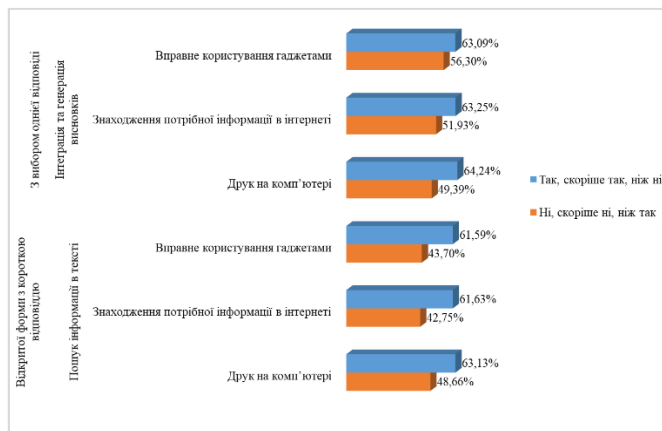

Рис. 2.19. Відсоток учнів 9 класів, які виконали завдання з читання (за рівнем володіння ІТ-навичками)

Близько 60 % дев'ятикласників, які вправно користуються гаджетами, легко знаходять потрібну інформацію в інтернеті та друкують на комп'ютері, повністю виконали завдання з вибором кількох відповідей на оцінку та аналіз форми тексту. Серед учнів, які недостатньо володіють зазначеними навичками, із цим завданням впоралися від 40 % до 47 % учасників тестування (рис. 2.20).

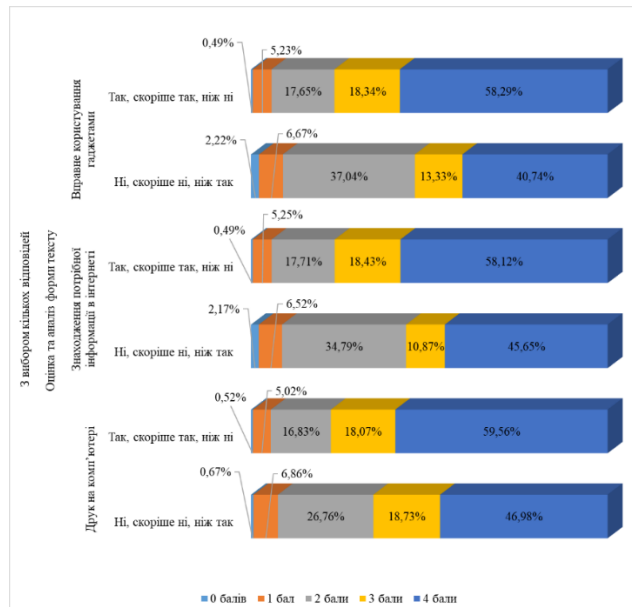

Рис. 2.20. Відсоток учнів 9 класів, які виконали завдання з читання (за рівнем володіння IT-навичками) – продовження

Учні 9 класів, які **часто** читають різні види текстів, показують **кращі** результати тестування з **читання**.

Зокрема, від **63 % до 65 %** десятикласників, які зазначили, що *протягом останнього місяця багато разів читали художні, електронні тексти з гіперпосиланнями, тексти з таблицями, графіками, діаграмами або картами*, надали прийнятні відповіді на запитання з вибором однієї відповіді на інтеграцію та генерацію висновків та відкритої форми з короткою відповіддю на пошук інформації в тексті. Разом із тим серед учнів, які читали художні тексти *один раз за місяць або взагалі їх не читали*, відсоток виконання зазначених завдань складав відповідно **53 %** і **47 %** (рис. 2.21).

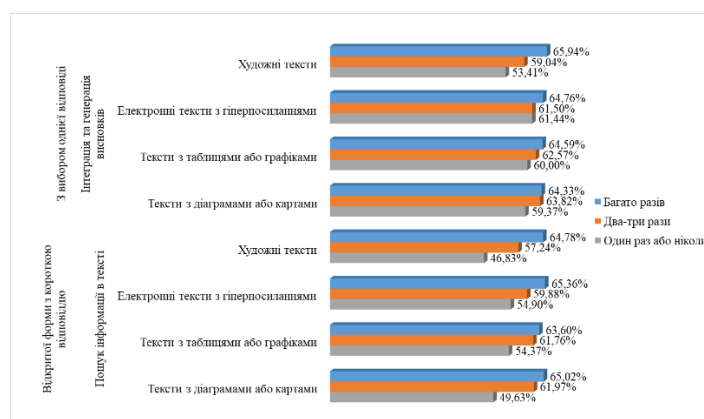

Рис. 2.21. Відсоток учнів 9 класів, які виконали завдання з читання (за частотою використання різних типів текстів)

Близько 60 % учнів, які *протягом останнього місяця багато разів читали художні, електронні тексти з гіперпосиланнями, тексти з таблицями, графіками, діаграмами або картами*, **повністю** виконали завдання з вибором кількох відповідей на оцінку та аналіз форми тексту. Проте **більше третини** учнів, які *один раз протягом останнього місяця читали художні твори або взагалі їх не читали*, отримали за виконання цього завдання **1 або 2 бали з 4-х можливих** (рис. 2.22).

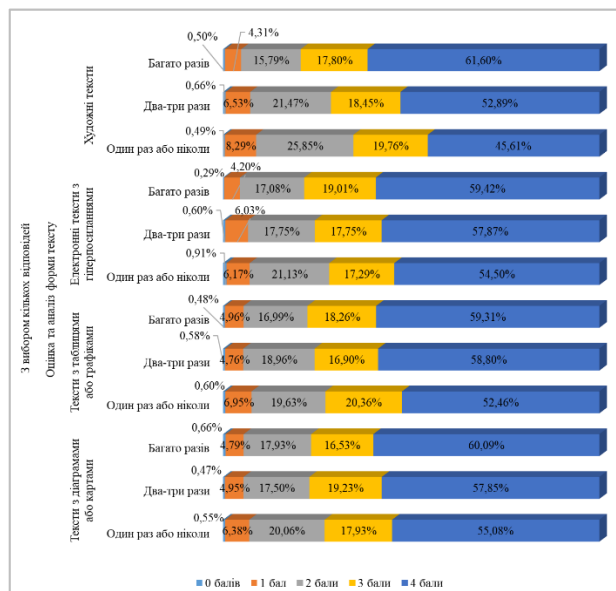

Рис. 2.22. Відсоток учнів 9 класів, які виконали завдання з читання (за частотою використання різних типів текстів) – продовження

Майже дві третини дев'ятикласників, які зазначили, що на кожному або майже кожному уроці української мови їм пропонували завдання на запам'ятовування правил та їх застосування на практиці, висловлювання власної думки про текст, ознайомлення з прикладами того, як знання з української мови допомагають у житті та навчанні, виконання однакових вправ для кращого запам'ятовування, створення оригінального, спираючись на вивчене, впоралися із завданням з вибором однієї відповіді на інтеграцію та генерацію висновків. Однак серед учнів, які визнали, що менш ніж на половині уроків виконували однакові вправи для кращого запам'ятовування, завдання на запам'ятовування правил та їх застосування на практиці, висловлювали власну думку про текст, відсоток прийнятних відповідей складав від 53 % до 55 % (рис. 2.23).

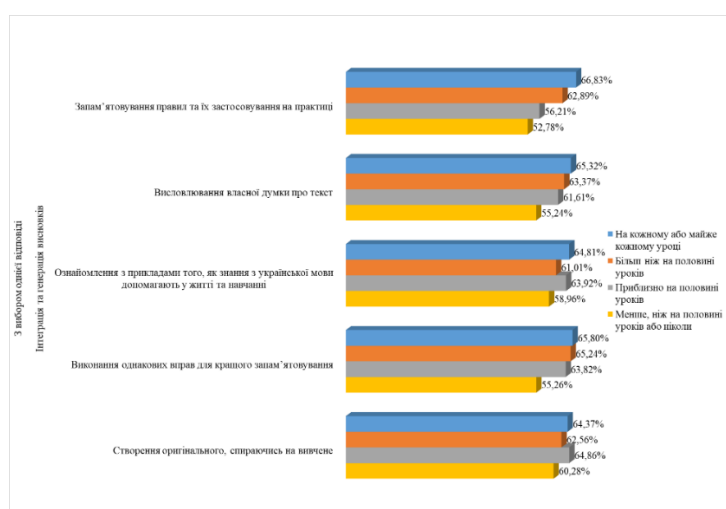

Рис. 2.23. Відсоток учнів 9 класів, які виконали завдання з читання (за видами діяльності на уроках української мови)

Дві третини дев'ятикласників, яким на кожному або майже кожному уроці української мови пропонували запам'ятати правила та застосовувати їх на

практиці, висловити власну думку про текст, виконати багато однакових вправ для кращого запам'ятовування, надали прийнятні відповіді на запитання відкритої форми з короткою відповіддю на пошук інформації в тексті. Проте із цим завданням впоралися **понад 40 %** дев'ятикласників, які *менше ніж на половині уроків виконували багато однакових вправ для кращого запам'ятовування, завдання на запам'ятовування правил та їх застосовування на практиці та висловлювали власну думку про текст* (рис. 2.24).

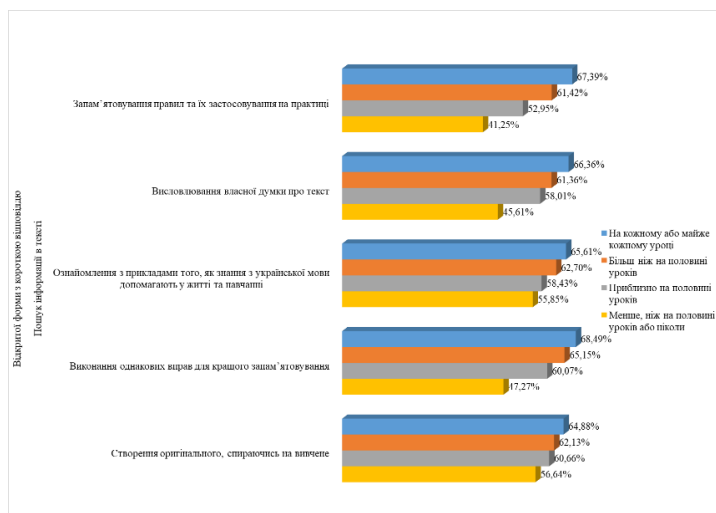

Рис. 2.24. Відсоток учнів 9 класів, які виконали завдання з читання (за видами діяльності на уроках української мови) – продовження

Понад 60 % дев'ятикласників, які *на кожному або кожному уроці української мови виконували багато однакових вправ для кращого запам'ятовування, завдання на запам'ятовування правил та їх застосовування на практиці, висловлювали власну думку про текст, ознайомлювалися з прикладами того, як знання з української мови допомагають у житті та навчанні, створювали оригінальне, спираючись на вивчене, надали всі прийнятні відповіді на запитання з вибором кількох відповідей на оцінку та аналіз форми тексту.* Проте серед учнів, які *менше, ніж на половині уроків виконували багато однакових вправ для кращого запам'ятовування, завдання на запам'ятовування правил та їх застосовування на практиці, висловлювали власну думку про текст, з цим завданням повністю впоралися більше 40 %* (рис. 2.25).

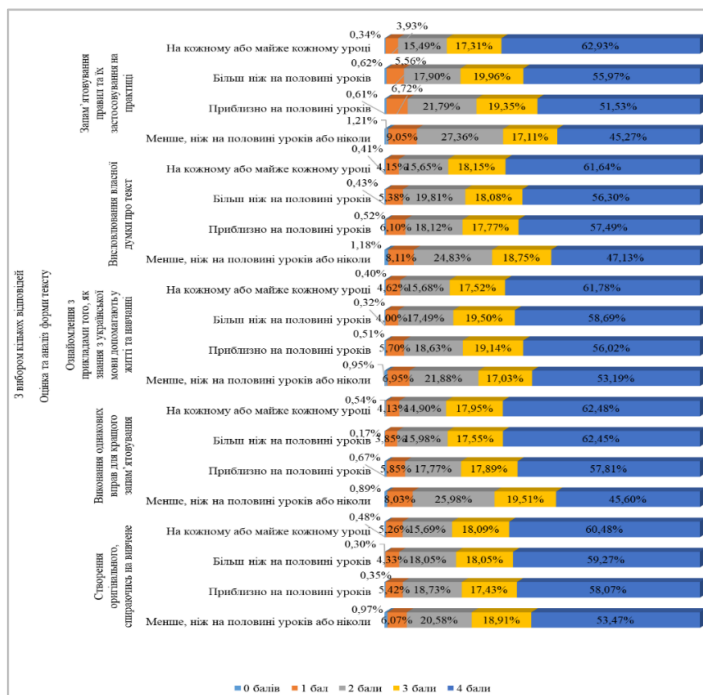

Рис. 2.25. Відсоток учнів 9 класів, які виконали завдання з читання (за видами діяльності на уроках української мови) – продовження

Понад 60 % учнів, яким на уроках **української літератури** вчителі пропонували назвати та коротко охарактеризувати головних героїв твору, висловити власну думку про книгу (розділ), коротко викласти зміст книги (розділу), написати твір про прочитане, обрати уривок, який сподобався чи не сподобався, й обґрунтувати свій вибір, порівняти книгу (текст) з іншими книгами (текстами) подібної тематики, зіставити зміст книги (розділу) з власним досвідом, обговорити в невеликих групах прочитану книгу або розділ, виконали завдання з вибором однієї відповіді на інтеграцію та генерацію висновків.

Проте серед учнів, які відповіли, що на уроках **української літератури** не залучалися до діяльності, що передбачала характеристику головних героїв твору, висловлення власної думки про книгу (розділ), коротке викладення змісту книги (розділу), написання твору про прочитане, із цим завданням впоралися від 46 % до 55 % учасників тестування (рис. 2.26).

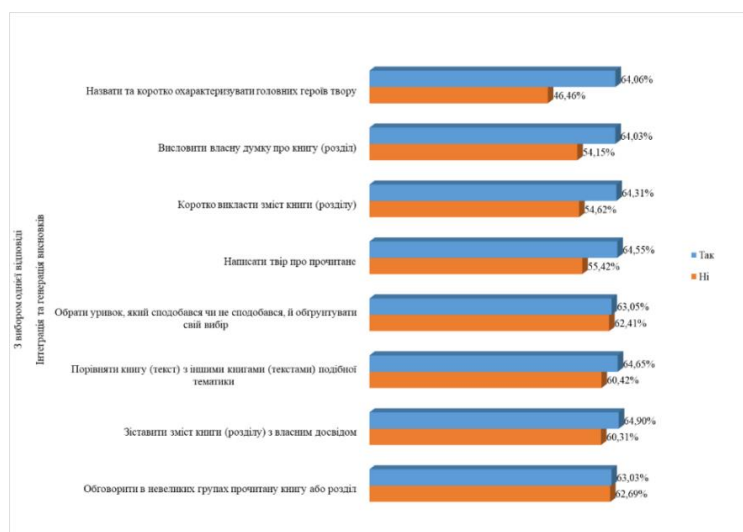

Рис. 2.26. Відсоток учнів 9 класів, які виконали завдання з читання (за видами діяльності на уроках української літератури)

Завдання відкритої форми з короткою відповіддю на пошук інформації в тексті виконали **понад 60 %** дев'ятикласників, які на уроках української літератури характеризували головних героїв твору, висловлювали власну думку про книгу (розділ), коротко викладали зміст книги (розділу), писали твори про прочитане, обирали уривок, який сподобався чи не сподобався, й обґрунтували свій вибір, порівнювали книгу (текст) з іншими книгами (текстами) подібної тематики, зіставляли зміст книги (розділу) з власним досвідом, обговорювали в невеликих групах прочитану книгу або розділ.

Серед учнів, яким не пропонували назвати та охарактеризувати головних героїв твору, висловити власну думку про книгу (розділ), написати твір про прочитане, з цим завданням впоралися **від 37 % до 50 %** учасників тестування (рис. 2.27).

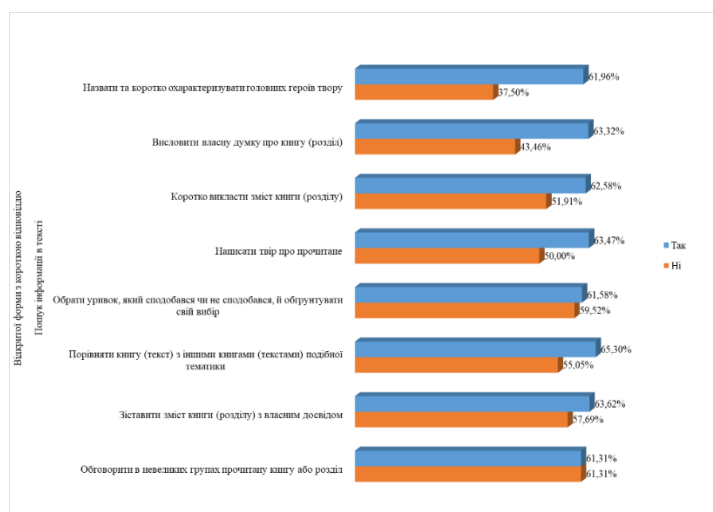

Рис. 2.27. Відсоток учнів 9 класів, які виконали завдання з читання (за видами діяльності на уроках української літератури) – продовження

Близько 60 % дев'ятикласників, яким на уроках української літератури пропонували назвати та коротко охарактеризувати головних героїв твору, висловити власну думку про книгу (розділ), коротко викласти зміст книги (розділу), написати твір про прочитане, **повністю** виконали завдання з вибором кількох відповідей на оцінку та аналіз форми тексту.

Разом з тим **кожен другий** учень, який ніколи не характеризував головних героїв твору, **кожен третій** – не висловлював власної думки про книгу (розділ), не викладав коротко зміст книги (розділу) та не писав твір про прочитане, зазначив лише **одну або дві з 4-х можливих прийнятних відповідей** (рис. 2.28).

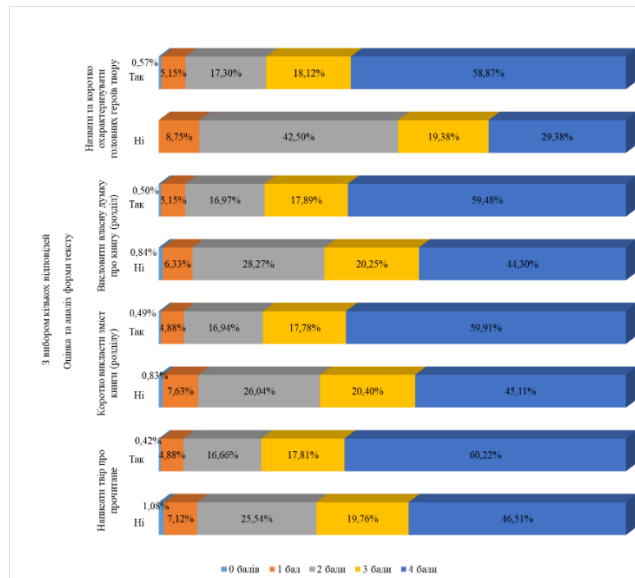

Рис. 2.28. Відсоток учнів 9 класів, які виконали завдання з читання (за видами діяльності на уроках української літератури) – продовження

Повністю впоралися із завданням з вибором кількох відповідей на оцінку та аналіз форми текст **близько 60 %** дев'ятикласників, які на уроках української літератури обирали уривок, який їм сподобався чи не сподобався, й обґрунтували свій вибір, порівнювали книгу (текст) з іншими книгами (текстами) подібної тематики, зіставляли зміст книги (розділу) з власним досвідом, обговорювали в невеликих групах прочитану книгу або розділ.

Проте серед учнів, які не залучалися до такої діяльності, **кожен четвертий** учасник тестування отримав за виконання цього завдання **1 або 2 бали з 4-х можливих** (рис. 2.29).

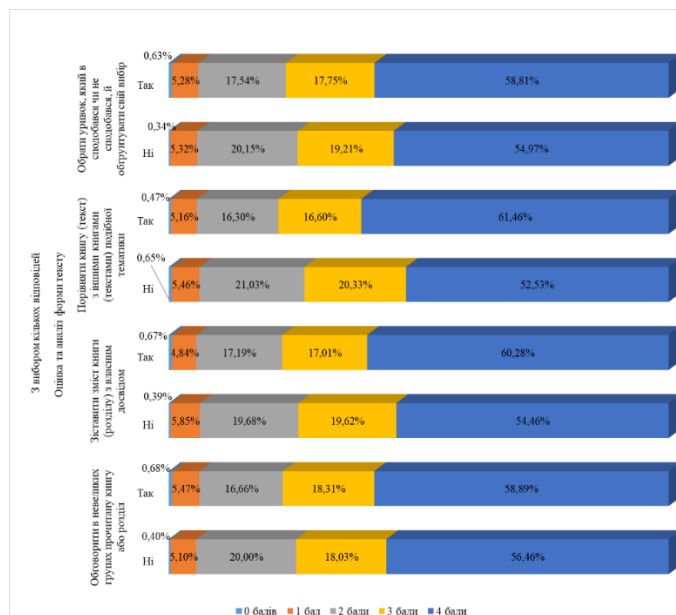

Рис. 2.29. Відсоток учнів 9 класів, які виконали завдання з читання (за видами діяльності на уроках української літератури) – продовження

Понад 60 % дев'ятикласників, які вважають себе вправними читачами, відповіли, що тест, який вони виконували, здався їм легким, та не погодилися з твердженням, що вивчення мов – не їх сильна сторона, впоралися із завданнями

з вибором однієї відповіді на інтеграцію та генерацію висновків та відкритої форми з короткою відповіддю на пошук інформації в тексті.

Однак завдання на інтеграцію та генерацію висновків не виконав **кожен другий** учасник тестування, якому тест не видався легким, а на пошук інформації в тексті – більше половини дев'ятикласників, які не вважають себе вправними читачами (рис. 2.30).

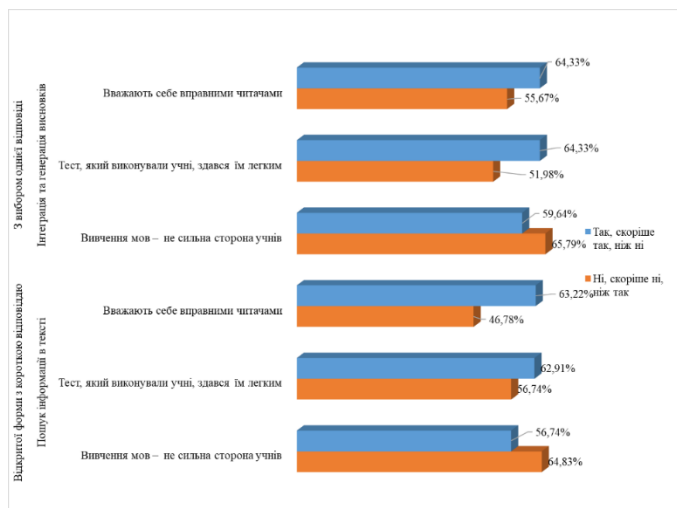

Рис. 2.30. Відсоток учнів 9 класів, які виконали завдання з читання (за відповідями учнів щодо читання)

Близько 60 % учнів 9 класів, які вважають себе вправними читачами, визнали, що тест, який вони виконували, легкий, та не погодилися з твердженням, що вивчення мов – це не їх сильна сторона, повністю впоралися із завданням з вибором кількох відповідей на оцінку та аналіз форми тексту.

Разом із тим всі прийнятні відповіді на це запитання надали **близько 40 %** учнів, які не характеризують тест як легкий, та кожен другий серед тих, хто не вважає себе вправним(ою) читачем/читачкою (рис. 2.31).

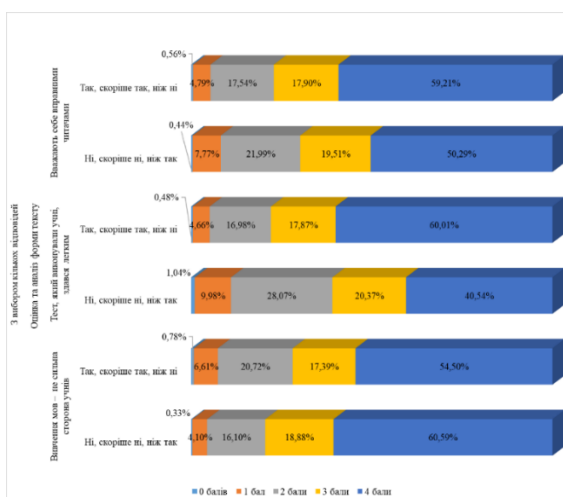

Рис. 2.31. Відсоток учнів 9 класів, які виконали завдання з читання (за відповідями учнів щодо читання) – продовження

2.2. Математика

2.2.1. Характеристика завдань із математики

Тест з *математики* складався з **10** завдань, серед яких **3** – з вибором однієї відповіді, **1** – з вибором кількох відповідей, **5** – відкритої форми з короткою відповіддю та **1** – відкритої форми з розгорнутою відповіддю.

Максимальна кількість балів за виконання тесту з *математики* складала **14**.

Формати завдань та індикатори для оцінювання математичної компетентності учнів подано в таблиці 2.2.

Таблиця 2.2

Формати завдань та індикатори для оцінювання математичної компетентності учнів

№	Формат запитання	Індикатори
1	Відкритої форми з короткою відповіддю	Застосування математичних понять, фактів, процедур і міркування
2	Відкритої форми з короткою відповіддю	Застосування математичних понять, фактів, процедур і міркування
3	Відкритої форми з короткою відповіддю	Застосування математичних понять, фактів, процедур і міркування
4	Відкритої форми з короткою відповіддю	Формулювання ситуацій математично та застосування математичних понять, фактів, процедур і міркування
5	З вибором однієї відповіді	Формулювання ситуацій математично
6	З вибором кількох відповідей	Формулювання ситуацій математично
7	Відкритої форми з розгорнутою відповіддю	Застосування математичних понять, фактів, процедур і міркування
8	З вибором однієї відповіді	Інтерпретація, застосування й оцінювання математичних результатів
9	З вибором однієї відповіді	Застосування математичних понять, фактів, процедур і міркування
10	Відкритої форми з короткою відповіддю	Інтерпретація, застосування й оцінювання математичних результатів

2.2.2. Результати виконання учнями 9 класів завдань із математики

У 2025 році середній бал виконання дев'ятикласниками завдань з *математики* склав **9,49**. Порівняно з минулим роком цей показник підвищився (на **1,55**) – рис. 2.32.

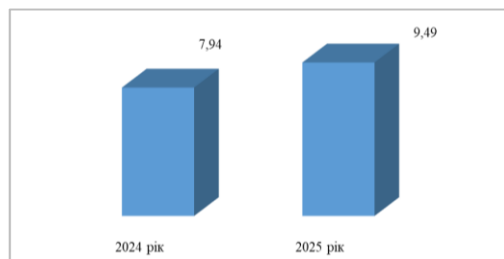

Рис. 2.32. Результати виконання учнями 9 класів завдань з математики за середнім балом

Як і в минулому році, **кращі** результати тестування з **математики** показали **дівчата**, ніж **хлопці**. Порівняно з минулим роком різниця за **середнім балом** між результатами тестування **дівчат** та **хлопців** **дещо збільшилася (на 0,02)** – рис. 2.33.

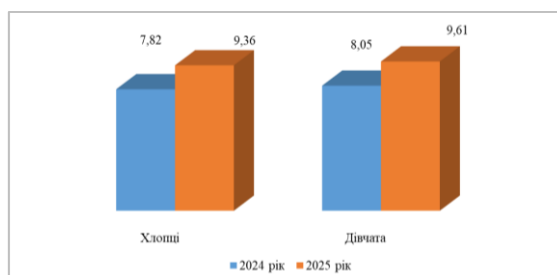

Рис. 2.33. Результати виконання учнями 9 класів завдань з математики за середнім балом (за статтю)

Найкращі результати тестування з **математики** два роки поспіль показують учні **міста Харкова**. У 2025 році **найнижчі** результати – у ЗЗСО **сільської місцевості** (у 2024 році – у ЗЗСО **селищ, міст області**). У порівнянні з минулим роком **найбільшу позитивну динаміку** за **середнім балом** демонструють учні **селищ, міст області (1,99 бала)**, **найменшу** – **сільської місцевості (0,90)**. Навчальні розриви за підсумками тестування з **математики** по ЗЗСО **міста Харкова та селищ, міст області зменшилися (на 0,70)**. Однак **посилилися відмінності** між результатами тестування учнів ЗЗСО **міста Харкова та сільської місцевості (на 0,39)** – рис. 2.34.

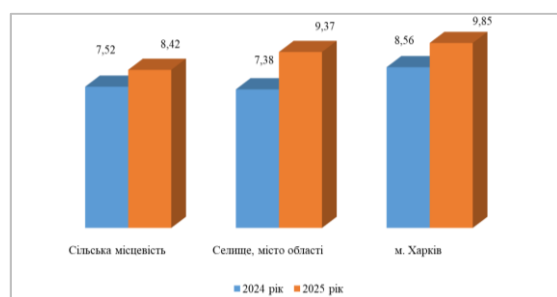

Рис. 2.34. Результати виконання учнями 9 класів завдань з математики за середнім балом (за місцем розташування ЗЗСО)

У 2025 році **42 %** учнів 9 класів отримали за підсумками тестування з **математики** **від 11 до 14 балів**, тоді як у минулому році – **кожен четвертий**.

Разом із тим **збільшилася (на 16 %)** кількість дев'ятикласників, які показали результат, **нижчий за 7 балів**, та склала **32 %** (рис. 2.35).

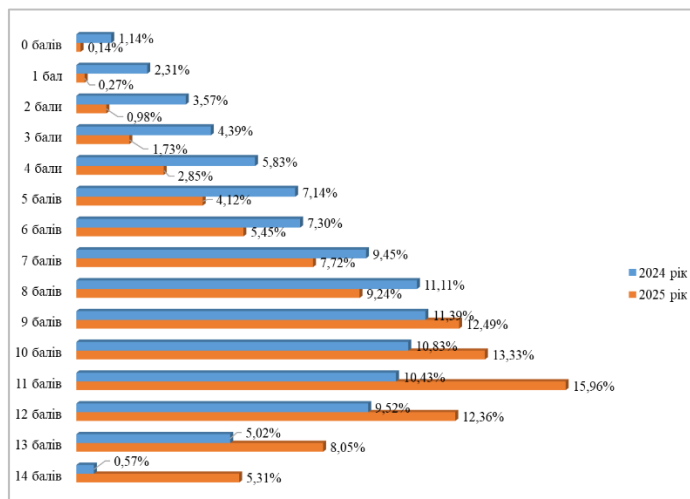

Рис. 2.35. Розподіл результатів виконання учнями 9 класів завдань з математики за кількістю балів

43 % дівчат отримали від 11 до 14 балів, тоді як **17 % хлопців** – менше 7 балів (рис. 2.36).

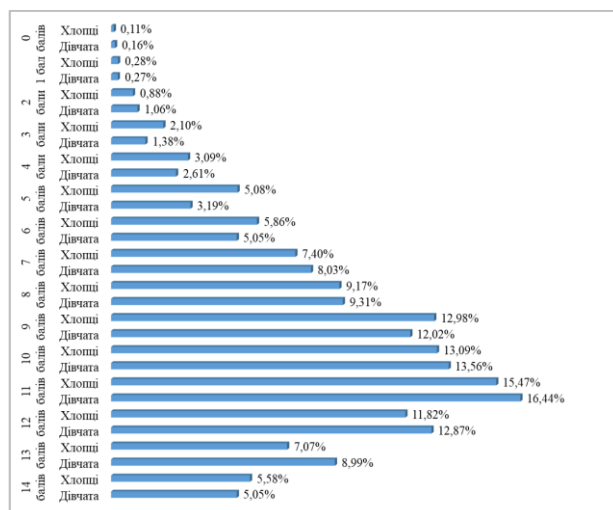

Рис. 2.36. Розподіл результатів виконання учнями 9 класів завдань з математики у 2025 році за кількістю балів (за статтю)

46 % учнів 9 класів ЗЗСО міста Харкова показали результати тестування з **математики** від 11 до 14 балів, тоді як **17 %** дев'ятикласників у **селищах, містах області, кожен четвертий** – у **сільській місцевості** одержали за підсумками виконання завдань менше 7 балів (рис. 2.37).

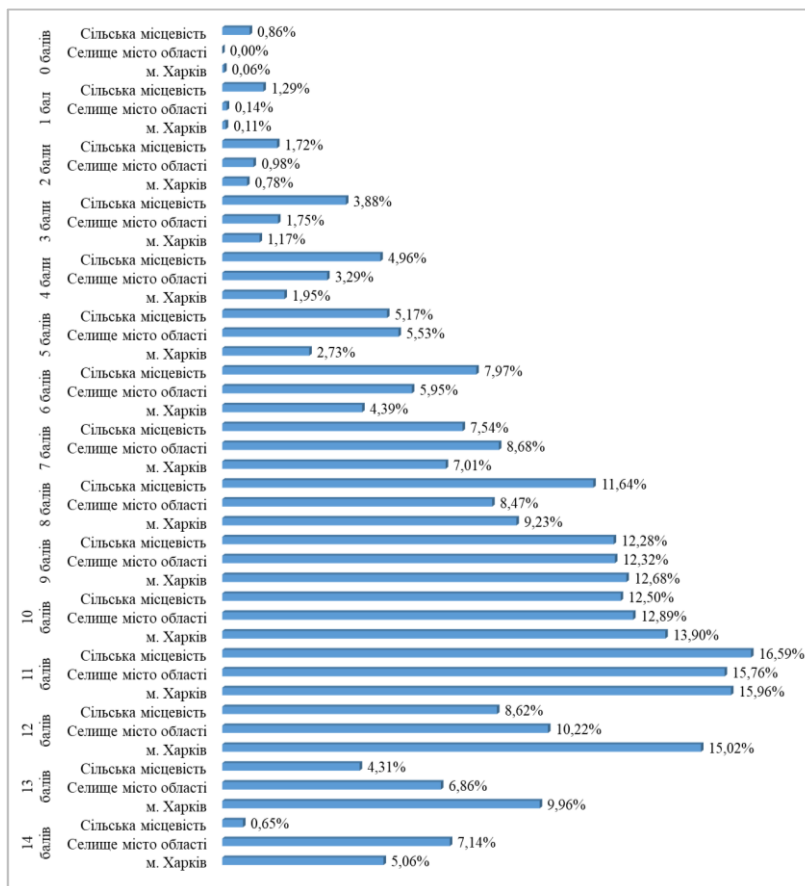

Рис. 2.37. Розподіл результатів виконання учнями 9 класів завдань з математики у 2025 році за кількістю балів (за місцем розташування ЗЗСО)

Найкращі результати тестування з *математики* учні 9 класів показали з виконання завдання з вибором однієї відповіді на застосування математичних понять, фактів, процедур і міркування та інтерпретацію, застосування й оцінювання математичних результатів (87 %). Близько **70 %** дев'ятикласників впоралися із завданням цього формату на формулювання ситуацій математично.

Серед завдань відкритої форми з короткою відповіддю найкращі показники учні мають із застосування математичних понять, фактів, процедур і міркування (три чверті), найнижчі – із формулювання ситуацій математично, застосування математичних понять, фактів, процедур і міркування (56 %) – рис. 2.38.

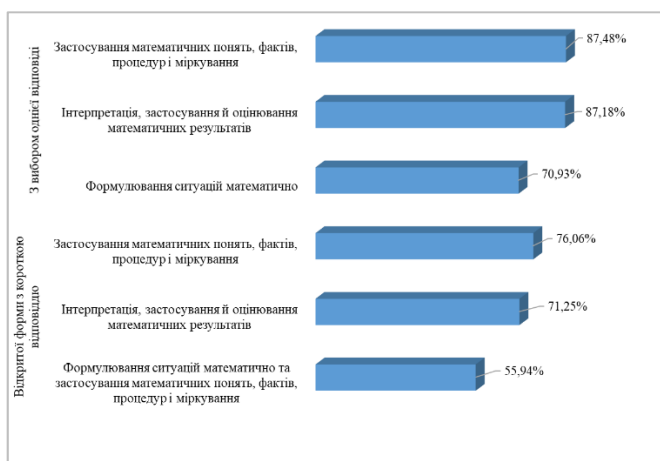

Рис. 2.38. Відсоток учнів 9 класів, які виконали завдання з математики

Кожен сьомий дев'ятикласник повністю виконав завдання з вибором кількох відповідей на формулювання ситуацій математично, тоді як більше третини – змогли зазначити лише дві прийнятні відповіді з 4-х можливих (рис. 2.39).

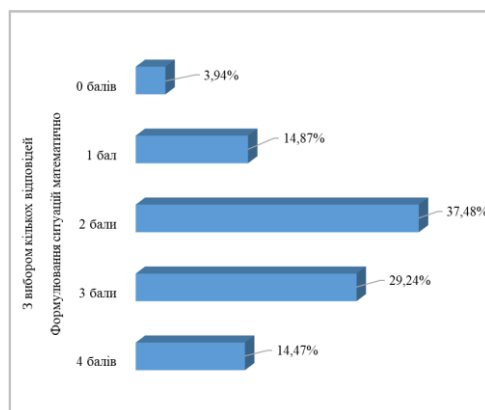

Рис. 2.39. Відсоток учнів 9 класів, які виконали завдання з математики (продовження)

Більше половини учнів 9 класів повністю впоралися із завданням відкритої форми з розгорнутою відповіддю на застосування математичних понять, фактів, процедур і міркування. Однак близько 30 % узагалі не виконали його (рис. 2.40).

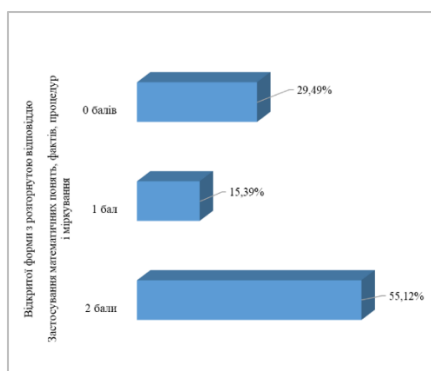

Рис. 2.40. Відсоток учнів 9 класів, які виконали завдання з математики (продовження)

Близько 87 % як хлопців, так і дівчат впоралися із завданням з вибором однієї відповіді на застосування математичних понять, фактів, процедур і міркування, інтерпретацію, застосування й оцінювання математичних результатів.

Разом із тим дівчата краще за хлопців виконали завдання з вибором однієї відповіді на формулювання ситуацій математично (три чверті), відкритої форми з короткою відповіддю на інтерпретацію, застосування й оцінювання математичних результатів (майже три чверті), формулювання ситуацій математично та застосування математичних понять, фактів, процедур і міркування (58 %), тоді як хлопці краще за дівчат – завдання відкритої форми з короткою відповіддю на застосування математичних понять, фактів, процедур і міркування (понад три чверті) – рис. 2.41.

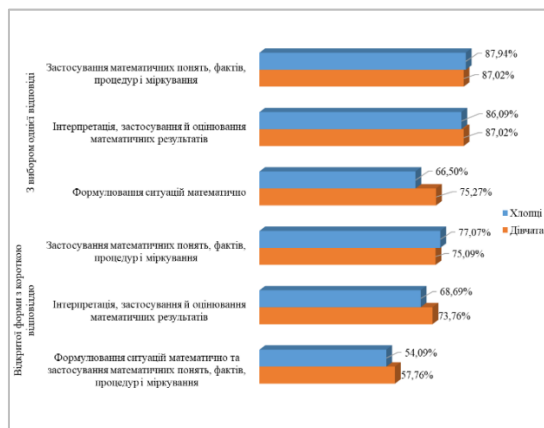

Рис. 2.41. Відсоток учнів 9 класів, які виконали завдання з математики (за статтю)

Кожен сьомий учасник тестування незалежно від статі повністю виконав завдання з вибором кількох відповідей на формулювання ситуацій математично. Разом із тим серед дівчат дещо більша кількість надала три прийнятні відповіді із 4-х можливих (близько 30 %), тоді як серед хлопців – одну (16 %) – рис. 2.42.

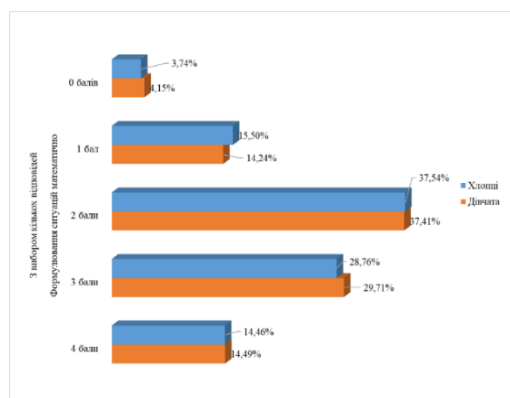

Рис. 2.42. Відсоток учнів 9 класів, які виконали завдання з математики (за статтю) – продовження

57 % дівчат виконали завдання відкритої форми з розгорнутою відповіддю на застосування математичних понять, фактів, процедур і міркування, тоді як понад 30 % хлопців узагалі не впоралися з ним (рис. 2.43).

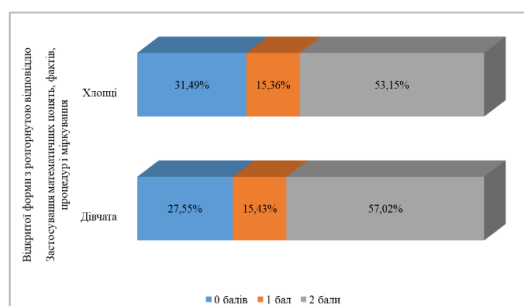

Рис. 2.43. Відсоток учнів 9 класів, які виконали завдання з математики (за статтю) – продовження

Найкращі результати виконання **усіх** завдань з *вибором однієї відповіді* та *відкритої форми з короткою відповіддю з математики* показали учні 9 класів міста Харкова, **найнижчі** – сільської місцевості.

Найбільші відмінності у результатах тестування учнів ЗЗСО міста Харкова та сільської місцевості виявлено за підсумками розв’язування завдань з *вибором однієї відповіді на формулювання ситуацій математично (15 %)* та *відкритої форми з короткою відповіддю на інтерпретацію, застосування й оцінювання математичних результатів (13 %)* – рис. 2.44.

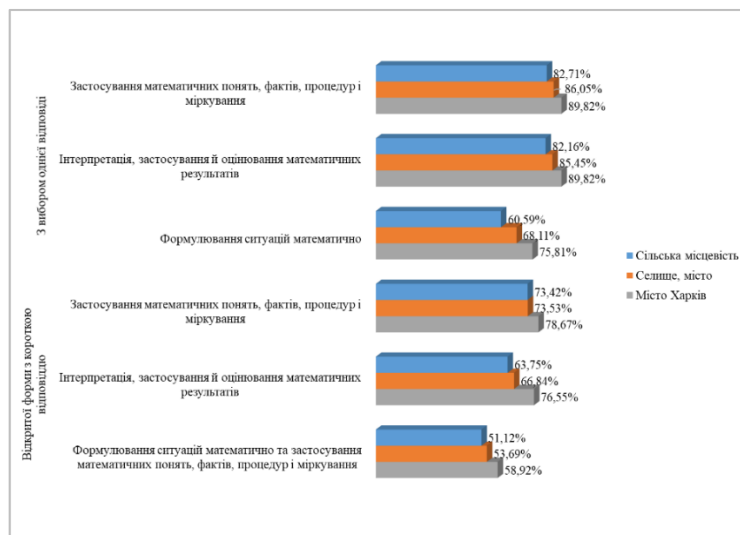

Рис. 2.44. Відсоток учнів 9 класів, які виконали завдання з математики (за місцем розташування ЗЗСО)

Із завданням з *вибором кількох відповідей на формулювання ситуацій математично найкраще* впоралися учні 9 класів *селищ, міст області (18 %* надали **всі** прийнятні відповіді). Разом із тим **кожен третій** учень ЗЗСО *сільської місцевості* зазначив **три** прийнятні відповіді з **4-х** можливих, а **40 %** учнів ЗЗСО міста Харкова – **дві** (рис. 2.45).

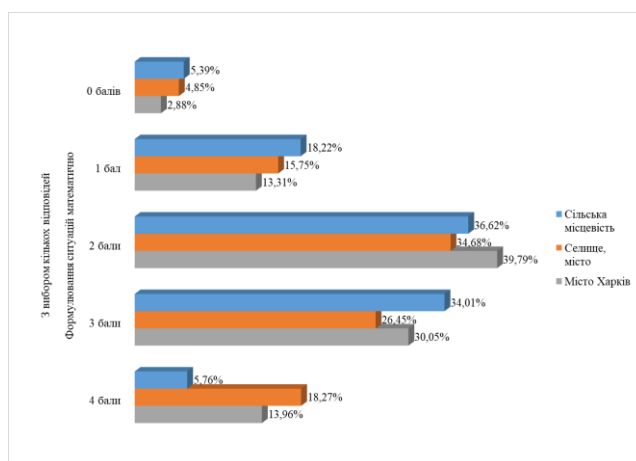

Рис. 2.45. Відсоток учнів 9 класів, які виконали завдання з математики (за місцем розташування ЗЗСО) – продовження

Близько 60 % учнів міста Харкова **повністю** виконали завдання *відкритої форми з розгорнутою відповіддю на застосування математичних понять, фактів, процедур і міркування*, тоді як **кожен третій** дев’ятикласник у

сільській місцевості, селищах, містах області взагалі не впорався з ним (рис. 2.46).

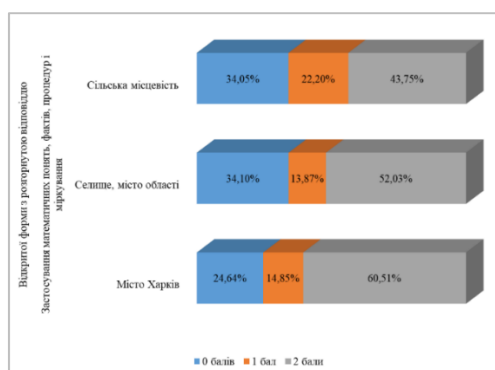

Рис. 2.46. Відсоток учнів 9 класів, які виконали завдання з математики

Учні, які мають власний мобільний телефон/смартфон, друковані книжки, зокрема художні, та інші матеріали, необхідні для навчання, комп'ютер/ноутбук, планшет/хромбук, показали кращі результати виконання завдань з математики з вибором однієї відповіді за учнів, які не мають це у власному розпорядженні.

Зокрема, серед дев'ятикласників, які визнали наявність у них друкованих книжок та матеріалів, необхідних для навчання, близько 88 % впоралися із завданням на інтерпретацію, застосування й оцінювання математичних результатів, тоді як серед учнів, які не погодилися з цим твердженням, відсоток виконання завдань був значно меншим (78 %) – рис. 2.47.

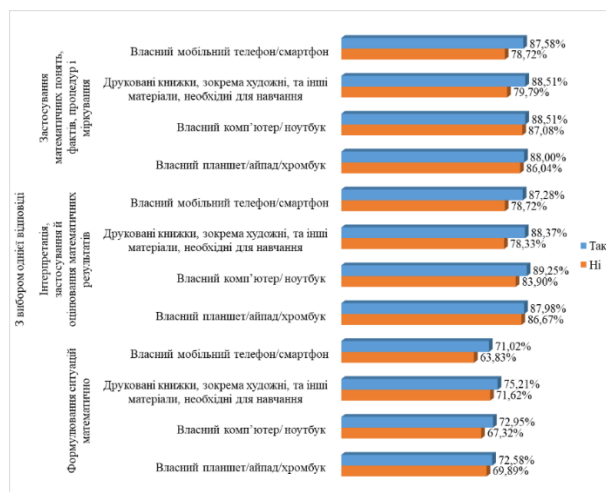

Рис. 2.47. Відсоток учнів 9 класів, які виконали завдання з математики (за наявністю пристроїв та матеріалів, необхідних для навчання)

Забезпечення дев'ятикласників пристроями та матеріалами, необхідними для навчання, вплинуло на якість виконання завдань відкритої форми з короткою відповіддю.

Зокрема, майже половина учнів, які визнали, що не мають друкованих книжок та матеріалів, необхідних для навчання, не впоралися із завданням на формулювання ситуацій математично, кожен третій – на застосування математичних понять, фактів, процедур і міркування, а більше третини – на інтерпретацію, застосування й оцінювання математичних результатів (рис. 2.48).

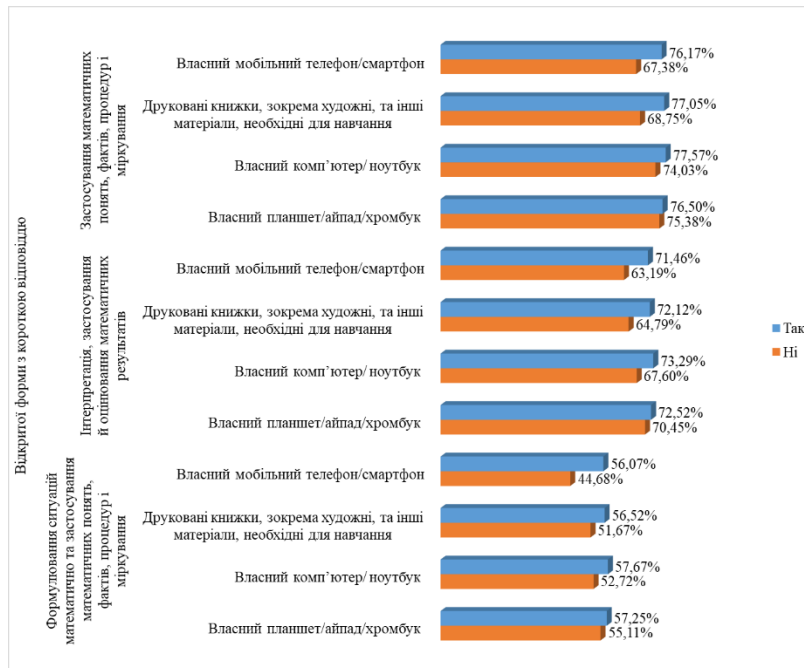

Рис. 2.48. Відсоток учнів 9 класів, які виконали завдання з математики (за наявності пристроїв та матеріалів, необхідних для навчання) – продовження

Кожен сьомий серед дев'ятикласників, які мають друковані книжки та інші матеріали, необхідні для навчання, **повністю** виконав завдання з вибором кількох відповідей на інтерпретацію, застосування й оцінювання математичних результатів, тоді як серед учнів, які не мають їх у власному розпорядженні, **понад 20 %** отримали лише **1 бал із 4-х можливих** або **взагалі не впоралися з ним** (рис. 2.49).

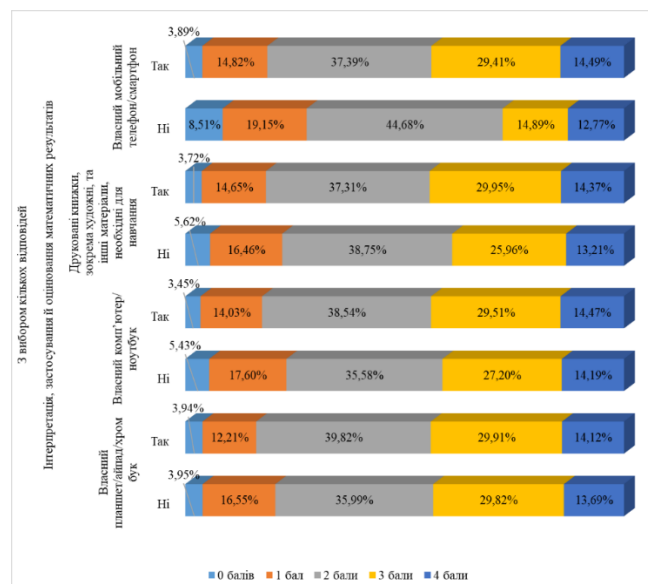

Рис. 2.49. Відсоток учнів 9 класів, які виконали завдання з математики (за наявності пристроїв та матеріалів, необхідних для навчання) – продовження

Найкращі результати виконання завдання з вибором однієї відповіді показали учні 9 класів, які планують здобути освітні ступені магістра та бакалавра. Серед них **понад 90 %** впоралися із завданням на застосування математичних понять, фактів, процедур і міркування та інтерпретацію, застосування й оцінювання математичних результатів.

Найнижчі показники тестування – у дев’ятикласників, які віддають пріоритет базовій середній освіті. Так, серед них **57 %** виконали завдання на формулювання ситуацій математично (рис. 2.50).

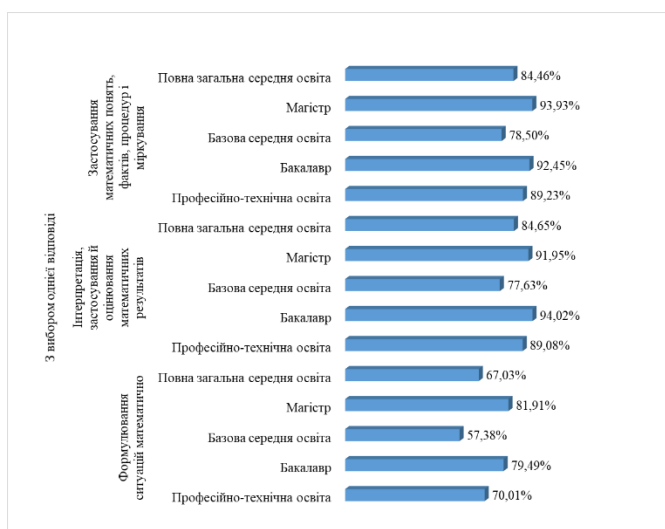

Рис. 2.50. Відсоток учнів 9 класів, які виконали завдання з математики (за освітою, яку планують здобути учні)

Близько 85 % учнів, які планують здобути освітній ступінь магістра, впоралися із завданням відкритої форми з короткою відповіддю на застосування математичних понять, фактів, процедур і міркування та інтерпретацію, застосування й оцінювання математичних результатів. Разом із тим серед дев’ятикласників, які орієнтовані на базову середню освіту, **більше половини** не змогли виконати завдання на формулювання ситуацій математично та застосування математичних понять, фактів, процедур і міркування (рис. 2.51).

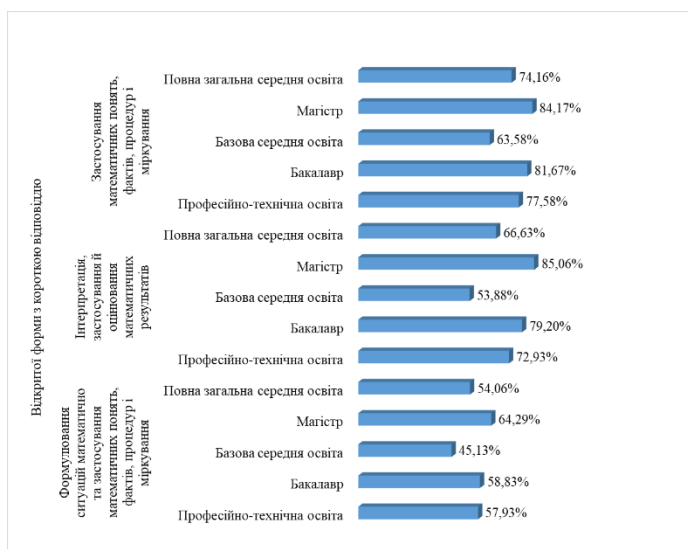

Рис. 2.51. Відсоток учнів 9 класів, які виконали завдання з математики (за освітою, яку планують здобути учні) – продовження

Серед дев’ятикласників, які планують здобути освітній ступінь магістра, **кожен п’ятий повністю** виконав завдання з вибором кількох відповідей на інтерпретацію, застосування й оцінювання математичних результатів, тоді як серед учасників тестування, які планують здобути базову середню освіту, **кожен**

четвертий надав лише **одну прийнятну** відповідь з **4-х можливих** або взагалі не впорався із завданням (рис. 2.52).

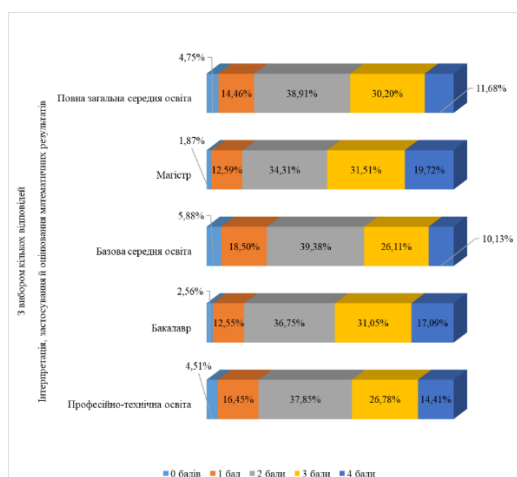

Рис. 2.52. Відсоток учнів 9 класів, які виконали завдання з математики (за освітою, яку планують здобути учні) – продовження

Кращі результати виконання завдань з вибором однієї відповіді показали учні 9 класів, які зазначили, що вправно користуються гаджетами, легко знаходять потрібну інформацію в інтернеті та друкують на комп'ютері. Так, серед учнів, які володіють зазначеними навичками, **близько 87 %** виконали завдання на застосування математичних понять, фактів, процедур і міркування та інтерпретацію, застосування й оцінювання математичних результатів, а **близько 70 %** – на формулювання ситуацій математично. Проте серед дев'ятикласників, які **не погодилися** з тим, що вправно користуються гаджетами та легко знаходять потрібну інформацію в інтернеті, **близько 45 % не впоралися** із завданням на формулювання ситуацій математично (рис. 2.53).

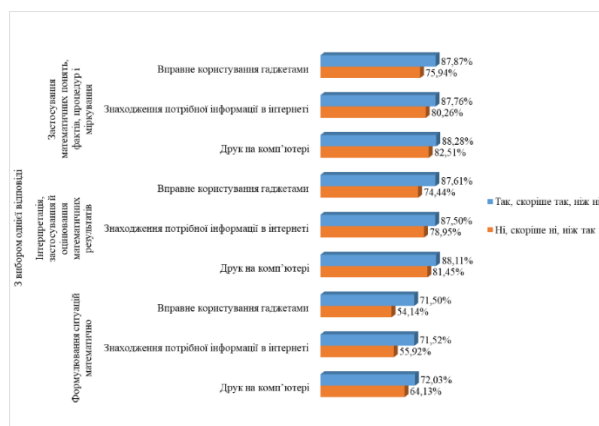

Рис. 2.53 Відсоток учнів 9 класів, які виконали завдання з математики (за рівнем володіння IT-навичками)

Понад три чверті дев'ятикласників, які відповіли, що вправно користуються гаджетами, легко знаходять потрібну інформацію в інтернеті та друкують на комп'ютері, впоралися із завданням відкритої форми на застосування математичних понять, фактів, процедур і міркування, **понад 70 %** – на інтерпретацію, застосування й оцінювання математичних результатів, а **близько 56 %** – на формулювання ситуацій математично та застосування математичних понять, фактів, процедур і міркування. Однак серед учнів, які

не володіють зазначеними навичками, більше половини не виконали завдання на формулювання ситуацій математично та застосування математичних понять, фактів, процедур і міркування (рис. 2.54).

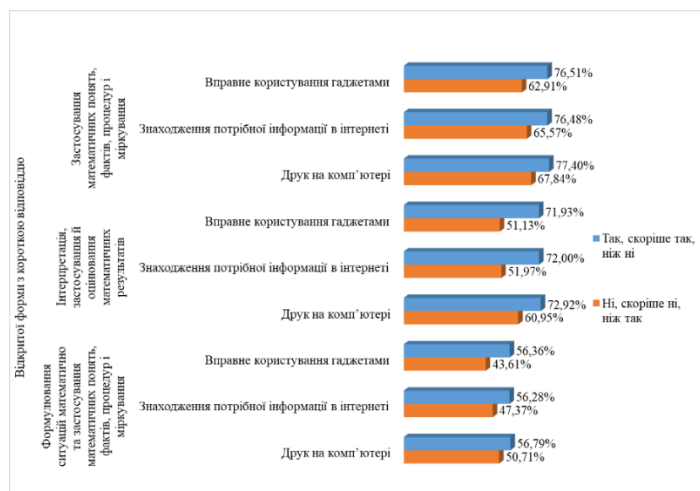

Рис. 2.54. Відсоток учнів 9 класів, які виконали завдання з математики (за рівнем володіння ІТ-навичками)

Серед учнів 9 класів, які відповіли, що вправно користуються гаджетами, легко знаходять потрібну інформацію в інтернеті та друкують на комп'ютері, кожен сьомий повністю виконав завдання з вибором кількох відповідей на інтерпретацію, застосування й оцінювання математичних результатів, тоді як серед дев'ятикласників, які визнали, що недостатньо володіють зазначеними навичками, понад 20 % отримали один бал із 4 можливих або взагалі не впоралися із завданням (рис. 2.55).

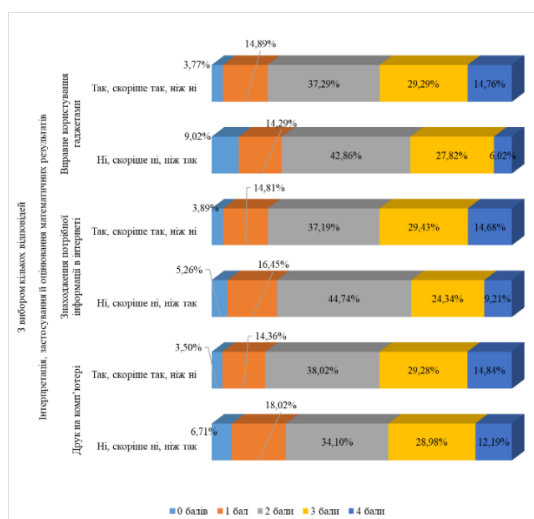

Рис. 2.55. Відсоток учнів 9 класів, які виконали завдання з математики (за рівнем володіння ІТ-навичками) – продовження

Близько 90 % дев'ятикласників, які зазначили, що на кожному або майже кожному уроці математики запам'ятовують правила та застосовують їх для розв'язування математичних задач, пояснюють розв'язання задач, розв'язують однакові задачі для кращого запам'ятовування матеріалу, застосовують математичну логіку для аналізу нових, незнайомих ситуацій, здійснюють пошук інших способів розв'язування задач, що відрізняються від тих, які розглядалися

на уроці, розглядають типові життєві проблеми, що потребують використання знань математики, впоралися із завданням на з вибором однієї відповіді на застосування математичних понять, фактів, процедур і міркування. Однак серед учнів, які визнали, що менш ніж на половині уроків виконували завдання на запам'ятовування правил та застосовування їх для розв'язування математичних задач, пояснювали розв'язання задач, це завдання виконали майже три чверті учасників тестування (рис. 2.56).

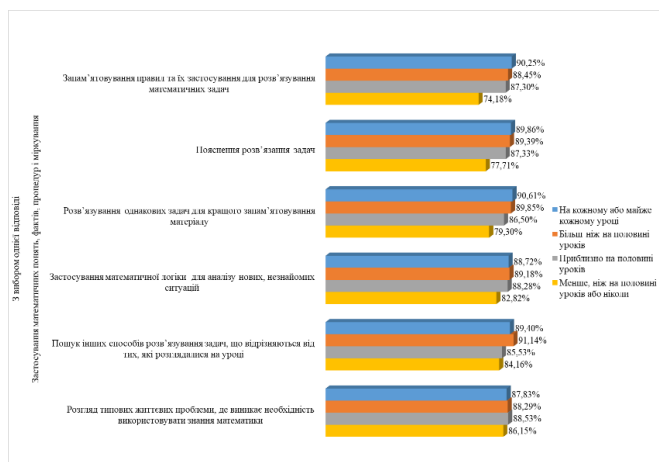

Рис. 2.56. Відсоток учнів 9 класів, які виконали завдання з математики (за видами діяльності на уроках математики)

Близько 90 % дев'ятикласників, які зазначили, що на кожному або майже кожному уроці математики запам'ятовують правила та застосовують їх для розв'язування математичних задач, пояснюють розв'язання задач, розв'язують однакові задачі для кращого запам'ятовування матеріалу, застосовують математичну логіку для аналізу нових, незнайомих ситуацій, здійснюють пошук інших способів розв'язування задач, що відрізняються від тих, які розглядалися на уроці, розглядають типові життєві проблеми, що потребують використання знань математики, виконали завдання з вибором однієї відповіді на інтерпретацію, застосування й оцінювання математичних результатів. Проте серед учнів, які визнали, що менш ніж на половині уроків запам'ятовували правила та застосовували їх для розв'язування математичних задач, із цим завданням впоралися три чверті учасників тестування (рис. 2.57).

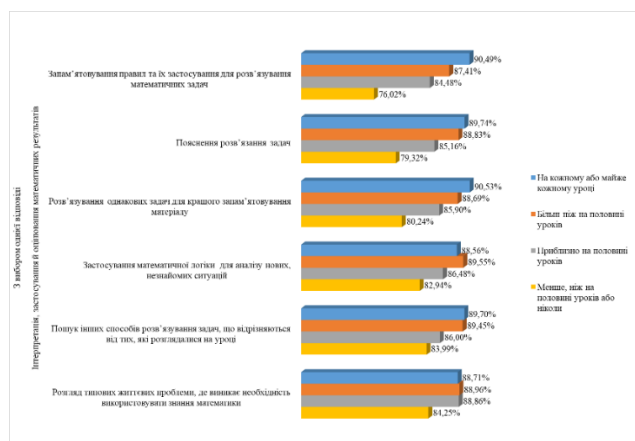

Рис. 2.57. Відсоток учнів 9 класів, які виконали завдання з математики (за видами діяльності на уроках математики)

Три чверті дев'ятикласників, які зазначили, що на *кожному або майже кожному уроці математики* запам'ятовують правила та застосовують їх для розв'язування математичних задач, пояснюють розв'язання задач, розв'язують однакові задачі для кращого запам'ятовування матеріалу, застосовують математичну логіку для аналізу нових, незнайомих ситуацій, здійснюють пошук інших способів розв'язування задач, що відрізняються від тих, які розглядалися на уроці, розглядають типові життєві проблеми, що потребують використання знань математики, впоралися із завданням з вибором однієї відповіді на формулювання ситуацій математично. Проте серед учнів, які визнали, що *менш ніж на половині* уроків запам'ятовували правила та застосовували їх для розв'язування математичних задач, це завдання виконали завданням менше 60 % учасників тестування (рис. 2.58).

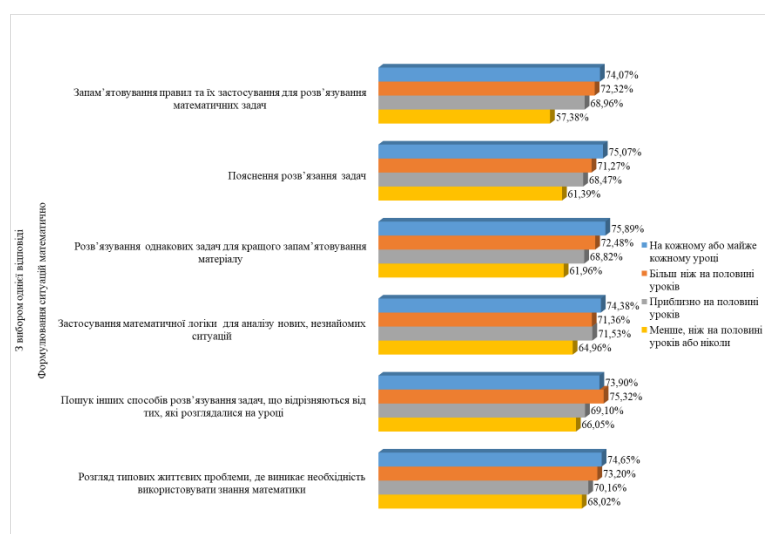

Рис. 2.58. Відсоток учнів 9 класів, які виконали завдання з математики (за видами діяльності на уроках математики)

Близько 80 % дев'ятикласників, які зазначили, що на *кожному або майже кожному уроці математики* запам'ятовують правила та застосовують їх для розв'язування математичних задач, пояснюють розв'язання задач, розв'язують однакові задачі для кращого запам'ятовування матеріалу, застосовують математичну логіку для аналізу нових, незнайомих ситуацій, здійснюють пошук інших способів розв'язування задач, що відрізняються від тих, які розглядалися на уроці, розглядають типові життєві проблеми, що потребують використання знань математики, виконали завдання *відкритої форми з короткою відповіддю* на застосування математичних понять, фактів, процедур і міркування. Однак серед учнів, які визнали, що *менш ніж на половині* уроків запам'ятовували правила та застосовували їх для розв'язування математичних задач, із цим завданням впоралися 63 % учасників тестування (рис. 2.59).

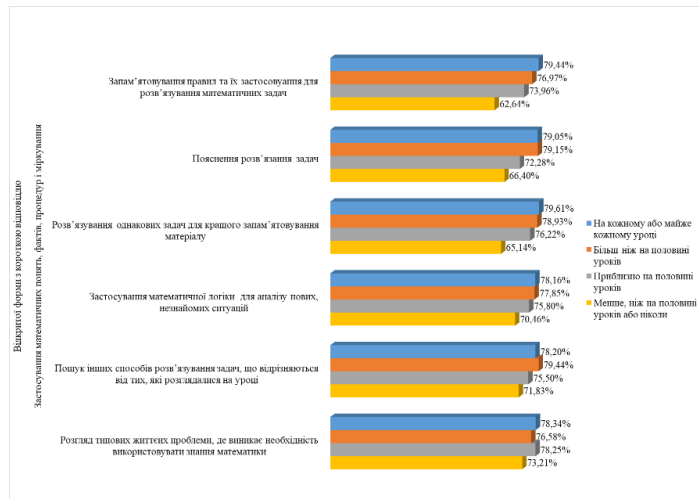

Рис. 2.59. Відсоток учнів 9 класів, які виконали завдання з математики (за видами діяльності на уроках математики)

Три чверті дев'ятикласників, які зазначили, що на *кожному або майже кожному уроці математики* запам'ятовують правила та застосовують їх для розв'язування математичних задач, пояснюють розв'язання задач, розв'язують однакові задачі для кращого запам'ятовування матеріалу, застосовують математичну логіку для аналізу нових, незнайомих ситуацій, здійснюють пошук інших способів розв'язування задач, що відрізняються від тих, які розглядалися на уроці, розглядають типові життєві проблеми, що потребують використання знань математики, впоралися із завданням відкритої форми з короткою відповіддю на інтерпретацію, застосування й оцінювання математичних результатів. Однак серед учнів, які визнали, що менш ніж на половині уроків запам'ятовували правила та застосовували їх для розв'язування математичних задач, це завдання виконали дещо більше половини учасників тестування (рис. 2.60).

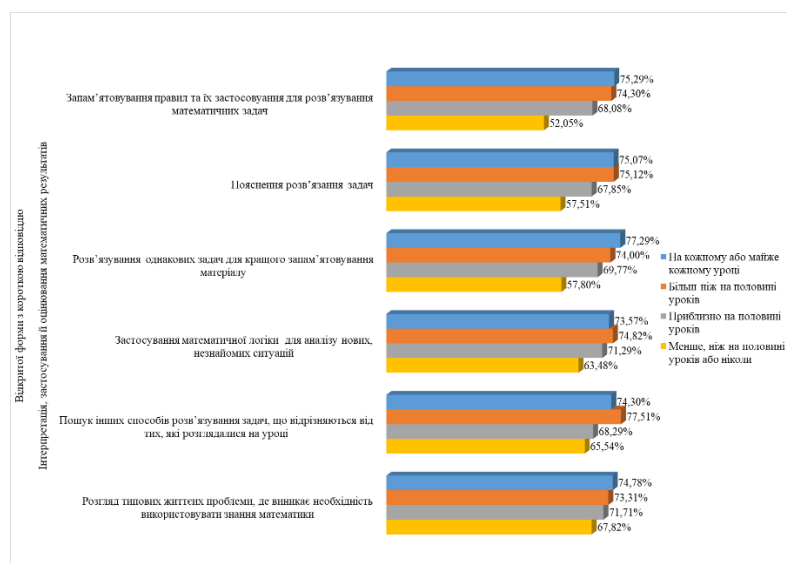

Рис. 2.60. Відсоток учнів 9 класів, які видами діяльності на уроках математики)

Близько 60 % дев'ятикласників, які зазначили, що на *кожному або майже кожному уроці математики* запам'ятовують правила та застосовують їх для розв'язування математичних задач, пояснюють розв'язання задач, розв'язують

однакові задачі для кращого запам'ятовування матеріалу, застосовують математичну логіку для аналізу нових, незнайомих ситуацій, здійснюють пошук інших способів розв'язування задач, що відрізняються від тих, які розглядалися на уроці, розглядають типові життєві проблеми, що потребують використання знань математики, виконали завдання відкритої форми з короткою відповіддю на інтерпретацію, застосування й оцінювання математичних результатів. Однак серед учнів, які визнали, що *менш ніж на половині* уроків запам'ятовували правила та застосовували їх для розв'язування математичних задач, пояснювали розв'язання задач, розв'язували однакові задачі для кращого запам'ятовування матеріалу, із цим завданням впоралися **менше половини** учасників тестування (рис. 2.61).

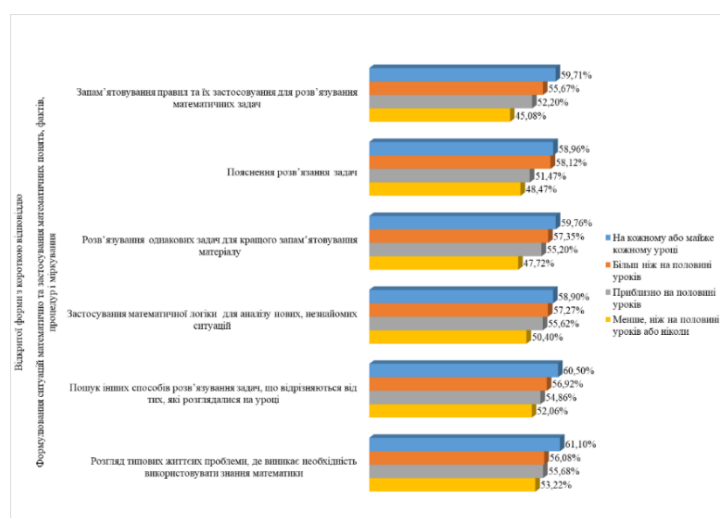

Рис. 2.61. Відсоток учнів 9 класів, які виконали завдання з математики (за видами діяльності на уроках математики)

Близько 18 % дев'ятикласників, які на *кожному або майже кожному уроці математики* розв'язують однакові задачі для кращого запам'ятовування матеріалу, здійснюють пошук інших способів розв'язування задач, що відрізняються від тих, які розглядалися на уроці, розглядають типові життєві проблеми, що потребують використання знань математики, повністю виконали завдання з вибором кількох відповідей на інтерпретацію, застосування й оцінювання математичних результатів. Проте серед учнів, які визнали, що *менш ніж на половині* уроків запам'ятовували правила та застосовували їх для розв'язування математичних задач, пояснювали розв'язання задач, розв'язували однакові задачі для кращого запам'ятовування матеріалу, застосовували математичну логіку для аналізу нових, незнайомих ситуацій, із цим завданням впоралися **від 10 % до 12 %** учасників тестування (рис. 2.62).

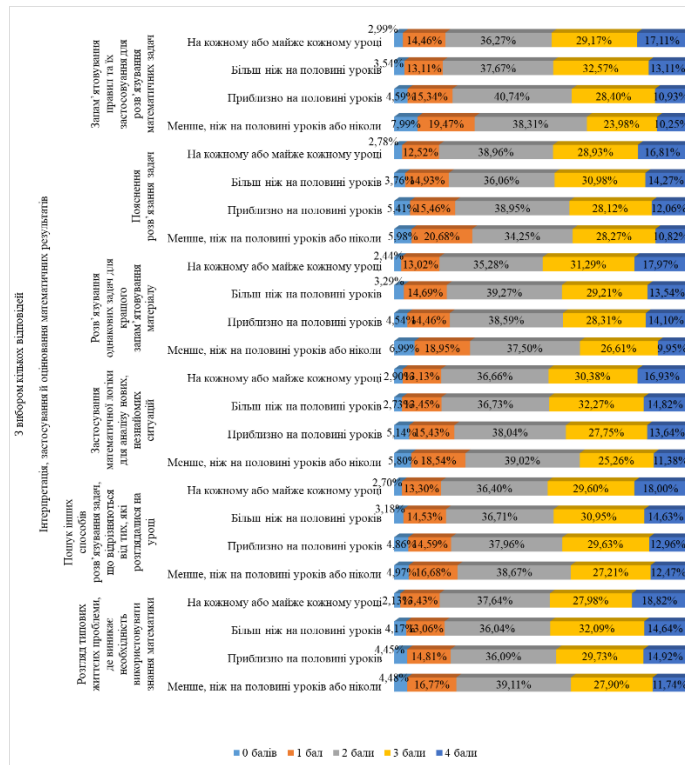

Рис. 2.62. Відсоток учнів 9 класів, які виконали завдання з математики (за видами діяльності на уроках математики)

Близько 90 % дев'ятикласників, які зазначили, що їм легко дається математика, вважають тест, запропонований для виконання, легким та не погодилися з твердженням, що математика – не для них, впоралися із завданням з вибором однієї відповіді на застосування математичних понять, фактів, процедур і міркування та інтерпретацію, застосування й оцінювання математичних результатів, а три чверті – на формулювання ситуацій математично.

Однак кожен третій учасник тестування, який вважає, що математика – це не для нього, узагалі не виконав завдання на формулювання ситуацій математично (рис. 2.63).

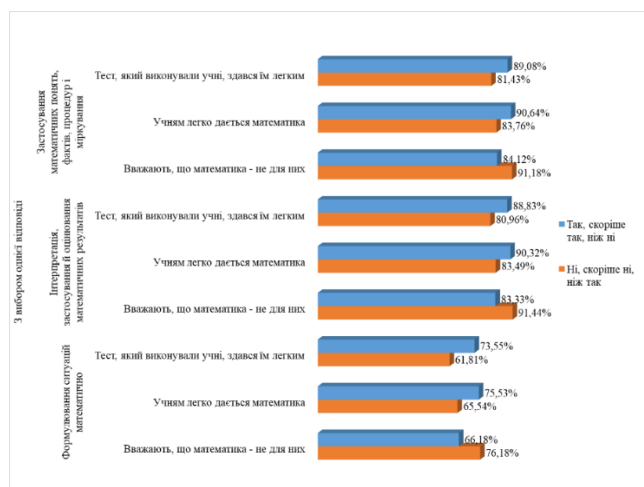

Рис. 2.63. Відсоток учнів 9 класів, які виконали завдання з математики (за відповідями учнів щодо математики)

Близько 80 % дев'ятикласників, які зазначили, що їм легко дається математика, тест, що вони виконували, здався їм легким, та не погодилися з твердженням, що математика – не для них, виконали завдання відкритої форми з короткою відповіддю на застосування математичних понять, фактів, процедур і міркування, три чверті – на інтерпретацію, застосування й оцінювання математичних результатів, а близько 60 % – на формулювання ситуацій математично та застосування математичних понять, фактів, процедур і міркування.

Проте майже половина учасників тестування, які вважають, що математика – це не для них, не впоралися із завданням на формулювання ситуацій математично та застосування математичних понять, фактів, процедур і міркування (рис. 2.64).

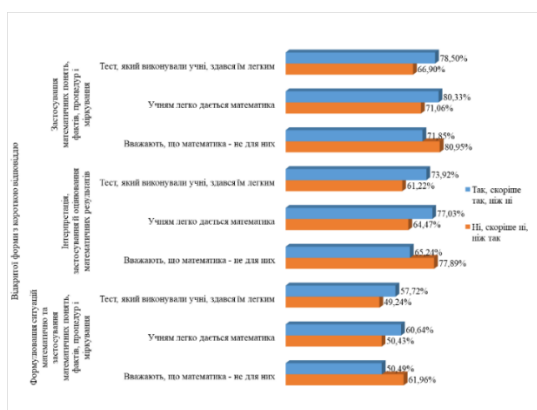

Рис. 2.64. Відсоток учнів 9 класів, які виконали завдання з математики (за відповідями учнів щодо математики) – продовження

Понад 15 % учнів 9 класів, які зазначили, що їм легко дається математика, тест, що вони виконували, здався їм легким, та не погодилися з твердженням, що математика – не для них, повністю виконали завдання з вибором кількох відповідей на інтерпретацію, застосування й оцінювання математичних результатів. Разом із тим кожен п'ятий учень серед тих, хто не охарактеризував тест як легкий, вважає, що йому нелегко дається математика, а цей предмет взагалі – не для нього, надав лише одну прийнятну відповідь з 4-х можливих, або взагалі не впорався з цим завданням (рис. 2.65).

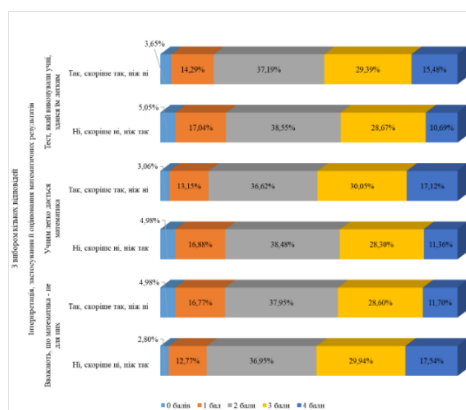

Рис. 2.65. Відсоток учнів 9 класів, які виконали завдання з математики (за відповідями учнів щодо математики) – продовження

2.3. Природничі науки

2.3.1. Характеристика завдань із природничих наук

Тест з *природничих наук* складався з **8** завдань, серед яких **4** – з вибором однієї відповіді, **1** – з вибором кількох відповідей та **3** – відкритої форми з розгорнутою відповіддю.

Максимальна кількість балів за виконання тесту з *природничих наук* складала **11**.

Формати завдань та індикатори для оцінювання компетентностей учнів у галузі природничих наук подано в таблиці 2.3.

Таблиця 2.3

Формати завдань та індикатори для оцінювання компетентностей учнів у галузі природничих наук

№	Формат запитання	Індикатори
1	З вибором однієї відповіді	Пояснення явищ науково
2	З вибором кількох відповідей	Пояснення явищ науково
3	З вибором однієї відповіді	Наукове інтерпретування даних і доказів
4	З вибором однієї відповіді	Наукове інтерпретування даних і доказів
5	З вибором однієї відповіді	Пояснення явищ науково
6	Відкритої форми з розгорнутою відповіддю	Пояснення явищ науково
7	Відкритої форми з розгорнутою відповіддю	Оцінювання та розроблення наукового дослідження
8	Відкритої форми з розгорнутою відповіддю	Наукове інтерпретування даних і доказів

2.3.2. Результати виконання учнями 9 класів завдань з природничих наук

У 2025 році середній бал виконання дев'ятикласниками завдань з *природничих наук* склав **8,12**. Порівняно з минулим роком цей показник підвищився (на **1,87**) – рис. 2.66.

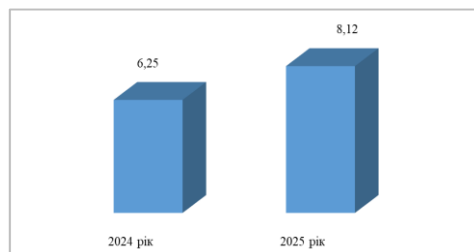

Рис. 2.66. Результати виконання учнями 9 класів завдань з природничих наук за середнім балом

Як і в минулому році, **кращі** результати тестування з **природничих наук** показали **дівчата**, ніж **хлопці**. Порівняно з минулим роком різниця за **середнім балом** між результатами тестування **дівчат** та **хлопців** **збільшилася (на 0,08)** – рис. 2.67.

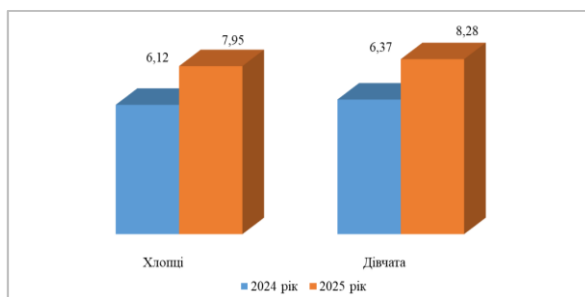

Рис. 2.67. Результати виконання учнями 9 класів завдань з природничих наук за середнім балом (за статтю)

Найкращі результати тестування з **природничих наук** два роки поспіль показують учні **міста Харкова**, **найнижчі** – **сільської місцевості**. У порівнянні з минулим роком **найбільшу позитивну динаміку** за **середнім балом** демонструють учні **селищ, міст області (2,03 бала)**, **найменшу** – **сільської місцевості (1,51)**.

Навчальні розриви за підсумками тестування з **природничих наук** по ЗЗСО **міста Харкова** та **селищ, міст області зменшилися (на 0,28)**. Однак **посилилися відмінності** між результатами тестування учнів ЗЗСО **міста Харкова** та **сільської місцевості (на 0,24)** – рис. 2.68.

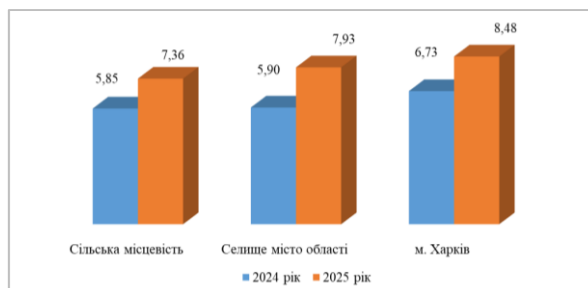

Рис. 2.68. Результати виконання учнями 9 класів завдань з природничих наук за середнім балом (за місцем розташування ЗЗСО)

У 2025 році **понад 50 %** учнів 9 класів отримали за підсумками тестування з **природничих наук** від 9 до 11 балів, тоді як у минулому році – **кожен п'ятий**.

Разом із тим зменшилася (на 16 %) кількість дев'ятикласників, які показали результат, нижчий за 5 балів, та склала **24 %** (рис. 2.69).

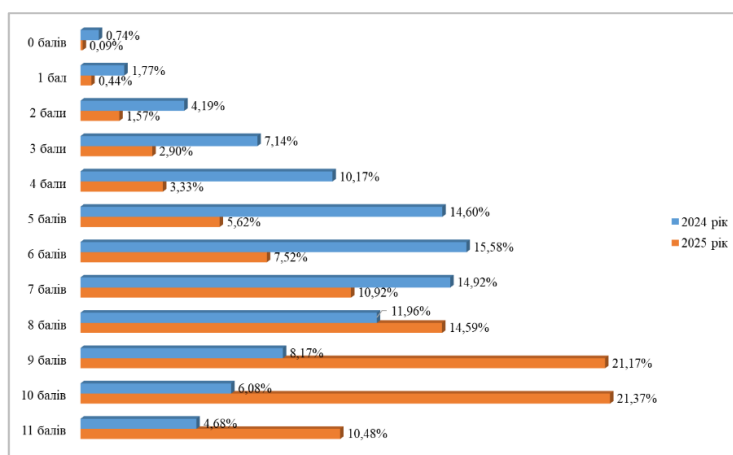

Рис. 2.69. Розподіл результатів виконання учнями 9 класів завдань з природничих наук за кількістю балів

57 % дівчат отримали за підсумками тестування з *природничих наук* від 9 до 11 балів, тоді як **8 % хлопців** – менше 5 балів (рис. 2.70).

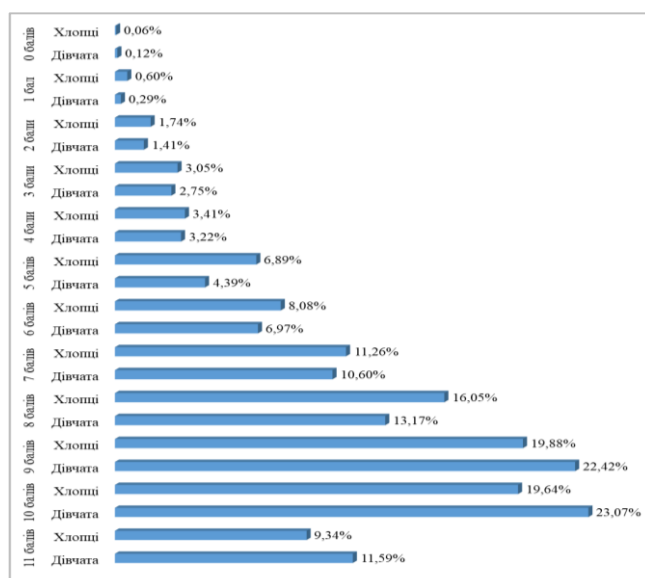

Рис. 2.70. Розподіл результатів виконання учнями 9 класів завдань з природничих наук у 2025 році за кількістю балів (за статтю)

59 % учнів 9 класів ЗЗСО міста Харкова показали результати тестування з *природничих наук* від 9 до 11 балів, тоді як **кожен одинадцятий** дев'ятикласник у селищах, містах області, **кожен шостий** – у сільській місцевості одержали за підсумками виконання завдань менше 5 балів (рис. 2.71).

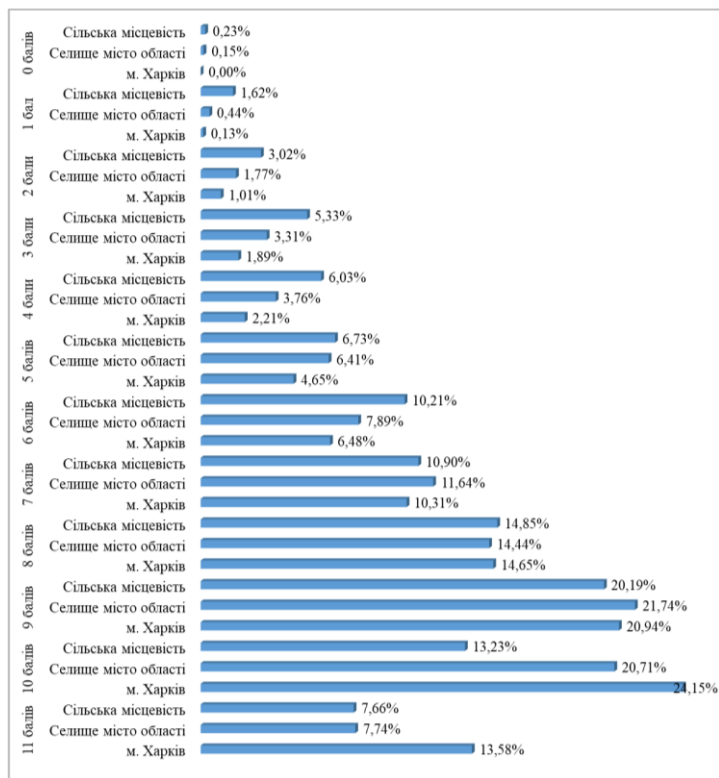

Рис. 2.71. Розподіл результатів виконання учнями 9 класів завдань з природничих наук у 2025 році за кількістю балів (за місцем розташування ЗЗСО)

Серед завдань з вибором однієї відповіді дев'ятикласники **краще** впоралися із завданням на пояснення явищ науково (близько 80 % прийнятних відповідей), **гірше** – на наукове інтерпретування даних і доказів (близько 60 %) – рис. 2.72.

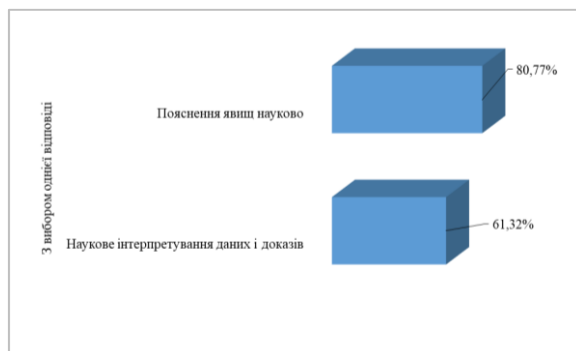

Рис. 2.72. Відсоток учнів 9 класів, які виконали завдання з природничих наук

Близько 70 % дев'ятикласників **повністю** виконали завдання з вибором кількох відповідей на пояснення явищ науково, тоді як **кожен п'ятий** надав **дві** прийнятні відповіді з **3-х можливих** (рис. 2.73).

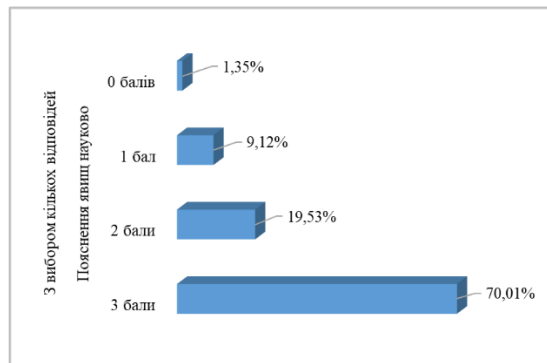

Рис. 2.73. Відсоток учнів 9 класів, які виконали завдання з природничих наук (продовження)

Майже дві третини учнів 9 класів впоралися із завданням відкритої форми з розгорнутою відповіддю на оцінювання й розроблення наукового дослідження та наукове інтерпретування даних і доказів (рис. 2.74).

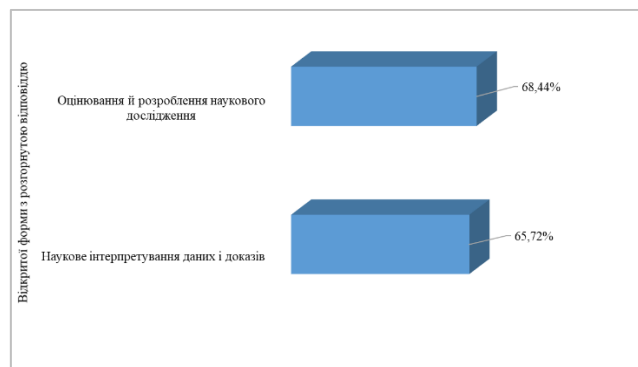

Рис. 2.74. Відсоток учнів 9 класів, які виконали завдання з природничих наук (продовження)

Понад 50 % учасників тестування **повністю** виконали завдання відкритої форми з розгорнутою відповіддю на пояснення явищ науково. При цьому **кожен сьомий** узагалі не впорався з ним (рис. 2.75).

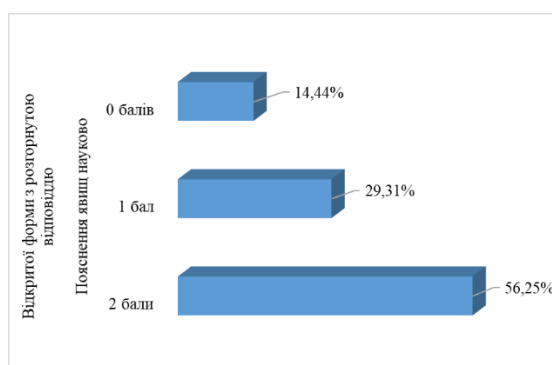

Рис. 2.75. Відсоток учнів 9 класів, які виконали завдання з природничих наук (продовження)

Дівчата показали **кращі** результати виконання завдань з вибором однієї відповіді на пояснення явищ науково, ніж хлопці (**понад 80 %**).

Разом із тим **близько 60 %** як хлопців, так і дівчат виявили уміння науково інтерпретувати дані і докази (рис. 2.76).

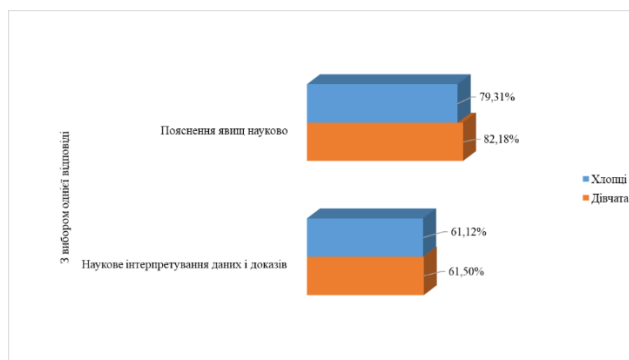

Рис. 2.76. Відсоток учнів 9 класів, які виконали завдання з природничих наук (за статтю)

Понад 70 % дівчат повністю виконали завдання з вибором кількох відповідей на пояснення явищ науково. Разом із тим серед хлопців відсоток виконання цього завдання був меншим (69 %) – рис. 2.77.

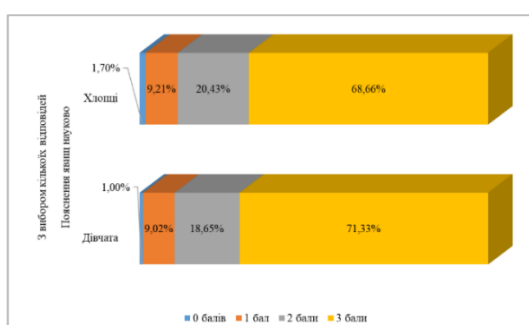

Рис. 2.77. Відсоток учнів 9 класів, які виконали завдання з природничих наук (за статтю) – продовження

Близько 70 % дівчат виконали завдання відкритої форми з розгорнутою відповіддю на оцінювання й розроблення наукового дослідження та наукове інтерпретування даних і доказів, тоді як більше третини хлопців узагалі не впоралися з ним (рис. 2.78).

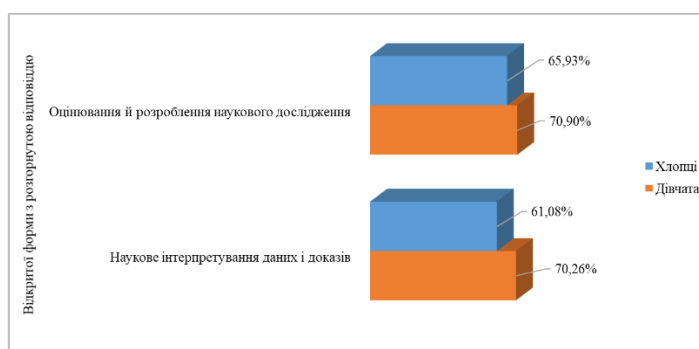

Рис. 2.78. Відсоток учнів 9 класів, які виконали завдання з природничих наук (за статтю) – продовження

Більша кількість дівчат (60 %), ніж хлопців (53 %) повністю виконала завдання відкритої форми з розгорнутою відповіддю на пояснення явищ науково (рис. 2.79).

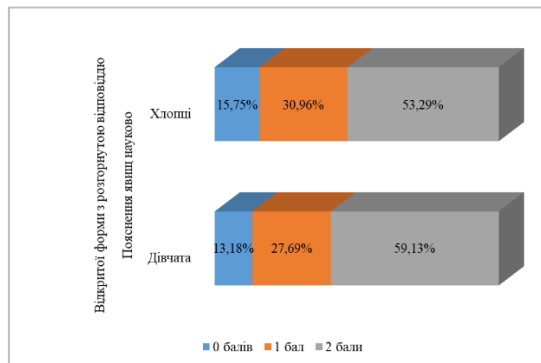

Рис. 2.79. Відсоток учнів 9 класів, які виконали завдання з природничих наук (за статтю) – продовження

Завдання з вибором однієї відповіді на пояснення явищ науково найкраще виконали учні міста Харкова (понад **80 %** прийнятних відповідей). Разом із тим у ЗЗСО селищ, міст області **найнижчі** показники виконання завдання на наукове інтерпретування даних і доказів (**56 %**) – рис. 2.80.

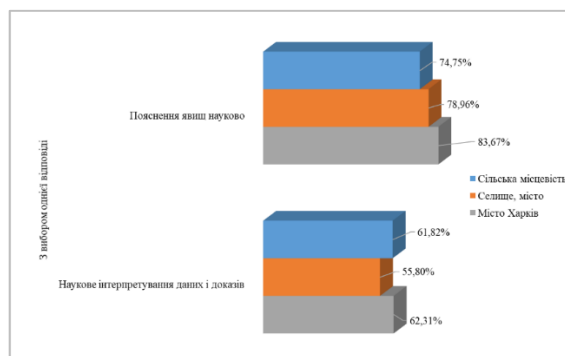

Рис. 2.80. Відсоток учнів 9 класів, які виконали завдання з природничих наук (за місцем розташування ЗЗСО)

У місті Харкові **найбільша** кількість дев'ятикласників надали **всі** прийнятні відповіді на запитання з вибором кількох відповідей на пояснення явищ науково (майже три чверті). **Найменше** таких учнів було у селищах, містах області (рис. 2.81).

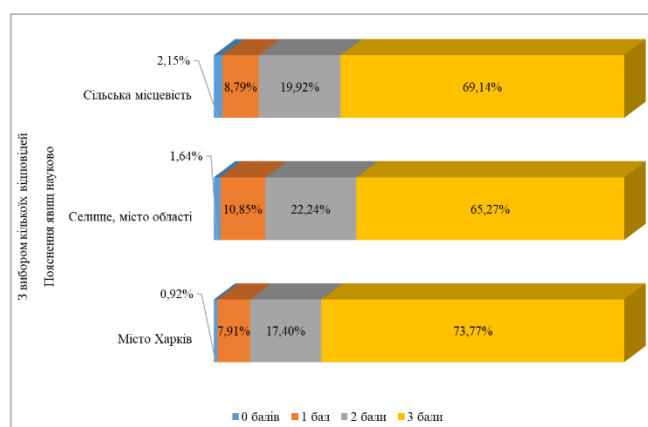

Рис. 2.81. Відсоток учнів 9 класів, які виконали завдання з природничих наук (за місцем розташування ЗЗСО) – продовження

Три чверті учнів 9 класів міста Харкова виконали завдання відкритої форми з розгорнутою відповіддю на оцінювання й розроблення наукового дослідження та наукове інтерпретування даних і доказів, тоді як у сільській місцевості відповідно 40 % і кожен другий – взагалі не впоралися з ним (рис. 2.82).

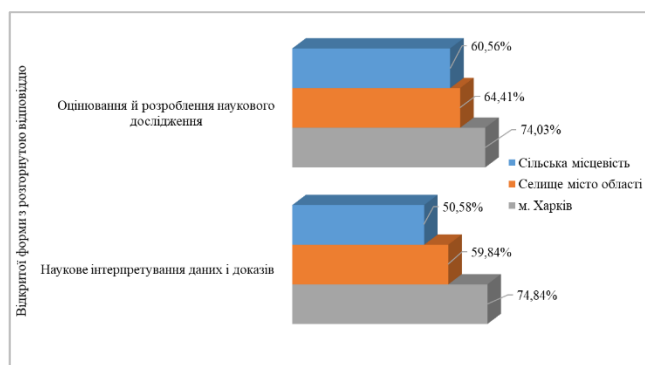

Рис. 2.82. Відсоток учнів 9 класів, які виконали завдання з природничих наук (за місцем розташування ЗЗСО) – продовження

Найкращі результати виконання завдання відкритої форми з розгорнутою відповіддю на пояснення явищ науково показали учні 9 класів міста Харкова (понад 60 % учнів 9 класів повністю виконали завдання), найнижчі – сільської місцевості (кожен п'ятий – не надав жодної прийнятної відповіді) – рис. 2.83.

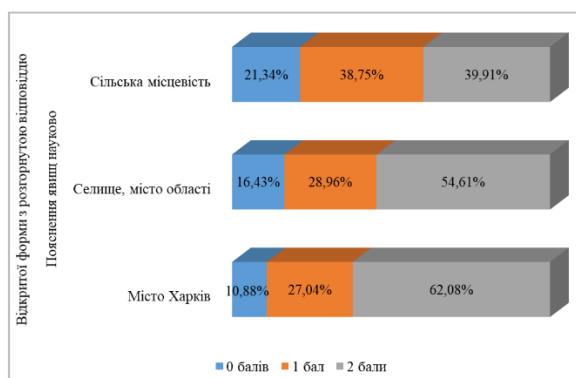

Рис. 2.83. Відсоток учнів 9 класів, які виконали завдання з природничих наук (за місцем розташування ЗЗСО) – продовження

Учні, які мають власний мобільний телефон/смартфон, друковані книжки, зокрема художні, та інші матеріали, необхідні для навчання, комп'ютер/ноутбук, планшет/хромбук, показали кращі результати виконання завдань з природничих наук з вибором однієї відповіді за учнів, які не мають це у власному розпорядженні.

Зокрема, серед дев'ятикласників, які визнали наявність у них друкованих книжок та матеріалів, необхідних для навчання, понад 80 % виконали завдання на пояснення явищ науково, понад 60 % – на наукове інтерпретування даних і доказів, тоді як серед учнів, які не погодилися з цим твердженням, відсоток виконання завдань був меншим (відповідно 71 % і 55 %) – рис. 2.84.

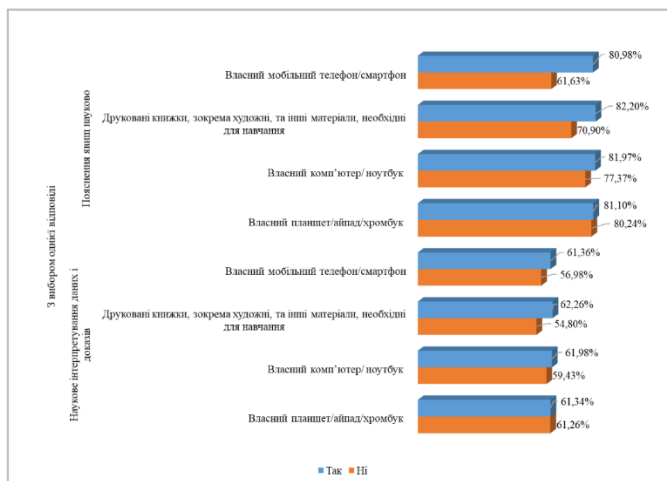

Рис. 2.84. Відсоток учнів 9 класів, які виконали завдання з природничих наук (за наявністю пристроїв та матеріалів, необхідних для навчання)

Понад 70 % дев'ятикласників, які мають друковані книжки та інші матеріали, необхідні для навчання, комп'ютер/ноутбук, **повністю** виконали завдання з вибором кількох відповідей на пояснення явищ науково, тоді як серед учнів, які не мають їх у власному розпорядженні, **всі** прийнятні відповіді на це запитання надала **менша** кількість учасників тестування (**від 58 % до 70 %**) – рис. 2.85.

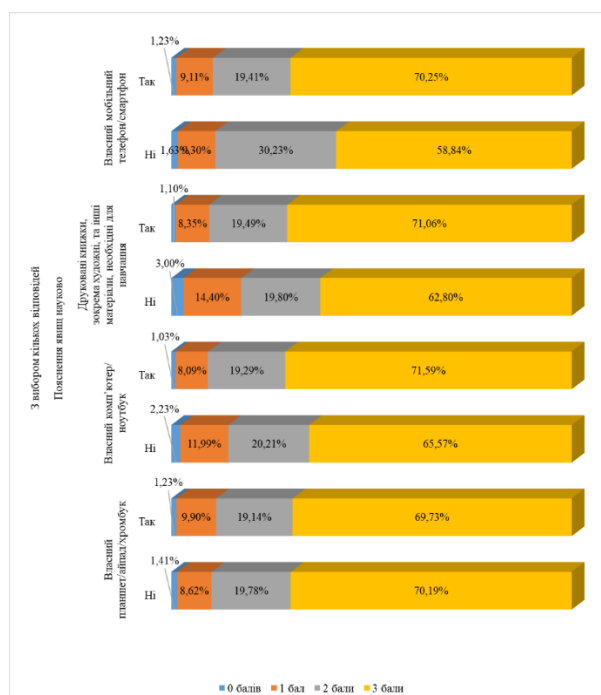

Рис. 2.85. Відсоток учнів 9 класів, які виконали завдання з природничих наук (за наявністю пристроїв та матеріалів, необхідних для навчання) – продовження

Найкращі результати виконання завдання з вибором однієї відповіді показали учні 9 класів, які планують здобути освітні ступені магістра та бакалавра. Серед них **близько 88 %** виконали завдання на пояснення явищ науково, **дві третини** – на наукове інтерпретування даних і доказів.

Найнижчі показники тестування – у дев'ятикласників, які віддають пріоритет базовій середній освіті. Так, серед них впоралися із цими завданнями відповідно **близько 70 %** і **52 %** учасників тестування (рис. 2.86).

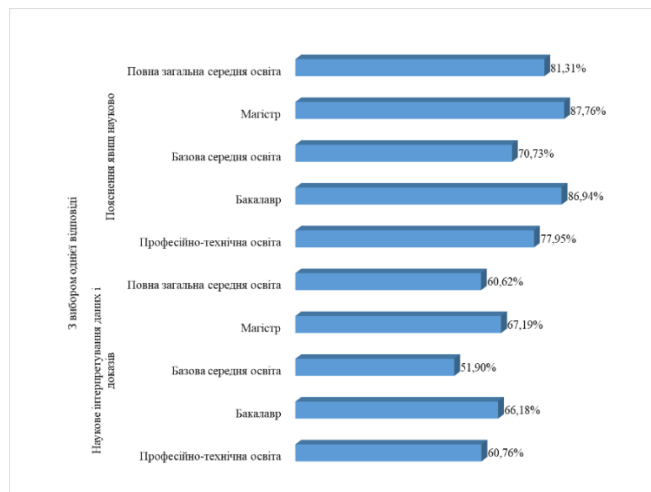

Рис. 2.86. Відсоток учнів 9 класів, які виконали завдання з природничих наук (за освітою, яку планують здобути учні)

Понад три чверті дев'ятикласників, які планують здобути освітній ступінь **магістра**, повністю виконали завдання з вибором кількох відповідей на пояснення явищ науково, тоді як серед учасників тестування, які планують здобути базову середню освіту, **кожен п'ятий** надав лише **одну** прийнятну відповідь з **4-х можливих** або взагалі не надав жодної (рис. 2.87).

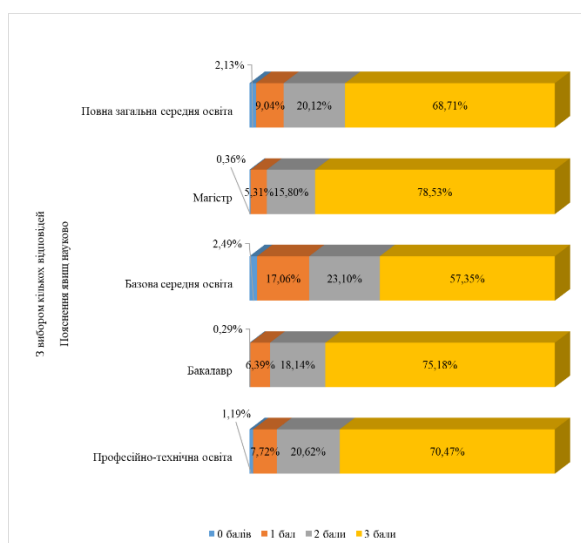

Рис. 2.87. Відсоток учнів 9 класів, які виконали завдання з природничих наук (за освітою, яку планують здобути учні) – продовження

Кращі результати виконання завдань з вибором однієї відповіді показали учні 9 класів, які вправно користуються гаджетами, легко знаходять потрібну інформацію в інтернеті та друкують на комп'ютері. Серед учнів, які володіють зазначеними навичками, **81 %** виконали завдання на пояснення явищ науково, а **62 %** – на наукове інтерпретування даних і доказів. Проте серед дев'ятикласників, які **не погодились** з тим, що вправно користуються гаджетами та легко знаходять потрібну інформацію в інтернеті, **близько 55 %** не впоралися із завданням на наукове інтерпретування даних і доказів (рис. 2.88).

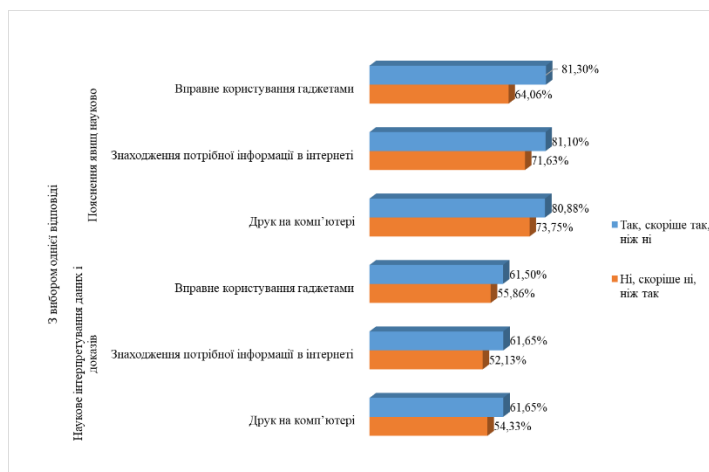

Рис. 2.88. Відсоток учнів 9 класів, які виконали завдання з природничих наук (за рівнем володіння ІТ-навичками)

Серед учнів 9 класів, які відповіли, що вправно користуються гаджетами, легко знаходять потрібну інформацію в інтернеті та друкують на комп'ютері, близько 70 % повністю виконали завдання з вибором кількох відповідей на пояснення явищ науково. Серед учнів, які недостатньо володіють зазначеними навичками, понад 15 % отримали один бал із 4 можливих або взагалі не впоралися з цим завданням (рис. 2.89).

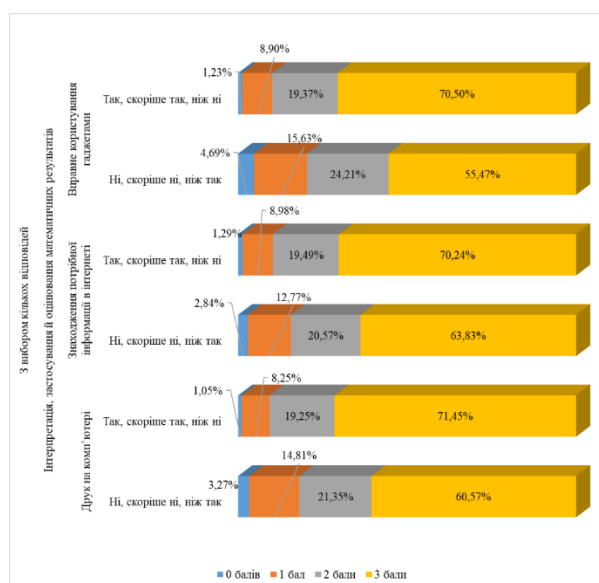

Рис. 2.89. Відсоток учнів 9 класів, які виконали завдання з природничих наук (за рівнем володіння ІТ-навичками) – продовження

Понад 80 % дев'ятикласників, які зазначили, що на кожному або майже кожному уроці з предметів природничої освітньої галузі пояснювали свої ідеї, наводили пояснення того, як природничо-наукові знання можуть бути пов'язані з різними явищами, формулювали висновки за результатами проведених експериментів, лабораторних чи практичних робіт, брали участь в обговоренні чи дискусії, використовували знання з природничих наук для розуміння світу за межами закладу освіти та розв'язання проблем, пов'язаних із життям, впоралися із завданням на з вибором однієї відповіді на пояснення явищ науково. Однак серед учнів, які визнали, що мени ніж на половині уроків наводили пояснення,

як природничо-наукові знання можуть бути пов'язані з різними явищами, формулювали висновки за результатами проведених експериментів, лабораторних чи практичних робіт, це завдання виконали близько 70 % учасників тестування (рис. 2.90).

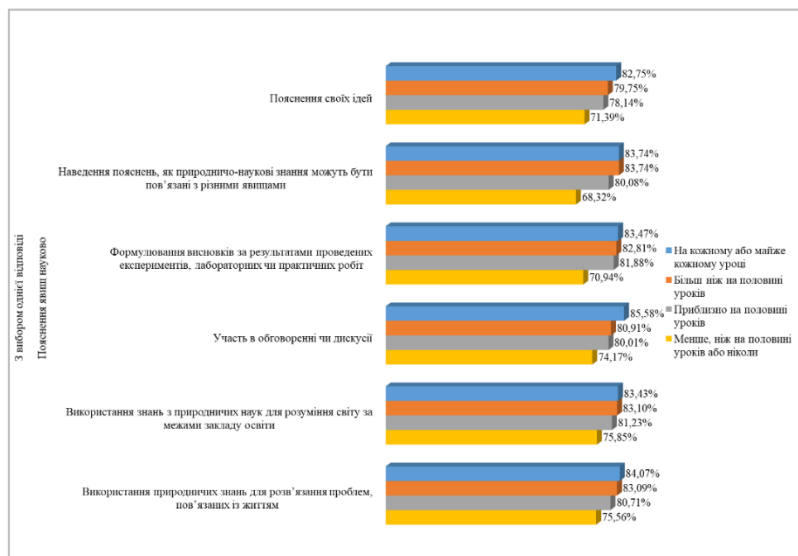

Рис. 2.90. Відсоток учнів 9 класів, які виконали завдання з природничих наук (за частотою виконання завдань на уроках з предметів природничої освітньої галузі)

Понад 80 % дев'ятикласників, які зазначили, що не рідше, ніж на половині уроків з предметів природничої освітньої галузі спостерігали за демонстраційним експериментом, розв'язували багато однакових завдань для кращого запам'ятовування матеріалу, виконували лабораторні або практичні роботи, проводили дослідження або експеримент для перевірки своїх власних ідей, планували власні дослідження чи експерименти, дослідження природничого питання в ході експерименту, виконали завдання з вибором однієї відповіді на пояснення явищ науково. Проте серед учнів, які визнали, що менше ніж на половині уроків спостерігали за демонстраційним експериментом, розв'язували багато однакових завдань для кращого запам'ятовування матеріалу, виконували лабораторні або практичні роботи, із цим завданням впоралися три чверті учасників тестування (рис. 2.91).

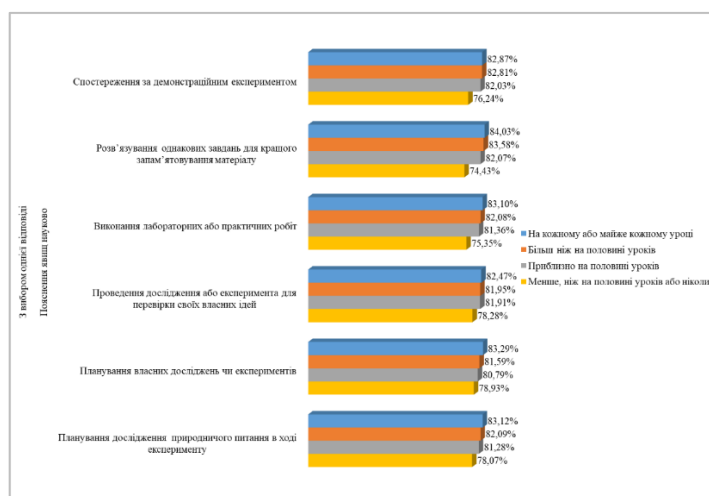

Рис. 2.91. Відсоток учнів 9 класів, які виконали завдання з природничих наук (за частотою виконання завдань на уроках з предметів природничої освітньої галузі) – продовження

Понад 60 % дев'ятикласників, які зазначили, що *не рідше, ніж на половині уроків з предметів природничої освітньої галузі* пояснювали свої ідеї, наводили пояснення того, як природничо-наукові знання можуть бути пов'язані з різними явищами, формулювали висновки за результатами проведених експериментів, лабораторних чи практичних робіт, брали участь в обговоренні чи дискусії, використовували знання з природничих наук для розуміння світу за межами закладу освіти та розв'язання проблем, пов'язаних із життям, впоралися із завданням з вибором однієї відповіді на наукове інтерпретування даних і доказів. Однак серед учнів, які визнали, що *менш ніж на половині* уроків були залучені до вищезазначеної діяльності, це завдання виконали від 51 % до 58 % учасників тестування (рис. 2.92).

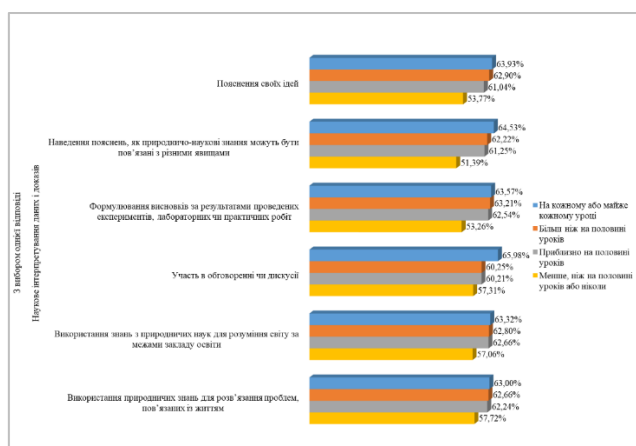

Рис. 2.92. Відсоток учнів 9 класів, які виконали завдання з природничих наук (за частотою виконання завдань на уроках з предметів природничої освітньої галузі) – продовження

Понад 60 % дев'ятикласників, які зазначили, що *не рідше, ніж на половині уроків з предметів природничої освітньої галузі* спостерігали за демонстраційним експериментом, розв'язували багато однакових завдань для кращого запам'ятовування матеріалу, виконували лабораторні або практичні роботи, проводили дослідження або експеримент для перевірки своїх власних ідей, планували власні дослідження чи експерименти, дослідження природничого питання в ході експерименту, виконали завдання з вибором однієї відповіді на пояснення явищ науково. Проте серед учнів, які визнали, що *менш ніж на половині* уроків спостерігали за демонстраційним експериментом, розв'язували багато однакових завдань для кращого запам'ятовування матеріалу, виконували лабораторні або практичні роботи, із цим завданням впоралися менше 60 % учасників тестування (рис. 2.93).

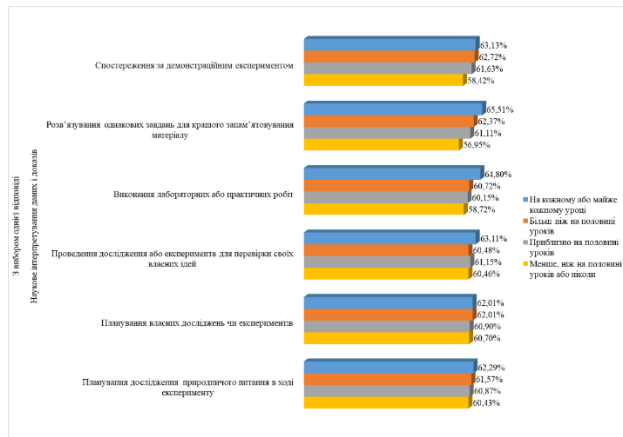

Рис. 2.93. Відсоток учнів 9 класів, які виконали завдання з природничих наук (за частотою виконання завдань на уроках з предметів природничої освітньої галузі) – продовження

Від 70 % і більше дев'ятикласників, які зазначили, що не рідше, ніж на половині уроків з предметів природничої освітньої галузі пояснювали свої ідеї, наводили пояснення того, як природничо-наукові знання можуть бути пов'язані з різними явищами, формулювали висновки за результатами проведених експериментів, лабораторних чи практичних робіт, брали участь в обговоренні чи дискусії, використовували знання з природничих наук для розуміння світу за межами закладу освіти та розв'язання проблем, пов'язаних із життям, повністю виконали завдання з вибором кількох відповідей на пояснення явищ науково. Однак серед учнів, які визнали, що менш ніж на половині уроків пояснювали свої ідеї, наводили пояснення, як природничо-наукові знання можуть бути пов'язані з різними явищами, кожен п'ятий – отримав один бал із 4 можливих або взагалі не впорався з цим завданням (рис. 2.94).

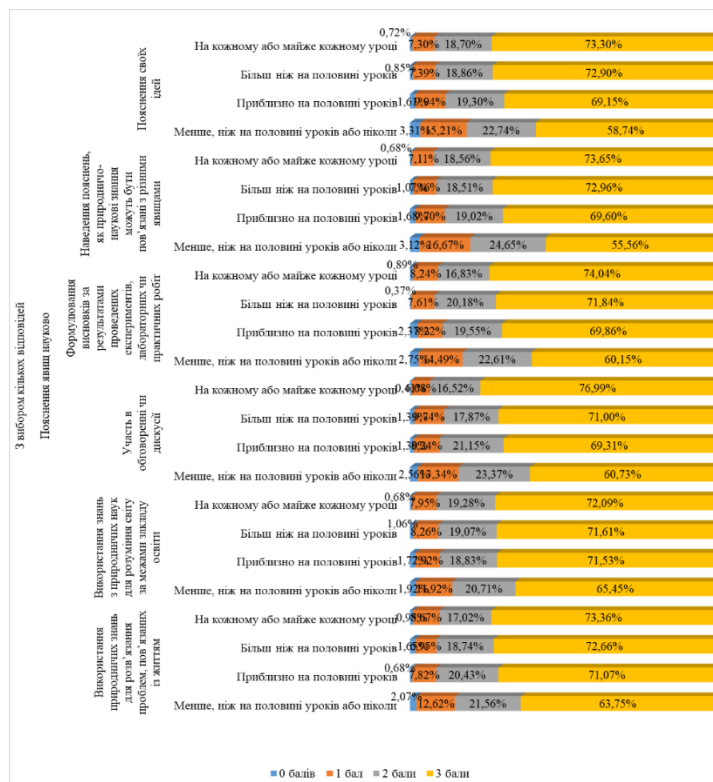

Рис. 2.94. Відсоток учнів 9 класів, які виконали завдання з природничих наук (за частотою виконання завдань на уроках з предметів природничої освітньої галузі) – продовження

Понад 70 % дев'ятикласників, які зазначили, що кожному або більш ніж половині уроків з предметів природничої освітньої галузі спостерігали за демонстраційним експериментом, розв'язували багато однакових завдань для кращого запам'ятовування матеріалу, виконували лабораторні або практичні роботи, проводили дослідження або експеримент для перевірки своїх власних ідей, планували власні дослідження чи експерименти, дослідження природничого питання в ході експерименту, повністю виконали завдання з вибором кількох відповідей на пояснення явищ науково. Проте серед учнів, які визнали, що менш ніж на половині уроків спостерігали за демонстраційним експериментом, розв'язували багато однакових завдань для кращого запам'ятовування матеріалу, виконували лабораторні або практичні роботи, 14 % отримали один бал із 4 можливих або взагалі не впоралися з цим завданням (рис. 2.95).

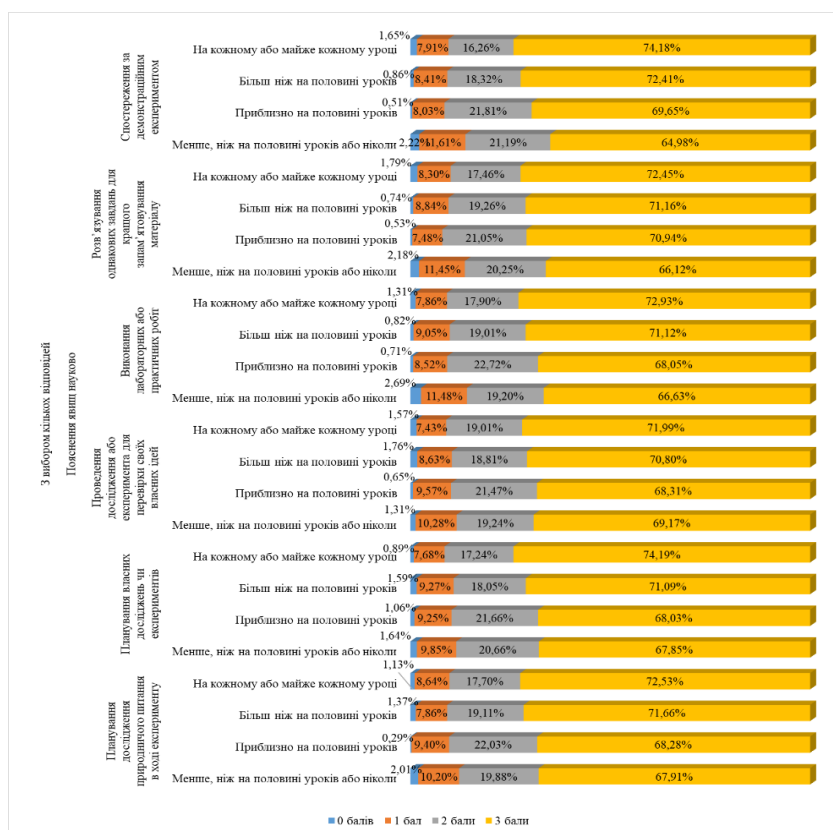

Рис. 2.95. Відсоток учнів 9 класів, які виконали завдання з природничих наук (за частотою виконання завдань на уроках з предметів природничої освітньої галузі) – продовження

Понад 80 % дев'ятикласників, які зазначили, що тест, який вони виконували, здався їм легким, їм легко даються природничі науки, та не погодилися з твердженням, що природничі науки – не для них, виконали завдання з вибором однієї відповіді на пояснення явищ науково, понад 60 % – на наукове інтерпретування даних і доказів.

Однак понад 40 % учасників тестування, які не погодилися з твердженням, що їм легко даються природничі науки, та вважають, що природничі науки – не для них, не впоралися із завданням на наукове інтерпретування даних і доказів (рис. 2.96).

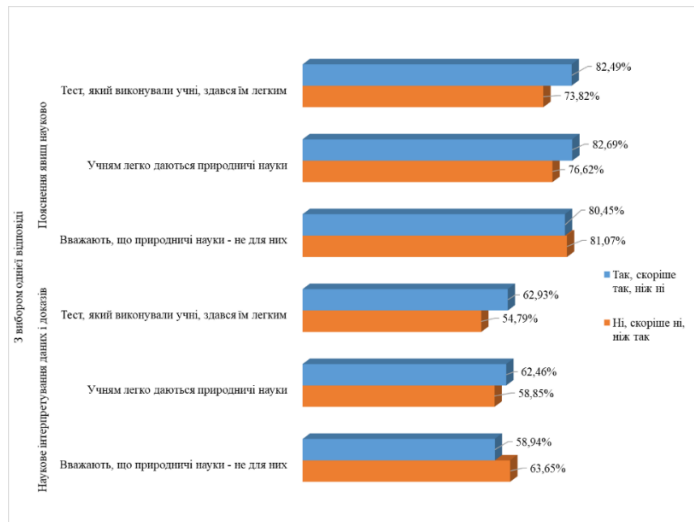

Рис. 2.96. Відсоток учнів 9 класів, які виконали завдання з природничих наук (за відповідями учнів щодо природничих наук)

Понад 70 % учнів 9 класів, які зазначили, що тест, який вони виконували, здався їм легким, їм легко даються природничі науки, та не погодилися з твердженням, що природничі науки – не для них, повністю виконали завдання з вибором кількох відповідей на пояснення явищ науково. Разом із тим **понад 12 %** учнів серед тих, хто не характеризує тест як легкий, вважають, що їм нелегко даються природничі науки, надали лише **одну** прийнятну відповідь з **4-х можливих**, або взагалі не впералися з цим завданням (рис. 2.97).

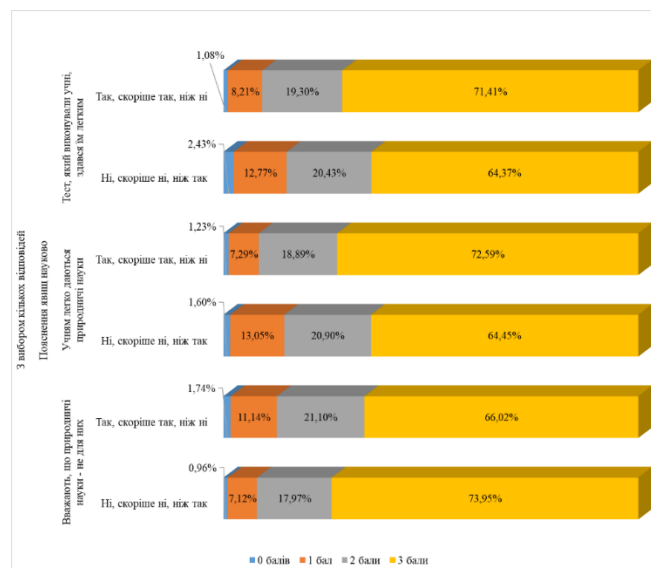

Рис. 2.97. Відсоток учнів 9 класів, які виконали завдання з природничих наук (за відповідями учнів щодо природничих наук) – продовження

Висновки до розділу 2

Читання

1. У 2025 році результати тестування учнів 9 класів з **читання** порівняно з минулим роком **покращилися**.
2. **Найкраще** дев'ятикласники впоралися із завданням на інтеграцію та генерацію висновків, **найгірше** – на оцінку та аналіз змісту та форми тексту.
3. Два роки поспіль **кращі** результати виконання завдань з **читання** мають *дівчата*, ніж *хлопці*, учні ЗЗСО міста *Харкова*, **найнижчі** – *сільської місцевості*.
4. Порівняно з минулим роком навчальні розриви за *статтю* **збільшилися**, однак **зменшилися** за *місцем розташування ЗЗСО*.
5. Учні, які мають власний мобільний телефон/смартфон, друковані книжки, зокрема художні, та інші матеріали, необхідні для навчання, комп'ютер/ноутбук, планшет/хромбук, планують здобути освітні ступені магістра та бакалавра, вправно користуються гаджетами, легко знаходять потрібну інформацію в інтернеті та друкують на комп'ютері показали кращі результати з **читання**.
6. **Краще** виконали завдання з **читання** дев'ятикласники, які **часто** читають *різні види текстів* (зокрема, художні, електронні тексти з гіперпосиланнями, тексти з таблицями, графіками, діаграмами або картами), на *кожному або майже кожному уроці української мови та літератури* залучаються до *різних видів діяльності*, та вважають себе вправними читачами.
7. **Нижчі** результати тестування показують учні, які на уроках *української мови* *рідко* виконують однакові вправи для кращого запам'ятовування, завдання на запам'ятовування правил та їх застосовування на практиці та висловлюють власну думку про текст; на уроках *української літератури* – характеризують головних героїв твору, висловлюють власну думку про текст, коротко викладають зміст книги (розділу), пишуть твори про прочитане, планують здобути базову середню освіту, а також стверджують, що вивчення мов – це не їх сильна сторона.

Математика

1. У 2025 році результати тестування учнів 9 класів з **математики** порівняно з минулим роком **покращилися**.
2. **Найкраще** дев'ятикласники впоралися із завданням на застосування математичних понять, фактів, процедур і міркування, тоді як **найбільш складними** для них виявилися завдання на формулювання ситуацій математично.
3. Два роки поспіль **краще** виконують завдання з **математики** *дівчата*, ніж *хлопці*, учні ЗЗСО міста *Харкова*. У 2025 році **найнижчі** результати тестування показали учні 9 класів ЗЗСО *сільської місцевості* (у 2024 році – *селищ, міст області*).

4. Порівняно з минулим роком зменшилися різниця у результатах тестування з **математики** по ЗЗСО міста Харкова та селищ, міст області, однак **поглибилися** навчальні розриви по ЗЗСО міста Харкова та сільської місцевості та **дещо поглибилися** – за статтю.

5. Учні, які мають власний мобільний телефон/смартфон, друковані книжки, зокрема художні, та інші матеріали, необхідні для навчання, комп'ютер/ноутбук, планшет/хромбук, планують здобути освітні ступені магістра та бакалавра, вправно користуються гаджетами, легко знаходять потрібну інформацію в інтернеті та друкують на комп'ютері показали кращі результати з **математики**.

6. **Краще** виконали завдання з **математики** дев'ятикласники, які на кожному або майже кожному уроці залучаються до різних видів діяльності та визнають, що їм легко дається математика.

7. **Нижчі** результати тестування показують учні, які на уроках **математики** рідко виконують завдання на запам'ятовування правил та їх застосовування для розв'язування математичних задач, пояснюють розв'язання задач, розв'язують багато однакових задач для кращого запам'ятовування матеріалу, застосовують математичну логіку для аналізу нових, незнайомих ситуацій, планують здобути базову середню освіту та вважають, що математика – не для них.

Природничі науки

1. У 2025 році результати тестування учнів 9 класів з **природничих наук** порівняно з минулим роком **покращилися**.

2. **Найкраще** дев'ятикласники впоралися із завданнями з **природничих наук** на наукове пояснення явищ. Разом із тим учні 9 класів стикаються з труднощами при виконанні завдань на наукове інтерпретування даних і доказів, оцінювання й розроблення наукового дослідження.

3. Два роки поспіль **краще** виконують завдання з **природничих наук** *дівчата*, ніж хлопці, учні ЗЗСО міста Харкова, **найнижчі** – сільської місцевості.

4. Порівняно з минулим роком зменшилася різниця у результатах тестування з **природничих наук** по ЗЗСО міста Харкова та селищ, міст області, однак **поглибилися** навчальні розриви по ЗЗСО міста Харкова та сільської місцевості та за статтю.

5. Учні, які мають власний мобільний телефон/смартфон, друковані книжки, зокрема художні, та інші матеріали, необхідні для навчання, комп'ютер/ноутбук, планують здобути освітні ступені магістра та бакалавра, вправно користуються гаджетами, легко знаходять потрібну інформацію в інтернеті та друкують на комп'ютері показали **кращі** результати тестування з **природничих наук**.

6. **Краще** виконали завдання з **природничих наук** дев'ятикласники, які *не рідше, ніж на половині уроків* залучаються до різних видів діяльності та визнають, що їм легко даються природничі науки.

7. **Нижчі** результати тестування показують учні, які на уроках з **предметів природничої освітньої галузі** рідко наводили пояснення, як

природничо-наукові знання можуть бути пов'язані з різними явищами, формулювали висновки за результатами проведених експериментів, лабораторних чи практичних робіт, спостерігали за демонстраційним експериментом, розв'язували багато однакових завдань для кращого запам'ятовування матеріалу, виконували лабораторні або практичні роботи, планують здобути базову середню освіту та визнали, що їм нелегко даються природничі науки.

Розділ 3. Результати анкетування вчителів та учнів 9 класів

3.1. Читання

3.1.1. Аналіз відповідей учителів української мови та літератури

На думку вчителів *української мови та літератури*, найбільш ефективними стратегіями читання є обговорення прочитаного та узагальнення інформації на основі прочитаного: середня оцінка педагогами зазначених стратегій читання за 5-бальною шкалою склала **4,79**. Це більше, ніж у минулому році.

Вищими балами, ніж у 2024 році, (від **4,25** до **4,67**) охарактеризували ефективність виокремлення важливих фрагментів тексту, читання вголос, написання нотаток, конспектів.

Підвищилася оцінка педагогами швидкого прочитання тексту кілька разів (**3,43**), зосередження на легких фрагментах тексту (**3,10**).

Найменш ефективною стратегією читання вчителі вважають переписування речень із тексту. Однак у 2025 році оцінка її ефективності дещо зросла (**2,90**) – рис. 3.1.

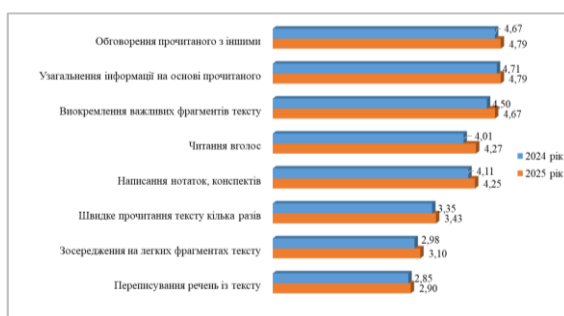

Рис. 3.1. Оцінка вчителями української мови та літератури стратегій читання, що сприяють розвитку читацької компетентності учнів

У селищах, містах області вчителі *української мови та літератури* вище, ніж у сільській місцевості та місті Харкові, оцінили ефективність обговорення прочитаного з іншими (середня оцінка показника за 5-бальною шкалою склала **4,85 бала**), виокремлення важливих фрагментів тексту (**4,79**), читання вголос (**4,40**), написання нотаток, конспектів (**4,33**), швидке прочитання тексту кілька разів (**3,70**), зосередження на легких фрагментах тексту (**3,40**), переписування речень із тексту (**3,10**), а в сільській місцевості – узагальнення інформації на основі прочитаного (**4,85**) – рис. 3.2.

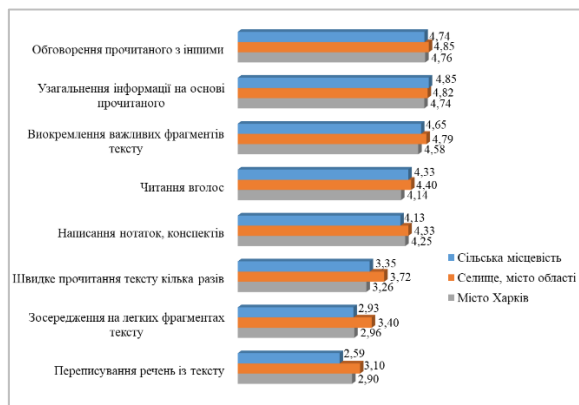

Рис. 3.2. Оцінка вчителями української мови та літератури стратегій читання, що сприяють розвитку читацької компетентності учнів (за місцем розташування ЗЗСО)

Серед способів читання учителі **української мови та літератури, найчастіше** в роботі з учнями використовують **техніку запитань (майже половина – дуже часто)** та **критичне читання (близько 40 %)**. Порівняно з минулим роком кількість респондентів, які надали такі відповіді, **збільшилася**.

Понад третини педагогів дуже часто віддають перевагу **інтенсивному читанню** та **«скануванню тексту»**, що **більше**, ніж у минулому році.

Найменшу увагу вчителі приділяють **швидкому перегляду тексту: кожен третій (близько 30 % – у 2024 році) – застосовує цей спосіб читання рідко** (рис. 3.3).

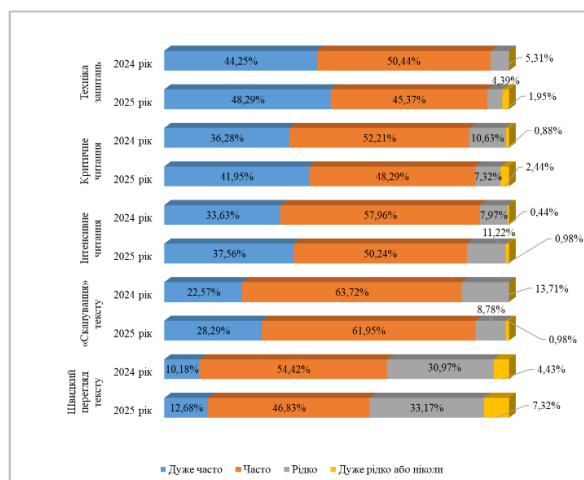

Рис. 3.3. Використання вчителями української мови та літератури різних способів читання

У **сільській місцевості більша** кількість учителів віддає перевагу **техніці запитань (57 % – дуже часто)**, **критичному читанню (46 %)**, **«скануванню» тексту (кожен третій)**; у **селищах, містах області – інтенсивному читанню (40 %)**.

Разом із тим **більше третини** учителів у **сільській місцевості, місті Харкові, кожен четвертий – у селищах, містах області рідко** використовують **швидкий перегляд тексту** (рис. 3.4).

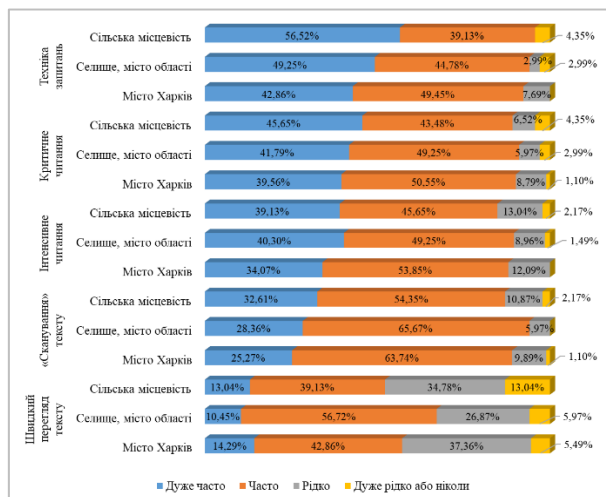

Рис.3.4. Використання вчителями української мови та літератури різних способів читання (за місцем розташування ЗЗСО)

Найвищими балами учителі **української мови та літератури** охарактеризували здатність учнів **знаходити інформацію в певній частині тексту**: середня оцінка респондентами зазначеного показника склала **4,13**, що **менше**, ніж у минулому році.

На думку педагогів, дев'ятикласники стали **краще сприймати безпосереднє значення тексту (4,08)**, тоді як їх здатність **знаходити інформацію в різних частинах тексту – дещо погіршилася (3,86)**.

Нижчими балами (однак **вищими**, ніж у 2024 році) респонденти оцінили уміння учнів **формулювати висновки, інтерпретувати та узагальнювати інформацію: від 3,72 до 3,77 бала (рис. 3.5)**.

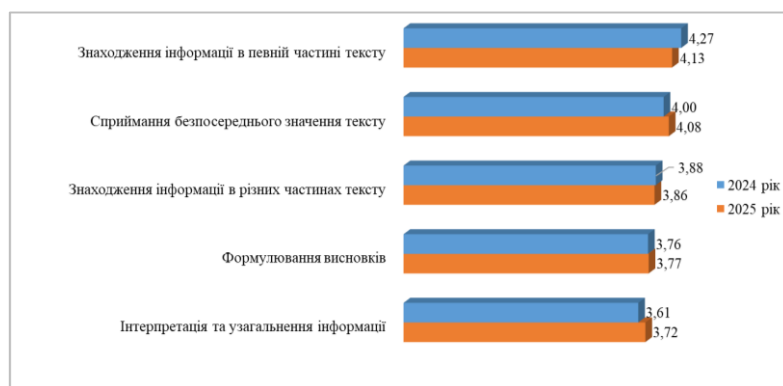

Рис. 3.5. Оцінка вчителями української мови та літератури здатності учнів 9 класів виконувати завдання з читання

Від 3,55 до 3,61 бала респонденти охарактеризували здатність учнів **аналізувати та оцінювати зміст та форму тексту, здійснювати пошук і відбір необхідних текстів, знаходити інформацію в різних текстах**.

Найгірше, на думку вчителів, (від **3,37 до 3,48**) в учнів сформовано вміння **оцінювати якість і достовірність текстів, знаходити інформацію в нетекстових елементах (таблицях, діаграмах, графіках), виявляти й долати суперечності**.

Порівняно з минулим роком оцінка респондентами зазначених показників **підвищилася (рис. 3.6)**.

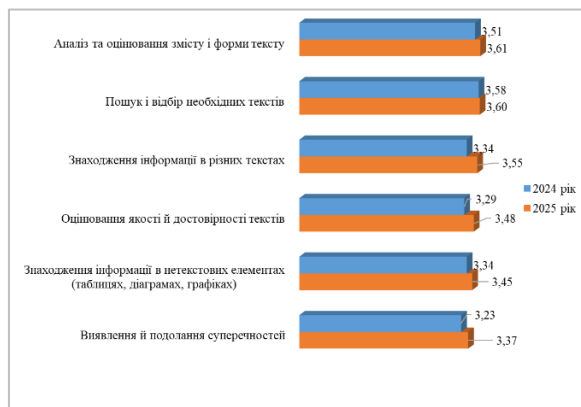

Рис. 3.6. Оцінка вчителями української мови та літератури здатності учнів 9 класів виконувати завдання з читання (продовження)

У селищах, містах області вчителі української мови та літератури вищими балами, ніж у сільській місцевості та місті Харкові, оцінили здатність учнів знаходити інформацію в певній частині тексту (4,28) та в різних його частинах (3,94), а в місті Харкові – сприймати безпосереднє значення тексту (4,13) та формулювати висновки (3,87).

Однак у сільській місцевості педагоги нижчими балами, ніж у селищах, містах області та місті Харкові, охарактеризували уміння дев'ятикласників інтерпретувати та узагальнювати інформацію (3,48) – рис. 3.7.

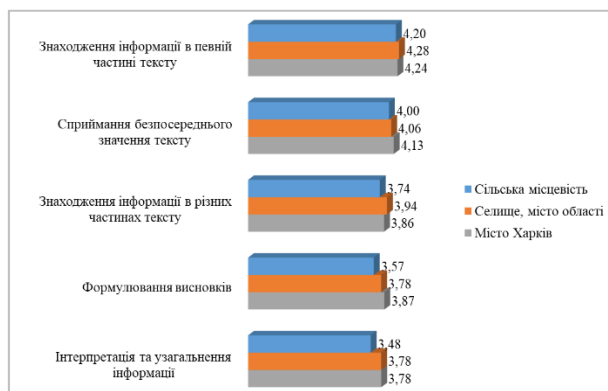

Рис. 3.7. Оцінка вчителями української мови та літератури здатності учнів 9 класів виконувати завдання з читання (за місцем розташування ЗЗСО)

Учителі міста Харкова вище, ніж у сільській місцевості та селищах, містах області, оцінили здатність учнів здійснювати пошук і відбір необхідних текстів (середній бал 3,73), аналізувати та оцінювати зміст і форму тексту (3,68), знаходити інформацію в різних текстах (3,63), знаходити інформацію в нетекстових елементах, зокрема в таблицях, діаграмах, графіках, (3,53), оцінювати якість і достовірність текстів (3,52), а педагоги селищ, міст області – уміння виявляти й долати суперечності (рис. 3.8).

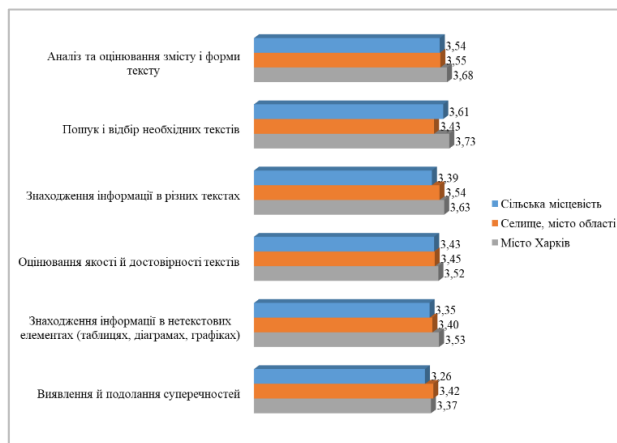

Рис. 3.8. Оцінка вчителями української мови та літератури здатності учнів 9 класів виконувати завдання з читання (за місцем розташування ЗЗСО) – продовження

Як і в минулому році, **близько 80 %** учителів **української мови та літератури** відповіли, що **багато разів останнього місяця** використовували у роботі з учнями художні тексти, **близько 40 %** – електронні тексти з гіперпосиланнями, **кожен п'ятий** – тексти з таблицями або графіками.

Менша увага педагогами приділяється використанню множинних текстів та текстів з діаграмами та картами: **кожен третій** – пропонував їх дев'ятикласникам **лише один раз останнього місяця**. Порівняно з минулим роком кількість таких респондентів **дещо збільшилася** (рис. 3.9).

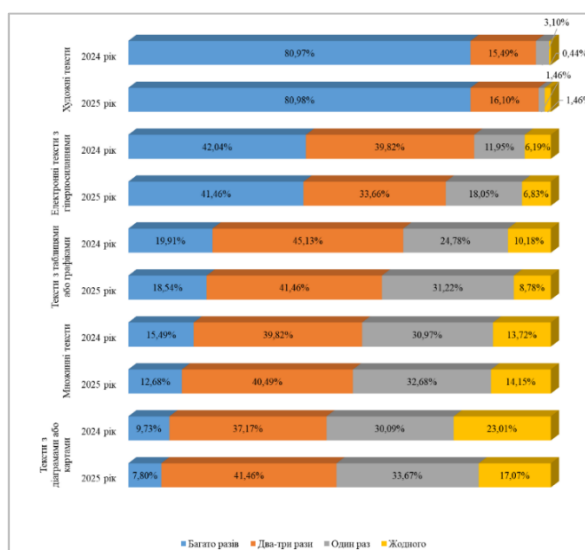

Рис. 3.9. Використання вчителями української мови та літератури різних типів текстів

У **сільській місцевості** вчителі **української мови та літератури частіше** пропонували учням для читання художні тексти (**понад 90 %** – **багато разів останнього місяця**), електронні тексти з гіперпосиланнями (**46 %**), а в **місті Харкові** – тексти з таблицями або графіками (**кожен п'ятий**).

Проте в **місті Харкові менша увага** приділяється множинним текстам (**кожен шостий** – не використовував їх **ніколи**) та текстам з діаграмами або картами (**кожен п'ятий**) – рис. 3.10.

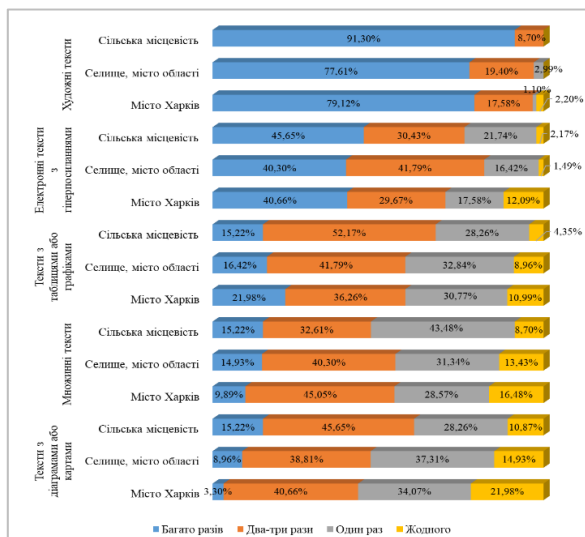

Рис. 3.10. Використання вчителями української мови та літератури різних типів текстів (за місцем розташування ЗЗСО)

Найчастіше на уроках **української мови** вчителі пропонують учням висловити власну думку про текст (три чверті – на кожному або майже кожному занятті), навчають учнів запам'ятовувати правила, як їх застосовувати на практиці (понад 70 %).

Близько **60 %** педагогів на кожному або майже кожному уроці віддають перевагу прикладам того, як знання з української мови допомагають у житті та навчанні, кожен третій – розв'язуванню учнями однакових вправ для кращого запам'ятовування та створенню чогось оригінального, спираючись на вивчене.

Порівняно з минулим роком кількість респондентів, які надали такі відповідь, **збільшилася** (рис. 3.11).

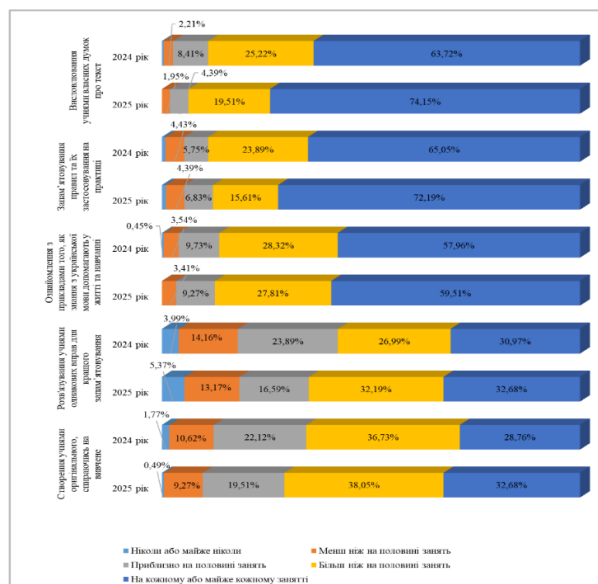

Рис. 3.11. Робота з учнями на уроках української мови

У селищах, містах області вчителі **частіше заохочують учнів до висловлювань власних думок про текст (понад 80 % – на кожному або майже кожному уроці)**, ознайомлюють з прикладами того, як знання з української мови допомагають у житті та навчанні (близько 70 %), заохочують учнів до створення чогось оригінального, спираючись на вивчене (понад 40 %), а в місті Харкові –

навчають учнів запам'ятовувати правила та застосовувати їх на практиці (майже три чверті).

Разом із тим у сільській місцевості найменша кількість респондентів зазначила, що пропонує учням виконання однакових вправ для кращого запам'ятовування (кожен п'ятий) – рис. 3.12.

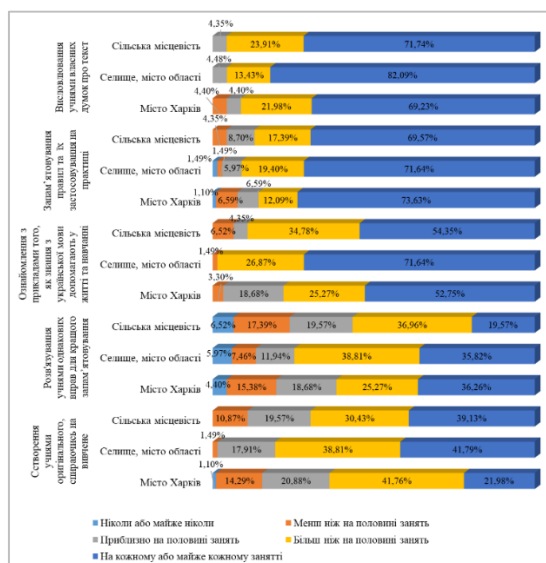

Рис. 3.12. Робота з учнями на уроках української мови (за місцем розташування ЗЗСО)

Як і в минулому році, **майже всі** вчителі відповіли, що на уроках української літератури пропонують учням назвати та коротко охарактеризувати героїв твору, коротко висловити зміст книги (розділу, теми), висловити власну думку про книгу (розділ).

У 2025 році педагоги **частіше** стали використовувати завдання, що передбачають вибір учнями уривка, який їм сподобався чи не сподобався, й обґрунтування свого вибору (рис. 3.13).

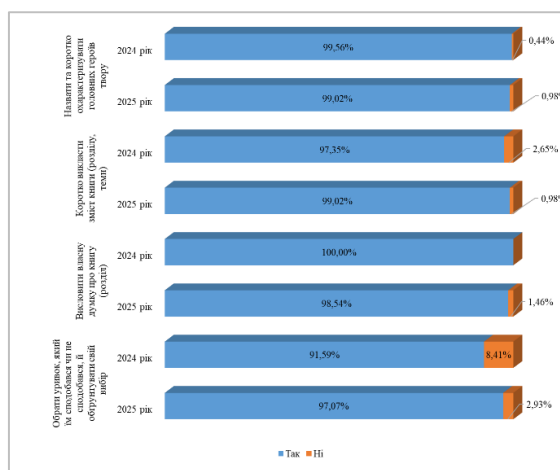

Рис. 3.13. Використання вчителями української мови та літератури завдань з читання

У 2025 році, як і в минулому, **97 %** педагогів зазначили, що на уроках української літератури пропонують учням написати твір про прочитане, близько 94 % – зіставити зміст книги (розділу) з власним досвідом.

Частіше вчителі стали віддавати перевагу обговоренню в невеликих групах прочитаної книги або розділу (понад три чверті), однак **рідше** –

порівнянню книги (тексту) з іншими книгами (текстами) подібної тематики (80 %) – рис. 3.14.

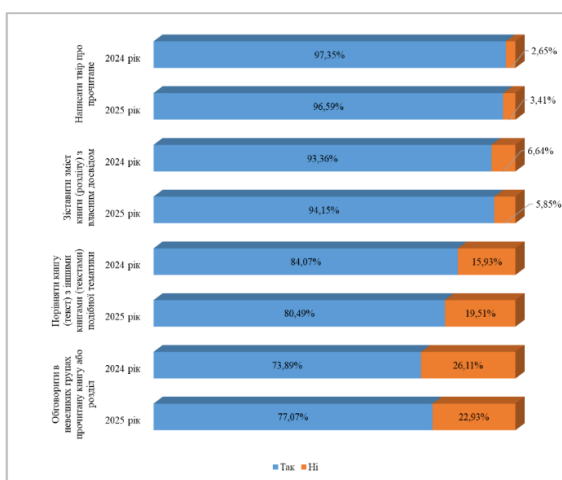

Рис. 3.14. Використання вчителями української мови та літератури завдань з читання (продовження)

У ЗЗСО сільської місцевості, селищах, містах області **усі** вчителі **української мови та літератури** зазначили, що пропонують учням на уроках називати та коротко охарактеризувати головних героїв твору, коротко викласти зміст книги (розділу, теми), висловити власну думку про книгу (розділ); у сільській місцевості – обрати уривок, який їм сподобався чи не сподобався, й обґрунтування свій вибір (рис. 3.15).

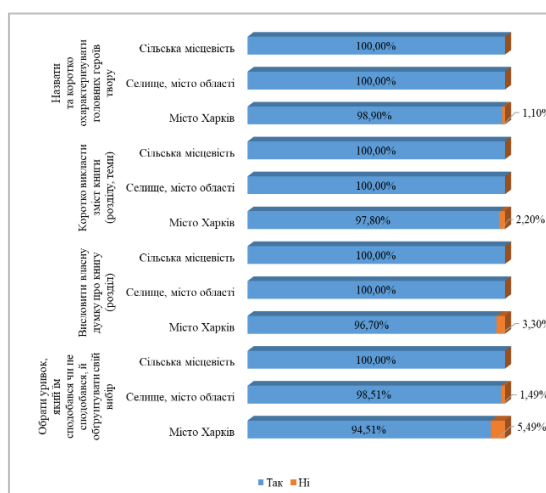

Рис. 3.15. Використання вчителями української мови та літератури завдань з читання (за місцем розташування ЗЗСО)

У ЗЗСО селищ, міст області педагоги **частіше** пропонують учням написати твір про прочитане (усі респонденти), зіставити зміст книги (розділу) з власним досвідом (майже всі), обговорити в невеликих групах прочитану книгу або розділ (85 %); у сільській місцевості, селищах містах – порівняти книгу (текст) з іншими книгами (текстами) подібної тематики (понад 80 %).

Проте в місті Харкові **менше** вчителів приділяють увагу обговоренню в невеликих групах прочитаної книги або розділу (близько 70 %) – рис. 3.16.

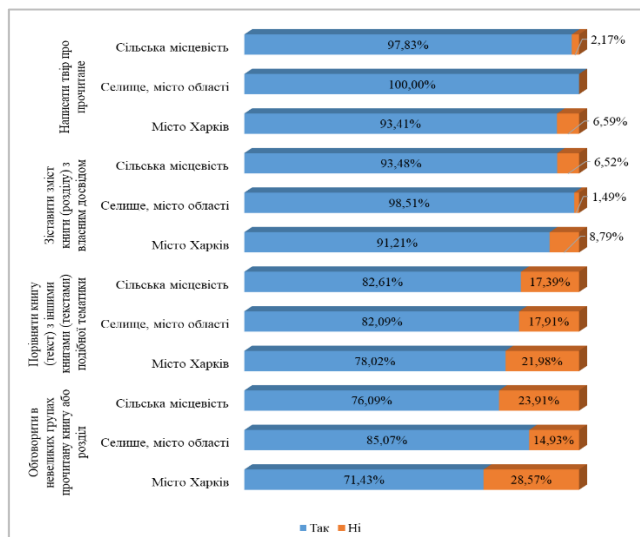

Рис. 3.16. Використання вчителями української мови та літератури завдань з читання (за місцем розташування ЗЗСО) – продовження

На думку вчителів **української мови та літератури**, які проходили анкетування в 2025 році, **найбільш** поширеною проблемою щодо розвитку читацької компетентності учнів є **розрізняння фактів і суджень: близько 30 %** учителів вважають, що вона властива **принаймні половині** дев'ятикласникам. Це **стільки ж**, як і в минулому році.

Зменшилася кількість педагогів, які зазначили, що **понад 50 %** учнів мають проблеми у **застосуванні фонових знань і власного досвіду для відповіді на запитання, роботі з таблицями та графічними об'єктами, множинними текстами (27 %) – рис. 3.17.**

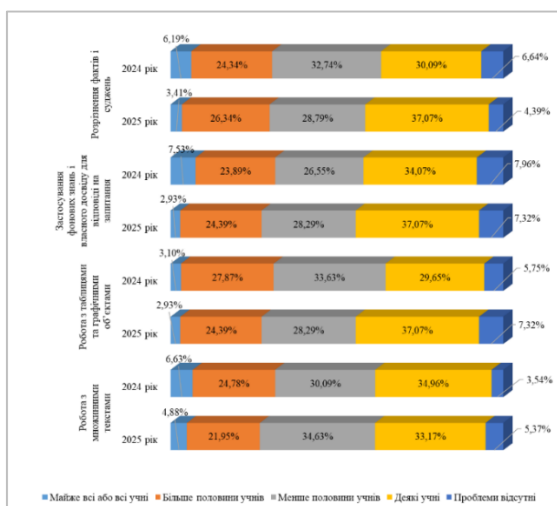

Рис. 3.17. Проблеми щодо розвитку читацької компетентності учнів

У **місті Харкові більша частина** вчителів указала на наявність у **принаймні половини** учнів 9 класів проблем щодо **розрізнення фактів і суджень (більше третини), роботи з множинними текстами (кожен третій).**

Разом із тим у **селищах, містах області найменша** частка педагогів зазначила, що **принаймні половина** дев'ятикласників стикається з проблемами, пов'язаними з **роботою з таблицями та графічними об'єктами (кожен**

четвертий) та застосуванням фонових знань і власного досвіду для відповіді на запитання (22 %) – рис. 3.18.

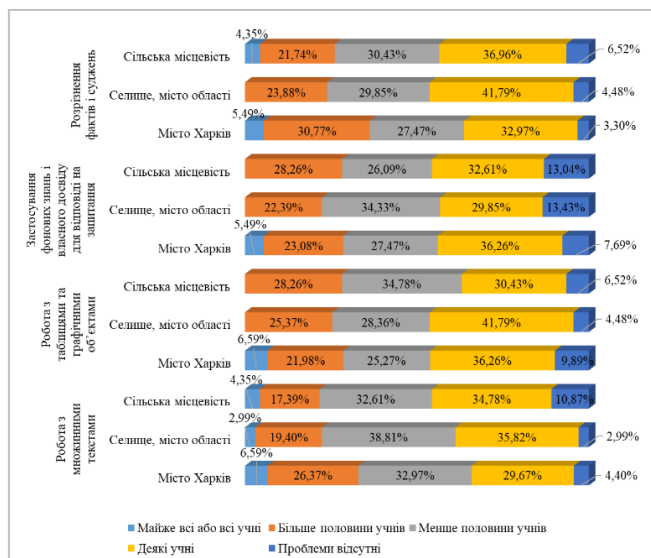

Рис. 3.18. Проблеми щодо розвитку читацької компетентності учнів (за місцем розташування ЗЗСО)

Найбільш ефективними шляхами підвищення читацької компетентності учнів учителі **української мови та літератури** вважають **використання творчих завдань та проблемних запитань**: середня оцінка респондентами зазначених показників за 5-бальною шкалою складала **від 4,69 до 4,73**. Порівняно з минулим роком вона **збільшилася**.

Підвищилася оцінка педагогами ефективності **використання завдань дослідницького характеру, створення «ситуації успіху», навчання учнів сучасних читацьких стратегій** (від 4,52 до 4,61) – рис. 3.19.

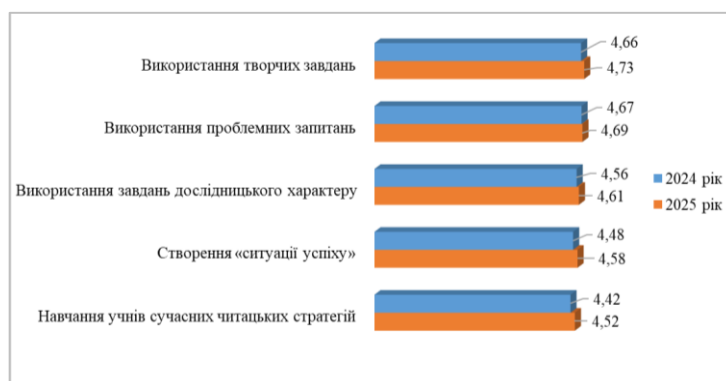

Рис. 3.19. Оцінка вчителями української мови та літератури ефективності шляхів підвищення читацької компетентності учнів

Вищими балами, ніж у минулому році, (понад 4,40) педагоги охарактеризували **використання на уроках різних видів текстів, розуміння учнями навчальних цілей**.

Нижчу оцінку (від 4,22 до 4,30 бала) респонденти надали **використанню в освітньому процесі завдань PISA з читання та компетентісно орієнтованих завдань, створених за їх аналогією**.

Однак порівняно з минулим роком вона **підвищилася** (рис. 3.20).

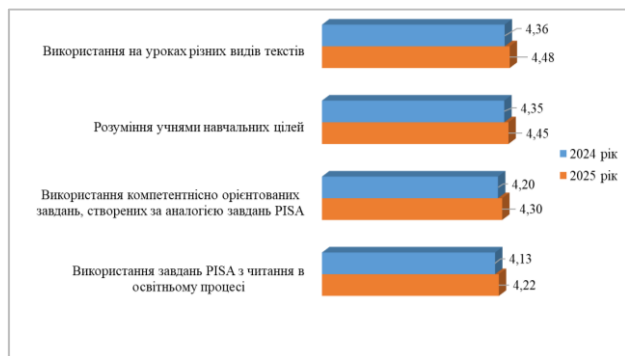

Рис. 3.20. Оцінка вчителями української мови та літератури ефективності шляхів підвищення читацької компетентності учнів (продовження)

У селищах, містах області педагоги **вищими** балами, ніж у сільській місцевості та місті Харкові, оцінили ефективність наведених нижче шляхів підвищення читацької компетентності учнів, зокрема використання творчих завдань та проблемних запитань (від 4,75 бала і більше), завдань дослідницького характеру, створення «ситуації успіху», навчання учнів сучасних читацьких стратегій (від 4,60 до 4,67 балів) – рис. 3.21.

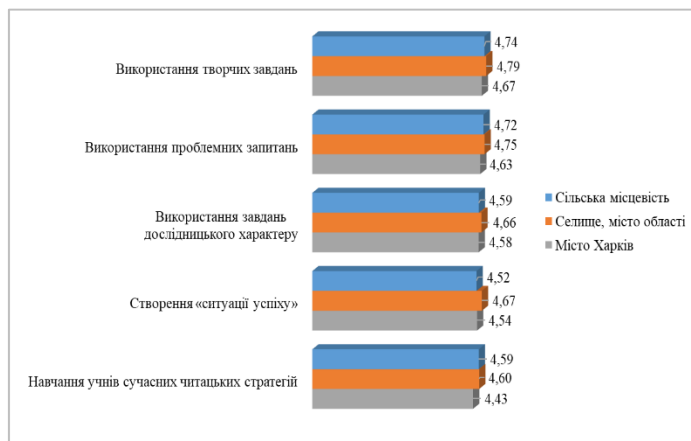

Рис. 3.21. Оцінка вчителями української мови та літератури ефективності шляхів підвищення читацької компетентності учнів (за місцем розташування ЗЗСО)

Учителі у селищах, містах області **вище**, ніж у сільській місцевості та місті Харкові, оцінюють ефективність розуміння учнями навчальних цілей (4,64), використання на уроках різних видів текстів (4,55), а в сільській місцевості – використання компетентнісно орієнтованих завдань, створених за аналогією завдань PISA, (4,43) та завдань PISA з читання в освітньому процесі (4,33) – рис. 3.22.

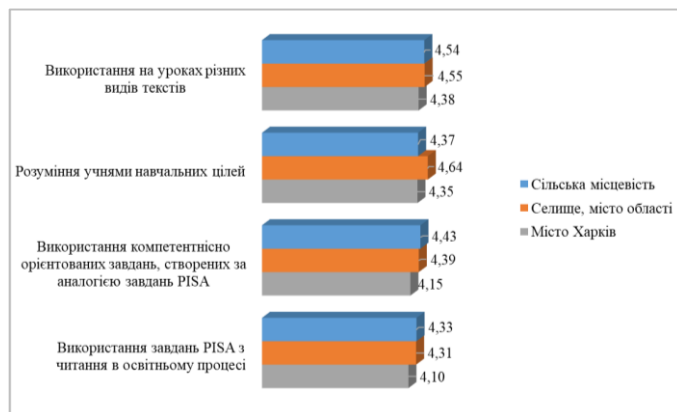

Рис. 3.22. Оцінка вчителями української мови та літератури ефективності шляхів підвищення читацької компетентності учнів (за місцем розташування ЗЗСО) – продовження

Понад три чверті вчителів української мови та літератури, які взяли участь в опитуванні, визнали, що ознайомлені з Національним звітом за результатами міжнародного дослідження якості освіти PISA-2022. Порівняно з минулим роком їх кількість дещо збільшилася (рис. 3.23).

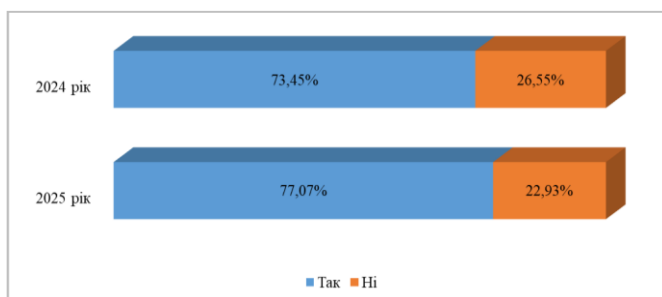

Рис. 3.23. Ознайомлення вчителів української мови та літератури з Національним звітом за результатами PISA-2022

У сільській місцевості більша кількість учителів української мови та літератури ознайомлена з Національним звітом за результатами міжнародного дослідження якості освіти PISA-2022 (понад 80 %) – рис. 3.24.

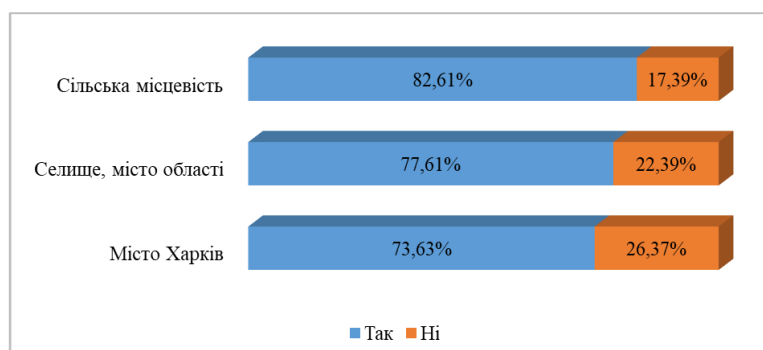

Рис. 3.24. Ознайомлення вчителів української мови та літератури з Національним звітом за результатами PISA-2022 (за місцем розташування ЗЗСО)

Серед учителів, які ознайомлені з Національним звітом за результатами міжнародного дослідження якості освіти PISA-2022, **63,73 %** зазначили, яким

чином планують використовувати результати PISA-2022 у своїй діяльності, зокрема для:

- коригування навчальних програм;
- удосконалення освітнього процесу;
- мотивації учнів до прочитання текстів творів та їх аналізу;
- формування навичок критичного читання;
- аналізу, інтерпретування, критичного оцінювання текстів;
- розвитку читацької та інфомедійної грамотності, дослідницьких умінь учнів, критичного мислення шляхом використання завдань PISA, що містять, зокрема, множинні тексти, тексти з діаграмами, картами, графіками;
- виявлення та надолуження навчальних втрат;
- створення компетентісно орієнтованих завдань за аналогією PISA;
- реалізації гендерного підходу для подолання навчальних розривів за статтю;
- проведення моніторингу читацької компетентності учнів;
- роботи з батьками.

3.1.2. Аналіз відповідей учнів 9 класів

Понад **60 %** дев'ятикласників зазначили, що *багато разів останнього місяця* з метою навчання читали художні тексти (зокрема, романи, оповідання), **більше 40 %** – електронні тексти з гіперпосиланнями, **близько 40 %** – тексти, що містять таблиці або графіки. Порівняно з минулим роком кількість респондентів, які надали такі відповіді, **майже не змінилася**.

Кожен десятий учень визнав, що **жодного разу** не працював з текстами, що містили діаграми або карти. Це **дещо менше**, ніж у 2024 році (рис. 3.25).

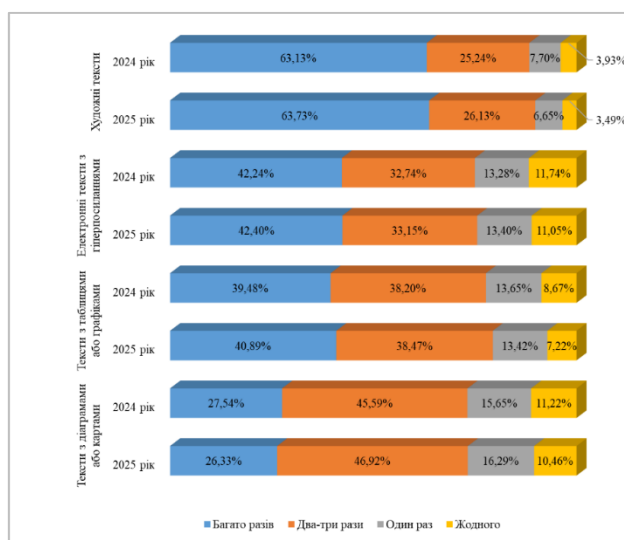

Рис. 3.25. Види текстів, яким останнього часу пропонували учням 9 класів

Дівчата частіше за хлопців читають художні тексти, зокрема, романи, оповідання (**72 %** – *багато разів останнього місяця*), тоді як **хлопці дещо частіше** за дівчат – тексти з діаграмами або картами (**27 %**).

Близько 43 % хлопців і дівчат віддають перевагу електронним текстам з гіперпосиланнями, **41 %** – текстам з таблицями або графіками (рис. 3.26).

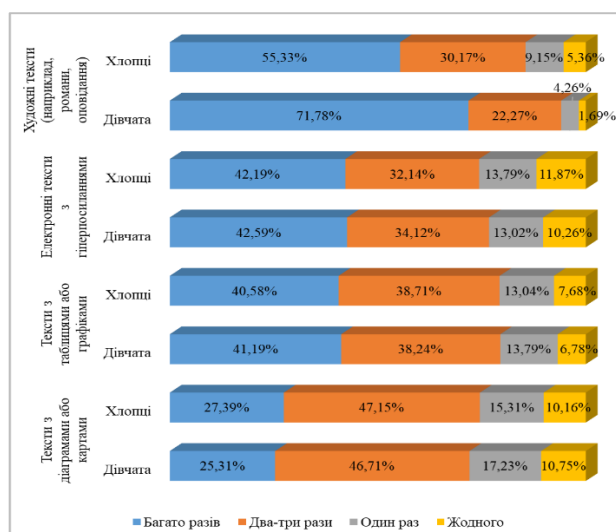

Рис. 3.26. Типи текстів, яким останнього часу пропонували учням 9 класів (за статтю)

Незалежно від місця розташування ЗЗСО понад **60 %** дев'ятикласників зазначили, що **багато разів** останнього місяця читали художні тексти.

Учні ЗЗСО сільської місцевості **частіше** за своїх однолітків у селищах, містах області, місті Харкові використовують електронні тексти з гіперпосиланнями (**47 %** – багато разів останнього місяця), тексти з таблицями або графіками (**44 %**), діаграмами або картами (**кожен третій**) – рис. 3.27.

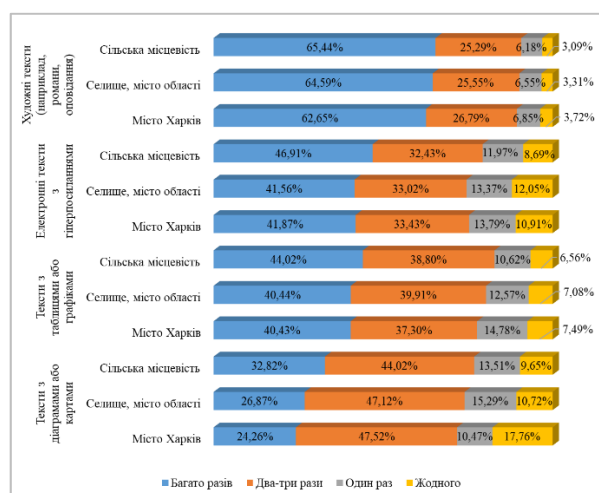

Рис. 3.27. Типи текстів, яким останнього часу пропонували учням 9 класів (за місцем розташування ЗЗСО)

У 2025 році **дещо збільшилася** кількість дев'ятикласників, які відповіли, що на кожному або майже кожному уроці з української мови навчаються запам'ятовуванню правил та їх застосуванню на практиці (більше половини), висловлюють власні думки про текст (майже половина), знайомляться з прикладами того, як знання з української мови допомагають у житті й навчанні (понад 30 %) та виконують однакові вправи для кращого запам'ятовування (28 %).

Проте, як і в минулому році, **понад 10 %** учасників анкетування визнали, що ніколи не створювали на уроках щось оригінальне, спираючись на вивчене, а 17 % – робили це на менш ніж на половині занять (рис. 3.28).

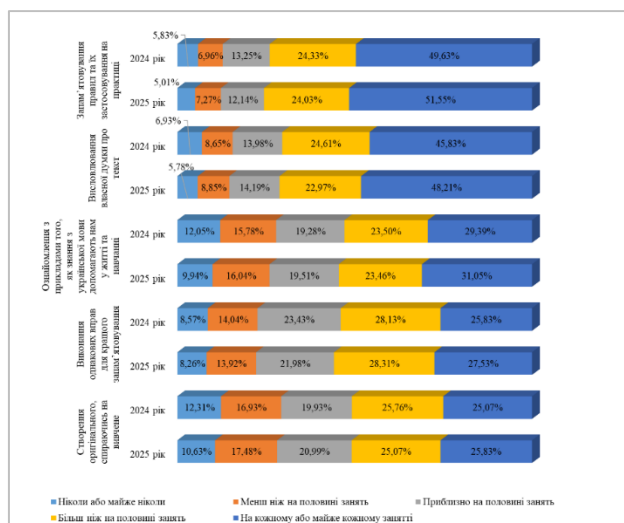

Рис. 3.28. Робота учнів на уроках української мови

Понад 50 % дівчат на кожному або майже кожному уроці української мови навчаються запам'ятовувати правила та як їх застосовувати на практиці, висловлювати власні думки про текст, кожна третя – знайомиться з прикладами того, як знання з української мови допомагають у житті та навчанні, а близько 30 % – виконують багато однакових вправ для кращого запам'ятовування. Разом із тим **кожен дев'ятий хлопець** визнав, що йому ніколи не пропонували виконати завдання на створення чогось оригінального, спираючись на вивчене (рис. 3.29).

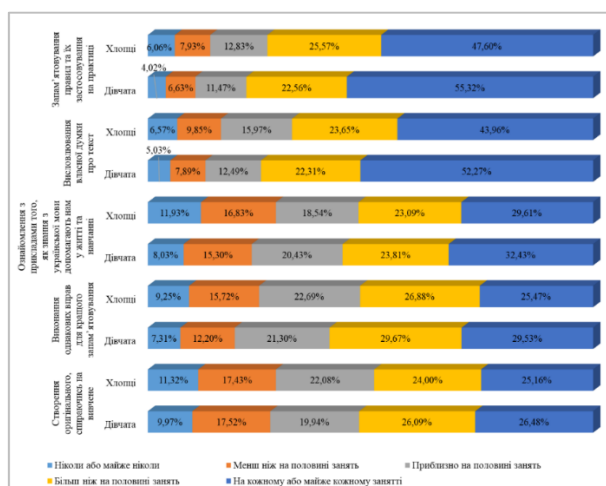

Рис. 3.29. Робота учнів на уроках української мови (за статтю)

У місті Харкові **більше половини дев'ятикласників** засвідчили, що на кожному або майже кожному уроці української мови навчаються запам'ятовувати правила та застосовувати їх на практиці, у сільській місцевості понад 50 % – висловлювати власні думки про текст, а близько 40 % знайомляться з прикладами того, як знання з української мови допомагають учням у житті та навчанні.

Незалежно від місця розташування ЗЗСО близько 27 % учнів на кожному або майже кожному уроці виконують багато однакових вправ для кращого запам'ятовування.

Разом із тим у сільській місцевості та місті Харкові кожен дев'ятий учень ніколи або майже ніколи на виконував завдання на створення чогось оригінального, спираючись на вивчене (рис. 3.30).

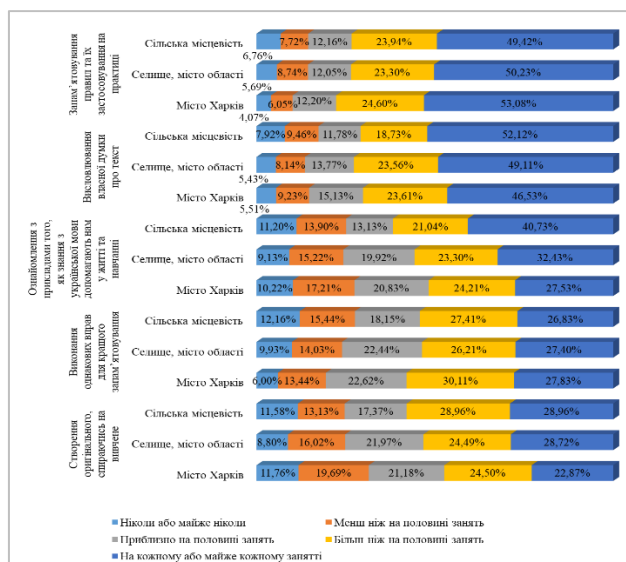

Рис. 3.30. Робота учнів на уроках української мови (за місцем розташування ЗЗСО)

Понад 90 % учнів 9 класів зазначили, що на уроках української літератури їм пропонували назвати та коротко охарактеризувати головних героїв твору, 88 % – висловити власну думку про книгу (розділ), 85 % – коротко викласти зміст книги (розділу), а 82 % – написати твір про прочитане.

Порівняно з минулим роком кількість респондентів, які надали такі відповіді, майже не змінилася (рис. 3.31).

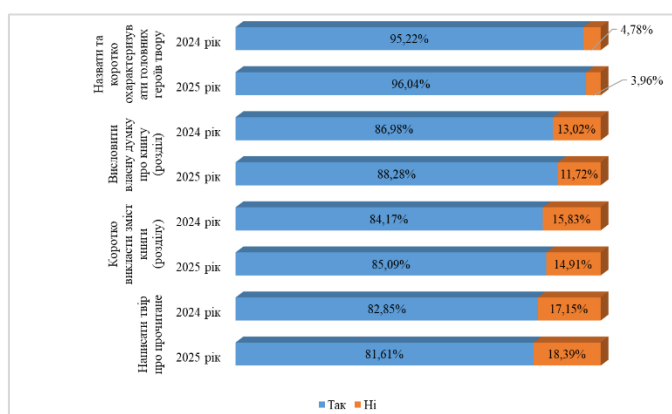

Рис. 3.31. Завдання, які учні 9 класів виконують на уроках української літератури

Як і в минулому році, близько 70 % дев'ятикласників відповіли, що на уроках української літератури обирали уривок, який їм сподобався чи не сподобався, та обґрунтовували свій вибір, понад 50 % – порівнювали книгу (текст) з іншими книгами (текстами) подібної тематики та зіставляли зміст книги (розділу) з власним досвідом.

Майже половина респондентів визнали, що ніколи не обговорювали в невеликих групах прочитаної книги або розділу. У 2024 році таких учнів було дещо менше (46 %) – рис. 3.32.

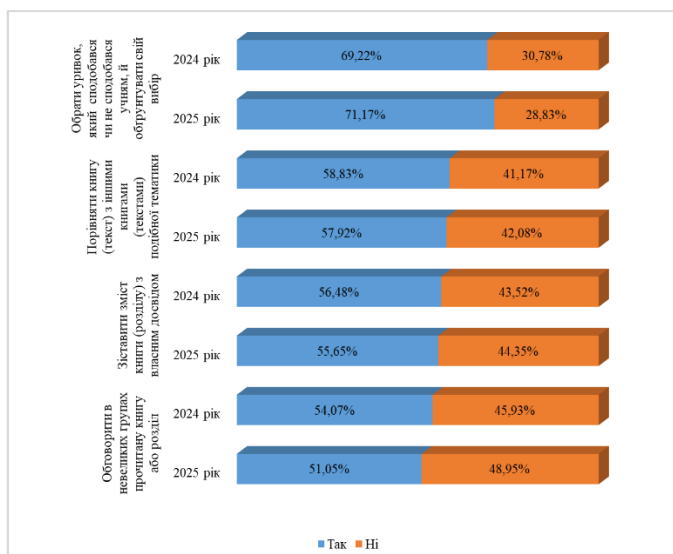

Рис. 3.32. Завдання, які учні 9 класів виконують на уроках української літератури (продовження)

Понад 95 % як хлопців, так і дівчат зазначили, що на уроках української літератури їм пропонували назвати та коротко охарактеризувати головних героїв твору. Проте дівчата частіше за хлопців виконують завдання на висловлення власної думки про книгу/розділ (близько 90 %), коротке викладення змісту книги/розділу (87 %), написання твору про прочитане (85 %) – рис. 3.33.

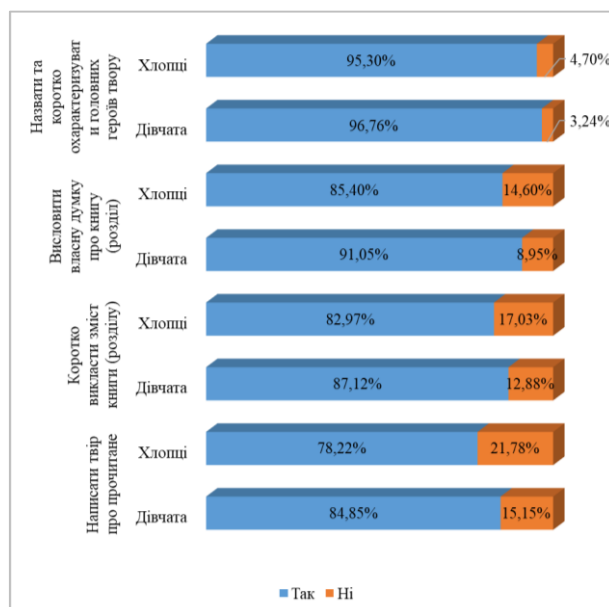

Рис. 3.33. Завдання, які учні 9 класів виконують на уроках української літератури (за статтю)

Дівчата частіше за хлопців на уроках української літератури обирають уривок, який їм сподобався чи не сподобався, й обґрунтовують свій вибір (72 %),

обговорюють в невеликих групах прочитану книгу або розділ (52 %), тоді як хлопці – зіставляють зміст книги (розділу) з власним досвідом (58 %).

Близько 60 % хлопців і дівчат зазначили, що їм пропонували порівняти книгу (текст) з іншими книгами (текстами) подібної тематики (рис. 3.34).

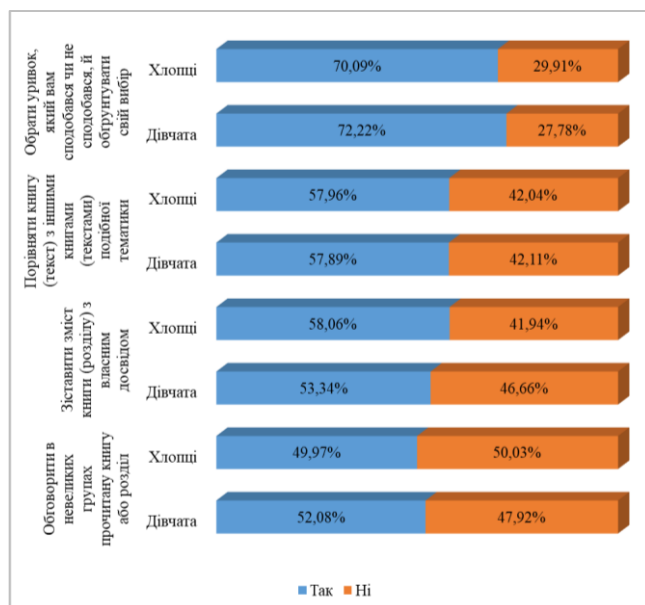

Рис. 3.34. Завдання, які учні 9 класів виконують на уроках української літератури (за статтю) – продовження

Незалежно від місця розташування ЗЗСО понад 90 % дев'ятикласників відповіли, що на уроках української літератури називають та коротко характеризують головних героїв твору, близько 88 % – висловлюють власну думку про книгу (розділ).

У місті Харкові частіше пропонують учням коротко викласти зміст книги/розділу (86 %), рідше – написати твір про прочитане (близько 80 %) – рис. 3.35.

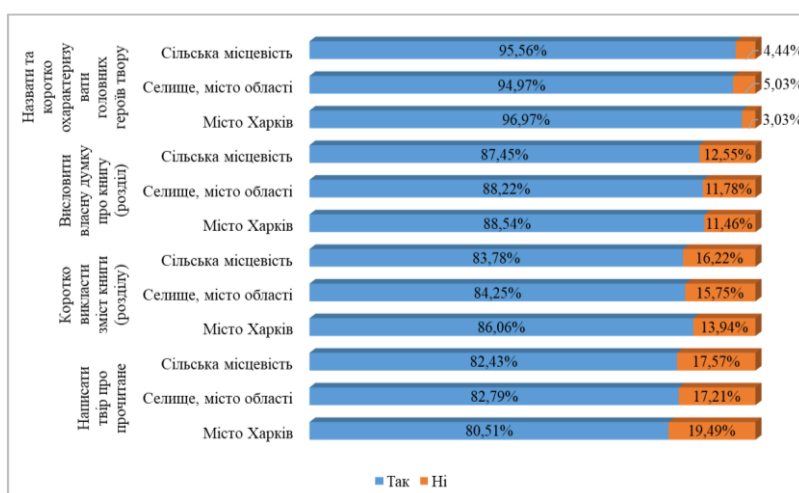

Рис. 3.35. Завдання, які учні 9 класів виконують на уроках української літератури за місцем розташування ЗЗСО

У сільській місцевості на уроках української літератури частіше віддається перевага вибору учнями уривку, який їм сподобався чи не сподобався,

й обґрунтуванню цього вибору (понад три чверті), порівнянню книги (тексту) з іншими книгами (текстами) подібної тематики, зіставленню змісту книги (розділу) з власним досвідом, обговоренню в невеликих групах прочитаної книги або розділу (близько 60 %) – рис. 3.36.

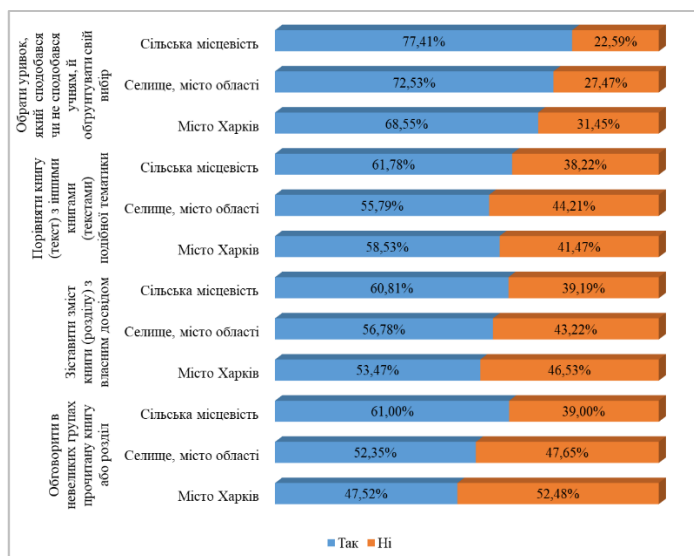

Рис. 3.36. Завдання, які учні 9 класів виконують на уроках української літератури (за місцем розташування ЗЗСО) – продовження

У 2025 році дещо менша кількість учнів 9 класів погодилася (повністю або частково) з тим, що тест з читання, який вони виконували, був легким (88 %). При цьому **83 %** дев'ятикласників вважають себе вправними читачами, тоді як **47 %** визнали, що вивчення мов – не їх сильна сторона (стільки ж, як у минулому році) – рис. 3.37.

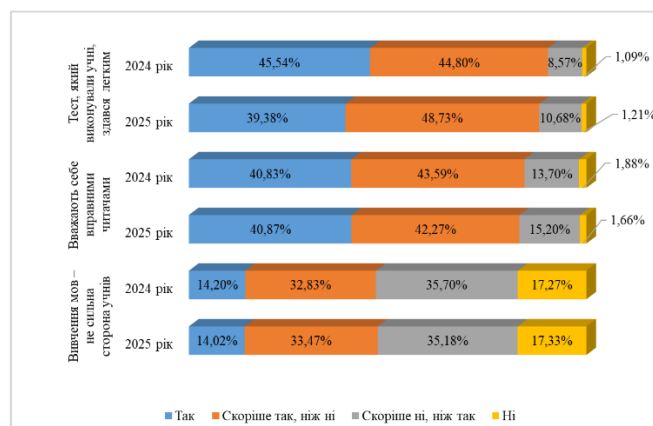

Рис. 3.37. Ставлення учнів до читання та вивчення мов

90 % дівчат погодилися з тим, що тест з читання виявився легким. При цьому **86 %** – переконані, що є вправними читачками, тоді як більше половини хлопців визнали, що вивчення мов – не їх сильна сторона (рис. 3.38).

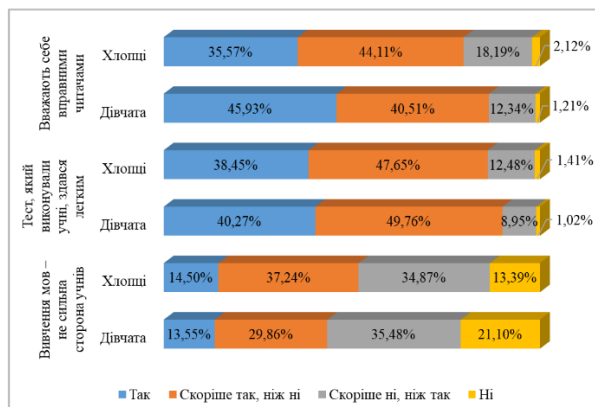

Рис. 3.38. Ставлення учнів до читання та вивчення мов (за статтю)

Близько 90 % учнів ЗЗСО міста Харкова вважають, що запропонований тест з читання був легким.

У сільській місцевості **більше** дев'ятикласників, ніж у селищах, містах області та місті Харкові, охарактеризували себе вправними читачами (86 %), однак **більше половини** визнали, що вивчення мов – не їх сильна сторона (рис. 3.39).

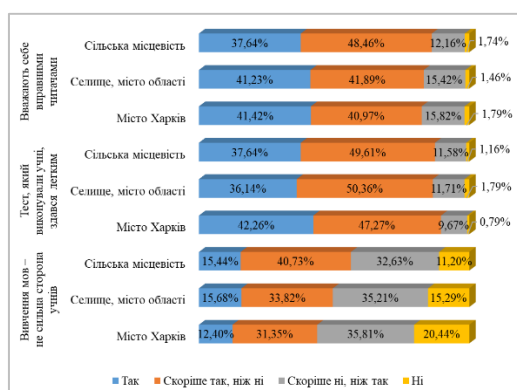

Рис. 3.39. Ставлення учнів до читання та вивчення мов (за місцем розташування ЗЗСО)

3.2. Математика

3.2.1. Аналіз відповідей учителів математики

На думку вчителів *математики*, **найкраще** в учнів 9 класів розвинене вміння виконувати прості обчислення: середня оцінка респондентами зазначеного показника склала **4,37**, що **більше**, ніж у минулому році.

Вищими балами, ніж у 2024 році, (від **3,49** до **3,60**) педагоги охарактеризували здатність дев'ятикласників розпізнавати математичні закономірності, залежності та послідовності у різних життєвих ситуаціях; інтерпретувати інформацію, подану в графічній формі; оцінювати математичний результат з урахуванням контексту задачі; застосовувати математичні факти, правила, алгоритми і структури під час розв'язування задач; виконувати операції з числами, графічними й статистичними даними та інформацією, алгебраїчними виразами й рівняннями, а також з геометричними образами (рис. 3.40).

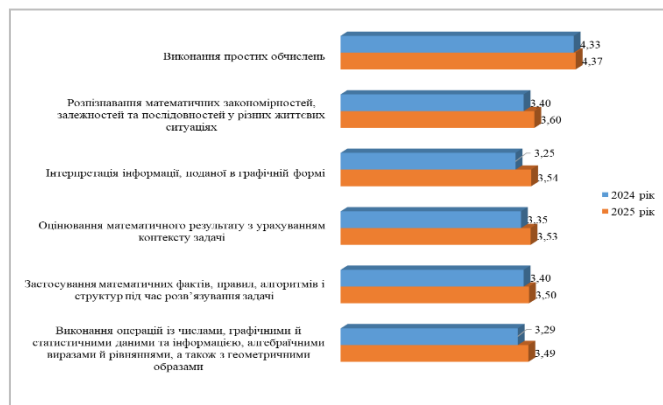

Рис. 3.40. Оцінка вчителями здатності учнів 9 класів виконувати завдання з математики

Підвищилася оцінка педагогами (від 3,36 до 3,40) здатності учнів до побудови діаграм, графіків і геометричні конструкції; формулювання висновків; опису проблем, ситуації математично.

Вищими балами, ніж у минулому році, (від 3,27 до 3,31) респонденти охарактеризували здатність використовувати різні види подання інформації та здійснювати перетворення між ними в процесі розв'язування завдань; здійснювати узагальнення на основі результатів застосування математичних процедур, нижчими (3,36) – уміння учнів інтерпретувати математичний результат у контексті реальних умов.

Найгірше, на думку вчителів, (3,12) у дев'ятикласників сформовані вміння оцінювати обґрунтованість математичного розв'язання в контексті реальної проблеми та використовувати математику для прогнозування, доведення, перевірки й порівняння розв'язань. Однак порівняно з минулим роком оцінка респондентами зазначених показників **підвищилася** (рис. 3.41).

Рис. 3.41. Оцінка вчителями здатності учнів 9 класів виконувати завдання з математики (продовження)

У місті Харкові вчителі **математики вищими балами**, ніж у сільській місцевості та селищах, містах області, оцінили здатність учнів виконувати прості обчислення (середній бал 4,51), оцінювати математичний результат з урахуванням контексту задачі (3,77), інтерпретувати інформацію, подану в графічній формі, та застосовувати математичні факти, правила, алгоритми і структури під час розв'язування задач (3,66), тоді як у сільській місцевості – уміння розпізнавати математичні закономірності, залежності та послідовності у різних життєвих ситуаціях (3,70) – рис. 3.42.

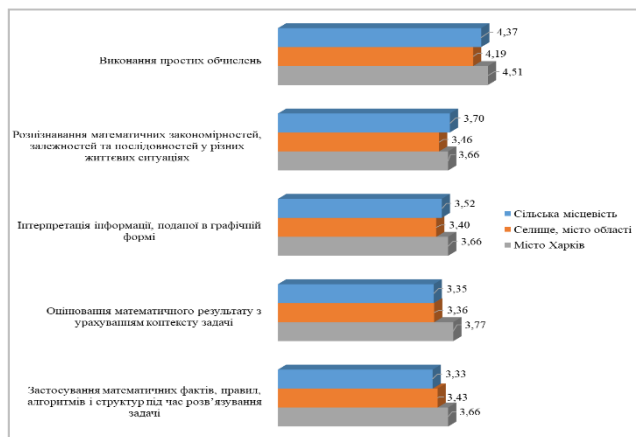

Рис. 3.42. Оцінка вчителями здатності учнів 9 класів виконувати завдання з математики (за місцем розташування ЗЗСО)

Учителі міста Харкова **вище** за педагогів сільської місцевості та селищ, міст області охарактеризували здатність учнів виконувати завдання з **математики** за всіма указаними нижче показниками (від **3,48** до **3,66** бала).

Разом із тим учителі **сільської місцевості** надали **найнижчі** оцінки вмінню учнів виконувати операції з числами, графічними й статистичними даними та інформацією, алгебраїчними виразами й рівняннями, а також з геометричними образами (3,35), описувати проблеми, ситуації математично (3,26), а селищ, міст області – здатності будувати діаграми, графіки і геометричні конструкції, отримувати з них математичну інформацію, інтерпретувати математичний результат в контексті реальних умов (3,22), формулювати висновки (3,21) – рис. 3.43.

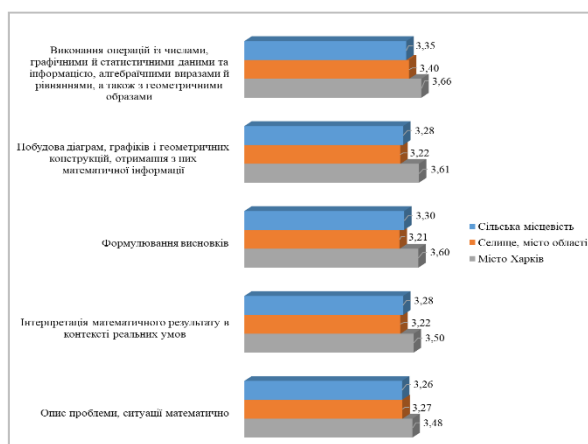

Рис. 3.43. Оцінка вчителями здатності учнів 9 класів виконувати завдання з математики (за місцем розташування ЗЗСО) – продовження

У місті Харкові педагоги надали **вищі** оцінки, ніж у сільській місцевості та селищах, містах області, зазначеним нижче показникам.

При цьому в **сільській місцевості** вчителі охарактеризували **найнижчими** балами здатність дев'ятикласників використовувати різні види подання інформації та здійснювати перетворення між ними в процесі розв'язування завдань (3,17), а в селищах, містах області – уміння узагальнювати на основі результатів застосування математичних процедур (3,13), оцінювати обґрунтованість математичного розв'язання в контексті реальної проблеми

(2,88), використовувати математику для прогнозування, доведення, перевірки й порівняння розв'язань (2,87) – рис. 3.44.

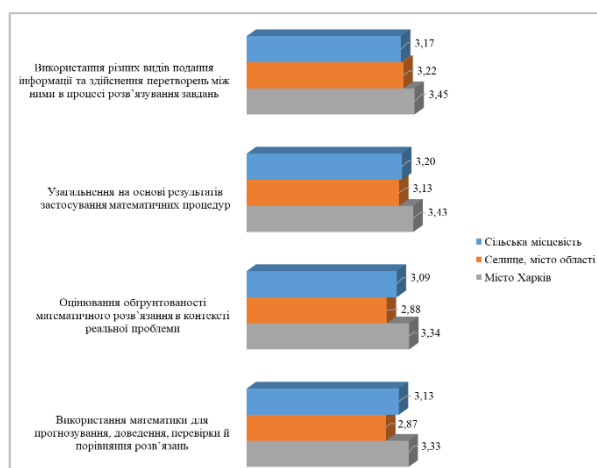

Рис. 3.44. Оцінка вчителями здатності учнів 9 класів виконувати завдання з математики (за місцем розташування ЗЗСО) – продовження

60 % учителів **математики** зазначили, що на кожному або майже кожному уроці вони пропонують учням пояснити розв'язання задач. Це **більше, ніж у 2024 році.**

Порівняно з минулим роком педагоги **частіше** стали віддавати перевагу застосуванню математичної логіки для аналізу нових, незнайомих ситуацій (**кожен третій – на кожному або майже кожному уроці**), **дещо рідше – запам'ятовуванню правил та їх застосуванню для розв'язування математичних задач (43 %).**

Як і в минулому році, **кожен четвертий** учитель визнав, що на кожному або майже кожному уроці розглядає типові життєві проблем, де виникає необхідність використовувати знання математики, розв'язує з учнями однакові задачі для кращого запам'ятовування матеріалу, а 17 % – спонукають до пошуку інших способів розв'язування задач, які відрізняються від тих, що розглядалися на уроці (рис. 3.45).

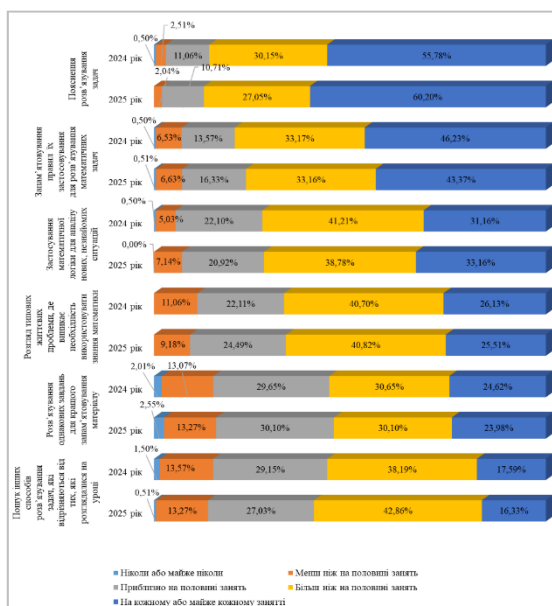

Рис. 3.45. Робота з учнями на уроках математики

У селищах, містах області учителі **математики** активніше залучають учнів до пояснення розв'язування задач (63 % – на кожному або майже кожному уроці), виконання завдань на запам'ятовування правил та їх застосування для розв'язування математичних задач (більше половини), тоді як у місті Харкові **рідше** – пропонують учням застосувати математичну логіку для аналізу нових, незнайомих ситуацій (рис. 3.46).

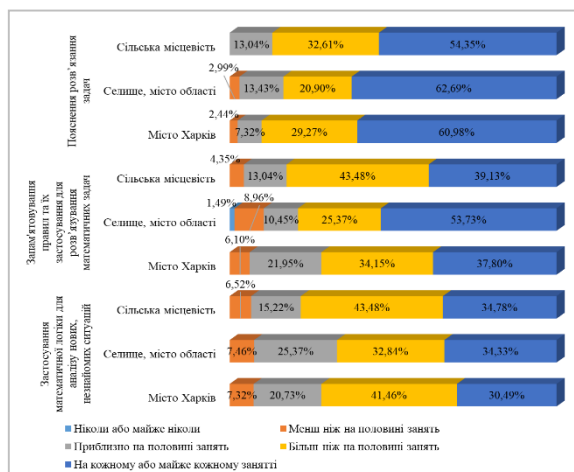

Рис. 3.46. Робота з учнями на уроках математики (за місцем розташування ЗЗСО)

У сільській місцевості педагоги **частіше** зосереджуються на розв'язуванні учнями однакових задач для кращого запам'ятовування матеріалу (близько 40 % – на кожному або майже кожному уроці), розглядають з ними типові життєві проблеми, де виникає необхідність використовувати знання математики (30 %), а в місті Харкові – заохочують учнів до пошуку інших способів розв'язування задач, що відрізняються від тих, які розглядалися на уроці (кожен п'ятий) – рис. 3.47.

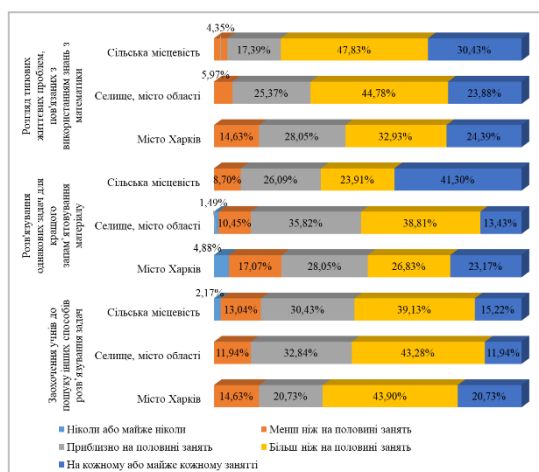

Рис. 3.47. Робота з учнями на уроках математики (за місцем розташування ЗЗСО) – продовження

За оцінкою **понад 40 %** учителів **математики**, **більш ніж половина** дев'ятикласників демонструє неготовність до нестандартного формулювання математичних завдань. Порівняно з минулим роком їх кількість **дещо збільшилася**.

Разом із тим зменшилася кількість педагогів, які акцентували увагу на наявності у понад 50 % учнів проблем, пов'язаних з формуванням критичного мислення (більше третини), обґрунтуванням власної думки й підкріпленням її відповіді математичними розрахунками (30 %), наявністю логічних помилок (27 %), роботою з наближеними значеннями величин (18 %).

Як і в минулому році, на думку педагогів, найменші проблеми в розвитку математичної компетентності стосуються арифметичних обчислень: кожен другий респондент визнав, що з ними стикаються лише деякі учні (рис. 3.48).

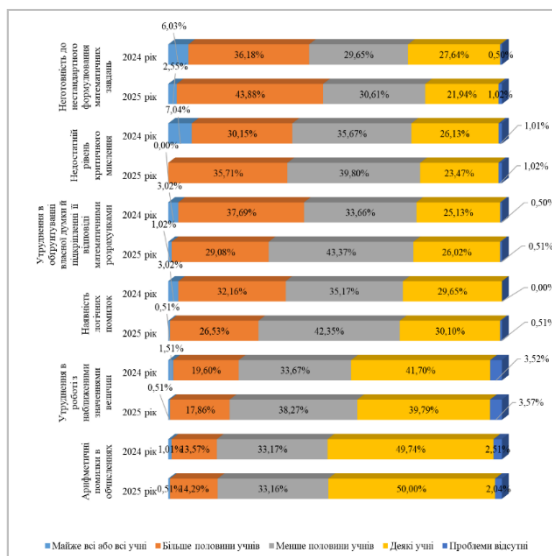

Рис. 3.48. Проблеми щодо розвитку математичної компетентності учнів

У селищах, містах області більша кількість учителів математики, ніж у сільській місцевості та місті Харкові, вважає, що більш ніж половина учнів 9 класів має проблеми щодо сприйняття нестандартного формулювання математичних завдань (близько 60 %), розвитку критичного мислення, обґрунтування власної думки й підкріпленні її відповіді математичними розрахунками (понад 40 %) – рис. 3.49.

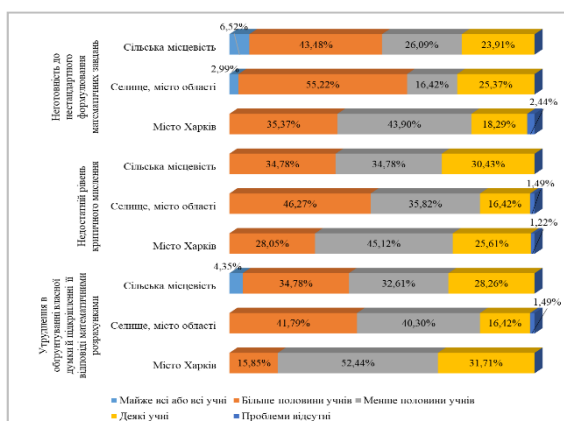

Рис. 3.49. Проблеми щодо розвитку математичної компетентності учнів за місцем розташування ЗЗСО

Близько 40 % учителів математики у селищах, містах області зазначили, що більш ніж половина учнів припускаються логічних помилок, тоді

як **кожен четвертий** респондент у *сільській місцевості* визнав, що **понад 50 %** дев'ятикласників мають труднощі у роботі з наближеними значеннями величин.

Разом із тим у *місті Харкові* **60 %** респондентів засвідчили, що лише у *деяких* дев'ятикласників виникають проблеми при виконанні арифметичних обчислень (рис. 3.50).

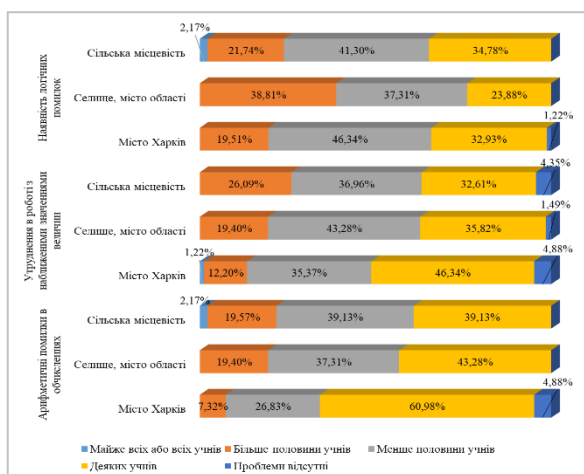

Рис. 3.50. Проблеми щодо розвитку математичної компетентності учнів (за місцем розташування ЗЗСО) – продовження

Найбільш ефективними шляхами підвищення математичної компетентності учнів вчителі **математики** вважають розвиток їх умінь бачити математику навколо себе та створення «ситуації успіху»: середня оцінка респондентами зазначених показників за 5-бальною шкалою складала **від 4,30 і вище**. Порівняно з минулим роком вона **збільшилася**.

Підвищилася оцінка педагогами ефективності використання проблемних запитань, розвитку навичок математичного моделювання, відпрацювання навичок обґрунтовувати, доводити, аргументувати, пояснювати власні міркування, спираючись на розрахунки чи аналіз наведених даних, урізноманітнення навчальної діяльності учнів на уроках математики з використанням навчальних комп'ютерних програм (від 4,17 до 4,19) – рис. 3.51.

Рис. 3.51. Оцінка вчителями ефективності шляхів підвищення математичної компетентності учнів

Вищими балами порівняно з минулим роком (від 4,07 до 4,13) учителі **математики** охарактеризували ефективність розуміння учнями навчальних цілей, використання завдань дослідницького характеру та творчих завдань.

Нижчу оцінку (від 3,87 до 3,93 бала) респонденти надали використанню в освітньому процесі компетентнісних завдань, створених за аналогією завдань PISA, та завдань PISA з математики. Однак порівняно з минулим роком, вона підвищилася (рис. 3.52).

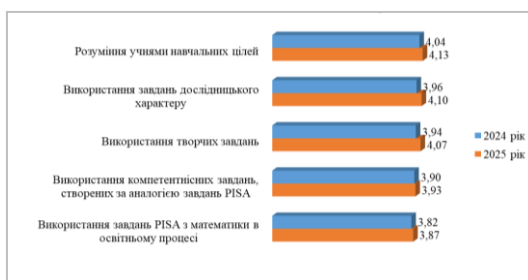

Рис. 3.52. Оцінка вчителями ефективності шляхів підвищення математичної компетентності учнів

У сільській місцевості педагоги **вищими балами**, ніж у селищах, містах області та місті Харкові, охарактеризували розвиток умінь бачити математику навколо себе (4,41), створення «ситуації успіху» (4,39), відпрацювання навичок обґрунтовувати, доводити, аргументувати, пояснювати власні міркування, спираючись на розрахунки чи аналіз наведених даних (4,20), у селищах містах області – урізноманітнення навчальної діяльності учнів на уроках математики з використанням навчальних комп'ютерних програм (4,25), у місті Харкові – розвиток навичок математичного моделювання (4,27) та використання проблемних запитань (4,23) – рис. 3.53.

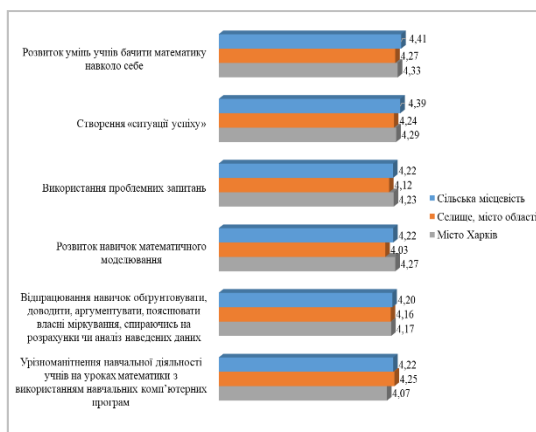

Рис. 3.53. Оцінка вчителями ефективності шляхів підвищення математичної компетентності учнів (за місцем розташування ЗЗСО)

У місті Харкові педагоги **вище**, ніж у сільській місцевості, селищах, містах області, оцінили розуміння учнями навчальних цілей (4,18), використання завдань дослідницького характеру (4,15) та творчих завдань (4,11), у сільській місцевості – використання компетентнісних завдань, створених за аналогією PISA (4,02) та завдань PISA з математики в освітньому процесі (3,96) – рис. 3.54.

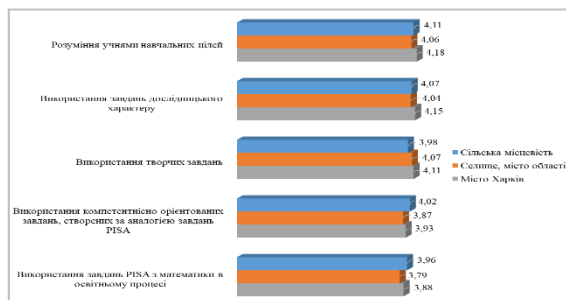

Рис. 3.54. Оцінка вчителями ефективності шляхів підвищення математичної компетентності учнів за місцем розташування ЗЗСО (продовження)

Майже три чверті вчителів *математики*, які взяли участь в опитуванні, визнали, що ознайомлені з Національним звітом за результатами міжнародного дослідження якості освіти PISA-2022. Порівняно з минулим роком їх кількість зменшилася (рис. 3.55).

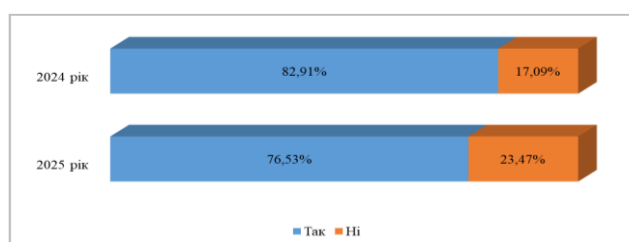

Рис. 3.55. Ознайомлення вчителів математики з Національним звітом за результатами PISA-2022

У селищах, містах області більша кількість учителів *математики* ознайомлена з Національним звітом за результатами міжнародного дослідження якості освіти PISA-2022 (понад 80 %) – рис. 3.56.

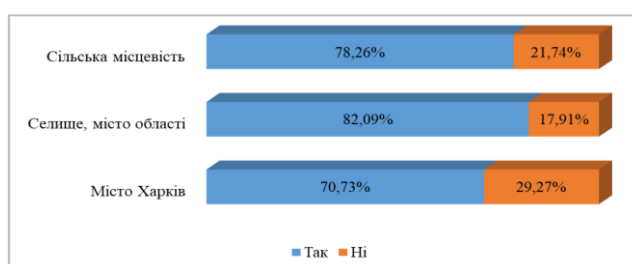

Рис. 3.56. Ознайомлення вчителів математики з Національним звітом за результатами PISA-2022 (за місцем розташування ЗЗСО)

Серед учителів, які ознайомлені з Національним звітом за результатами міжнародного дослідження якості освіти PISA-2022, 90 % зазначили, яким чином планують використовувати результати PISA-2022 у своїй діяльності, а саме для:

- підвищення мотивації учнів до навчання математики;
- подолання навчальних втрат і розривів;
- урізноманітнення видів діяльності;
- розв'язування завдань PISA на уроках математики і в позаурочний час;
- використання аналогічних до PISA завдань в освітньому процесі;

- створення компетентнісних завдань за прикладами PISA аналізу завдань PISA, які виявилися складними для учнів;
- діагностування результатів навчання учнів за завданнями PISA.

3.2.2. Аналіз відповідей учнів 9 класів

Кожен другий дев'ятикласник зазначив, що на *кожному або майже кожному уроці математики* навчається запам'ятовувати правила та застосувати їх для розв'язування математичних задач (дещо більше, ніж у минулому році), 43 % – пояснюють розв'язання задачі (стільки ж, як у минулому році), кожен третій – розв'язує багато однакових задач для кращого запам'ятовування матеріалу (дещо менше, ніж у минулому році) – рис. 3.57.

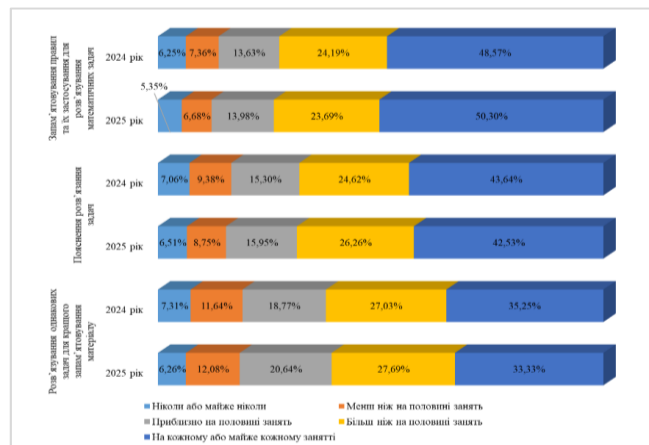

Рис. 3.57. Робота учнів на уроках математики

Як і в минулому році, **близько 30 %** учнів відповіли, що на *кожному або майже кожному уроці математики* застосували математичну логіку для аналізу нових, незнайомих ситуацій.

Однак **13 %** учнів визнали, що *ніколи або майже ніколи* не залучалися до пошуку інших способів розв'язування задач, що відрізняються від тих, які розглядаються на уроці (дещо більше, ніж у минулому році), а 16 % – не розглядали типові життєві проблеми, де виникала необхідність використовувати знання математики (дещо менше, ніж у минулому році) – рис. 3.58.

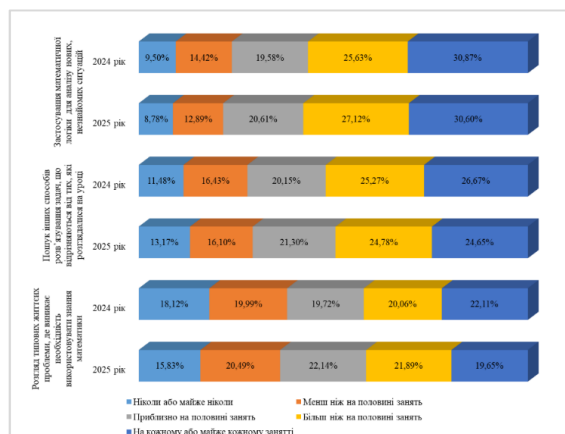

Рис. 3.58. Робота учнів на уроках математики (продовження)

Більше дівчат, ніж хлопців, на кожному або майже кожному уроці математики навчаються запам'ятовувати правила та застосовувати їх для розв'язування математичних задач (більше половини), пояснюють розв'язання задач (понад 40 % %), розв'язують багато однакових задач, щоб краще запам'ятати матеріал (більше третини) – рис. 3.59.

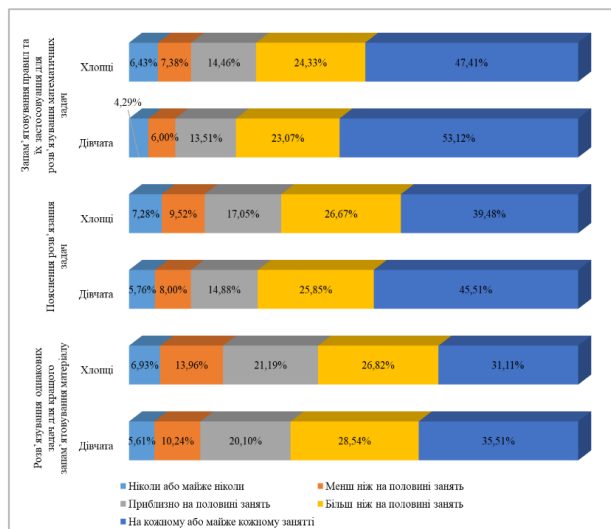

Рис. 3.59. Робота учнів на уроках математики (за статтю)

Дівчата частіше за хлопців на уроках математики виконують завдання на застосування математичної логіки для аналізу нових, незнайомих ситуацій (близько 30 % – на кожному або майже кожному уроці), пошук інших способів розв'язування задач, що відрізняються від тих, які розглядалися на уроці (кожна четверта).

Разом із тим **60 % хлопців** визнали, що лише на половині та менше уроків розглядають типові життєві проблеми, де виникає необхідність використовувати знання математики (рис. 3.60).

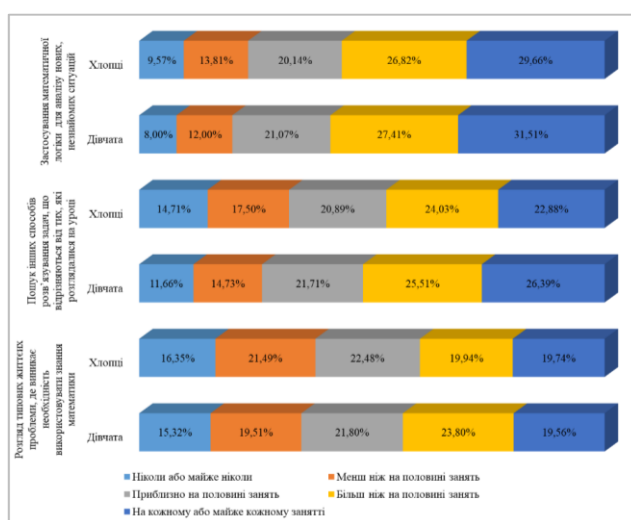

Рис. 3.60. Робота учнів на уроках математики (за статтю) – продовження

У сільській місцевості учні 9 класів активніше залучаються до виконання завдань на запам'ятовування правил та їх застосування для розв'язування математичних задач (більше половини – на кожному або майже кожному

уроці), у місті Харкові – до розв’язування однакових задач для кращого запам’ятовування матеріалу (кожен третій).

Проте в селищах, містах області менше уваги приділяється поясненню розв’язання задач (близько 40 %) – рис. 3.61.

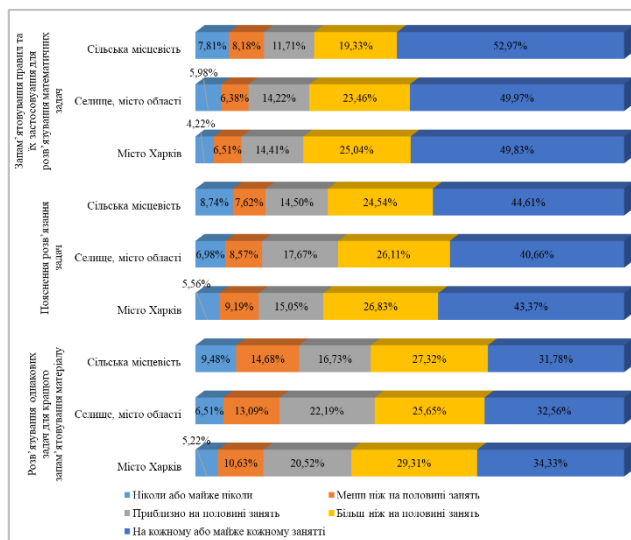

Рис. 3.61. Робота учнів на уроках математики (за місцем розташування ЗЗСО)

У сільській місцевості частіше віддається перевага застосуванню математичної логіки для аналізу нових, незнайомих ситуацій (більше третини) та пошуку інших способів розв’язування задач, що відрізняються від тих, які розглядаються на уроці (кожен третій), тоді як у місті Харкові рідше – розгляду типових життєвих проблем, де виникає необхідність використовувати знання математики (кожен шостий) – рис. 3.62.

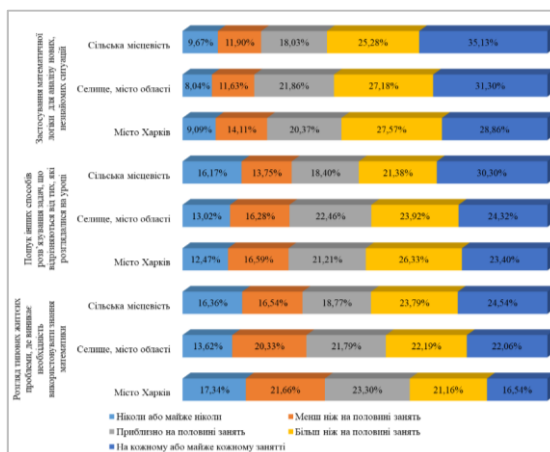

Рис. 3.62. Робота учнів на уроках математики (за місцем розташування ЗЗСО) – продовження

У 2025 році близько 80 % учнів 9 класів погодилися (повністю або частково) з тим, що тест з математики, який вони виконували, легкий. Це майже на 20 % більше, ніж у минулому році.

При цьому більше половини (кожен другий – у 2024 році) дев’ятикласників вважають, що їм легко дається математика, тоді як 55 % (52 % – у 2024 році) переконані, що математика – це не для них (рис. 3.63).

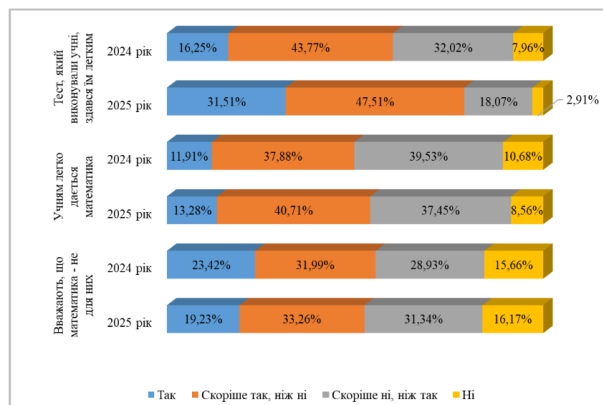

Рис. 3.63. Ставлення учнів до математики

Більше хлопців, ніж дівчат, висловили думку, що тест з математики був легким, (80 % повністю або частково) та визнали, що їм легко дається математика (близько 60 %). Проте серед дівчат більша кількість вважає, що математика – це не для них (більше половини) – рис. 3.64.

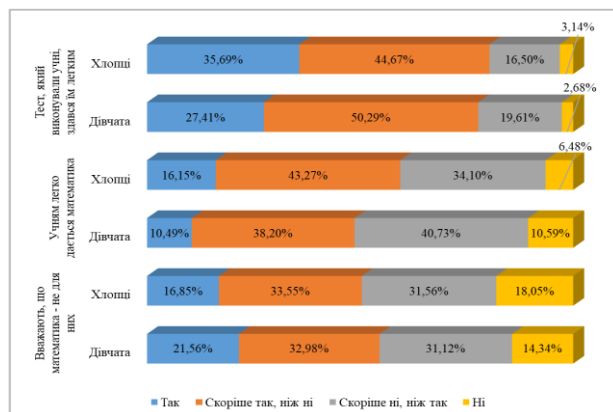

Рис. 3.64. Ставлення учнів до математики (за статтю)

Близько 80 % учнів 9 класів міста Харкова оцінили запропонований тест з математики як легкий, а 56 % зазначили, що їм легко дається математика.

Однак 58 % дев'ятикласників у сільській місцевості погодилися з тим, що математика – не для них (рис. 3.65).

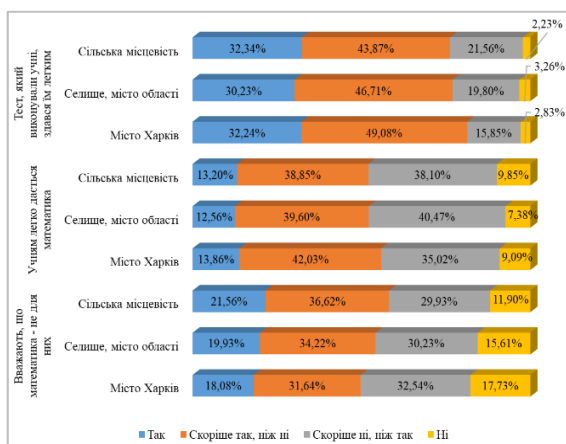

Рис. 3.65. Ставлення учнів до математики (за місцем розташування ЗЗСО)

3.3. Природничі науки

3.3.1. Аналіз відповідей учителів

Біологія

Учителі **біології найвищими** балами (середній показник склав **понад 3,80**) оцінили вміння учнів використовувати різні форми подання інформації (вище, ніж у минулому році) та оцінювати різні її джерела (нижче, ніж у минулому році).

Підвищилася оцінка педагогами здатності дев'ятикласників пригадувати та застосовувати відповідні наукові знання (3,65), оцінювати дослідження (3,50), аргументувати висновки, отриманих за результатами аналізу даних (3,39).

Однак **нижчими** балами, ніж у 2024 році, респонденти охарактеризували уміння учнів пояснювати значення наукових знань (3,61), інтерпретувати дані та робити висновки (3,41).

Як і в минулому році, середня оцінка вчителями здатності дев'ятикласників обґрунтовувати рішення складала **менше 3,40** (рис. 3.66).

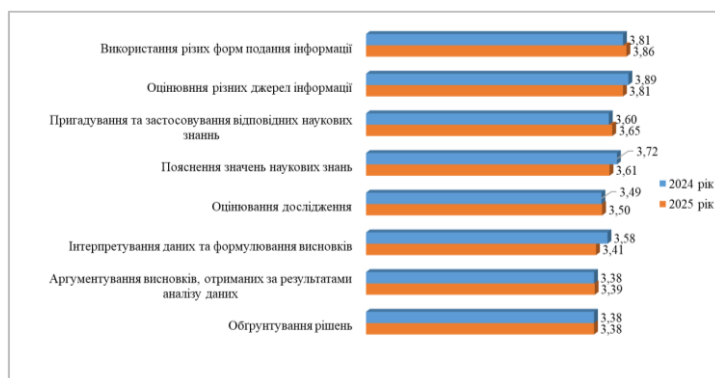

Рис. 3.66. Оцінка вчителями здатності учнів 9 класів виконувати завдання з біології

Понад 3,30 бала педагоги охарактеризували здатність учнів 9 класів відрізнити науково обґрунтовані висновки від суб'єктивних суджень (дещо нижче, ніж у минулому році), планувати дослідження (вище, ніж у минулому році).

Нижчими балами, ніж у 2024 році, (від **3,08 до 3,21**) педагоги оцінили уміння дев'ятикласників прогнозувати, приймати рішення та обґрунтовувати їх, критично оцінювати наведену аргументацію, ідентифікувати, створювати й оцінювати моделі.

Найнижчі оцінки (**3,04**) респонденти надали здатності учнів розрізняти та розробляти гіпотези для пояснення явищ (дещо вищі, ніж у минулому році) – рис. 3.67.

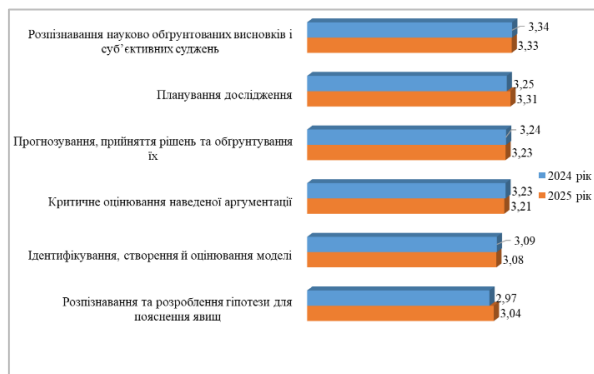

Рис. 3.67. Оцінка вчителями здатності учнів 9 класів виконувати завдання з біології (продовження)

У сільській місцевості педагоги **вищими балами**, ніж у селищах, містах області та місті Харкові, охарактеризували здатність учнів використовувати різні форми подання інформації (3,92), оцінювати дослідження (3,67), у селищах, містах області – пояснювати значення наукових знань (3,67), у місті Харкові – оцінювати різні джерела інформації (3,84), пригадувати та застосовувати відповідні наукові знання (3,71), інтерпретувати дані та робити висновки, аргументувати висновки, отримані за результатами аналізу даних (3,50), обґрунтувати рішення (3,48) – рис. 3.68.

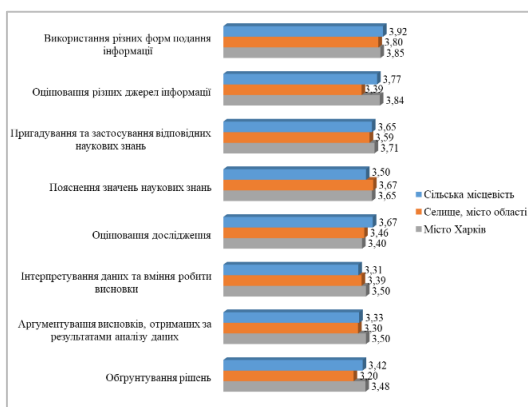

Рис. 3.68. Оцінка вчителями здатності учнів 9 класів виконувати завдання з біології (за місцем розташування ЗЗСО)

У сільській місцевості вчителі **біології вище** за педагогів селищ, міст області та міста Харкова оцінили здатність дев'ятикласників планувати дослідження (3,56), розпізнавати науково обґрунтовані висновки від суб'єктивних суджень (3,44), прогнозувати, приймати рішення та обґрунтовувати їх (3,40) ідентифікувати, створювати й оцінювати моделі (3,33), розпізнавати та розробляти гіпотези для пояснення явищ (3,15), у місті Харкові – критично оцінювати наведену аргументацію (3,27) – рис. 3.69.

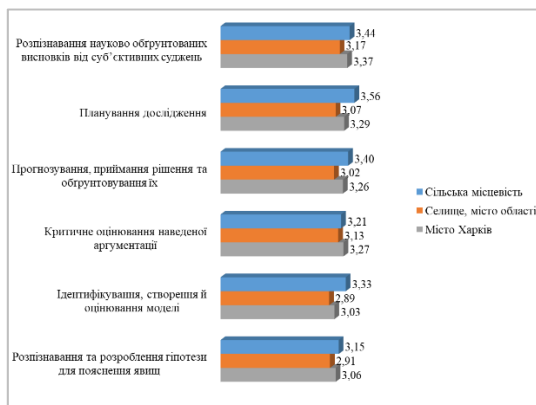

Рис. 3.69. Оцінка вчителями здатності учнів 9 класів виконувати завдання з біології (за місцем розташування ЗЗСО) – продовження

У 2025 році **60 %** учителів **біології** зазначили, що на кожному або майже кожному уроці біології наводять пояснення того, як знання з біології можуть бути пов'язані з різними явищами (більше, ніж у минулому році), понад 50 % – заохочують учнів до обговорення чи дискусії (майже стільки ж – у минулому році) та навчають використовувати знання з біології для розв'язання проблем, пов'язаних із життям (дещо менше, ніж у минулому році).

Як і в минулому році, **близько 40 %** педагогів відповіли, що на кожному або майже кожному уроці надають учням можливість пояснювати свої ідеї.

Порівняно з минулим роком учителі **частіше** стали приділяти увагу використанню учнями знань з біології для розуміння світу за межами закладу освіти (47 % – на кожному або майже кожному уроці), значно рідше – формулюванню висновків за результатами експериментів, лабораторних чи практичних робіт (кожен четвертий) – рис. 3.70.

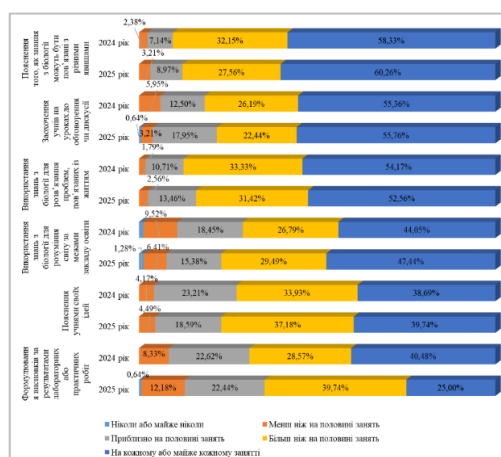

Рис. 3.70. Робота з учнями на уроках біології

Як і в минулому році, **13 %** вчителів **біології** засвідчили на кожному або майже кожному уроці проводять демонстраційний експеримент, кожен десятий – спонукає учнів до розв'язування однакових завдань для кращого запам'ятовування матеріалу.

Однак педагоги стали **рідше** зосереджуватися на плануванні учнями своїх досліджень чи експериментів (кожен восьмий), проведенні дослідження або експерименту для перевірки своїх ідей (кожен дванадцятий).

Понад третини респондентів *більш ніж на половині уроків* пропонують дев'ятикласникам виконати лабораторні чи практичні роботи, більше чверті – спланувати дослідження. Це **більше**, ніж у минулому році (рис. 3.71).

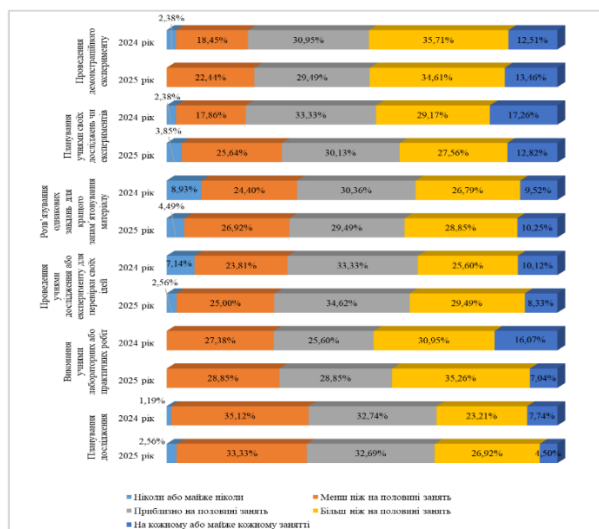

Рис. 3.71. Робота з учнями на уроках біології (продовження)

Учителі **біології сільської місцевості частіше пояснюють** учням, як знання з біології можуть бути пов'язані з різними явищами (**понад 60 % – на кожному або майже кожному уроці**), пропонують завдання на використання знань з біології для розв'язання проблем, пов'язаних із життям (58 %), а в місті Харкові – заохочують до обговорення чи дискусії (близько 60 %), навчають використовувати знання з біології для розумінні світу за межами закладу освіти (55 %) – рис. 3.72.

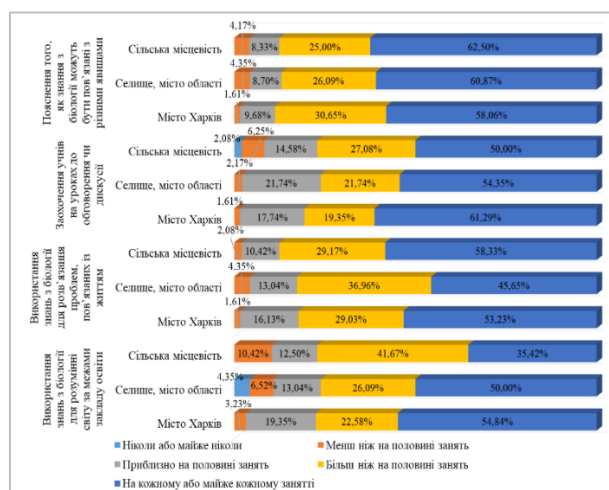

Рис. 3.72. Робота з учнями на уроках біології (за місцем розташування ЗЗСО)

У сільській місцевості педагоги **активніше залучають** учнів до пояснення своїх ідей (понад 40 % – на кожному або майже кожному уроці), формулювання висновків за результатами проведених експериментів, лабораторних чи практичних робіт (близько 30 %), у селищах, містах області – до спостереження за демонстраційним експериментом (кожен п'ятий), а в місті Харкові – до планування учнями своїх досліджень чи експерименту (кожен шостий) – рис. 3.73.

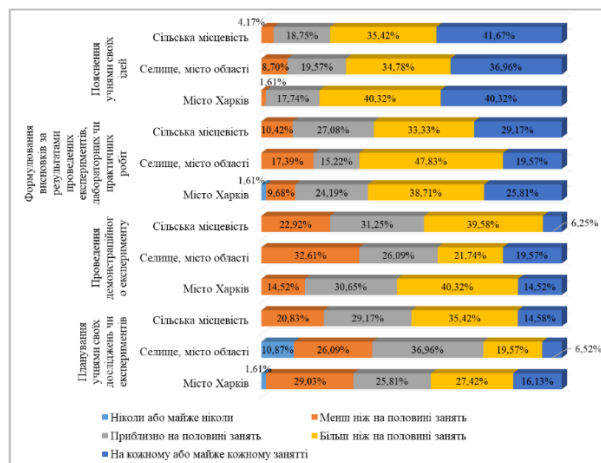

Рис. 3.73. Робота з учнями на уроках біології (за місцем розташування ЗЗСО) – продовження

У селищах, містах області **більша кількість** педагогів, ніж у сільській місцевості, місті Харкові, на кожному або майже кожному уроці спонукає учнів до виконання однакових завдань для кращого запам'ятовування матеріалу (**17 %**), лабораторних або практичних робіт (**кожен десятий**), а в місті Харкові – досліджень або експерименту для перевірки своїх власних ідей (**кожен восьмий**).

Разом із тим **понад 40 %** учителів ЗЗСО міста Харкова визнали, що менш ніж на половині уроків пропонували учням спланувати дослідження (рис. 3.74).

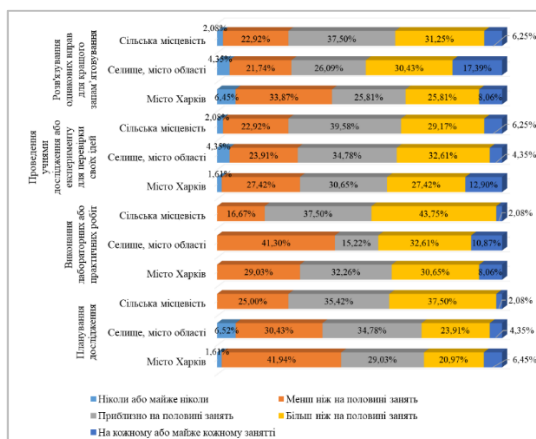

Рис. 3.74. Робота з учнями на уроках біології (за місцем розташування ЗЗСО) – продовження

На думку вчителів **біології**, які взяли участь в опитуванні у 2025 році, **найбільші** проблеми у розвитку в учнів 9 класів компетентностей у галузі природничих наук пов'язані з розв'язуванням завдань з елементами моделювання й симуляціями: **близько 30 %** респондентів вважають, що вони властиві **більш ніж половині** учнів. Порівняно з минулим роком кількість учителів, які надали такі відповіді, **майже не змінилася**.

Зменшилася кількість педагогів, які акцентували увагу на наявності у **понад 50 %** дев'ятикласників проблем щодо застосування наскрізних умінь у конкретних умовах (**кожен четвертий**), прийняття рішень та їх обґрунтуванням (**23 %**), формулювання висновків (**22 %**), оцінювання переваг й недоліків, спираючись на отримані в межах експериментів дані (**кожен п'ятий**) – рис. 3.75.

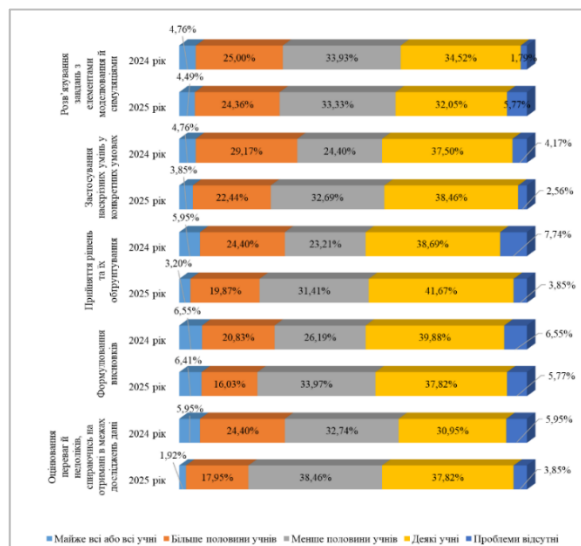

Рис. 3.75. Проблеми щодо розвитку в учнів компетентностей у галузі природничих наук

У місті Харкові більша кількість учителів біології, ніж у сільській місцевості та селищах, містах області, указала на існування проблем, пов'язаних із застосуванням наскрізних умінь у конкретних умовах (близько 30%), у сільській місцевості – з оцінюванням переваг й недоліків, спираючись на отримані в межах експериментів дані (23%), прийняттям рішень та їх обґрунтування (кожен четвертий), у селищах, містах області – із розв'язуванням завдань з елементами моделювання й симуляціями (близько 30%).

Кожен четвертий респондент у сільській місцевості та місті Харкові визнав, що понад 50% дев'ятикласників стикаються з труднощами при формулюванні висновків (рис. 3.76).

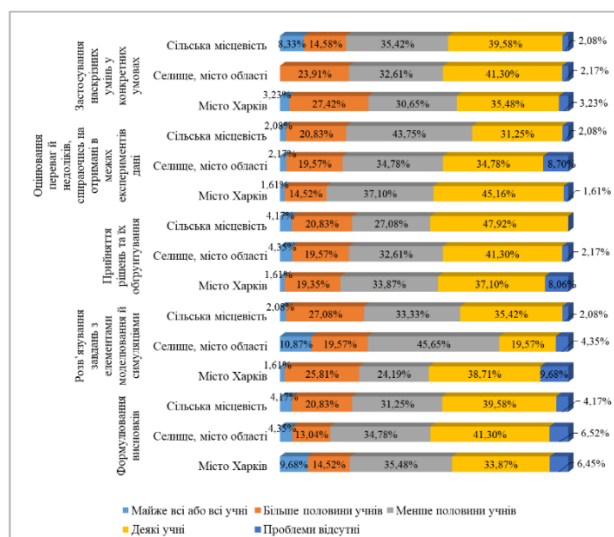

Рис. 3.76. Проблеми щодо розвитку в учнів компетентностей у галузі природничих наук (за місцем розташування ЗЗСО)

Серед шляхів підвищення компетентностей учнів у галузі природничих наук учителі біології найвищими балами (середній показник склав понад 4,30) охарактеризували ефективність використання проблемних запитань (нижче, ніж у минулому році), творчих завдань (вище, ніж у минулому році) та завдань дослідницького характеру (показник не змінився).

Нижчі оцінки порівняно з минулим роком (від **4,20** до **4,29**) педагоги надали створенню «ситуації успіху» та використанню текстів природничого змісту (4,20).

Як і в минулому році, **нижче за 4,20** респонденти оцінили ефективність розвитку наскрізних умінь, розумінню учнями навчальних цілей (рис. 3.77).

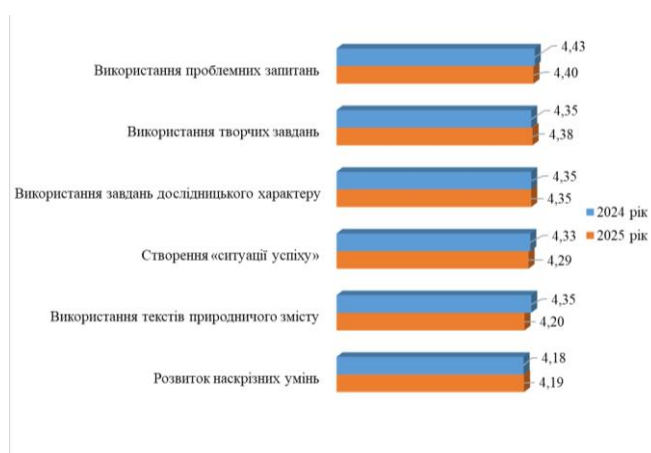

Рис. 3.77. Оцінка вчителями біології ефективності шляхів підвищення компетентностей у галузі природничих наук

Вище за 4,00 бала учителі **біології** охарактеризували ефективність розуміння учнями навчальних цілей (нижче, ніж у минулому році), у 4,00 бала – залучення учнів до самостійного планування та проведення дослідження, а також використання компетентнісно орієнтованих завдань, створених за аналогією завдань PISA (вище, ніж у минулому році).

Менш ефективними шляхами підвищення компетентностей у галузі природничих наук учителі **біології** вважають використання методу проєктів (3,96) та завдань PISA з природничих наук (3,91). Разом із тим у 2025 році оцінка педагогами цих показників **підвищилася** (рис. 3.78).

Рис. 3.78. Оцінка вчителями біології ефективності шляхів підвищення компетентностей у галузі природничих наук (продовження)

У місті Харкові педагоги **вище**, ніж у сільській місцевості, селищах, містах області, оцінили ефективність використання творчих завдань (4,68), проблемних запитань і завдань дослідницького характеру (4,47), використання текстів природничого змісту (4,26), у селищах, містах області – створення «ситуації успіху» (4,37), розвиток наскрізних умінь (4,24) – рис. 3.79.

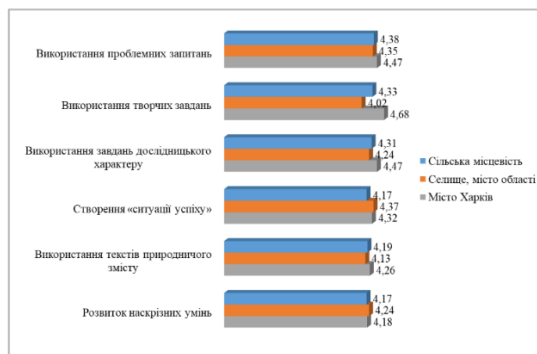

Рис. 3.79. Оцінка вчителями біології ефективності шляхів підвищення компетентностей у галузі природничих наук (за місцем розташування ЗЗСО)

У місті Харкові респонденти вищими балами, ніж у сільській місцевості та селищах, містах області, оцінили ефективність залучення учнів до самостійного планування та проведення експерименту (4,18), розуміння учнями навчальних цілей (4,16), використання методу проєктів (4,11), у сільській місцевості – використання компетентнісно орієнтованих завдань, створених за аналогією завдань PISA (4,06) та завдань PISA з природничих наук (3,94) – рис. 3.80.

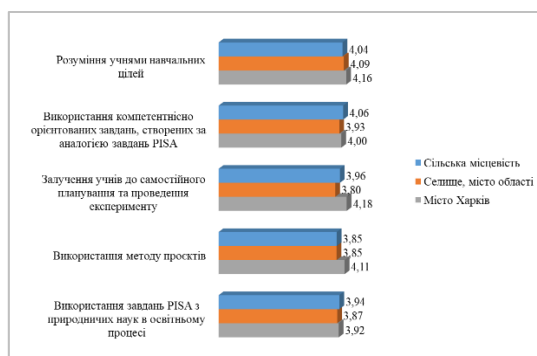

Рис. 3.80. Оцінка вчителями біології ефективності шляхів підвищення компетентностей у галузі природничих наук (за місцем розташування ЗЗСО) – продовження

Понад 80 % учителів біології, які взяли участь в опитуванні, визнали, що ознайомлені з Національним звітом за результатами міжнародного дослідження якості освіти PISA-2022. Порівняно з минулим роком їх кількість збільшилася (рис. 3.81).

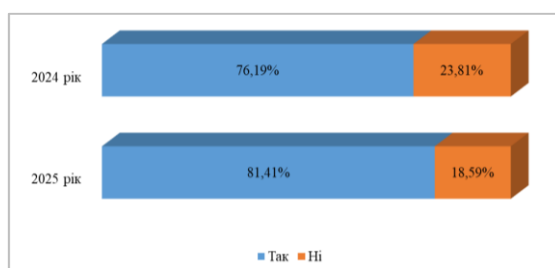

Рис. 3.81. Ознайомлення вчителів біології з Національним звітом за результатами PISA-2022

У сільській місцевості більша кількість учителів біології ознайомена з Національним звітом за результатами міжнародного дослідження якості освіти PISA-2022 (85 %) – рис. 3.82.

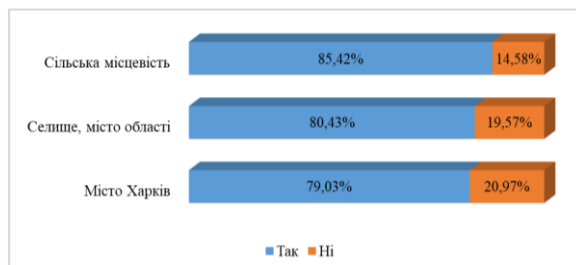

Рис. 3.82. Ознайомлення вчителів біології з Національним звітом за результатами PISA-2022 (за місцем розташування ЗЗСО)

Серед учителів, які ознайомлені з Національним звітом за результатами міжнародного дослідження якості освіти PISA-2022, **73,08 %** зазначили, яким чином планують використовувати результати PISA-2022 у своїй діяльності, а саме для:

- надолуження освітніх втрат;
- коригування навчальної програми з урахуванням тем, складних для учнів;
- розвитку в учнів природничо-наукової, навчально-пізнавальної компетентностей, критичного та креативного мислення, наскрізних умінь;
- розробки та використання на уроках завдань, аналогічних до PISA;
- використання завдань PISA з природничих наук;
- застосування набутих учнями знань і умінь у життєвих ситуаціях;
- залучення учнів до самостійного планування та проведення експерименту, розв'язування завдань дослідницького характеру.

Географія

На думку вчителів *географії*, **найкраще** в учнів 9 класів розвинене уміння оцінювати різні джерела інформації та використовувати різні форми подання інформації: середня оцінка респондентами зазначеного показника склала **від 3,90 і більше**. Це **нижче**, ніж у минулому році.

Вищими балами порівняно з минулим роком (**3,68**) педагоги охарактеризували уміння дев'ятикласників пригадувати та застосовувати відповідні наукові знання, тоді як **нижчими** (від **3,50 до 3,60**) – пояснювати значення наукових знань, інтерпретувати дані та робити висновки, оцінювати дослідження та обґрунтовувати рішення (рис. 3.83).

Рис. 3.83. Оцінка вчителями здатності учнів 9 класів виконувати завдання з географії

Як і в минулому році, учителі *географії* оцінили здатність дев'ятикласників аргументувати висновки, отримані за результатами аналізу даних, у **3,49** балів.

Підвищилася оцінка педагогами умінь учнів відрізнити науково обґрунтовані висновки від суб'єктивних суджень (3,40), критично оцінювати наведену аргументацію (3,45), планувати дослідження (3,45).

Нижчими порівняно з минулим роком респонденти охарактеризували здатність учнів прогнозувати, приймати рішення та обґрунтовувати їх (3,27), розпізнавати та розробляти гіпотези для пояснення явищ (3,23).

Найгірше, на думку педагогів, **(3,14)** у дев'ятикласників сформовано уміння ідентифікувати, створювати й оцінювати моделі. Однак у 2025 році цей показник **підвищився** (рис. 3.84).

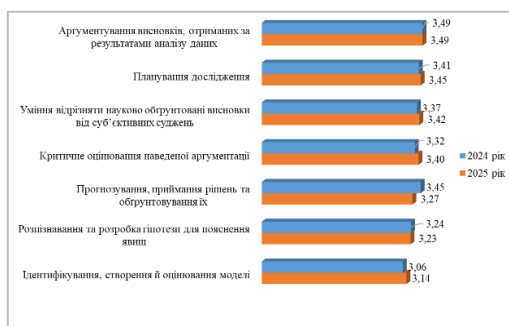

Рис. 3.84. Оцінка вчителями здатності учнів 9 класів виконувати завдання з географії (продовження)

У селищах, містах області вчителі географії вищими балами, ніж у сільській місцевості, місті Харкові, оцінили здатність дев'ятикласників оцінювати різні джерела інформації (4,19), тоді як у місті Харкові – використовувати різні форми її подання (4,17), пригадувати та застосовувати відповідні наукові знання (3,93), інтерпретувати дані та робити висновки (3,83), оцінювати дослідження (3,74), пояснювати значення наукових знань (3,72), обґрунтовувати рішення (3,63) – рис. 3.85.

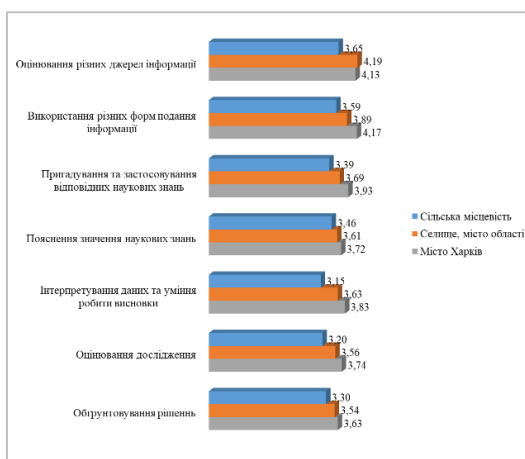

Рис. 3.85. Оцінка вчителями здатності учнів 9 класів виконувати завдання з географії (за місцем розташування ЗЗСО)

Учителі міста Харкова вище за педагогів сільської місцевості та селищ, міст області охарактеризували здатність дев'ятикласників критично оцінювати наведену аргументацію (3,69), планувати дослідження (3,63), аргументувати висновки, отримані за результатами аналізу даних, відрізнити науково

обґрунтовані висновки від суб'єктивних суджень (3,59), прогнозувати, приймати рішення та обґрунтовувати їх (3,50), розпізнавати та розробляти гіпотези для пояснення явищ (3,41), ідентифікувати, створювати й оцінювати моделі (3,39).

Найнижчі оцінки зазначеним показникам надали респонденти у *сільській місцевості*. При цьому, на думку, вчителів ЗЗСО *сільської місцевості найгірше* в учнів сформовано вміння ідентифікувати, створювати й оцінювати моделі (2,91) та прогнозувати, приймати рішення та обґрунтовувати їх (2,87) – рис. 3.86.

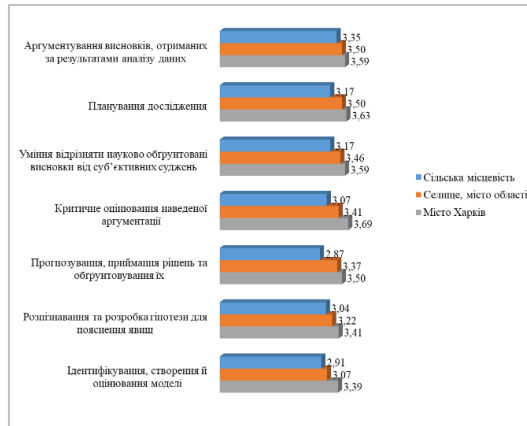

Рис. 3.86. Оцінка вчителями здатності учнів 9 класів виконувати завдання з географії (за місцем розташування ЗЗСО) – продовження

Як і в минулому році, **близько 60 %** учителів *географії* зазначили, що на кожному або майже кожному уроці наводять пояснення, як знання з географії можуть бути пов'язані з різними явищами.

Частіше порівняно з минулим роком учителі стали приділяти увагу розв'язанню проблем, пов'язаних із життям (48 % – на кожному або майже кожному уроці), рідше – розумінню світу за межами закладу освіти (48 %), заохоченню учнів до обговорення чи дискусії (46 %).

Більше третини педагогів (стільки ж – у минулому році) на кожному або майже кожному уроці віддають перевагу поясненню учнями своїх ідей, кожен третій (менше, ніж у минулому році) – формулюванню висновків за результатами практичних робіт (рис. 3.87).

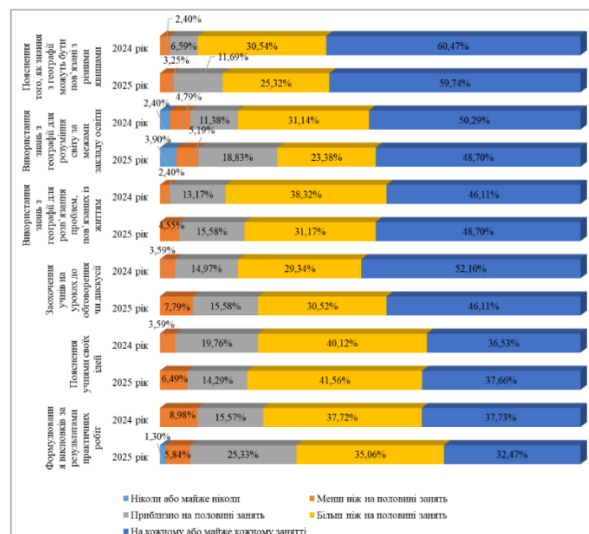

Рис. 3.87. Робота з учнями на уроках географії

Збільшилася кількість учителів, які *на кожному або майже кожному уроці* пропонують учням виконати практичні роботи (кожен четвертий), провести дослідження або експеримент для перевірки своїх ідей (кожен шостий), розв'язати однакові завдання для кращого запам'ятовування матеріалу (кожен восьмий).

Проте **кожен третій** лише *на половині уроків* залучає учнів до планування досліджень (дещо менше, ніж у минулому році), а близько 30 % – до планування своїх досліджень чи експериментів (стільки ж – у минулому році) – рис. 3.88.

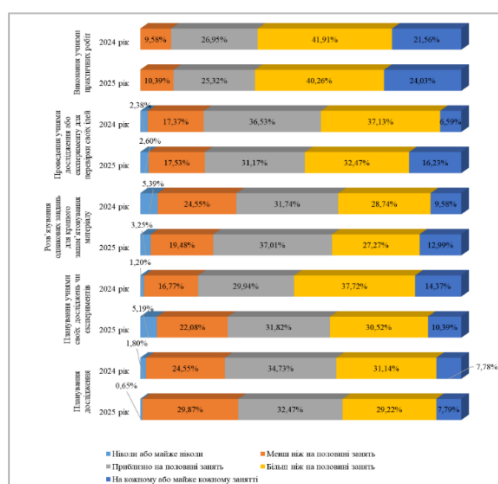

Рис. 3.88. Робота з учнями на уроках географії (продовження)

Учителі **географії** у місті Харкові **частіше**, ніж у сільській місцевості та селищах, містах області, пояснюють учням, як знання з географії можуть бути пов'язані з різними явищами (дві третини – на кожному або майже кожному уроці), допомагають зрозуміти світ за межами закладу освіти, використовуючи знання з географії (56 %), а в селищах, містах області – навчають учнів застосовувати знання з географії для розв'язання проблем, пов'язаних із життям (56 %).

Незалежно від місця розташування **46 %** педагогів відповіли, що на кожному або майже кожному уроці заохочують учнів до обговорення чи дискусії (рис. 3.89).

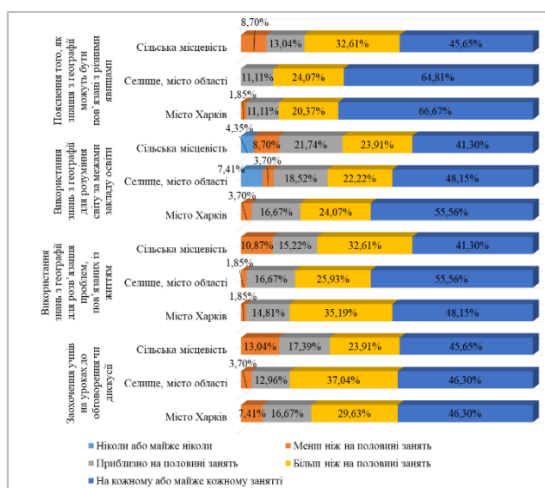

Рис. 3.89. Робота з учнями на уроках географії (за місцем розташування ЗЗСО)

У сільській місцевості більша кількість педагогів віддає перевагу поясненню учнями своїх ідей (близько 40 % – на кожному або майже кожному уроці), у селищах, містах області – формулюванню висновків за результатами практичних робіт (37 %).

Разом із тим у сільській місцевості педагоги менше уваги приділяють виконанню учнями практичних робіт (17 %).

Кожен третій респондент у селищах, містах області, 30 % – у сільській місцевості відповіли, що менш ніж на половині уроків пропонували учням провести дослідження або експеримент для перевірки своїх ідей або не робили цього ніколи (рис. 3.90).

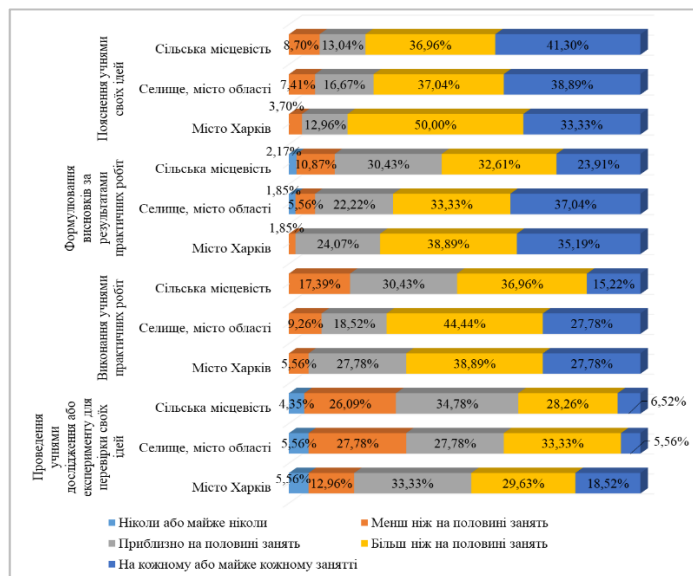

Рис. 3.90. Робота з учнями на уроках географії (за місцем розташування ЗЗСО) – продовження

Майже 20 % учителів географії у селищах, містах області на кожному або майже кожному уроці залучають дев'ятикласників до виконання однакових завдань для кращого запам'ятовування матеріалу, кожен п'ятий педагог у місті Харкові – до планування учнями своїх досліджень або експерименту.

Однак більше третини педагогів у сільській місцевості та селищах, містах області менш ніж на половині уроків зосереджуються на плануванні учнями досліджень (рис. 3.91).

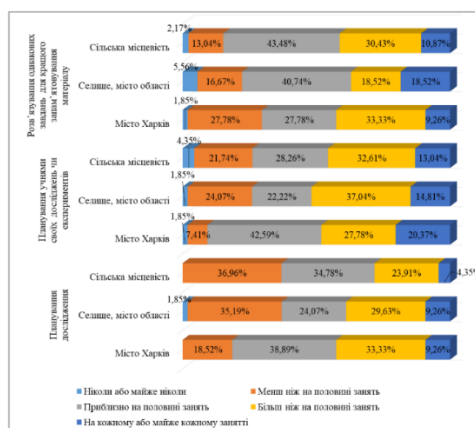

Рис. 3.91. Робота з учнями на уроках географії (за місцем розташування ЗЗСО) – продовження

На думку учителів *географії*, **найбільші** проблеми в розвитку компетентностей у галузі природничих наук учнів 9 класів пов'язані з формулюванням висновків, прийняттям рішень та їх обґрунтуванням, розв'язанням завдань з елементами моделювання й симуляціями: кожен третій респондент вважає, що вони властиві **понад 50 %** учням.

Порівняно з минулим роком кількість учителів, які надали такі відповіді, **збільшилася**.

Близько 30 % педагогів акцентували увагу на наявності у **більш ніж половини** дев'ятикласників проблем щодо застосування наскрізних умінь у конкретних умовах (стільки ж – у минулому році), 27 % – щодо оцінювання переваг й недоліків, спираючись на отримані в межах досліджень дані (менше, ніж у минулому році) – рис. 3.92.

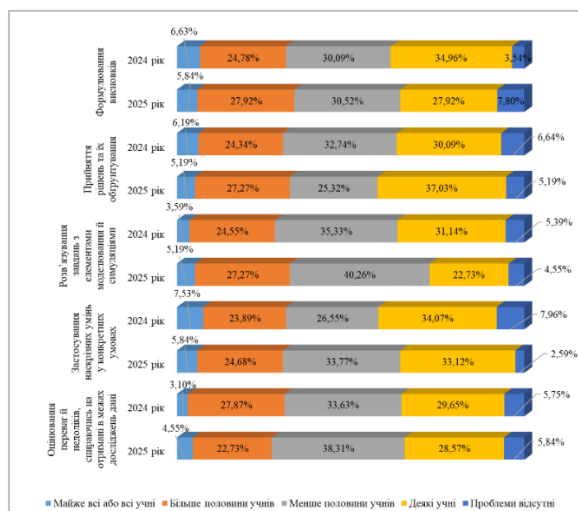

Рис. 3.92. Проблеми щодо розвитку в учнів компетентностей у галузі природничих наук

У сільській місцевості **більша кількість** учителів *географії* визнали, що **понад 50 %** дев'ятикласників стикаються з проблемами щодо прийняття рішень та їх обґрунтування (більше 50 %), оцінювання переваг й недоліків, спираючись на отримані в межах досліджень дані (кожен третій), у селищах, містах області – щодо формулюванням висновків, розв'язуванням завдань з елементами моделювання й симуляціями (більше 40 %) та застосуванням наскрізних умінь у конкретних умовах (більше третини).

Разом із тим **кожен дев'ятий** учитель міста *Харкова* вважає, що у дев'ятикласників відсутні проблеми щодо формулювання висновків, кожен одинадцятий – щодо прийняття рішень та їх обґрунтування, оцінювання переваг й недоліків, спираючись на отримані в межах досліджень дані (рис. 3.93).

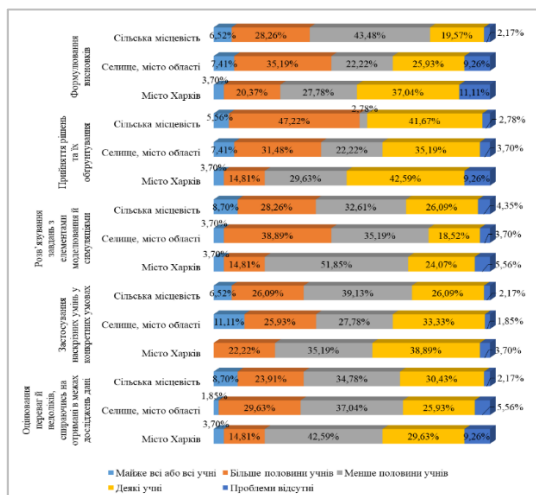

Рис. 3.93. Проблеми щодо розвитку в учнів компетентностей у галузі природничих наук (за місцем розташування ЗЗСО)

Серед шляхів підвищення компетентностей учнів у галузі природничих наук учителі **географії** найвищими балами (середній показник склав **понад 4,30**) охарактеризували **ефективність використання проблемних запитань (вище, ніж у минулому році)** та **творчих завдань (нижче, ніж у минулому році)**.

Вище за 4,20 бала педагоги оцінили ефективність **створення «ситуації успіху» (вище, ніж у минулому році), використання завдань дослідницького характеру (нижче, ніж у минулому році), розвитку наскрізних умінь та використання текстів географічного змісту (вище, ніж у минулому році)** – рис. 3.94.

Рис. 3.94. Оцінка вчителями географії ефективності шляхів підвищення компетентностей у галузі природничих наук

Як і в минулому році, учителі **географії** у охарактеризували ефективність **розуміння учнями навчальних цілей у 4,16 бала**.

У **понад 3,90 бала** респонденти оцінили **залучення учнів до самостійного планування та проведення дослідження, використання методу проєктів (нижче, ніж у минулому році), застосування в освітньому процесі завдань PISA з природничих наук (вище, ніж у минулому році)**.

Найменш ефективним шляхом підвищення компетентностей учнів у галузі природничих наук, як і в 2024 році, учителі географії визначили використання компетентнісно орієнтованих завдань, створених за аналогією завдань PISA (3,84) – рис. 3.95.

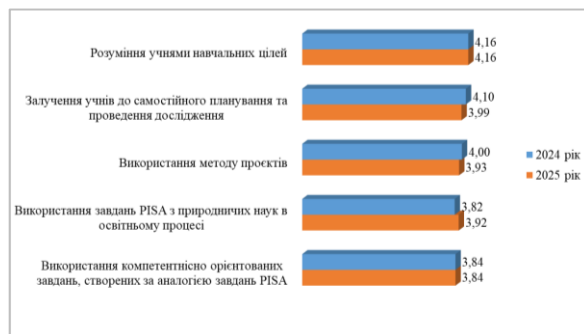

Рис. 3.95. Оцінка вчителями географії ефективності шляхів підвищення компетентностей у галузі природничих наук (продовження)

У місті Харкові педагоги **вище**, ніж у сільській місцевості, селищах, містах області, охарактеризували **ефективність використання творчих завдань (4,48), проблемних запитань (4,46), створення «ситуації успіху» (4,37), текстів географічного змісту (4,35), у селищах, містах області – розвиток наскрізних умінь (4,39) та застосування завдань дослідницького характеру (4,37) – рис. 3.96.**

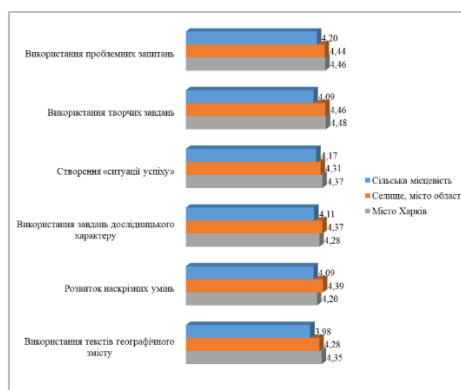

Рис. 3.96. Оцінка вчителями географії ефективності шляхів підвищення компетентностей у галузі природничих наук (за місцем розташування ЗЗО)

У селищах, містах області учителі **географії вищими** балами, ніж у сільській місцевості та місті Харкові, оцінили **розуміння учнями навчальних цілей (4,31), залучення їх до самостійного планування та проведення експерименту (4,11) та використання завдань PISA з природничих наук в освітньому процесі (3,87), у місті Харкові – використання методу проєктів (4,06) та компетентнісно орієнтованих завдань, створених за аналогією завдань PISA (3,98) – рис. 3.97.**

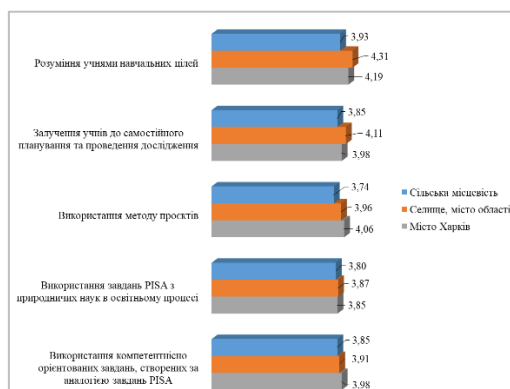

Рис. 3.97. Оцінка вчителями географії ефективності шляхів підвищення компетентностей у галузі природничих наук (за місцем розташування ЗЗО) – продовження

Три чверті учителів *географії*, які взяли участь в опитуванні, визнали, що ознайомлені з Національним звітом за результатами міжнародного дослідження якості освіти PISA-2022. Порівняно з минулим роком їх кількість збільшилася (рис. 3.98).

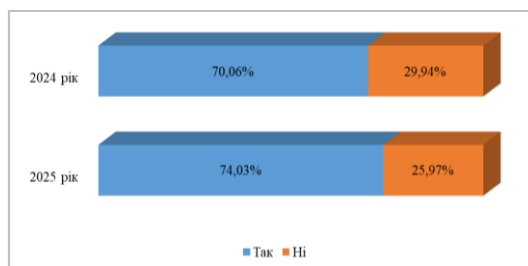

Рис. 3.98. Ознайомлення вчителів географії з Національним звітом за результатами PISA-2022

У сільській місцевості **більша кількість** учителів *географії* ознайомлена з Національним звітом за результатами міжнародного дослідження якості освіти PISA-2022 (**85 %**) – рис. 3.99.

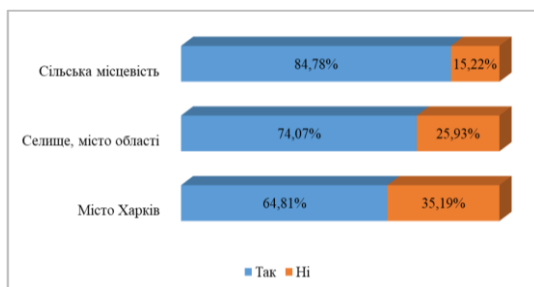

Рис. 3.99. Ознайомлення вчителів географії з Національним звітом за результатами PISA-2022

Серед учителів, які ознайомлені з Національним звітом за результатами міжнародного дослідження якості освіти PISA-2022, **61,04 %** зазначили, яким чином планують використовувати результати PISA-2022 у своїй діяльності, а саме для:

- коригування навчальної програми;
- підвищення інтересу до вивчення географії та природного середовища;
- надолуження освітніх втрат;
- використання завдань PISA в освітньому процесі;
- створення компетентісно орієнтованих завдань за аналогією PISA;
- розвитку наскрізних умінь, зокрема критичного мислення;
- розв'язування завдань, пов'язаних із життям;
- застосування учнями знань й умінь в повсякденному житті.

Фізика

Учителі *фізики* найвищими балами (середній показник склав **близько 3,60**) оцінили вміння учнів використовувати різні форми подання інформації (вище, ніж у минулому році) та оцінювати різні її джерела (нижче, ніж у минулому році).

Підвищилася оцінка педагогами здатності дев'ятикласників пригадувати та застосовувати відповідні наукові знання (3,34), інтерпретувати дані та робити висновки (3,27), аргументувати висновки, отриманих за результатами аналізу даних (3,26), пояснювати значення наукових знань (3,24), оцінювати дослідження (3,24) та обґрунтовувати рішення (3,21) – рис. 3.100.

Рис. 3.100. Оцінка вчителями здатності учнів 9 класів виконувати завдання з фізики

Вищими балами, ніж у минулому році, (від **3,03 до 3,18**) педагоги охарактеризували здатність дев'ятикласників відрізнити науково обґрунтовані висновки від суб'єктивних суджень, прогнозувати, приймати рішення та обґрунтовувати їх, планувати дослідження, ідентифікувати, створювати й оцінювати моделі, нижчими (3,00) – критично оцінювати наведену аргументацію.

Найгірше, на думку вчителів, в учнів 9 класів сформовано вміння розпізнавати та розробляти гіпотези для пояснення явищ (2,95). Однак у 2025 році цей показник **підвищився** (рис. 3.101).

Рис. 3.101. Оцінка вчителями здатності учнів 9 класів виконувати завдання з фізики (продовження)

У *селищах, містах області* вчителі **вищими балами**, ніж у *сільській місцевості та місті Харкові*, охарактеризували здатність учнів використовувати різні форми подання інформації (3,65), пригадувати та застосовувати відповідні наукові знання (3,37), у сільській місцевості – уміння оцінювати різні джерела інформації (3,60), оцінювати дослідження (3,36), а в місті Харкові – здатність аргументувати висновки, отримані за результатами аналізу даних (3,40), інтерпретувати дані та робити висновки (3,34), пояснювати значення наукових знань та обґрунтовувати рішення (3,28) – рис. 3.102.

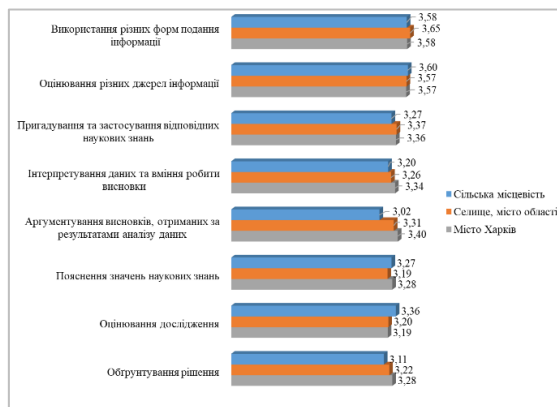

Рис. 3.102. Оцінка вчителями здатності учнів 9 класів виконувати завдання з фізики (за місцем розташування ЗЗСО)

У сільській місцевості вчителі **фізики** надали **вищі** оцінки, ніж у *селищах, містах області та місті Харкові*, здатності учнів відрізнити науково обґрунтовані висновки від суб'єктивних суджень (3,31), планувати дослідження (3,27), прогнозувати, приймати рішення та обґрунтовувати їх (3,20), ідентифікувати, створювати й оцінювати моделі (3,18), а в місті Харкові – умінню критично оцінювати наведену аргументацію (3,08), розпізнавати та розробляти гіпотези для пояснення явищ (3,00) – рис. 3.103.

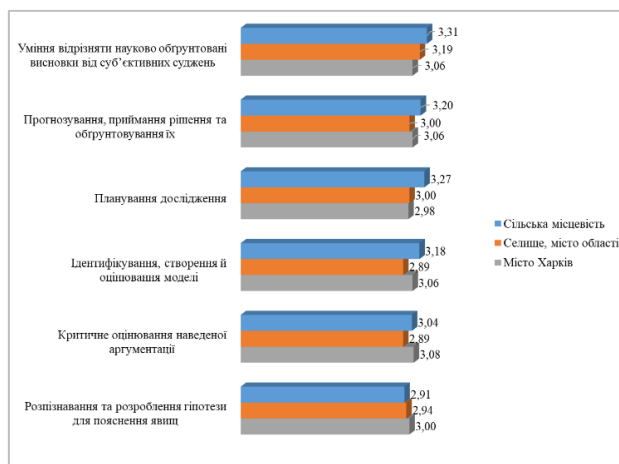

Рис. 3.103. Оцінка вчителями здатності учнів 9 класів виконувати завдання з фізики (за місцем розташування ЗЗСО) – продовження

Як і в минулому році, **62 %** учителів **фізики** зазначили, що на кожному або майже кожному уроці віддають перевагу поясненню учням, як знання з фізики можуть бути пов'язані з різними явищами, кожен третій – використанню знань з фізики для розуміння світу за межами закладу освіти, кожен четвертий – формулюванню висновків за результатами проведених експериментів, лабораторних чи практичних робіт.

У 2025 році педагоги стали приділяти **більшу** увагу використанню знань з фізики для розв'язання проблем, пов'язаних із життям (46 % – на кожному або майже кожному уроці), заохоченню учнів до обговорення чи дискусії (43 %), поясненню учнями своїх ідей (понад третини) – рис. 3.104.

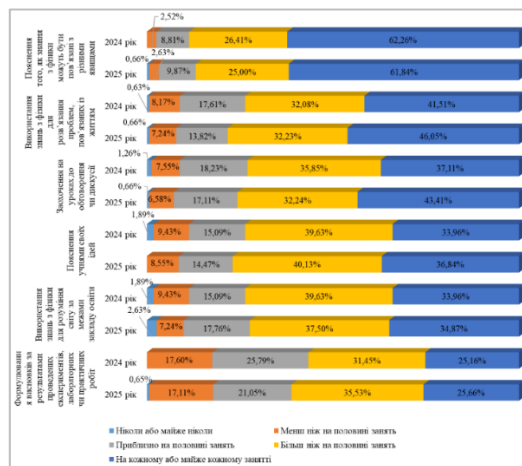

Рис. 3.104. Робота з учнями на уроках фізики

Кожен четвертий вчитель *фізики* визнав, що на кожному або майже кожному уроці проводить демонстраційний експеримент (менше, ніж у минулому році), кожен п'ятий – пропонує учням спланувати свої дослідження чи експеримент (більше, ніж у минулому році), 13 % – розв'язати однакові завдання для кращого запам'ятовування матеріалу (стільки ж – у минулому році).

Збільшилася кількість педагогів, які відповіли, що на кожному або майже кожному уроці (кожен сьомий) та більше ніж на половині уроків (кожен четвертий) віддають перевагу виконанню лабораторних або практичних робіт.

Разом із тим **кожен четвертий** респондент зазначив, що менш ніж на половині уроків пропонує учням провести дослідження або експеримент для перевірки своїх ідей (стільки ж – у минулому році), близько 40 % – спланувати дослідження (менше, ніж у минулому році) – рис. 3.105.

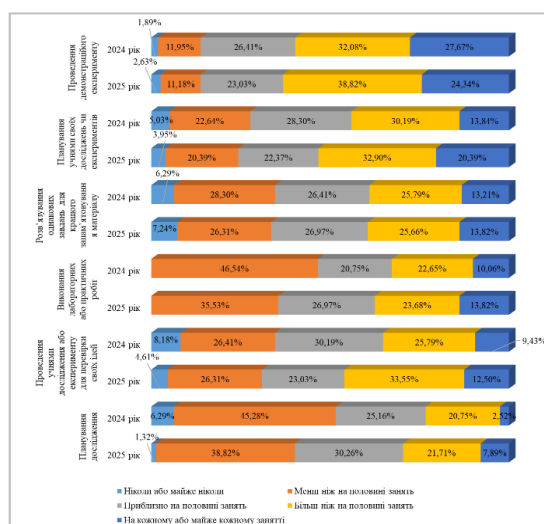

Рис. 3.105. Робота з учнями на уроках фізики (продовження)

Незалежно від місця розташування ЗЗСО учителі *фізики* на кожному або майже кожному уроці наводять учням пояснення, як знання з фізики можуть бути пов'язані з різними явищами (від 60 % і більше).

Однак у селищах, містах області педагоги частіше віддають перевагу заохоченню учнів до обговорення чи дискусії (**кожен другий – на кожному або**

майже кожному уроці), використанню учнями знань з фізики для розв'язання проблем, пов'язаних із життям (48 %), а в сільській місцевості – поясненню учнями своїх ідей (40 %) – рис. 3.106.

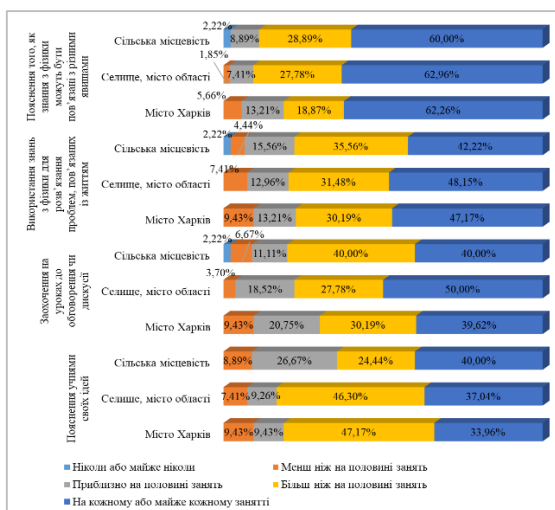

Рис. 3.106. Робота з учнями на уроках фізики (за місцем розташування ЗЗСО)

У селищах, містах області педагоги **активніше** на уроках **фізики** залучають учнів до виконання завдань на використання знань з фізики для розуміння світу за межами закладу освіти (близько 40 % – на кожному або майже кожному уроці), планування своїх досліджень чи експериментів (кожен четвертий).

Проте у місті Харкові вчителі **меншу увагу** приділяють формулюванню висновків за результатами проведених експериментів, лабораторних чи практичних робіт (19 %), а в сільській місцевості – проведенню демонстраційного експерименту (22 %) – рис. 3.107.

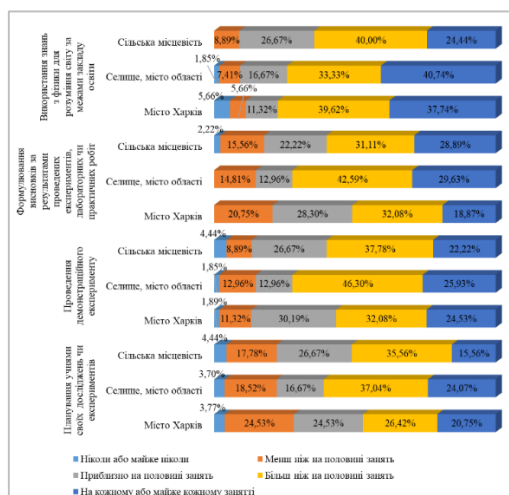

Рис. 3.107. Робота з учнями на уроках фізики (за місцем розташування ЗЗСО) – продовження

Кожен шостий педагог у селищах, містах області на кожному або майже кожному уроці пропонує учням 9 класу однакові вправи для кращого запам'ятовування, провести дослідження або експеримент для перевірки своїх

власних ідей, тоді як **понад 40 %** учителів у сільській місцевості на менш ніж половині зайнять – виконати лабораторну або практичну роботу та спланувати дослідження (рис. 3.108).

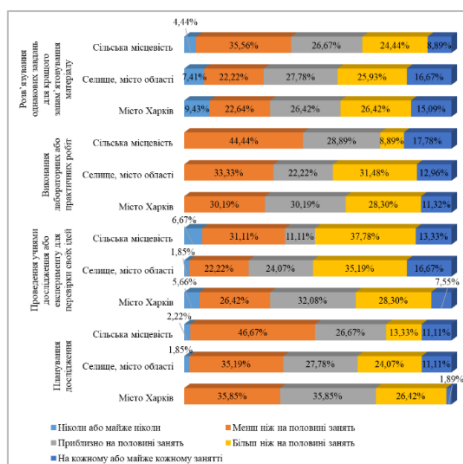

Рис. 3.108. Робота з учнями на уроках фізики (за місцем розташування ЗЗСО) – продовження

На думку вчителів **фізики**, дев'ятикласники **найчастіше** стикаються з проблемами щодо розв'язання завдань з елементами моделювання й симуляціями та застосування наскрізних умінь у конкретних умовах: **кожен третій** констатував їх наявність у **більш ніж половини** учнів. Порівняно з минулим роком кількість респондентів, які надали такі відповіді, **збільшилася**.

Близько 30 % педагогів зазначили, що **понад 50 %** дев'ятикласників стикаються з труднощами, пов'язаними з прийняттям рішень та їх обґрунтуванням, **28 %** – із формулюванні висновків (більше, ніж у минулому році), оцінюванням переваг і недоліків, спираючись на отримані в межах досліджень дані (майже стільки ж – у минулому році) – рис. 3.109.

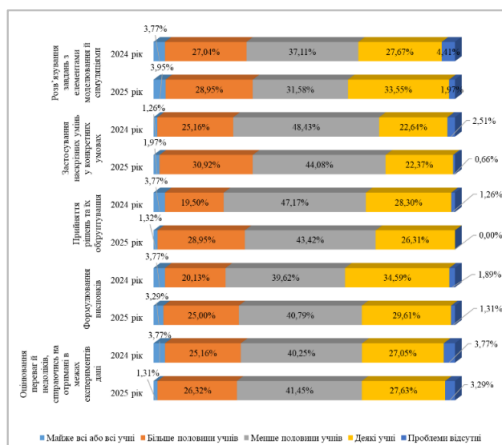

Рис. 3.109. Проблеми щодо розвитку в учнів компетентностей у галузі природничих наук

У селищах, містах області **більша кількість** учителів **фізики** вважає, що **понад 50 %** учнів мають проблеми щодо застосування наскрізних умінь у конкретних умовах (більше 42 %), розв'язання завдань з елементами моделювання й симуляціями, оцінювання переваг й недоліків спираючись на

отримані в межах експериментів дані (близько 40 %), формулювання висновків, прийняття рішень та їх обґрунтування (кожен третій) – рис. 3.110.

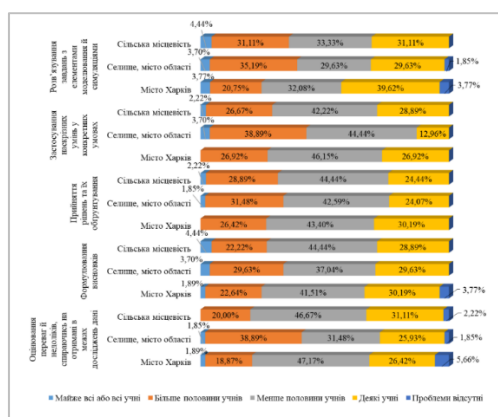

Рис. 3.110. Проблеми щодо розвитку в учнів компетентностей у галузі природничих наук (за місцем розташування ЗЗСО)

Найбільш ефективними шляхами підвищення компетентностей учнів у галузі природничих наук учителі фізики визначили використання завдань дослідницького характеру та проблемних запитань: середня оцінка респондентами зазначених показників за 5-бальною шкалою складала понад 4,20. Порівняно з минулим роком вона підвищилася.

У 2025 році педагоги вищими балами, ніж у минулому році, (від 3,99 до 4,07) охарактеризували ефективність створення «ситуації успіху», використання творчих завдань, розвитку наскрізних умінь учнів (рис. 3.111).

Рис. 3.111. Оцінка вчителями фізики ефективності шляхів підвищення компетентностей у галузі природничих наук

Від 3,80 бала і більше респонденти оцінили використання текстів природничого змісту (вище, ніж у минулому році), розуміння учнями навчальних цілей (нижче, ніж у минулому році), використання методу проєктів, компетентнісно орієнтованих завдань, створених за аналогією PISA, залучення учнів до самостійного планування та проведення дослідження (вище, ніж у минулому році).

Як і в минулому році, найменш ефективним шляхом підвищення компетентностей учнів у галузі природничих наук учителі фізики визнали використання завдань PISA з природничих наук в освітньому процесі (3,72). Разом із тим у 2025 році респонденти надали за цим показником вищі оцінки (рис. 3.112).

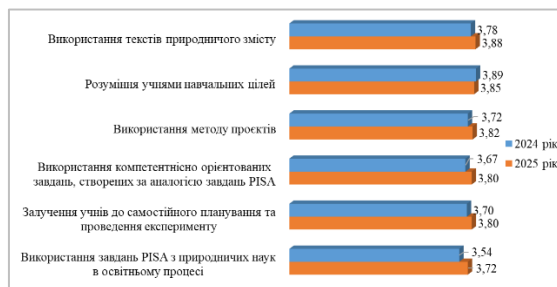

Рис. 3.112. Оцінка вчителями фізики ефективності шляхів підвищення компетентностей у галузі природничих наук (продовження)

У місті Харкові педагоги **вищими балами**, ніж у сільській місцевості, селищах, містах області, охарактеризували ефективність використання проблемних завдань (4,43), завдань дослідницького характеру (4,32), творчих завдань (4,19), створення «ситуації успіху» (4,13), розвиток наскрізних умінь (4,09) – рис. 3.113.

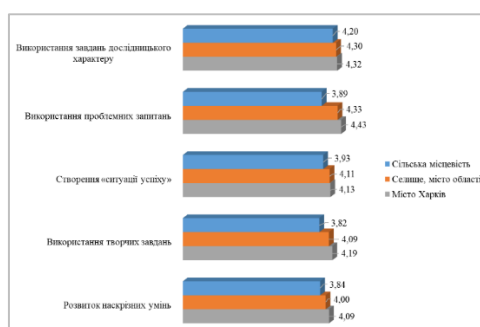

Рис. 3.113. Оцінка вчителями фізики ефективності шляхів підвищення компетентностей у галузі природничих наук (за місцем розташування ЗЗСО)

У селищах, містах області респонденти **вище**, ніж у сільській місцевості та місті Харкові, оцінили ефективність використання текстів природничого змісту (3,98), завдань PISA з природничих наук в освітньому процесі (3,83), розуміння учнями навчальних цілей (3,91), у місті Харкові – використання методу проєктів (3,92) та компетентнісно орієнтованих завдань, створених за аналогією завдань PISA (3,87).

Разом із тим у сільській місцевості респонденти надали **нижчі** оцінки залученню учнів до самостійного планування та проведення експерименту (3,62) – рис. 3.114.

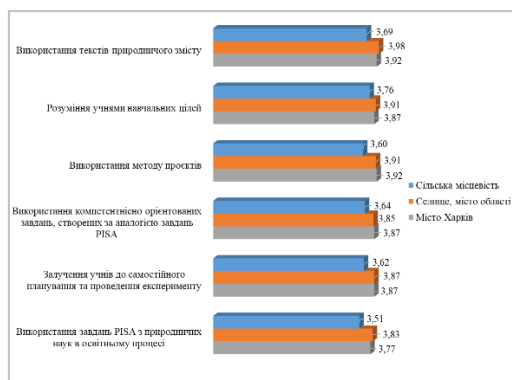

Рис. 3.114. Оцінка вчителями фізики ефективності шляхів підвищення компетентностей у галузі природничих наук (за місцем розташування ЗЗСО) – продовження

Майже три чверті вчителів *фізики*, які взяли участь в опитуванні, визнали, що *ознайомлені з Національним звітом за результатами міжнародного дослідження якості освіти PISA-2022*. Порівняно з минулим роком їх кількість *дещо збільшилася* (рис. 3.115).

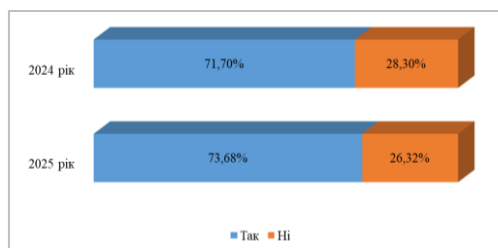

Рис. 3.115. Ознайомлення вчителів фізики з Національним звітом за результатами PISA-2022

У селищах, містах області та місті Харкові **більша кількість** учителів *фізики* ознайомлена з Національним звітом за результатами міжнародного дослідження якості освіти PISA-2022 (три чверті) – рис. 3.116.

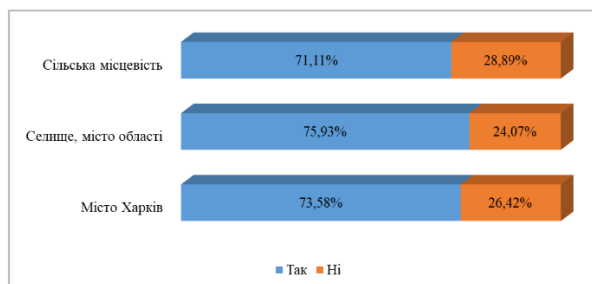

Рис. 3.116. Ознайомлення вчителів фізики з Національним звітом за результатами PISA-2022 (за місце розташування ЗЗСО)

Серед учителів, які *ознайомлені з Національним звітом за результатами міжнародного дослідження якості освіти PISA-2022*, **83,93 %** зазначили, яким чином планують використовувати результати PISA-2022 у своїй діяльності, а саме для:

- підвищення мотивації до навчання;
- розвитку критичного мислення, дослідницьких умінь;
- розв'язування завдання PISA в освітньому процесі;
- створення компетентісно орієнтованих завдань за аналогією PISA;
- відстеження тенденцій у розвитку природничо-наукової грамотності учнів;
- з'ясування проблем у розвитку в учнів компетентностей у галузі природничих наук;
- використання у проєктній діяльності.

Хімія

На думку вчителів *хімії*, **найкраще** в учнів 9 класів розвинені уміння оцінювати джерела інформації та використовували різні форми її подання:

середня оцінка респондентами зазначених показників за 5-бальною шкалою складала **понад 3,70**.

Від 3,40 до 3,63 бала педагоги охарактеризували здатність дев'ятикласників пригадувати та застосовувати відповідні наукові знання, оцінювати дослідження, пояснювати значення наукових знань, оцінювати, планувати дослідження, аргументувати висновки, отримані за результатами аналізу даних.

Порівняно з минулим роком оцінка респондентами **усіх** зазначених показників **підвищилася** (рис. 3.117).

Рис. 3.117. Оцінка вчителями здатності учнів 9 класів виконувати завдання з хімії

У **понад 3,30 бала** педагоги охарактеризували здатність дев'ятикласників обґрунтовувати рішення (вище, ніж у минулому році), інтерпретувати дані та робити висновки (як у минулому році).

Підвищилася оцінка педагогами умінь учнів 9 класів відрізнити науково обґрунтовані висновки від суб'єктивних суджень (3,27), прогнозувати, приймати рішення та обґрунтовувати їх (3,25), критично оцінювати наведену аргументацію (3,24).

Найгірше, на думку вчителів, в учнів 9 класів сформовано здатність розпізнавати та розробляти гіпотези для пояснення явищ (3,14) та ідентифікувати, створювати та оцінювати моделі (3,12). Однак порівняно з минулим роком оцінка респондентами зазначених показників **підвищилася** (рис. 3.118).

Рис. 3.118. Оцінка вчителями здатності учнів 9 класів виконувати завдання з хімії (продовження)

У місті Харкові вчителі **хімії вищими балами**, ніж у сільській місцевості та селищах, містах області, оцінили здатність учнів використовувати різні

форми подання інформації (3,79), пригадувати та застосовувати відповідні наукові знання (3,70), пояснювати значення наукових знань (3,66), у селищах, містах області – оцінювати дослідження (3,60), у сільській місцевості – планувати дослідження (3,52) та аргументувати висновки за результатами аналізу отриманих даних (3,46).

Однак у сільській місцевості педагоги надали **нижчі** оцінки, ніж у селищах, містах області та місті Харкові, умінню дев'ятикласників оцінювати різні джерела інформації (3,71) – рис. 3.119.

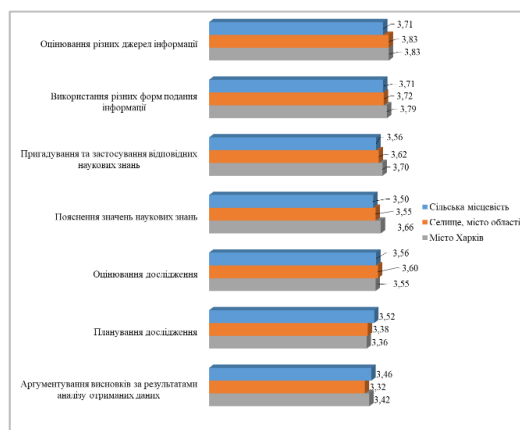

Рис. 3.119. Оцінка вчителями здатності учнів 9 класів виконувати завдання з хімії (за місцем розташування ЗЗСО)

У сільській місцевості вчителі **хімії вище**, ніж у селищах, містах області, місті Харкові, охарактеризували уміння дев'ятикласників критично оцінювати наведену аргументацію (3,40), відрізнити науково обґрунтовані висновки від суб'єктивних суджень (3,33), ідентифікувати, створювати й оцінювати моделі (3,15), однак **нижче** – здатність обґрунтувати рішення (3,34).

Разом із тим у селищах, містах області **більша** кількість педагогів відзначила уміння учнів інтерпретувати дані та робити висновки (3,40), у місті Харкові – прогнозувати, приймати рішення та обґрунтовувати їх (3,34), розпізнавати та розробляти гіпотези для пояснення явищ (3,26) – рис. 3.120.

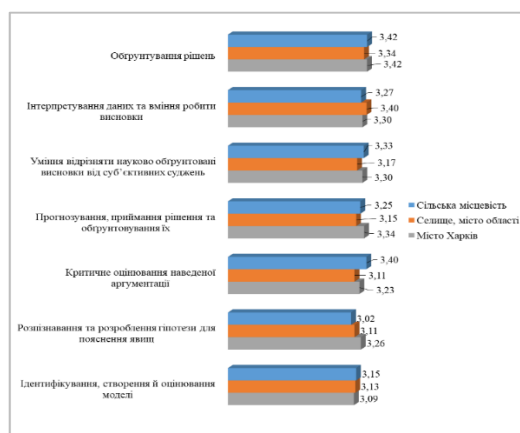

Рис. 3.120. Оцінка вчителями здатності учнів 9 класів виконувати завдання з хімії (за місцем розташування ЗЗСО) – продовження

Як і в минулому році **53 %** вчителів **хімії** зазначили, що на кожному або майже кожному уроці пояснюють учням, як знання з хімії можуть бути пов'язані

з різними явищами, **близько 48 %** – навчають їх використовувати знання з хімії для розв’язання проблем, пов’язаних із життям.

Порівняно з минулим роком педагоги **частіше** стали заохочувати учнів до обговорення чи дискусії (кожен другий – на кожному або майже кожному уроці), пропонувати дев’ятикласникам використати знання з хімії для розуміння світу за межами закладу освіти (близько 40 %), пояснити свої ідеї (більше третини).

Як і в минулому році **кожен третій** педагог на кожному або майже кожному уроці віддавав перевагу формулюванню висновків за результатами проведених експериментів, лабораторних чи практичних робіт (рис. 3.121).

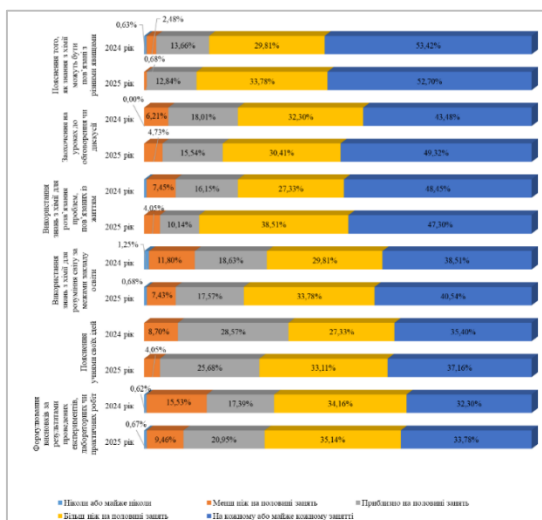

Рис. 3.121. Робота з учнями на уроках хімії

Кожен п’ятий педагог на кожному або майже кожному уроці приділяє увагу демонстраційному експерименту (менше, ніж у минулому році), 15 % – розв’язуванню учнями однакових завдань для кращого запам’ятовування матеріалу (більше, ніж у минулому році).

Збільшилася кількість учителів, які приблизно на половині занять пропонують учням спланувати свої дослідження чи експеримент, виконати лабораторну або практичну роботу, провести дослідження або експеримент для перевірки своїх ідей (близько 30 %), спланувати дослідження (кожен третій) – рис. 3.122.

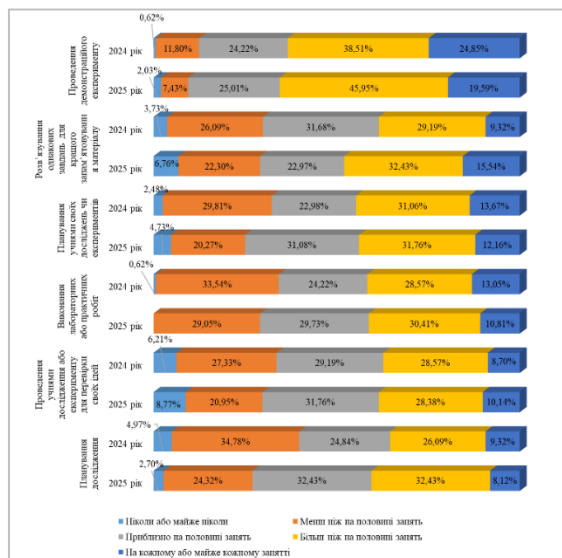

Рис. 3.122. Робота з учнями на уроках хімії (продовження)

Учителі *хімії* ЗЗСО міста Харкова частіше за педагогів сільської місцевості, селищ, міст області пояснюють учням, як знання з хімії можуть бути пов'язані з різними явищами (понад 60 % – на кожному або майже кожному уроці), навчають їх використовувати знання з хімії для розуміння світу за межами закладу освіти (майже половина), у селищах, містах області – заохочують до обговорення або дискусії (більше половини), однак меншу увагу приділяють розв'язанню проблем, пов'язаних із життям (майже половина) – рис. 3.123.

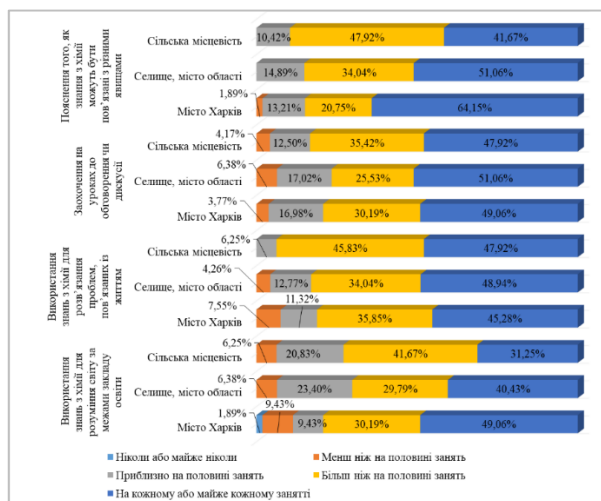

Рис. 3.123. Робота з учнями на уроках хімії (за місцем розташування ЗЗСО)

У сільській місцевості педагоги **активніше** залучають дев'ятикласників до пояснення ними своїх ідей (40 % – на кожному або майже кожному уроці), у селищах, містах області – до спостереження за демонстраційним експериментом (28 %), у місті Харкові – до розв'язування однакових завдань для кращого запам'ятовування (19 %).

Кожен третій учасник опитування незалежно від місця розташування ЗЗСО зазначив, що на кожному або майже кожному уроці пропонує учням

сформулювати висновки за результатами проведених експериментів, лабораторних чи практичних робіт (рис. 3.124).

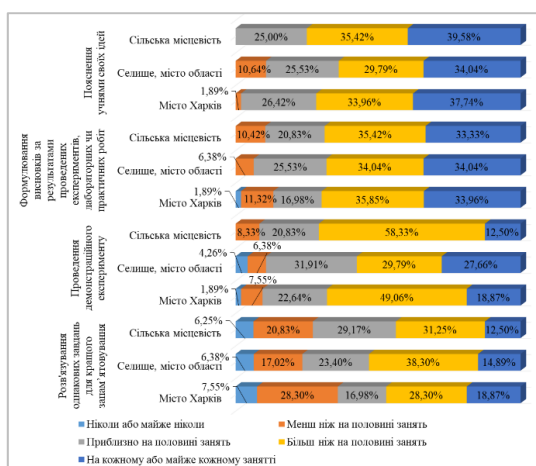

Рис. 3.124. Робота з учнями на уроках хімії (за місцем розташування ЗЗСО) – продовження

Близько 30 % учителів *хімії* незалежно від місця розташування ЗЗСО відповіли, що більш ніж на половині уроків віддають перевагу лабораторним або практичним роботам, а 40 % педагогів *сільської місцевості* – плануванню учнями своїх досліджень чи експерименту.

Разом із тим у *місті Харкові* педагоги приділяють менше уваги проведенню учнями дослідження або експерименту для перевірки своїх ідей (кожен третій – менш ніж на половині занять або ніколи), а в *селищах, містах області* – плануванню дослідження (понад 30 %) – рис. 3.125.

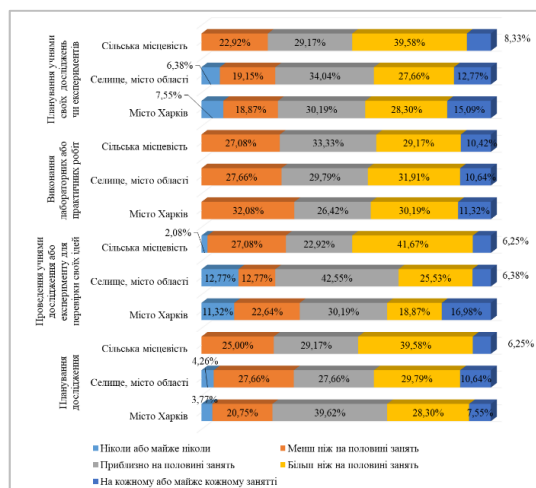

Рис. 3.125. Робота з учнями на уроках хімії (за місцем розташування ЗЗСО) – продовження

На думку вчителів *хімії*, які взяли участь в опитуванні у 2025 році, **найбільші проблеми щодо розвитку компетентностей учнів 9 класів у галузі природничих наук пов'язані з прийняттям рішень та їх обґрунтуванням: кожен третій** респондент вважає, що вони властиві **більш ніж половині** учнів. Порівняно з минулим роком кількість учителів, які надали такі відповіді, **дещо збільшилася**.

Близько 30 % педагогів вважають, що **понад 50 %** дев'ятикласників стикаються з труднощами щодо формулювання висновків (менше, ніж

у минулому році), оцінювання переваг й недоліків, спираючись на отримані в межах експериментів дані (більше, ніж у минулому році).

Зменшилася кількість респондентів, які указали на наявність у більш ніж половини учнів проблем щодо розв'язання завдань з елементами моделювання й симуляціями (27 %) та застосування наскрізних умінь у конкретних умовах (26 %) – рис. 3.126.

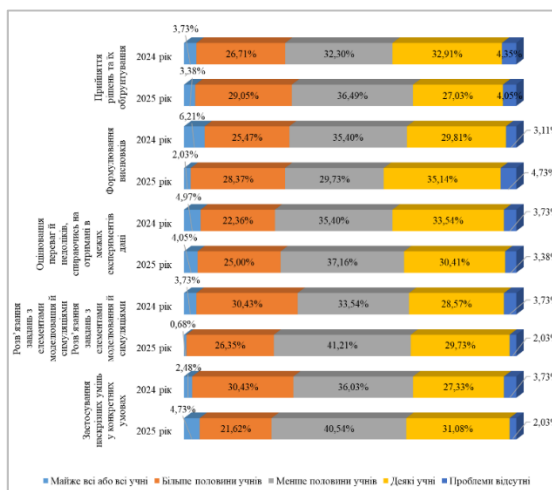

Рис. 3.126. Проблеми щодо розвитку в учнів компетентностей у галузі природничих наук

У селищах, містах області **більша кількість учителів хімії** зазначили, що **понад 50 % дев'ятикласників мають проблеми щодо прийняття рішень та їх обґрунтування (понад третина), у сільській місцевості – щодо оцінювання переваг й недоліків, спираючись на отримані в межах експериментів дані, розв'язування завдань з елементами моделювання й симуляціями (більше третини), формулювання висновків (кожен третій).**

Кожен десятий педагог у сільській місцевості визнав, що майже всі або всі дев'ятикласники зазнають труднощів у застосуванні наскрізних умінь у конкретних умовах (рис. 3.127).

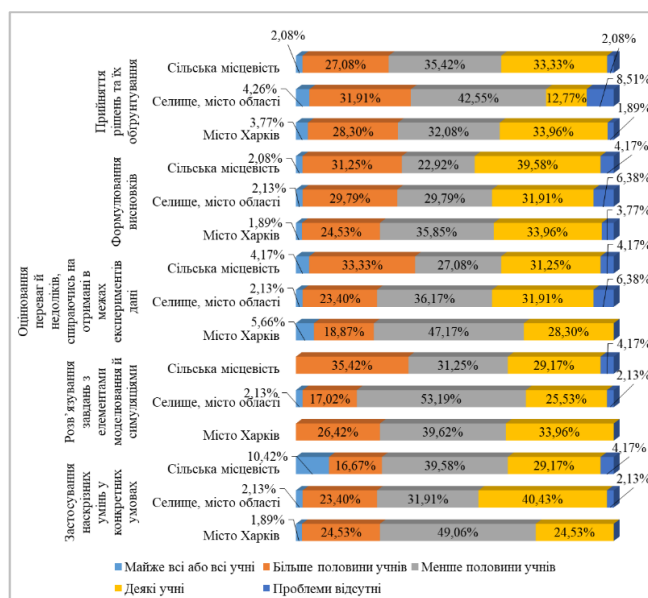

Рис. 3.127. Проблеми щодо розвитку в учнів компетентностей у галузі природничих наук (за місцем розташування ЗЗСО)

Найбільш ефективними шляхами підвищення компетентностей учнів у галузі природничих наук учителі **хімії** вважають використання проблемних запитань та завдань дослідницького характеру: середня оцінка респондентами зазначених показників за 5-бальною шкалою складала **понад 4,30**. Порівняно з минулим роком вона **знизилася**.

У 2025 році педагоги **нижчими** балами, ніж у минулому році, (від **4,10 до 4,30**) охарактеризували ефективність використання творчих завдань, створення «ситуації успіху», розвитку наскрізних умінь учнів (рис. 3.128).

Рис. 3.128. Оцінка вчителями хімії ефективності шляхів підвищення компетентностей у галузі природничих наук

Підвищилася оцінка педагогами ефективності використання текстів природничого змісту (**4,14**).

Нижчі оцінки, ніж у 2024 році, респонденти надали розумінню учнями навчальних цілей (**4,01**), залученню їх до самостійного планування та проведення експерименту (**3,95**), використанню компетентнісно орієнтованих завдань, створених за аналогією завдань PISA (**3,89**), методу проєктів (**3,86**).

Як і в минулому році, **найменш ефективним шляхом підвищення компетентностей учнів у галузі природничих наук** учителі **хімії** визначили використання завдань PISA з природничих наук в освітньому процесі (**3,81**). У 2025 році оцінки респондентів за цим показником **знизилися** (рис. 3.129).

Рис. 3.129. Оцінка вчителями хімії ефективності шляхів підвищення компетентностей у галузі природничих наук (продовження)

У сільській місцевості **більша кількість** учителів **хімії**, ніж у селищах, містах області та місті Харкові, віддала перевагу проблемним запитанням (**4,42**), розвитку наскрізних умінь (середній бал – **4,31**), текстам природничого

змісту (4,23) у місті Харкові – завданням дослідницького характеру (4,40), творчим завданням, створенню «ситуації успіху» (4,38) – рис. 3.130.

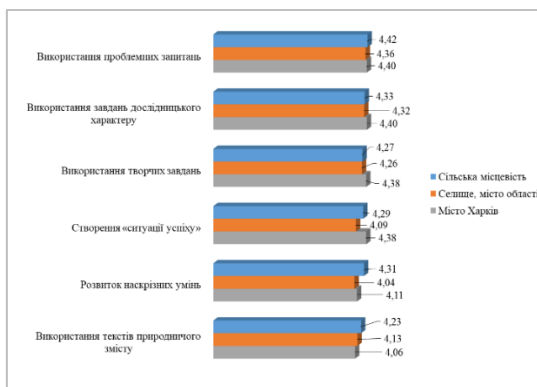

Рис. 3.130. Оцінка вчителями хімії ефективності шляхів підвищення компетентностей у галузі природничих наук (за місцем розташування ЗЗСО)

У сільській місцевості педагоги **вище**, ніж у селищах, містах області та місті Харкові, охарактеризували **ефективність усіх** зазначених на рисунку шляхів підвищення компетентностей учнів у галузі природничих наук.

Разом із тим респонденти у селищах, містах області надали **нижчі** оцінки, ніж у сільській місцевості та місті Харкові, **розумінню** учнями навчальних цілей, залученню їх до самостійного планування та проведення експерименту (3,79), використанню методу проєктів (3,74) та завдань PISA з природничих наук в освітньому процесі (3,66), а педагоги ЗЗСО міста Харкова – створенню компетентнісно орієнтованих завдань за аналогією PISA (3,75) – рис. 3.131.

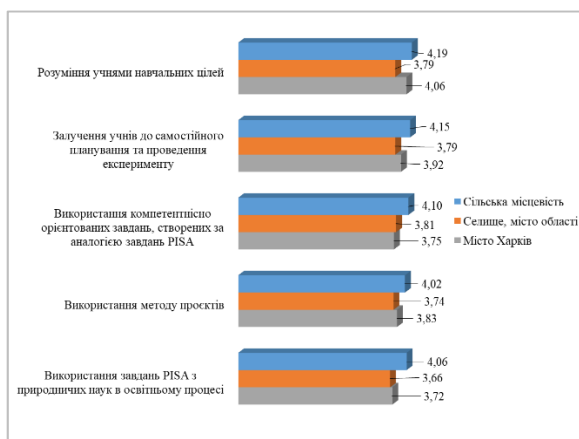

Рис. 3.131. Оцінка вчителями хімії ефективності шляхів підвищення компетентностей у галузі природничих наук (за місцем розташування ЗЗСО) – продовження

Понад 80 % учителів **хімії**, які взяли участь в опитуванні, визнали, що **ознайомлені** з Національним звітом за результатами міжнародного дослідження якості освіти PISA-2022. Порівняно з минулим роком їх кількість **дещо збільшилася** (рис. 3.132).

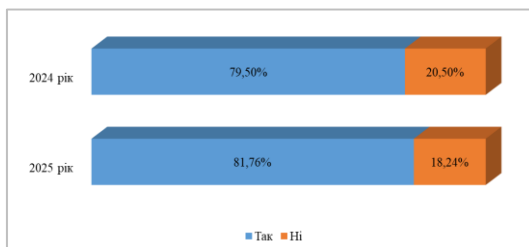

Рис. 3.132. Ознайомлення вчителів хімії з Національним звітом за результатами PISA-2022

У селищах, містах області **більша кількість** учителів **хімії** ознайомлена з Національним звітом за результатами міжнародного дослідження якості освіти PISA-2022 (**85 %**) – рис. 3.133.

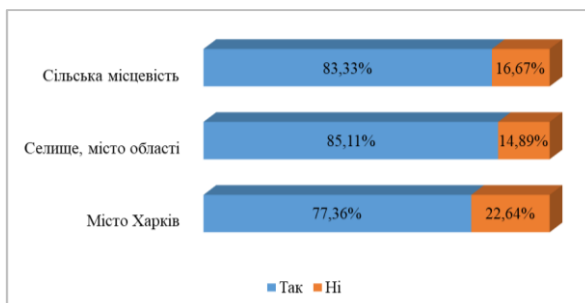

Рис. 3.133. Ознайомлення вчителів хімії з Національним звітом за результатами PISA-2022 (за місцем розташування ЗЗСО)

Серед учителів, які ознайомлені з Національним звітом за результатами міжнародного дослідження якості освіти PISA-2022, **83,47 %** зазначили, яким чином планують використовувати результати PISA-2022 у своїй діяльності, а саме для:

- підвищення мотивації учнів до навчання;
- розвитку наскрізних умінь;
- розв'язування завдань PISA в освітньому процесі;
- створення компетентісно орієнтованих завдань за аналогією PISA;
- моделювання, розв'язування проблем, пов'язаних з життям;
- використання в проєктній діяльності;
- практичного застосування знань.

3.3.2. Аналіз відповідей учнів 9 класів

На уроках із **предметів природничої освітньої галузі** учителі **найчастіше надають можливість учням пояснити свої ідеї (близько 40 % – на кожному або майже кожному уроці)**, наводять пояснення, як природничо-наукові знання можуть бути пов'язані з різними явищами (більше третини), навчають формулювати висновки за результатами проведених експериментів, лабораторних чи практичних робіт (кожен третій) та залучають до обговорення чи дискусії (понад 30 %).

Порівняно з минулим роком кількість респондентів, які надали такі відповіді, **дещо збільшилася** (рис. 3.134).

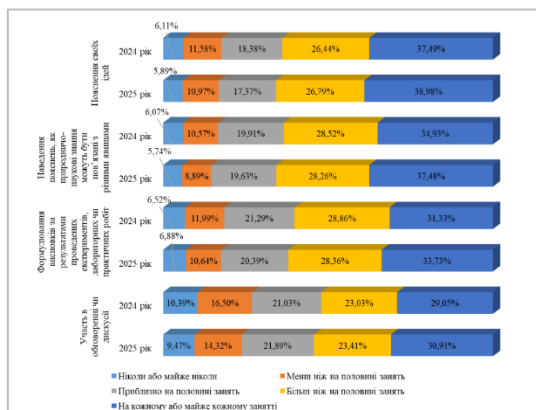

Рис. 3.134. Робота учнів на уроках з предметів природничої освітньої галузі

У 2025 році дев'ятикласники **дещо частіше** стали залучатися до розв'язування завдань на використання знань з природничих наук для розуміння світу за межами закладу освіти та проблем, пов'язаних із життям (26 % – на кожному або майже кожному уроці).

Як і в минулому році, **кожен четвертий** учень визнав, що на кожному або майже кожному уроці спостерігає за проведенням демонстраційного експерименту та розв'язує багато однакових вправ для кращого запам'ятовування (рис. 3.135).

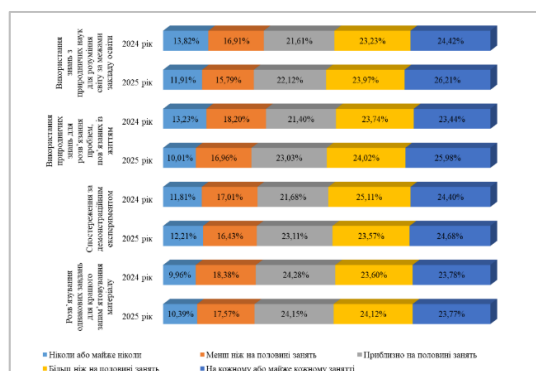

Рис. 3.135. Робота учнів на уроках з предметів природничої освітньої галузі (продовження)

Кожен п'ятий дев'ятикласник визнав, що на кожному або майже кожному уроці з предметів природничої освітньої галузі виконує лабораторні або практичні роботи та проводить дослідження або експеримент для перевірки своїх власних ідей (стільки ж, як у минулому році).

Дещо зменшилася кількість дев'ятикласників, які відповіли, що їм ніколи не пропонували спланувати власне дослідження чи експеримент (16 %) або дослідження будь-якого природничого питання в ході експерименту (кожен дев'ятий) – рис. 3.136.

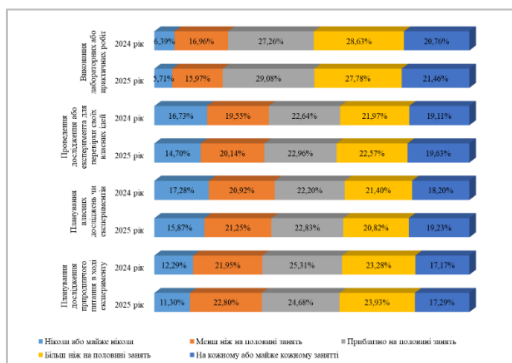

Рис. 3.136. Робота учнів на уроках з предметів природничої освітньої галузі (продовження)

Більша кількість дівчат, ніж хлопців, зазначила, що на кожному або майже кожному уроці з предметів природничої освітньої галузі пояснюють свої ідеї, вивчають, як природничо-наукові знання можуть бути пов'язані з різними явищами (близько 40 %), формулюють висновки за результатами проведених експериментів, лабораторних чи практичних робіт (більше третини) та беруть участь в обговоренні чи дискусії (кожна третя) – рис. 3.137.

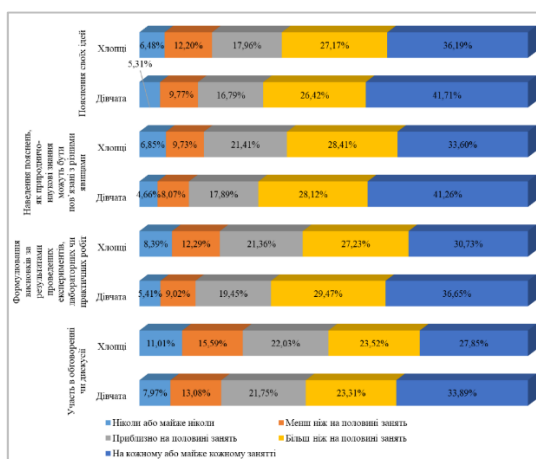

Рис. 3.137. Робота учнів на уроках з предметів природничої освітньої галузі (за статтю)

Дівчата частіше за хлопців використовують знання з природничих наук для розуміння світу за межами закладу освіти, розв'язують проблеми, пов'язані із життям (понад чверть опитаних – на кожному або майже кожному уроці), а також виконують багато однакових завдань для кращого запам'ятовування матеріалу (кожна четверта).

Кожен четвертий хлопець та кожна четверта дівчина відповіли, що на кожному або майже кожному уроці з предметів природничої освітньої галузі спостерігають за демонстраційним експериментом (рис. 3.138).

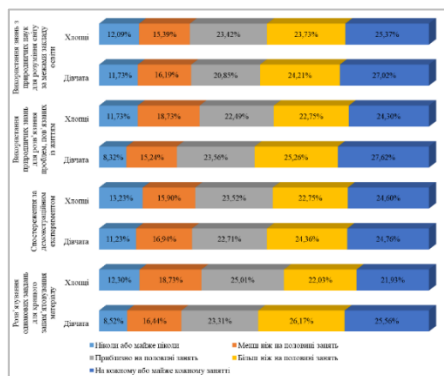

Рис. 3.138. Робота учнів на уроках з предметів природничої освітньої галузі (за статтю) – продовження

Дівчата частіше за хлопців виконують лабораторні та практичні роботи (23 % – на кожному або майже кожному уроці).

Однак незалежно від статі **кожен п'ятий** учасник дослідження визнав, що **на кожному або майже кожному уроці проводить дослідження або експеримент для перевірки своїх власних ідей, планує власні дослідження чи експерименти, а 17 % – планують дослідження природничого питання в ході експерименту** (рис. 3.139).

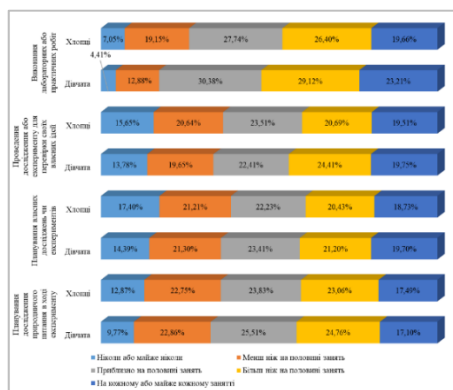

Рис. 3.139. Робота учнів на уроках з предметів природничої освітньої галузі (за статтю) – продовження

Як показали результати анкетування, у сільській місцевості та місті Харкові **більша увага** приділяється **наданню учням можливості пояснювати свої ідеї (близько 40 % – на кожному або майже кожному уроці), наведенню пояснень, як природничо-наукові знання можуть бути пов'язані з різними явищами (близько 38 %), формулюванню учнями висновків за результатами проведених експериментів, лабораторних чи практичних робіт (більше третини).**

У сільській місцевості учні **активніше** залучаються до **обговорення та дискусій (кожен третій)** – рис. 3.140.

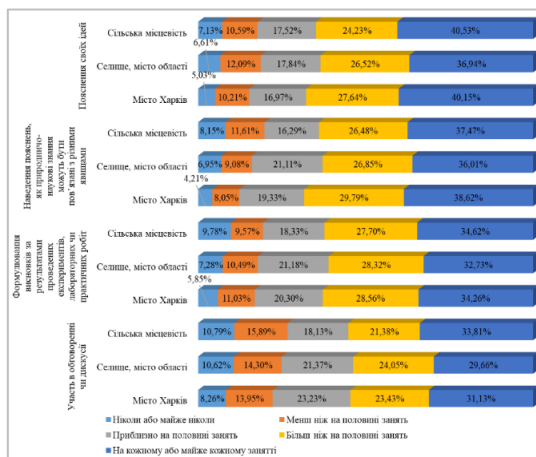

Рис. 3.140. Робота учнів на уроках з предметів природничої освітньої галузі (за місцем розташування ЗЗСО)

У сільській місцевості дев'ятикласники частіше на уроках з предметів природничої освітньої галузі виконують завдання на використання знань з природничих наук для розуміння світу за межами закладу освіти, розв'язання проблем, пов'язаних із життям (близько 30 % – на кожному або майже кожному уроці).

Кожен четвертий респондент у сільській місцевості та місті Харкові відповів, що на кожному або майже кожному уроці спостерігає за проведенням демонстраційного експерименту, а кожен четвертий у сільській місцевості – розв'язує багато однакових завдань для кращого запам'ятовування матеріалу (рис. 3.141).

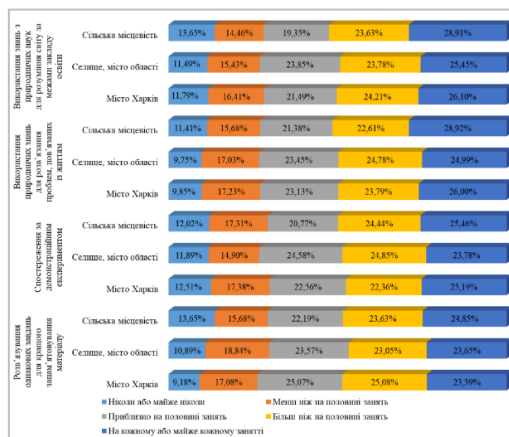

Рис. 3.141. Робота учнів на уроках з предметів природничої освітньої галузі (за місцем розташування ЗЗСО) – продовження

У селищах, містах області частіше віддається перевага виконанню лабораторних або практичних робіт (23 %) – на кожному або майже кожному уроці), тоді як у місті Харкові рідше – проведенню дослідження або експерименту для перевірки своїх власних ідей, плануванню дослідження природничого питання в ході експерименту (більше третини – менш ніж на половині занять або ніколи), а також власних досліджень чи експериментів (близько 40 %) – рис. 3.142.

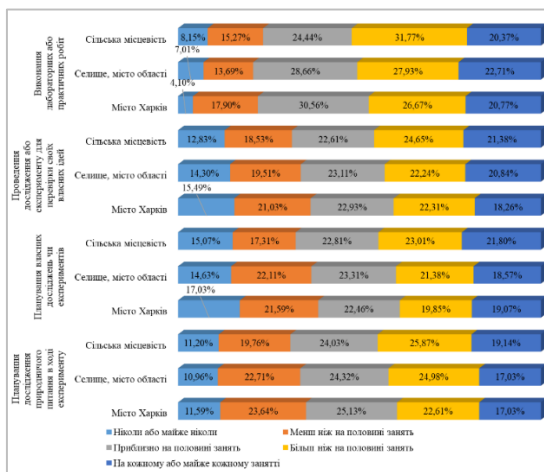

Рис. 3.142. Робота учнів на уроках з предметів природничої освітньої галузі (за місцем розташування ЗЗСО) – продовження

У 2025 році **80 %** учнів 9 класів погодилися (повністю або частково) з тим, що тест з природничих наук, який вони виконували, легкий. Це на **20 % більше**, ніж у минулому році.

При цьому **дві третини (стільки ж – у 2024 році)** дев'ятикласників вважають, що їм легко даються природничі науки, тоді як **кожен другий (майже стільки ж – у 2024 році)** переконаний, що природничі науки – це не для нього (рис. 3.143).

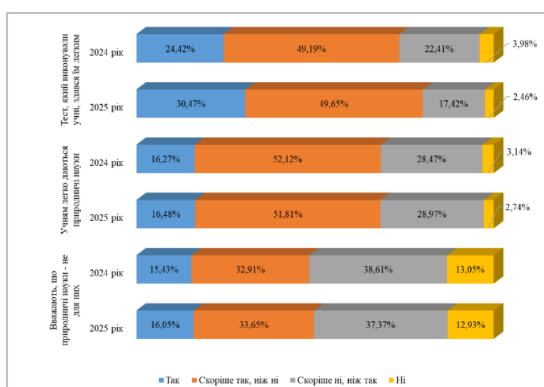

Рис. 3.143. Ставлення учнів до природничих наук

Більше хлопців, ніж дівчат, висловили думку, що тест з природничих наук був легким (близько 80 % повністю або частково) та визнали, що їм легко даються природничі науки (близько 70 %). Проте серед них **більша кількість вважає, що природничі науки – це не для них (більше половини)** – рис. 3.144.

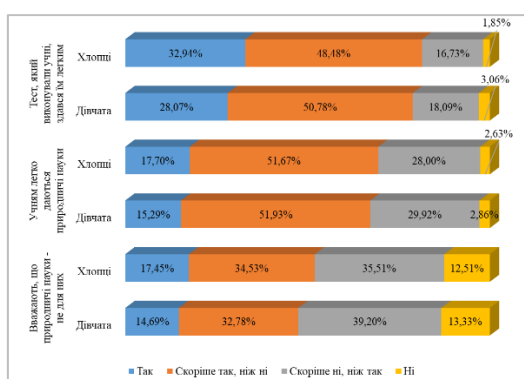

Рис. 3.144. Ставлення учнів до природничих наук (за статтю)

Близько 80 % дев'ятикласників у *селищах, містах області та місті Харкові* оцінили запропонований тест з природничих наук як легкий.

Разом з тим у *сільській місцевості* **понад три чверті** учнів зазначили, що їм легко даються природничі науки, тоді як **більше половини** погодилися з тим, що природничі науки – не для них (рис. 3.145).

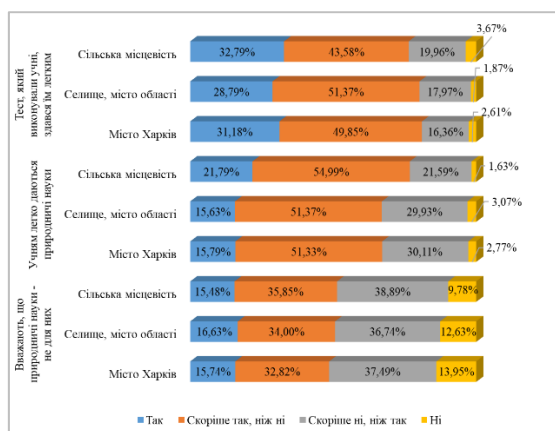

Рис. 3.145. Ставлення учнів до природничих наук (за місцем розташування ЗЗСО)

Читання

1. Як і в минулому році, **найбільш ефективними стратегіями читання** вчителі **української мови та літератури** визначили обговорення прочитаного з іншими (4,79 – у 2025 році; 4,67 – у 2024 році) та узагальнення інформації на основі прочитаного (4,79 – у 2025 році; 4,71 – у 2024 році), а **найменш ефективною** – переписування речень із тексту (2,90 – у 2025 році; 2,85 – у 2024 році).

Порівняно з минулим роком **підвищилися** оцінка педагогами ефективності виокремлення важливих фрагментів тексту, читання вголос, написання нотаток, конспектів, швидкого прочитання тексту кілька разів, зосередження на легких фрагментах тексту.

❖ У селищах, містах області більша кількість педагогів віддала перевагу обговоренню прочитаного з іншими, переписуванню речень з тексту, а в сільській місцевості – узагальненню інформації на основі прочитаного.

2. Серед способів читання вчителі **найчастіше** використовують техніку запитань (48 % – *дуже часто*) та критичне читання (42 %). У 2025 році кількість таких педагогів **збільшилася**.

Учителі порівняно з минулим роком стали **частіше** застосовувати інтенсивне читання та «сканування тексту», рідше – швидкий перегляд тексту (кожен третій – рідко).

❖ **Більше** вчителів у сільській місцевості віддають пріоритет техніці запитань, критичному читанню, «скануванню тексту», тоді як у селищах, містах області – інтенсивному читанню та швидкому перегляду тексту.

3. На думку вчителів **української мови та літератури**, в учнів **найкраще** сформовано вміння знаходити інформацію в певній частині тексту (4,13) та сприймати безпосереднє значення тексту (4,08); **найгірше** – оцінювати якість і достовірність текстів (3,48), знаходити інформацію в нетекстових елементах, зокрема таблицях, діаграмах, графіках (3,45), виявляти й долати суперечності (3,37).

Педагоги вважають, що порівняно з минулим роком **покращилися** уміння учнів сприймати безпосереднє значення тексту, формулювати висновки, інтерпретувати та узагальнювати інформацію, аналізувати та оцінювати зміст та форму тексту, здійснювати пошук і відбір необхідних текстів, знаходити інформацію в різних текстах, тоді як знизилася здатність знаходити інформацію в певній частині тексту.

❖ У селищах, містах області вчителі **української мови та літератури** **вище** оцінюють здатність учнів знаходити інформацію в певній частині тексту та в різних його частинах, виявляти й долати суперечності, у місті Харкові – сприймати безпосереднє значення тексту, формулювати висновки, шукати й відбирати необхідні тексти, аналізувати та оцінювати зміст і форму тексту, знаходити інформацію в різних текстах, у нетекстових елементах, зокрема в таблицях, діаграмах, графіках, оцінювати якість і достовірність текстів, тоді як

у сільській місцевості **нижче** – здатність інтерпретувати та узагальнювати інформацію.

4. Як і в минулому році, серед *видів текстів* у роботі з учнями вчителі **найчастіше** використовують незалежно від місця розташування ЗЗСО художні (близько 80 % учителів та понад 60 % учнів), рідше – електронні тексти з гіперпосиланнями (близько 42 % учителів та учнів). Менша увага педагогами приділяється множинним текстам та текстам з діаграмами та графіками: **кожен третій** – пропонував їх дев'ятикласникам лише *один раз останнього місяця*.

❖ *Дівчата та хлопці* в однаковій мірі віддають перевагу електронним текстам з гіперпосиланнями, текстам з таблицями або графіками. Однак *дівчата частіше* за *хлопців* читають художні тести, зокрема, романи, оповідання, а *хлопці дещо частіше* за *дівчат* – тексти з діаграмами або картами.

❖ Учні *ЗЗСО сільської місцевості активніше* за своїх однолітків у *селищах, містах області, місті Харкові* використовують електронні тексти з гіперпосиланнями, тексти з таблицями або графіками, діаграмами або картами, тоді як у *місті Харкові рідше* працюють з множинними текстами.

5. На уроках *української мови* учні **найчастіше** запам'ятовують правила та застосовують їх на практиці (три чверті учителів, більше половини учнів – на кожному або майже кожному уроці) та висловлюють власну думку про текст (понад 70 % учителів, майже половина учнів), рідше – розглядають приклади того, як знання з української мови допомагають у житті та навчанні (60 % учителів; 31 % учнів), найрідше – створюють щось оригінальне, спираючись на вивчене (кожен третій учитель, кожен четвертий учень).

У 2025 році на уроках з *української мови* вчителями стала приділятися **більша увага** запам'ятовуванню учнями правил та їх застосовуванню на практиці, висловлюванню учнями власної думки про текст, ознайомленню з прикладами того, як знання з української мови допомагають у житті й навчанні та виконанню однакових вправ для кращого запам'ятовування.

❖ *Дівчата активніше* за *хлопців* вчать запам'ятовувати правила та як їх застосовувати на практиці, висловлюють власні думки про текст, ознайомлюються з прикладами того, як знання з української мови допомагають у житті та навчанні, виконують багато однакових вправ для кращого запам'ятовування, працюють над створенням оригінального, спираючись на вивчене.

❖ Дев'ятикласники в рівній мірі *незалежно від місця розташування ЗЗСО* виконують багато однакових вправ для кращого запам'ятовування. Проте в *місті Харкові* на уроках *української мови* учні **частіше** навчаються запам'ятовувати правила та застосовувати їх на практиці, у сільській області – висловлюють власні думки про текст, знайомляться з прикладами того, як знання з української мови допомагають учням у житті та навчанні, у селищах, містах області – створюють щось оригінальне, спираючись на вивчене.

6. На уроках *української літератури* учні **найчастіше** називають та коротко характеризують героїв твору (майже всі вчителі, 95 % учнів – на кожному або майже кожному уроці), висловлюють власну думку про книгу або розділ (майже всі вчителі, 88 % учнів), коротко викладають зміст книги (розділу, теми) (майже всі вчителі, 85 % учнів), найрідше – порівнюють книгу

(текст) з іншими книгами (текстами) подібної тематики (80 % учителів, 58 % учнів), зіставляють зміст книги (розділу) з власним досвідом (96 % учителів; 56 % учнів), обговорюють у невеликих групах прочитаної книги або розділу (77 % учителів; 51 % учнів).

Порівняно з минулим роком кількість респондентів, які надали такі відповіді, **майже не змінилася**. Однак **дещо збільшилася** кількість учнів, які визнали, що ніколи не обговорювали в невеликих групах прочитаної книги або розділу.

❖ Дівчата частіше за хлопців висловлюють власну думку про книгу/розділ, коротко викладають зміст книги/розділу, пишуть твори про прочитане, обирають уривки, які їм сподобалися чи не сподобалися, й обґрунтовують свій вибір, обговорюють в невеликих групах прочитану книгу або розділ, тоді як хлопці –зіставляють зміст книги (розділу) з власним досвідом.

❖ Незалежно від місця розташування ЗЗСО дев'ятикласники в однаковій мірі на уроках української літератури називають та коротко характеризують головних героїв твору, висловлюють власну думку про книгу (розділ). Але в місті Харкові більша увага приділяється короткому викладенню учнями змісту книги (розділу), а в сільській місцевості – вибору учнями уривку, який сподобався чи не сподобався учням, й обґрунтуванню цього вибору, порівнянню книги (тексту) з іншими книгами (текстами) подібної тематики, зіставленню змісту книги (розділу) з власним досвідом, обговоренню в невеликих групах прочитаної книги або розділу.

7. На думку вчителів, **найбільш** поширеною проблемою щодо розвитку читацької компетентності учнів є розрізняння фактів і суджень: близько 30 % учителів вважають, що вона властива **принаймні половині** дев'ятикласникам (**стільки ж** – у минулому році).

Зменшилася кількість педагогів, які акцентували увагу на проблемах щодо застосування фонових знань і власного досвіду для відповіді на запитання, роботи з таблицями та графічними об'єктами, роботи з множинними текстами.

❖ У місті Харкові більша частина вчителів визнала труднощі учнів щодо розрізнення фактів і суджень, роботи з множинними текстами, тоді як у селищах, містах області менша частка – щодо роботи з таблицями та графічними об'єктами та застосування фонових знань і власного досвіду для відповіді на запитання.

8. **Найбільш ефективними шляхами підвищення читацької компетентності учнів** учителі **української мови та літератури** вважають використання проблемних запитань (4,73 – у 2025 році; 4,66 – у 2024 році) та творчих завдань (4,69 – у 2025 році; 4,67 – у 2024 році), найменш ефективними – використання в освітньому процесі компетентісно орієнтованих завдань, створених за аналогією PISA, (4,30 – у 2025 році; 4,20 – у 2024 році) та завдань PISA з читання (4,22 – у 2025 році; 4,13 – у 2024 році).

У 2025 році **більша кількість** педагогів, ніж у минулому, визначила ефективними використання завдань дослідницького характеру, створення «ситуації успіху», навчання учнів сучасних читацьких стратегій, використання на уроках різних видів текстів, розуміння учнями навчальних цілей.

❖ У селищах, містах області **більша кількість** педагогів віддала пріоритет ефективності використанню творчих завдань та проблемних запитань, завдань дослідницького характеру, створенню «ситуації успіху», навчанню учнів сучасних читацьких стратегій, розумінню учнями навчальних цілей, а в сільській місцевості – використанню в освітньому процесі компетентнісно орієнтованих завдань, створених за аналогією PISA, та завдань PISA з читання.

9. У 2025 році **три чверті** вчителів *української мови та літератури* зазначили, що ознайомлені з Національним звітом за результатами міжнародного дослідження якості освіти PISA-2022 (**дещо більше**, ніж у минулому році), а серед них **64 % (81 % – у 2024 році)** планують використовувати результати PISA-2022 у своїй діяльності, зокрема для коригування навчальних програм, формування навичок критичного читання, аналізу, інтерпретування, критичного оцінювання текстів, розвитку читацької та інфомедійної грамотності, дослідницьких умінь учнів, критичного мислення, створення компетентнісно орієнтованих завдань за аналогією PISA, проведення моніторингу читацької компетентності учнів.

❖ У сільській місцевості **більша кількість** учителів визнала, що ознайомлена з Національним звітом за результатами міжнародного дослідження якості освіти PISA-2022.

10. Як і в минулому році, **понад 80 %** дев'ятикласників відповіли, що вважають себе вправними читачами, тоді як **менше половини** погодилися з тим, що вивчення мов – не їх сильна сторона. При цьому **88 % (90 % – у 2024 році)** учнів висловили думку, що тест, який вони виконували, був легким.

❖ Серед *дівчат* **більша кількість** вважає себе вправними у читанні, оцінює тест як легкий, тоді як серед *хлопців* переважають ті, хто визнає, що вивчення мов – не їх сильна сторона.

❖ У сільській місцевості **більше** дев'ятикласників характеризують себе вправними читачами, однак погоджуються, що вивчення мов – не їхня сильна сторона, тоді як у *місті Харкові* – визнають, що тест видався легким.

11. Аналіз результатів тестування та анкетування учнів засвідчив завищену самооцінку дев'ятикласниками рівня сформованості читацької компетентності: для **88 %** учасників дослідження тест виявився легким, **83 %** вважають себе вправними читачами, а **42 %** отримали від 8 до 10 балів.

❖ Рівень свого читацького уміння переоцінюють **більше хлопці**, ніж *дівчата*, учні *сільської місцевості*.

Математика

1. На думку вчителів *математики*, **найкраще** в учнів сформовано здатність виконувати прості обчислення (**4,37** – у 2025 році; **4,33** – у 2024 році); **найгірше** – уміння оцінювати обґрунтованість математичного розв'язання в контексті реальної проблеми (**4,13** – у 2025 році; **3,03** – у 2024 році) та використовувати математику для прогнозування, доведення, перевірки й порівняння розв'язань (**4,13** – у 2025 році; **2,85** – у 2024 році).

Педагоги вважають, що порівняно з минулим роком **покращилися** уміння учнів розпізнавати математичні закономірності, залежності та послідовності у різних життєвих ситуаціях, інтерпретувати інформацію, подану в графічній формі, оцінювати математичний результат з урахуванням контексту задачі, застосовувати математичні факти, правила, алгоритми і структури під час розв'язування задач, виконувати операції з числами, графічними й статистичними даними та інформацією, алгебраїчними виразами й рівняннями, а також з геометричними образами; будувати діаграми, графіки і геометричні конструкції, формулювати висновки; описувати проблеми, ситуацію математично, використовувати різні види подання інформації та здійснювати перетворення між ними в процесі розв'язування завдань, здійснювати узагальнення на основі результатів застосування математичних процедур; оцінювати обґрунтованість математичного розв'язання в контексті реальної проблеми, використовувати математику для прогнозування, доведення, перевірки й порівняння розв'язань, тоді як **знизилася** здатність інтерпретувати математичний результат у контексті реальних умов.

❖ У *сільській місцевості* вчителі **математики** вище оцінюють здатність учнів розпізнавати математичні закономірності, залежності та послідовності у різних життєвих ситуаціях, тоді як у *місті Харкові* – уміння виконувати завдання з **математики** за всіма іншими показниками. **Найнижчі** оцінки учителі *сільської місцевості* надали вмінню учнів виконувати операції з числами, графічними й статистичними даними та інформацією, алгебраїчними виразами й рівняннями, а також з геометричними образами, описувати проблеми, ситуації математично, використовувати різні види подання інформації та здійснювати перетворення між ними в процесі розв'язування завдань, а селами, міст області – здатності будувати діаграми, графіки і геометричні конструкції, отримувати з них математичну інформацію, інтерпретувати математичний результат в контексті реальних умов, формулювати висновки, узагальнювати на основі результатів застосування математичних процедур, оцінювати обґрунтованість математичного розв'язання в контексті реальної проблеми, використовувати математику для прогнозування, доведення, перевірки й порівняння розв'язань.

2. На уроках **математики** учні **найчастіше** надають пояснення, як вони розв'язували задачі (**60 %** учителів; **43 %** учнів), запам'ятовують правила та використовують їх для розв'язування математичних задач (**43 %** учителів, **кожен другий** учень), **рідше** – застосовують математичну логіку для аналізу нових, незнайомих ситуацій (**кожен третій** учитель та **31 %** учнів). **Менша увага** вчителями **математики** приділяється розв'язуванню учнями однакових задач для кращого запам'ятовування матеріалу (**кожен четвертий** учитель, **кожен третій** учень), заохоченню учнів до пошуку інших способів розв'язування задач, що відрізняються від тих, які розглядалися на уроці (**16 %** учителів; **кожен четвертий** учень), розгляду типових життєвих проблем, де виникає необхідність використовувати знання математики (**кожен четвертий** учитель, **кожен п'ятий** учень).

У 2025 році вчителі **математики** стали **частіше** віддавати перевагу поясненню учнями розв'язування задач, застосуванню математичної логіки для

аналізу нових, незнайомих ситуацій, **дещо рідше** – запам'ятовуванню правил та їх застосуванню для розв'язування математичних задач.

❖ Дівчата активніше за хлопців вчать запам'ятовувати правила та застосувати їх для розв'язування математичних задач, пояснюють розв'язання задач, розв'язують багато однакових задач, щоб краще запам'ятати матеріал, застосовують математичну логіку для аналізу нових, незнайомих ситуацій, здійснюють пошук інших способів розв'язування задач, що відрізняються від тих, які розглядалися на уроці, розглядають типові життєві проблеми, де виникає необхідність використовувати знання математики.

❖ У сільській місцевості частіше віддається пріоритет запам'ятовуванню правил та їх застосуванню для розв'язування математичних задач, застосуванню математичної логіки для аналізу нових, незнайомих ситуацій, пошуку інших способів розв'язування задач, що відрізняються від тих, які розглядаються на уроці, у місті Харкові – розв'язуванню однакових задач для кращого запам'ятовування матеріалу. Проте в селищах, містах області дев'ятикласники рідше пояснюють розв'язання задач, а в місті Харкові – розглядають типові життєві проблеми, де виникає необхідність використовувати знання математики.

3. На думку вчителів математики, найбільші проблеми в розвитку математичної компетентності учнів пов'язані з їх неготовністю до нестандартного формулювання математичних завдань, найменші – з виконанням арифметичних обчислень.

Зменшилася кількість педагогів, які акцентували увагу на проблемах, що стосуються формування критичного мислення, обґрунтування власної думки й підкріпленням її відповіді математичними розрахунками, наявністю логічних помилок, роботи з наближеними значеннями величин.

❖ У селищах, містах області більша кількість учителів математики визнала проблеми в розвитку математичної компетентності учнів щодо сприйняття нестандартного формулювання математичних завдань, розвитку критичного мислення, обґрунтування власної думки й підкріпленні її відповіді математичними розрахунками, наявності логічних помилок, у сільській місцевості – щодо роботи з наближеними значеннями величин.

4. Найбільш ефективними шляхами підвищення математичної компетентності учнів учителі математики вважають розвиток умінь бачити математику навколо себе (4,33 – у 2025 році; 4,26 – у 2024 році) та створення «ситуації успіху» (4,30 – у 2025 році; 4,22 – у 2024 році), найменш ефективними – використання в освітньому процесі компетентнісно орієнтованих завдань, створених за аналогією PISA, (4,33 – у 2025 році; 3,90 – у 2024 році) та завдань PISA з математики (3,87 – у 2025 році; 3,82 – у 2024 році).

Підвищилася оцінка педагогами ефективності використання проблемних запитань, розвитку навичок математичного моделювання, відпрацювання навичок обґрунтовувати, доводити, аргументувати, пояснювати власні міркування, спираючись на розрахунки чи аналіз наведених даних, урізноманітнення навчальної діяльності учнів на уроках математики з використанням навчальних комп'ютерних програм, розуміння учнями

навчальних цілей, використання завдань дослідницького характеру та творчих завдань.

❖ У сільській місцевості більша кількість педагогів віддала пріоритет розвитку умінь бачити математику навколо себе, створенню «ситуації успіху», відпрацюванню навичок обґрунтовувати, доводити, аргументувати, пояснювати власні міркування, спираючись на розрахунки чи аналіз наведених даних, використанню в освітньому процесі компетентісно орієнтованих завдань, створених за аналогією PISA та завдань PISA з математики, у селищах містах області – урізноманітненню навчальної діяльності учнів на уроках математики з використанням навчальних комп'ютерних програм, у місті Харкові – розвитку навичок математичного моделювання, використанню проблемних запитань, розумінню учнями навчальних цілей, завданням дослідницького характеру та творчим завданням.

5. У 2025 році майже три чверті вчителів *математики* зазначили, що ознайомлені з Національним звітом за результатами міжнародного дослідження якості освіти PISA-2022 (менше, ніж у минулому році), а серед них **90 %** (стільки ж – у 2024 році) планують використовувати результати PISA-2022 у своїй діяльності, зокрема для підвищення мотивації учнів до навчання математики, подолання навчальних втрат і розривів, урізноманітнення видів діяльності, використання завдань PISA та аналогічних до них завдань на уроках математики, у позаурочний час, створення компетентісно орієнтованих завдань за аналогією PISA, аналізу завдань PISA, які виявилися складними для учнів, діагностування результатів навчання учнів за завданнями PISA.

❖ У селищах, містах області більша кількість учителів визнала, що ознайомена з Національним звітом за результатами міжнародного дослідження якості освіти PISA-2022.

6. У 2025 році **54 %** (кожен другий – у 2024 році) дев'ятикласників зазначили, що їм легко дається математика, тоді як **55 %** (**52 %** – у 2024 році) визнали, що *математика* – це не для них. При цьому **79 %** (**60 %** – у 2024 році) учнів висловили думку, що тест, який вони виконували, був легким.

❖ Більше хлопців погодилися з тим, що їм легко дається математика, тест видався легким, тоді як більша кількість дівчат визнала, що *математика* – не для них.

❖ У місті Харкові більше дев'ятикласників вважають, що їм легко дається математика, а запропонований тест з математики був легким, тоді як у сільській місцевості – зазначають, що *математика* – не для них.

7. Аналіз результатів тестування та анкетування учнів засвідчив завищену самооцінку дев'ятикласниками рівня сформованості математичної компетентності: для **79 %** учасників дослідження тест виявився легким, 54 % вважають, що їм легко дається математика а **42 %** отримали від 11 до 14 балів.

❖ Рівень своєї *математичної компетентності* переоцінюють більше хлопці, ніж дівчата, учні сільської місцевості.

1. На думку вчителів *біології, географії, фізики* та *хімії*, найкраще в учнів сформовано вміння оцінювати різні джерела інформації (3,80 – у 2025 році, 3,80 – у 2024 році) та використовувати різні форми її подання (3,78 – у 2025 році, 3,76 – у 2024 році).

Разом із тим учителі *біології, фізики* вважають, що **найгірше** в учнів сформовано здатність розпізнавати та розробляти гіпотези для пояснення явищ (3,00 – у 2025 році, 2,93 – у 2024 році), а вчителі *географії, хімії* – вміння ідентифікувати, створювати й оцінювати моделі (3,13 – у 2025 році, 3,03 – у 2024 році).

Порівняно з минулим роком **покращилися** уміння учнів:

- пригадувати та застосовувати відповідні наукові знання, планувати дослідження (на думку вчителів *біології, географії, фізики, хімії*);

- використовувати різні форми подання інформації, оцінювати дослідження, аргументувати висновки, отримані за результатами аналізу даних, розрізняти та розробляти гіпотези для пояснення явищ (на думку вчителів *біології, фізики, хімії*);

- відрізняти науково обґрунтовані висновки від суб'єктивних суджень, ідентифікувати, створювати й оцінювати моделі (на думку вчителів *географії, фізики, хімії*).

Разом із тим **погіршилася** здатність учнів:

- оцінювати різні джерела інформації (на думку вчителів *біології, географії, фізики*);

- пояснювати значення наукових знань, інтерпретувати дані та робити висновки, прогнозувати, приймати рішення та обґрунтовувати їх (на думку вчителів *біології, географії*);

- критично оцінювати наведену аргументацію (на думку вчителів *біології, фізики*).

❖ **Вищими** балами педагога оцінили:

- у *сільській місцевості* – здатність учнів розпізнавати науково обґрунтовані висновки від суб'єктивних суджень, планувати дослідження, ідентифікувати, створювати й оцінювати моделі (на уроках *біології, фізики, хімії*); прогнозувати, приймати рішення та обґрунтовувати їх (на уроках *біології, фізики*);

- у *місті Харкові* – вміння інтерпретувати дані та робити висновки, аргументувати висновки, отримані за результатами аналізу даних, обґрунтовувати рішення (на уроках *біології, географії, фізики*); розрізняти та розробляти гіпотези для пояснення явищ, пояснювати значення наукових знань (на уроках *географії, фізики, хімії*); критично оцінювати наведену аргументацію (на уроках *біології, географії, фізики*); пригадувати та застосовувати відповідні наукові знання (на уроках *біології, географії, хімії*).

Найнижчі оцінки педагога надали:

- у *сільській місцевості* – умінню учнів інтерпретувати дані та робити висновки (на уроках *біології, географії, фізики, хімії*); пригадувати та застосовувати відповідні наукові знання, розрізняти та розробляти гіпотези для

пояснення явищ (на уроках географії, фізики, хімії); пояснювати значення наукових знань (на уроках біології, географії, хімії);

- у селищах, містах області – здатності критично оцінювати наведену аргументацію, прогнозувати, приймати рішення та обґрунтовувати їх (на уроках біології, фізики, хімії);

- у місті Харкові – умінню оцінювати дослідження (на уроках біології, фізики, хімії).

2. На уроках з *предметів природничої освітньої галузі* **найчастіше** пояснюють учням, як знання з предмета можуть бути пов'язані з різними явищами. Цю практику застосовують **близько 60 %** учителів *біології, географії, фізики* та **понад 50 %** учителів *хімії*. При цьому це підтверджує **37 %** учнів. **Рідше** вчителі пропонують учням спланувати дослідження (**5-8 %** учителів; **кожен дев'ятий** учень).

У 2025 році вчителі стали **частіше** віддавати перевагу:

- заохоченню учнів до обговорення чи дискусії, пояснення учнями своїх ідей (на уроках фізики, хімії);

- використанню знань для розв'язання проблем, пов'язаних із життям, проведенню учнями досліджень або експерименту для перевірки своїх ідей, виконанню учнями лабораторних або практичних робіт (на уроках географії, фізики);

- використанню знань для розуміння світу за межами закладу освіти (на уроках біології, хімії);

- розв'язуванню однакових вправ для кращого запам'ятовування матеріалу на уроках хімії, географії.

Дещо рідше педагоги стали приділяти увагу:

- формулюванню висновків за результатами лабораторних або практичних робіт, плануванню своїх досліджень чи експериментів (на уроках біології, географії);

- проведенню демонстраційного експерименту (на уроках фізики, хімії).

❖ *Дівчата частіше за хлопців* пояснюють свої ідеї, отримують пояснення, як природничо-наукові знання можуть бути пов'язані з різними явищами, формулюють висновки за результатами проведених експериментів, лабораторних чи практичних робіт, беруть участь в обговоренні чи дискусії, виконують завдання на використання знань з природничих наук для розуміння світу за межами закладу освіти, розв'язують проблеми, пов'язані із життям та багато однакових завдань для кращого запам'ятовування матеріалу, виконують лабораторні та практичні роботи.

❖ У *сільській місцевості* та *місті Харкові* учням **частіше** пропонуються завдання на:

- пояснення своїх ідей, наведення пояснень, як природничо-наукові знання можуть бути пов'язані з різними явищами;

- формулювання висновків за результатами проведених експериментів, лабораторних чи практичних робіт;

- спостереження за проведенням демонстраційного експерименту.

У селищах, містах області учні **активніше** залучаються до виконання лабораторних або практичних робіт.

Проте в місті Харкові учнями **рідше**:

- проводяться дослідження або експеримент для перевірки своїх ідей;
- плануються дослідження природничого питання в ході експерименту;

- здійснюється планування власних досліджень чи експериментів.

3. **Найбільші** проблеми щодо *розвитку в учнів компетентностей у галузі природничих наук* стосуються:

- розв'язування завдань з елементами моделювання й симуляціями (на думку вчителів *біології, фізики*);

- формулювання висновків (на думку вчителів *географії*);

- прийняття рішень та їх обґрунтування (на думку вчителів *хімії*).

Найменші проблеми пов'язані з:

- оцінюванням переваг й недоліків, спираючись на отримані в межах досліджень дані (на думку вчителів *біології, географії, фізики*);

- застосуванням наскрізних умінь у конкретних умовах (на думку вчителів *хімії*).

Зменшилася кількість педагогів, які акцентували увагу на проблемах щодо:

- застосування наскрізних умінь у конкретних умовах (на думку вчителів *біології, географії*);

- розв'язування завдань з елементами моделювання й симуляціями (на думку вчителів *хімії*).

❖ У селищах, містах області **більша** кількість педагогів визнала проблеми щодо:

- застосування наскрізних умінь у конкретних умовах, а також формулювання висновків (на думку вчителів *географії, фізики*);

- прийняття рішень та їх обґрунтування (на думку вчителів *фізики, хімії*);

- розв'язування завдань з елементами моделювання й симуляціями (на думку вчителів *біології, фізики*).

Разом із тим у *сільській місцевості* педагоги указали на проблеми, що стосуються оцінювання переваг й недоліків, спираючись на отримані в межах досліджень дані (на думку вчителів *біології, географії, хімії*).

- **Найбільш** ефективними шляхами *підвищення компетентностей у галузі природничих наук* вчителі *біології, географії, хімії* визначили використання проблемних запитань (4,37 – у 2025 році; 4,41 – у 2024 році), а вчителі *фізики* – завдання дослідницького характеру (4,28 – у 2025 році; 4,04 – у 2024 році).

Найменш ефективним учителі *біології, фізики, хімії* вважають використання завдань PISA з природничих наук (3,81 – у 2025 році, 3,74 – у 2024 році), а вчителі *географії* – застосування компетентнісно орієнтованих завдань, створених за аналогією PISA (3,84 – у 2025 році; 3,84 – у 2024 році).

Підвищилася оцінка вчителями біології, географії, фізики ефективності розвитку наскрізних умінь та використання завдань PISA з природничих наук в освітньому процесі, а вчителями географії, фізики, хімії – застосування текстів природничого змісту.

❖ У сільській місцевості більша кількість педагогів віддала пріоритет ефективності використання компетентнісно орієнтованих завдань, створених за аналогією PISA на уроках біології, хімії; у селищах, містах області – розвитку наскрізних умінь на уроках біології, географії, розумінню учнями навчальних цілей на уроках географії, фізики; у місті Харкові – творчим завданням на уроках біології, географії, фізики, хімії, проблемним запитанням та методу проєктів на уроках біології, географії, фізики, завданням дослідницького характеру на уроках біології, фізики, хімії, створенню «ситуації успіху» на уроках географії, фізики, хімії.

4. У 2025 році збільшилася кількість учителів предметів природничої освітньої галузі, які визнали, що ознайомлені з Національним звітом за результатами міжнародного дослідження якості освіти PISA-2022. Найбільше таких респондентів серед учителів біології, хімії (понад 80 %), найменше – фізики (майже три чверті).

Серед них 75 % планують використовувати результати PISA-2022 у своїй діяльності, зокрема для надолуження освітніх втрат, коригування навчальних програм, розвитку в учнів природничо-наукової, навчально-пізнавальної компетентностей, критичного та креативного мислення, наскрізних умінь, створення компетентнісно орієнтованих завдань за аналогією PISA, використання завдань PISA з природничих наук в освітньому процесі, підвищення мотивації до навчання, залучення учнів до самостійного планування та проведення експерименту, розв'язування завдань дослідницького характеру та проблем, пов'язаних з життям, моделювання.

❖ Найбільше педагогів ознайомлено з Національним звітом за результатами міжнародного дослідження якості освіти PISA-2022 серед учителів біології, географії – у сільській місцевості (85 %), фізики – у селищах, містах області (76 %), хімії – у селищах, містах області (85 %).

5. 68 % (стільки ж – у 2024 році) дев'ятикласників зазначили, що їм легко даються предмети природничої освітньої галузі, тоді як 50 % (48 % – у 2024 році) визнали, що природничі науки – це не для них. При цьому 80 % (60 % – у 2024 році) учнів висловили думку, що тест, який вони виконували, був легким.

❖ Серед хлопців більше респондентів погодилися з тим, що їм легко даються природничі науки, тест видався легким. Однак серед них також більше тих, хто визнав, що природничі науки – не для них.

❖ У сільській місцевості більше дев'ятикласників висловили думку, що їм легко даються природничі науки, у місті Харкові – оцінили тест як легкий, тоді як у сільській місцевості та селищах, містах області – визнали, що природничі науки – не для них.

6. Аналіз результатів тестування та анкетування учнів засвідчив завищену самооцінку рівня сформованості у дев'ятикласників компетентностей у галузі природничих наук: для 80 % учасників дослідження

тест виявився легким, **68 %** вважають, що їм легко даються *природничі науки*, а **53 %** отримали від 9 до 11 балів.

❖ Рівень своїх *компетентностей у галузі природничих наук* переоцінюють **більше хлопці**, ніж дівчата, учні сільської місцевості.

Висновки

1. У лютому 2025 року відповідно до *регіонального освітнього проекту «Моніторинг навчальних витрат і розривів у системі загальної середньої освіти Харківської області»* відбувся II етап регіонального моніторингового дослідження розвитку ключових компетентностей учнів у базовій школі, у межах якого:

- досліджено динаміку показників розвитку читацької, математичної компетентності та компетентностей у галузі природничих наук в учнів базової школи;

- проаналізовано особливості розвитку в базовій школі зазначених вище компетентностей та чинники, що на них впливають.

2. У регіональному моніторинговому дослідженні *розвитку ключових компетентностей учнів у базовій школі* взяли участь **понад 4 тис.** учнів 9 класів та **1 012** учителів *української мови та літератури, математики, біології, географії, фізики та хімії.*

3. Результати тестування за всіма напрямками порівняно з минулим роком **підвищилися**. Разом із тим існує потреба у подальшому дослідженні через наявність **істотних відмінностей за окремими показниками.**

4. Відсутня помітна тенденція щодо подолання *навчальних розривів за статтю та місцем розташування ЗЗСО.*

5. **Кращу динаміку** в результатах тестування за всіма напрямками показують *дівчата*, ніж *хлопці*; з *читання* – учні ЗЗСО *сільської місцевості, з математики, природничих наук – селищ, міст області.*

6. На **результати** виконання учнями завдань **вплинули:**

- забезпеченість необхідними пристроями та матеріалами, необхідними для навчання;

- умотивованість до подальшого навчання;

- рівень володіння ІТ-навичками;

- регулярне залучення на уроках до різних видів діяльності.

7. Учні 9 класів стикаються з проблемами при виконанні завдань з:

- *читання* – на оцінку та аналіз змісту та форми тексту;

- *математики* – на формулювання ситуацій математично;

- *природничих наук* – на наукове інтерпретування даних і доказів, оцінювання й розроблення наукового дослідження.

8. **Найбільші проблеми** щодо розвитку ключових компетентностей учнів:

- *читацької* – розрізняння фактів і суджень;

- *математичної* – неготовність до нестандартного формулювання математичних завдань;

- у галузі природничих наук – розв’язування завдань з елементами моделювання й симуляціями (біологія, фізика), формулювання висновків (географія), прийняття рішень та їх обґрунтування (хімія).

9. Потребують **більшої уваги** використання в освітньому процесі завдань з:

- **української мови** – на створення оригінального, спираючись на вивчене;

- **української літератури** – на порівняння книги (тексту) з іншими книгами (текстами) подібної тематики, зіставлення змісту книги (розділу) з власним досвідом, обговорення у невеликих групах прочитаної книги або розділу;

- **математики** – на пошук способів розв’язування задач, що відрізняються від тих, які розглядалися на уроці, розгляд типових життєвих проблем, де виникає необхідність використовувати знання математики;

- **предметів природничої освітньої галузі** – на планування учнями своїх досліджень.

10. Активніше працюють на уроках *дівчата*, ніж *хлопці*.

11. Існують **відмінності** в організації роботи учнів на уроках за місцем розташування ЗЗСО.

Центр моніторингу якості освіти пропонує ознайомитися з аналітичними матеріалами за підсумками регіонального моніторингового дослідження розвитку ключових компетентностей учнів у базовій школі та використовувати їх при плануванні діяльності у 2025/2026 навчальному році. Особливу увагу необхідно надавати реалізації гендерного підходу в навчанні: зменшенню розривів щодо успішності хлопців і дівчат.